

การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง :
แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

**Folk plays appeared in Pak Panang River Basin :
Guidelines for the promotion and conservation**

โดย
อรรณพ วรวานิช

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔

ชื่อเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

ผู้วิจัย นายอรรถพร วรวานิช

กรรมการควบคุม รศ. ดร.มานพ วัสดุทิพเพทย์ และ รศ. ดร.ณรงค์ชัย ปัญญกรัษณ์

บทคัดย่อ

การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ในงานวิจัยนี้เป็นการละเล่นหรือการแสดงสำหรับผู้ใหญ่ โดยมีหนังตะลุง มโนราห์ เพลงบอก และเพลงเรือ ซึ่งเป็นการละเล่นที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง อำเภอชะอวด อำเภอหัวไทร อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอกวนขนุน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา การละเล่นพื้นบ้าน แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนนั้นๆ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีความมุ่งหมายดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ๒) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสนทนากลุ่ม ทำการรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคสนามได้จาก การสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากผู้รู้และบุคคลทั่วไปจำนวน ๒๔๐ คน ผู้ปฏิบัติ จำนวน ๕๐ คน ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ระหว่างเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้า วิเคราะห์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ตัวอย่างในการวิจัยมีคณะเพลงบอก ๔ คณะ คณะหนังตะลุง ๑๐ คณะ คณะมโนราห์ ๑๐ คณะ และเพลงเรือมี ๑ คณะเจ้าของคณะมีอายุ ๓๔ ปี ถึง ๗๘ ปี มีการศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๒ ถึงระดับปริญญาตรี มี การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เกิดจากความรักทางด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ตนชอบ และการสืบทอดจากบิดามารดา หรือครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาของแขนงนั้นๆ โดยการไหว้ครูเป็น การไหว้ครูเพื่อระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน

๒. แนวทางการส่งเสริม และอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน ที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า ควรส่งเสริมและอนุรักษ์พัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี การผลิตกล่องบรรจุ ภัณฑ์คู่มือการใช้งาน จัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน ส่งเสริมการแสดงผลการเล่น พื้นบ้าน ส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ และส่งเสริมการ ประพันธ์บทเพลงใหม่ พร้อมทั้งอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย และการอนุรักษ์บทบาทและ ความสำคัญของการแสดง การเล่นพื้นบ้าน ในสังคม การปลูกฝัง และ การจัดกิจกรรม เพื่อการ ส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

โดยสรุป การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและ อนุรักษ์ คือ วัฒนธรรมประเพณีของการเล่นที่อยู่คู่กับลุ่มน้ำปากพนัง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของ ประชาชนลุ่มแม่น้ำปากพนัง ส่วนแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์นั้น ควรส่งเสริม ตั้งแต่เยาวชนให้ ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน โดยการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กร เอกชน และชุมชนต่างๆ ตลอดจนศิลปินพื้นบ้าน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะนำผลการวิจัยนี้ไป ประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์และส่งเสริม การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ในชุมชน ให้คงอยู่สืบไปคู่กับวิถีชีวิตของชาวไทย ประเทศไทย

TITLE Folk plays appeared in Pak Panang River Basin : Guidelines for the promotion and conservation

AUTHOR Mr. Unnop Voravanich

ADVISORS Assoc. Prof. Dr. Manop Wisuttiapat and Assoc. Prof. Dr. Narongchai Pidokrajt

ABSTRACT

Folk plays appeared in Pak Panang River Basin. Are folk plays or the show for an adult, By have *Tarung* (shadow plays) *Manorah* (Southern Region folk drama) *Pleng Bok* (literally telling through the songs) and *Pengrue* (Boat Songs), which be folk plays in Pak Panang River Basin, that has been Amphur Pak Panang, Amphur Cha-uat, Amphur Hua-sai, Amphur Chan-yai, Amphur Ron – Pibun, Amphur Chaloem phra keat, Amphur Ian sa ka, Amphur prap hrom, Amphur Mueang Nakhonsrithammarat from Nakhonsrithammarat province, Amphur Khuan Khanun Amphur paphayom from Phatthalung provine and Amphur ranot from Songkhla provine. Folk Plays Expressing Local Wisdoms including Geographical Characteristics, Religion, Beliefs and Way of Life and Livelihood of such Particular Group of People. This research is a qualitative research focally aimed 1) to study backgrounds of the folk plays virtually appearing in the area of Pak Panang River Basin, 2) to conduct the study in order to find the way to promote and conserve the folk plays virtually appearing in the area of Pak Panang River Basin. Instruments used in the research were Primary Survey Forms, Interviewing Forms, Observation Forms and Group Seminar Forms. Data, documents and field data were gathered. Field data were obtained through the primary surveys, interviewing, observations and group seminars from knowledgeable and general people in number of 240 persons and operational people in number of 50 persons in the area of Pak Panang River Basin during the month of July 2011 and March 2012. Accuracy of the data was verified by way of triangulation method and analyzed in accordance with the set purpose and that result of the research was presented in a manner of a descriptive analysis.

Result of the research are as follows:

1. On the aspect of the background on the Folk Play Groups, it is found, as a result of the sampling group research, that there are 4 groups of *Pleng Bok*, 10 groups of *Tarung*, 10 groups of *Manorah* and 1 group of *Pengrue*. The ages of the Master/Owner of the groups range from 34 years

to 78 years with the educations variedly ranging from the 2nd Grade level up to Bachelor Degree level. Folk drama arts have been perpetuated through their art loving in the folk plays as well as the inheritance from their parents or teachers teaching them on such field of the subject which, in this connection, the performance of a ceremony to pay respect to their teachers is to signify the commemorations to their teachers who gave them knowledge on the arts in performing the folk dramas.

2. On the aspect of the way in promoting and conserving the folk plays virtually appearing in the area of Pak Panang River Basin, it is found that the promotions, conservations and developments should be made on the appearances and structures of musical instruments, the productions of the packages and Handbooks; Community Folk Play Group be formed up; Folk Play Group be promoted; learning of folk song lyrics both the rhythms, wordings, composing characteristics and the compositions of new songs be promoted; musical instruments as well as the relevant dresses, role and importance of the folk plays in the societies be conserved; the instilling and the organizing of activities for the purpose of the folk play conservations be made and conducted.

Conclusion on the folk plays virtually appearing in the area of Pak Panang River Basin: The purpose of this research is to seek the way to promote and conserve the culture on the folk plays which have remained all along with Pak Panang River Basin and involved with the lifestyle of the people in the area of Pak Panang River Basin. Where on the way in such promotions and conservations, the promotions should begin from the juveniles to make them aware of the value of the arts of folk plays through the co-operations between governmental organizations, various non-governmental organizations and communities as well as the folk artists and related organizations to adopt result of this research for practical applications in the conservations and promotions of the folk plays virtually appearing in Pak Panang River Basin in the communities to perpetually remain all along with the way of life of Thai people and Thailand, as well.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก จาก อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่ให้โอกาสในทุกๆ ด้านของการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ และ รศ. ดร.ณรงค์ชัย ปีกุรักษ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง จนข้าพเจ้าทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จและมีความสมบูรณ์

ขอขอบพระขอบคุณ เจ้าหน้าที่ของ กลุ่มบริหารและจัดการงานวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ ติดตามการดำเนินงานวิจัย และให้กำลังใจและเป็นแรงใจด้วยดีในการจัดทำวิจัยฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ศิลปินเจ้าของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ศิลปินพื้นบ้าน ผู้นำชุมชน นายก เทศบาล นายก อบต. และผู้ที่ให้ข้อมูลทุกท่านในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ที่อำนวยความสะดวก สนับสนุนอย่างเป็นธรรมชาติในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะทางเทศบาลอำเภอชะอวด ที่ได้จัดรวบรวมศิลปินพื้นบ้าน เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยอย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นคุณค่าทางด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ ที่มีควรหยุดนิ่งในการดำรงไว้ซึ่งคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน ให้อยู่คู่วิถีไทยและความเป็นไทย

อรรณพ วรวานิช

ผู้จัดทำ

มกราคม ๒๕๕๖

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑	๑
บทนำ	๑
ความเป็นมาของการวิจัย	๑
วัตถุประสงค์	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
คำถามหลักในการวิจัย	๓
นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๔
๒	๖
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
องค์ความรู้เกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้าน	๖
องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	๘
องค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลด้านประเพณีวัฒนธรรม	๑๐
บริบทพื้นที่ในการวิจัย	๑๓
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๑๕
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๘
๓	๕๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕๕
๔	๖๑
ประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง.	๖๑
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง	๖๓
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือน้อย ยอดขุนพล	๗๐
อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือเสียงเสน่ห์	๗๕
อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์สื่อ โบราณศิลป์	๘๐

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
๔	อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือจำเริญ ดาราศิลป์ ..... อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์ ..... อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือสุชาติ ทิพย์ร่าย ..... อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์สวัสดิ์น้อย ..... อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ..... อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพลงบอกกลีบ ..... อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือคล่อง จ้างค์ศิลป์ ..... อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง ..... อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือควนแสงแก้ว ..... อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์สวาท นครศิลป์ ..... อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือลูกหมี่ ..... อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์เกษร นครศิลป์ ..... อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังสือสุชาติ ทรัพย์สิน .. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มโนราห์ดา ถาวรศิลป์ . อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เพลงบอกทวี อัครวิน .... อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เพลงเรืออารมณ์ ..... อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง หนังสือเหลี่ยมน้อย ..... อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง มโนราห์เฉลิมทองแจ่ม ..... อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มโนราห์กลับภาค ๒ ..... อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา หนังสือนางกัณท์ ศิษย์หนังกัน ..... อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา มโนราห์เสริฐ	๕๓ ๑๐๕ ๑๑๓ ๑๒๐ ๑๒๕ ๑๔๐ ๑๔๕ ๑๕๑ ๑๕๖ ๑๖๕ ๑๗๔ ๑๘๕ ๑๙๗ ๒๐๓ ๒๑๔ ๒๒๓ ๒๒๕ ๒๓๕ ๒๔๔ ๒๕๐ ๒๖๓
๕	แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	๒๗๑

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
๖ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๓๕๓
ความมุ่งหมายของการวิจัย	๓๕๕
สรุปผล	๓๘๑
อภิปรายผล	๓๘๖
ข้อเสนอแนะ	๓๙๑
 บรรณานุกรม	 ๓๙๓
ภาคผนวก	๔๙๕
ภาคผนวก ก.	๔๐๐
ภาคผนวก ข.	๔๐๖
ภาคผนวก ค.	๔๓๑
ประวัติย่อของผู้วิจัย	๔๔๕

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
๑ กรอบแนวคิดการวิจัย	๕
๒ แผ่นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง	๑๓
๓ นายสมใจ ศรีอุทอง	๖๓
๔ ป้ายเชิดชูเกียรตินายสมใจ ศรีอุทอง	๖๔
๕ รางวัลที่นายสมใจ ศรีอุทอง ได้รับ	๖๕
๖ การแต่งการในการแสดง	๖๘
๗ การแต่งการในการแสดง	๖๘
๘ ที่ตั้งของ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง	๖๙
๙ แผนผังที่ตั้งของ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง	๗๐
๑๐ นายบุญเอิบ วรรณคง	๗๑
๑๑ นายบุญเอิบ วรรณคง และรางวัลที่ได้รับ	๗๔
๑๒ นายบุญเอิบ วรรณคง เข้ารับเกียรติบัตร	๗๕
๑๓ นายบุญเอิบ วรรณคง เข้ารับการเชิดชูเกียรติผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น	๗๖
๑๔ ที่ตั้งหนังเอิบน้อย ขอดขุนพล	๗๙
๑๕ แผนที่ที่ตั้งหนังเอิบน้อย ขอดขุนพล	๘๐
๑๖ นายไสว หมื่นอักษร	๘๑
๑๗ นายไสว หมื่นอักษร และผู้วิจัย	๘๑
๑๘ สภาพโรงหนังตะลุงในอดีต	๘๒
๑๙ สภาพโรงหนังตะลุงในปัจจุบัน	๘๒
๒๐ ประกาศนียบัตรที่ได้รับ	๘๓
๒๑ เครื่องดนตรีทอมบ้า	๘๕
๒๒ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงตะลุงแบบโบราณ	๘๕
๒๓ เครื่องดนตรีปี่	๘๖
๒๔ เครื่องดนตรีฉิ่ง	๘๖
๒๕ เครื่องดนตรี ทับ	๘๖
๒๖ เครื่องดนตรี กลอง	๘๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๒๓ เครื่องดนตรี ซอ	๘๓
๒๔ การแต่งกายของนายหนัง	๘๓
๒๕ อุปกรณ์ตัวหนังตะลุง	๘๔
๓๐ อุปกรณ์การแสดงหนังตะลุง	๘๔
๓๑ ด้นกลั้วที่ปลูกเพื่อใช้ในการแสดงหนังตะลุง	๘๕
๓๒ ไม้ไฟที่ใช้ในการทำเป็นก้านตัวหนังตะลุง	๘๕
๓๓ หนังวัวตากที่ใช้ในการทำตัวหนังตะลุง	๕๐
๓๔ บ้านหนังไสว เสียงเสน่ห์	๕๑
๓๕ แผนที่บ้านหนังไสว เสียงเสน่ห์	๕๑
๓๖ นายส้าง รอดแก้ว	๕๒
๓๗ หน้ากากขุนพรวน หรือ พญาพราน และนางนวลทองสำลี หรือ แม่ศรีมาลา	๕๒
๓๘ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์ที่เก็บไว้	๕๔
๓๙ นายส้าง รอดแก้ว ปลูกเสกหน้ากากพญาพราน	๕๕
๔๐ เทร็ดมโนราห์ของคณะมโนราห์ส้าง โบราณศิลป์	๕๖
๔๑ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์ส้าง โบราณศิลป์	๕๗
๔๒ ที่ตั้งคณะมโนราห์ส้าง โบราณศิลป์	๕๘
๔๓ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์ส้าง โบราณศิลป์	๕๘
๔๔ นางจำเริญ บัวจันทร์	๕๙
๔๕ ป้ายชื่อหนังหึงจำเริญ ดาราศิลป์	๕๙
๔๖ ป้ายริมถนนของที่ตั้งหนังหึงจำเริญ ดาราศิลป์	๑๐๐
๔๗ โรงหนังหึงจำเริญ ดาราศิลป์	๑๐๐
๔๘ หนังหึงจำเริญ ดาราศิลป์ ขณะแสดงหนังตะลุง	๑๐๐
๔๙ นางจำเริญ บัวจันทร์ และผู้วิจัย	๑๐๑
๕๐ เกียรติบัตรที่นางจำเริญ บัวจันทร์ ได้รับ	๑๐๑
๕๑ เกียรติบัตรทางด้านลูกคู่ (กี๊บอร์ค) ของคณะหนังหึงจำเริญ ดาราศิลป์	๑๐๒
๕๒ กี๊บอร์ค ของคณะหนังหึงจำเริญ ดาราศิลป์	๑๐๒

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๔๓ เครื่องดนตรีในการแสดง	๑๐๔
๔๔ นางจำเริญ บัวจันทร์ กับผู้วิจัย	๑๐๕
๔๕ ทางเข้าคณะหนังหุ่นจำเริญ ดาราศิลป์	๑๐๖
๔๖ แผนที่ที่ตั้งคณะหนังหุ่นจำเริญ ดาราศิลป์	๑๐๖
๔๗ นายสมเนตร สีพทสุข	๑๐๗
๔๘ นางหนูก๊ก สีพทสุข ซึ่งเป็นมโนราห์เหมือนกับสามี	๑๐๗
๔๙ มโนราห์สมเนตร สีบสายศิลป์	๑๐๘
๔๐ นางรามโนราห์ของคณะมโนราห์สมเนตร สีบสายศิลป์	๑๐๙
๔๑ ตัวอย่างของพิธีโกนจุก	๑๐๙
๔๒ การตั้งเครื่องไหว้โรงครุมโนราห์	๑๑๐
๔๓ การตั้งเครื่องไหว้ครุมโนราห์ที่บ้าน	๑๑๐
๔๔ นายสมเนตร สีพทสุข กำลังแต่งตัวมโนราห์	๑๑๒
๔๕ บ้านของคณะมโนราห์สมเนตร สีบสายศิลป์	๑๑๓
๔๖ มโนราห์สมเนตรกับผู้วิจัย	๑๑๓
๔๗ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์สมเนตร สีบสายศิลป์	๑๑๔
๔๘ นายสุรินทร์ จันทรทอง กับผู้วิจัย	๑๑๕
๔๙ ป้ายที่ตั้งบ้านเพลงบอก	๑๑๕
๕๐ รางวัลที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง (ได้รับรางวัลพระราชทานพระพิณเนศทองคำ) ..	๑๑๗
๕๑ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ	๑๑๗
๕๒ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ	๑๑๗
๕๓ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ	๑๑๘
๕๔ ผลงานและรางวัลที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ	๑๑๘
๕๕ ที่ตั้งเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ	๑๒๑
๕๖ ที่ตั้งเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ	๑๒๑
๕๗ นายสุชาติ ทิพย์ร่าย	๑๒๒
๕๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๑๒๓

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๕๕ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๑๒๓
๖๐ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๑๒๓
๖๑ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๑๒๔
๖๒ ตัวตะลุมที่ถือว่าเป็นครู	๑๒๔
๖๓ ตัวตะลุมที่ถือว่าเป็นครู	๑๒๕
๖๔ หนั้ววที่ใช้ในการแกะตัวแสดง	๑๒๖
๖๕ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทับ	๑๒๖
๖๖ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง โหม่งตะลุม	๑๒๖
๖๗ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง	๑๒๗
๖๘ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง บองโก	๑๒๗
๖๙ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ระนาดเอก	๑๒๗
๗๐ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย	๑๓๐
๗๑ แผนที่ที่ตั้งหนังสุชาติ ทิพย์รวย	๑๓๐
๗๒ นายสวัสดิ์ ยศหมึก	๑๓๑
๗๓ นายสวัสดิ์ ยศหมึก และภรรยา	๑๓๒
๗๔ ภาพนายสวัสดิ์ ยศหมึก สมัยลงสมัครเลือกตั้ง	๑๓๒
๗๕ ผลงานการขับร้องมโนราห์	๑๓๓
๗๖ เทียนที่ผ่านพิธีไหว้ครู และน้ำตาเทียนบนหน้าากมโนราห์	๑๓๓
๗๗ เครื่องสังเวทที่ใช้บูชาก่อนแสดง	๑๓๔
๗๘ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์	๑๓๕
๗๙ กลองยาวที่ใช้แสดงประกอบการแสดงมโนราห์	๑๓๖
๘๐ โหม่งตะลุม	๑๓๖
๘๑ กลอง	๑๓๖
๘๒ ทับ	๑๓๖
๘๓ เครื่องหนัง	๑๓๖
๘๔ ลำโพงและเครื่องไฟ	๑๓๖

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๘๕ ไมโครโฟน	๑๓๘
๘๖ ชุดในการแต่งกายมโนราห์	๑๓๘
๘๗ ชุดในการแต่งกายมโนราห์	๑๓๘
๘๘ เทร็ดมโนราห์	๑๓๙
๘๙ ที่ตั้งคณะมโนราห์สวัสดีน้อย	๑๔๐
๙๐ ภายในบ้านของคณะมโนราห์สวัสดีน้อย	๑๔๐
๙๑ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์สวัสดีน้อย	๑๔๑
๙๒ นางกระบวน จันทรมณี	๑๔๒
๙๓ บ้านเพลงบอกกลีบ	๑๔๕
๙๔ ทางเข้าบ้านเพลงบอกกลีบ	๑๔๕
๙๕ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอกกลีบ	๑๔๖
๙๖ นายคล่อง ชูถนอม	๑๔๗
๙๗ นายคล่อง ชูถนอม กับตัวหนังตะลุง	๑๔๗
๙๘ ตัวหนังตะลุงของนายคล่อง ชูถนอม	๑๔๙
๙๙ นายคล่อง ชูถนอม สาธิตการตีโหม่ง	๑๔๙
๑๐๐ การตรวจสอบดูแลรักษาโหม่ง	๑๕๐
๑๐๑ โรงหนังตะลุงสำหรับการแสดงที่บ้านและสอน	๑๕๐
๑๐๒ ที่ตั้งบ้านหนังคล่อง จำนงศิลป์	๑๕๒
๑๐๓ แผนที่ที่ตั้งหนังคล่อง จำนงศิลป์	๑๕๒
๑๐๔ นายเสน่ห์ นรสิงห์	๑๕๓
๑๐๕ นางจูรี นรสิงห์ ภรรยา	๑๕๓
๑๐๖ รางวัลที่นายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้รับในการแสดงมโนราห์	๑๕๔
๑๐๗ ชุดมโนราห์ที่ทางคณะจัดทำขึ้นเอง	๑๕๕
๑๐๘ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง	๑๕๖
๑๐๙ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง	๑๕๖
๑๑๐ นายครวญ แสงแก้ว	๑๕๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๑๑๑ นายครวญ แสงแก้ว และผู้วิจัย	๑๕๘
๑๑๒ คณะหนังตะลุงครวญแสงแก้วในอดีต	๑๕๙
๑๑๓ ผลงานของนายครวญ แสงแก้ว	๑๖๐
๑๑๔ ผลงานการแสดงของนายครวญ แสงแก้ว	๑๖๐
๑๑๕ รางวัลและเกียรติบัตรของนายครวญ แสงแก้วที่ได้รับ	๑๖๐
๑๑๖ รางวัลของนายครวญ แสงแก้วที่ได้รับ	๑๖๑
๑๑๗ ที่ใส่ตัวหนังตะลุงและเครื่องดนตรี	๑๖๓
๑๑๘ ที่ตั้งบ้านคณะหนังตะลุงครวญแสงแก้ว	๑๖๔
๑๑๙ ภายในบ้านคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว	๑๖๔
๑๒๐ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว	๑๖๕
๑๒๑ ภายในบ้านคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว	๑๖๕
๑๒๒ ป้ายปากทางเข้าบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว	๑๖๖
๑๒๓ ทางเข้าบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว	๑๖๖
๑๒๔ นางสาวท มุสิกะ	๑๖๗
๑๒๕ นายหิเม มุสิกะ สามีนางสาวท มุสิกะ ผู้ให้สัมภาษณ์	๑๖๗
๑๒๖ มโนราห์สาวท นครศิลป์	๑๖๘
๑๒๗ นางรำมโนราห์คณะมโนราห์สาวท นครศิลป์	๑๖๘
๑๒๘ นางรำมโนราห์คณะมโนราห์สาวท นครศิลป์	๑๖๙
๑๒๙ มโนราห์กับการรักษาโรคตามความเชื่อ	๑๖๙
๑๓๐ มโนราห์มคชรินทร์ ยอดระบำ	๑๗๐
๑๓๑ มโนราห์มคชรินทร์ ยอดระบำ	๑๗๐
๑๓๒ ที่เก็บเทริดมโนราห์	๑๗๑
๑๓๓ เทริดมโนราห์	๑๗๑
๑๓๔ โหม่งมโนราห์ของคณะมโนราห์สาวท นครศิลป์	๑๗๒
๑๓๕ ชุดมโนราห์ที่คณะจัดทำเอง	๑๗๓
๑๓๖ บ้านคณะมโนราห์สาวท นครศิลป์	๑๗๔

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๑๓๓ ทางเข้าบ้านคณะมนโรรักษ์วาท นครศิลป์	๑๓๔
๑๓๘ แผนที่ที่ตั้งของคณะมนโรรักษ์วาท นครศิลป์	๑๓๕
๑๓๙ นายปฐม มุสิกะ	๑๓๖
๑๔๐ ป้ายศูนย์ฝึกหนังตะลุง	๑๓๖
๑๔๑ รางวัลที่นายปฐม มุสิกะ ได้รับ	๑๓๗
๑๔๒ เวทีถาวรใช้ในการสอนและการแสดงที่บ้าน	๑๔๒
๑๔๓ ภาพคณะสอนให้ทราบถึงเอกลักษณ์ของตัวหนัง	๑๔๒
๑๔๔ ภาพเอกลักษณ์ของตัวหนัง	๑๔๒
๑๔๕ ภาพถ่ายศิลปินพื้นบ้านกับเอกชัย ศรีวิชัย	๑๔๓
๑๔๖ หนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่แนะนำการใช้คำราชาศัพท์แก่เยาวชน	๑๔๓
๑๔๗ เยาวชนที่มาทำการฝึกหนังตะลุง บูชาพระระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์	๑๔๓
๑๔๘ สอนเยาวชนที่มาฝึกหนังตะลุง	๑๔๔
๑๔๙ เยาวชนที่มาฝึกหนังตะลุง	๑๔๔
๑๕๐ สอนเยาวชนที่มาฝึกหนังตะลุงแบบตัวต่อตัว	๑๔๔
๑๕๑ หนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่ถ่ายภาพร่วมกับคณะเยาวชนที่มาฝึกหนังตะลุง	๑๔๕
๑๕๒ โรงหนังตะลุงที่ใช้สำหรับสอนเยาวชน	๑๔๕
๑๕๓ ที่ตั้งโต๊ะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำคณะ	๑๔๖
๑๕๔ การตั้งโต๊ะหมู่บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการไหว้ครู	๑๔๖
๑๕๕ การไหว้ครูหนังตะลุง	๑๔๖
๑๕๖ ปกผลงานของหนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่	๑๔๘
๑๕๗ โหม่งตะลุงของคณะปฐม อ้ายลูกหมี่	๑๔๙
๑๕๘ ที่ตั้งของคณะหนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่	๑๕๐
๑๕๙ ทางเข้าของคณะหนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่	๑๕๐
๑๖๐ รถของคณะหนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่	๑๕๑
๑๖๑ แผนที่ที่ตั้งของคณะหนังสือปฐม อ้ายลูกหมี่	๑๕๑
๑๖๒ นางเกษร เขตนิยม	๑๕๒

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๑๖๓ นางปราณี เกื้อเสนาะ มารดานางเกษร เขตนิยม	๑๕๒
๑๖๔ นางสาวกนกพร เขตนิยม ทายาทของ นางปราณี เกื้อเสนาะ	๑๕๓
๑๖๕ รางวัลและเกียรติบัตรที่นางเกษร เขตนิมิต ได้รับ	๑๕๓
๑๖๖ รางวัลพระราชทานชนะเลิศการแสดงมโนราห์ ปี ๒๕๔๕	๑๕๔
๑๖๗ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ในการประชันมโนราห์ ปี ๒๕๕๓	๑๕๔
๑๖๘ รางวัลชนะเลิศการประชันมโนราห์ จิงโล่พระราชทาน	๑๕๕
๑๖๙ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดมโนราห์ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗	๑๕๕
๑๗๐ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดดนตรีพื้นบ้านมโนราห์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔	๑๕๕
๑๗๑ รางวัลชนะเลิศโนราอาชีพ ปี ๒๕๔๔ จากท่านทักษิณ ชินวัตรนายกรัฐมนตรี ..	๑๕๖
๑๗๒ โรงมโนราห์ของมโนราห์เกษร นครศิลป์	๑๕๗
๑๗๓ การแต่งกายของมโนราห์เกษร นครศิลป์	๑๕๘
๑๗๔ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เกษร นครศิลป์	๑๕๙
๑๗๕ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เกษร นครศิลป์	๑๕๙
๑๗๖ นายทวี กาจิรติ	๒๐๐
๑๗๗ รางวัลที่นายทวี กาจิรติ ได้รับ	๒๐๐
๑๗๘ รางวัลที่ นายทวี กาจิรติ ได้รับ	๒๐๑
๑๗๙ รางวัลที่ นายทวี กาจิรติ ได้รับ	๒๐๑
๑๘๐ ตัวหนังตะลุงที่ไว้บูชาก่อนการแสดง	๒๐๒
๑๘๑ เสื้อมือฮ่อม และโสร่ง ที่ใช้ใส่ในการแสดงเพลงบอก	๒๐๓
๑๘๒ นายทวี กาจิรติ กำลังสาธิตการร้องเพลงบอก	๒๐๔
๑๘๓ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอก ทวีอัสวิน	๒๐๕
๑๘๔ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอก ทวีอัสวิน	๒๐๕
๑๘๕ นายสุชาติ ทรัพย์สิน กำลังให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย	๒๐๖
๑๘๖ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๐๙
๑๘๗ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๐๙
๑๘๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๑๐

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๑๘๕ รางวัลที่ได้รับสูงสุด	๒๑๐
๑๘๖ การแสดงหนังตะลุงที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติ	๒๑๑
๑๘๗ ตัวตะลุงของ นายสุชาติ ทรัพย์สิน	๒๑๒
๑๘๘ ตัวตะลุงของ นายสุชาติ ทรัพย์สินที่ได้รับการสนใจจากชาวต่างชาติ	๒๑๒
๑๘๙ จอหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน	๒๑๓
๑๙๐ การแสดงหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน	๒๑๓
๑๙๑ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)	๒๑๕
๑๙๒ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)	๒๑๕
๑๙๓ บ้านคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)	๒๑๕
๑๙๔ ป้ายบอกเกี่ยวกับคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)	๒๑๖
๑๙๕ ทางเข้าคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)	๒๑๖
๒๐๐ แผนที่ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)	๒๑๗
๒๐๑ นายทวีรัตน์ ทองมาก	๒๑๘
๒๐๒ นายทวีรัตน์ ทองมาก และผู้วิจัย	๒๑๘
๒๐๓ ภาพนายทวีรัตน์ ทองมาก ในอดีต	๒๑๙
๒๐๔ ถ้วยรางวัลที่ได้รับจากการแข่งประกวดมโนราห์	๒๑๙
๒๐๕ การแต่งกายในการแสดงของคณะ	๒๒๐
๒๐๖ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์	๒๒๑
๒๐๗ เครื่องเสียงที่ใช้ในการแสดงมโนราห์	๒๒๒
๒๐๘ เทร็ดมโนราห์	๒๒๓
๒๐๙ ฉากการแสดงมโนราห์ที่แขวนเก็บไว้	๒๒๓
๒๑๐ ที่ตั้งคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์	๒๒๕
๒๑๑ ที่ตั้งคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์	๒๒๕
๒๑๒ ภายในบ้านของคณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์	๒๒๖
๒๑๓ แผนที่ที่ตั้งมโนราห์ดา ถาวรศิลป์	๒๒๖
๒๑๔ นางอารมณี สุวรรณวัชรกุล	๒๒๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๒๑๕ นางอารมณ สุวรรณวัชรกุล จากอดีตถึงปัจจุบัน	๒๒๓
๒๑๖ ป้ายบอกที่ตั้งของบ้าน	๒๒๘
๒๑๗ รางวัลที่ นางอารมณ สุวรรณวัชรกุล ได้รับ	๒๒๘
๒๑๘ รางวัลที่ นางอารมณ สุวรรณวัชรกุล ได้รับ	๒๒๙
๒๑๙ ที่ตั้งบ้านเพลงเรืออารมณ หลังนอก	๒๓๐
๒๒๐ ที่ตั้งบ้านเพลงเรืออารมณ หลังใน	๒๓๑
๒๒๑ แผนที่ที่ตั้งเพลงเรืออารมณ	๒๓๒
๒๒๒ นายศุภกร คงรัตน์	๒๓๓
๒๒๓ โรงหนังตะลุงของ หน้งจูเหลียมน้อย	๒๓๓
๒๒๔ รางวัลพระราชทานชนะเลิศที่ได้รับ	๒๓๔
๒๒๕ ถ้วยรางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง	๒๓๔
๒๒๖ ถ้วยรางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง	๒๓๕
๒๒๗ โล่รางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง	๒๓๕
๒๒๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๓๕
๒๒๙ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๓๖
๒๓๐ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๓๖
๒๓๑ เกียรติบัตรที่ได้รับ	๒๓๖
๒๓๒ ที่ใส่ตัวหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ	๒๓๙
๒๓๓ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ	๒๓๙
๒๓๔ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ	๒๔๐
๒๓๕ รถประจำคณะหน้งจูเหลียมน้อย	๒๔๐
๒๓๖ ที่ตั้งบ้านคณะหน้งจูเหลียมน้อย	๒๔๑
๒๓๗ แผนที่ที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านหน้งจูเหลียมน้อย	๒๔๒
๒๓๘ นายบุญส่ง สุขรุ่ง	๒๔๓
๒๓๙ บ้านคณะมโนราห์เฉลิมทองเฉลิม	๒๔๖
๒๔๐ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เฉลิมทองเฉลิม	๒๔๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๒๔๑ นายเกลื่อน คำแก้วหล่อ	๒๔๘
๒๔๒ นางหนูพับ คำแก้วหล่อ	๒๔๙
๒๔๓ ภาพเขียนมโนราห์กลับ คำแก้วหล่อ	๒๔๙
๒๔๔ เทร็ดและเครื่องดนตรีประกอบการแสดงที่เก็บไว้	๒๕๐
๒๔๕ ชุดมโนราห์ที่เก็บไว้หลังการแสดง	๒๕๑
๒๔๖ บ้านคณะมโนราห์กลับภาค ๒	๒๕๓
๒๔๗ แผนที่ที่ตั้งของคณะกลับภาค ๒	๒๕๓
๒๔๘ นายคนอง ช่างชุด	๒๕๔
๒๔๙ โต๊ะบูชาครูและรางวัล	๒๕๕
๒๕๐ รางวัลที่นายคนอง ช่างชุด ได้รับ	๒๕๘
๒๕๑ รางวัลที่นายหนังกั้น ทองหล่อ	๒๖๐
๒๕๒ ภาพขณะสอนการแสดง	๒๖๐
๒๕๓ นายคนอง ช่างชุด ขณะทำการแสดงหนังตะลุง	๒๖๒
๒๕๔ เครื่องดนตรีและโน้ตเพลง	๒๖๒
๒๕๕ นายคนอง ช่างชุด ขณะแสดงหนังตะลุง	๒๖๔
๒๕๖ นักดนตรีแสดงประกอบการแสดงหนังตะลุง	๒๖๔
๒๕๗ จอหนังตะลุงและโรงหนังตะลุง	๒๖๕
๒๕๘ การเตรียมอุปกรณ์ไปแสดง	๒๖๖
๒๕๙ ป้ายชื่อคณะหนังคนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น	๒๖๗
๒๖๐ บ้านหนังคนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น	๒๖๗
๒๖๑ แผนที่ที่บ้านหนังคนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น	๒๖๗
๒๖๒ นายประเสริฐ สว่างจันทร์	๒๖๘
๒๖๓ นางหนูถวิล สว่างจันทร์	๒๖๘
๒๖๔ ผู้รำนโนราห์ร่วมคณะ	๒๖๙
๒๖๕ การสอนรำนโนราห์	๒๖๙
๒๖๖ การฝึกสอนด้วยการแต่งชุดเต็มตัว	๒๗๐

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
๒๖๗ ชุดการแสดงมโนราห์ที่เก็บไว้หลังการแสดง	๒๗๑
๒๖๘ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง	๒๗๑
๒๖๙ เครื่องแต่งกายที่ทางคณะจัดทำขึ้นเอง	๒๗๒
๒๗๐ เทร็ดและการเก็บเทร็ดของคณะ	๒๗๓
๒๗๑ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เสริฐ	๒๗๔
๒๗๒ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เสริฐ	๒๗๕
๒๗๓ รวมแบบสำภาษณ์ที่เก็บคืน	๒๗๘
๒๗๔ ตัวอย่างศิลปินพื้นบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น	๒๗๘
๒๗๕ ตัวอย่างศิลปินพื้นบ้านร่วมตัวเพื่อตั้งชมรมและให้ข้อคิดการส่งเสริมและอนุรักษ์	๒๗๘
๒๗๖ ผู้รู้และประชาชน อำเภอปากพนัง กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม	๒๙๒
๒๗๗ ผู้รู้และประชาชน อำเภอหัวไทร กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม	๓๐๕
๒๗๘ ผู้รู้และประชาชน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม	๓๑๕
๒๗๙ ผู้รู้และประชาชน อำเภอชะอวด ตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็น	๓๒๑
๒๘๐ (เจ้าอาวาสและพระลูกวัด) อำเภอลานสกา กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม	๓๒๘
๒๘๑ ผู้รู้และประชาชน อำเภอลานสกา กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม	๓๒๘
๒๘๒ ผู้รู้และประชาชน อำเภอเมือง กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม	๓๔๐

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของการวิจัย

การเล่นพื้นบ้านอยู่คู่คนไทย ประเทศไทยและบ่งบอกถึงความเป็นไทย มาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นวัฒนธรรม ที่จรรโลงและ สรรค์สร้างจินตนาการ ทางด้าน ทักษะของเด็กและผู้ใหญ่ในสังคมทุกยุคทุกสมัย ความสำคัญการเล่นพื้นบ้านยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเวลาจะผ่านไปกี่ยุคก็สมัยการเล่นพื้นบ้านของไทย ยังคงทำหน้าที่จรรโลงและถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ในอดีตเสมอมา เพราะฉะนั้นการเล่นพื้นบ้านของไทย จึงควรค่าแก่การส่งเสริม อนุรักษ์ ทำนุบำรุง รวมถึงถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้านของไทย ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ และตระหนักถึงคุณค่า อีกทั้งยังคอยเป็นเครื่องย้ำเตือนถึงแหล่งกำเนิดกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองสืบไป

พื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศไทยหรือที่เรียกกันจนติดปากว่า “ปักษ์ใต้” ดินแดนที่มีประวัติศาสตร์คู่กับประเทศไทย มา ตั้งแต่ครั้งอาณาจักรศรีวิชัย เป็นแหล่ง รวม มรดกทาง ด้าน วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ และได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยทำหน้าที่สะท้อนให้ ทราบถึงวิถีชีวิต เอกลักษณ์และ อัตลักษณ์ ของชาวใต้ วัฒนธรรมของภาคใต้ “การเล่นพื้นบ้าน ” ถือได้ว่าเป็น วัฒนธรรมที่มีความเด่นชัดมากอย่างหนึ่ง โดยการเล่นพื้นบ้านทางภาคใต้อาจจัดแบ่งได้ดังต่อไปนี้

จัดแบ่งตามรูปแบบการเล่น โดยแยกออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ระบายพื้นเมือง ที่ไม่สามารถ แยกประเภทได้มีหลายชนิด แต่ที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ ร่องเง็ง ดาระ ชัมเป้ง และลิละ ฯลฯ เพลงพื้นเมือง แบ่งตามโอกาสที่เล่นได้เป็น ๒ ชนิด คือ เพลงที่ใช้เล่นตามฤดูกาลหรือเทศกาล ได้แก่ เพลงเรือ เพลงลา เพลงบอก สวดมาลัย เพลงกล่อมทารก และคำดัก ฯลฯ และเพลงที่ใช้เล่นได้ทุกโอกาส ได้แก่ เพลงตันหยงหรือล้อแห้ง และลิเกฮูลู ฯลฯ ละครชาวบ้าน ที่ไม่สามารถจำแนกออกได้ ที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ หนังตะลุง วายั๋นเซียม มโนห์รา มะโย่ง และลิเกป่า ฯลฯ จัดแบ่งตามกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของ วัฒนธรรม โดยแยกเป็น ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้ การเล่นที่นิยมกันในกลุ่มไทยพุทธ และไทยมุสลิม ได้แก่ ลิเกป่า การเล่นที่นิยมกันในกลุ่มไทยมุสลิม ได้แก่ ลิเกฮูลู เพลงตันหยง ร่องเง็ง ชัมเป้ง ดาระ และวายั๋นเซียม ฯลฯ การเล่นที่นิยมกันในกลุ่มไทยพุทธ ได้แก่ กาหลอ คำดัก เพลงกล่อมทารก เพลงเรือ เพลงนา สวดมาลัย โตะคริม หนังตะลุง และมโนห์รา ฯลฯ กลุ่มชนภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนกลางมีความนิยมหนังตะลุง โนรา เพลงบอก กาหลอ ฯลฯ กลุ่มชนทางภาคใต้ตอนล่างมีความ

นิยมนิยม ลีเกตุ ลีเกบ ลีเกราะมะนา ฯลฯ และกลุ่มชนภาคใต้ฝั่งตะวันตกนิยมลีเกปา แต่การเล่นพื้นบ้านต่างๆ เหล่านี้บางอย่างได้เสื่อมความนิยมลงตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ความนิยมดังกล่าวล้วนเป็นส่วนประกอบสำคัญของชีวิตชาวบ้านเป็นเครื่องสะท้อนให้เข้าใจอดีต ปัจจุบันรวมถึงมองเห็นช่องทางในอนาคตของกลุ่มชนดังกล่าวได้อย่างชัดเจนลุ่มน้ำปากพนัง ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุมพื้นที่รวม ๑๒ อำเภอ คือ พื้นที่ทั้งหมดของอำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ พื้นที่บางส่วนของอำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งพื้นที่บางส่วนของอำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา รวมพื้นที่ประมาณ ๑.๕ ล้านไร่ เป็นพื้นที่มากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ มีประชากรประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน อดีตขบถลุ่มน้ำแห่งนี้เคยเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูก มีการทำนามากที่สุดโดยอาศัยน้ำจากแม่น้ำปากพนังซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของ ลุ่มน้ำปากพนัง จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวของภาคใต้ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญรุ่งเรืองทุกๆ ด้าน จนเป็นที่รู้จักกันของผู้คนอย่างกว้างขวาง ในนาม “เมืองแห่งอู้อู้อู่น้ำ” (ปักษ์ใต้, ๒๕๕๔ : เว็บไซด์)

ทั้งนี้นอกเหนือจากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ลุ่มแม่น้ำปากพนังยังเป็นแหล่งรวมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีค่ายิ่ง เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีชิงเปรต ประเพณีชักพระ และการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ เช่น หนังตะลุง เพลงบอก เพลงเรือ ลีเกปา เชื่อนางหงส์ ฯลฯ การละเล่นพื้นบ้านที่กล่าวมา ยังคงทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราว ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวใต้ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และตระหนักถึงคุณค่าเสมอมา นอกจากนี้ยังมีการละเล่นพื้นบ้านโบราณของเด็กในภาคใต้เช่น ตีจับ หมากเก็บ จั๊มจี๊จัมจวด หมากขุม อีตัก เตย แก้วโพง (เอตดาห่วย) เป่ากบ ฯลฯ การละเล่นพื้นบ้านของเด็กโบราณดังกล่าวนี้ เป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทำให้เกิดความสนุกสนาน ได้ออกกำลังกาย รู้แพ้รู้ชนะ เกิดความรัก ความสามัคคีในกลุ่มเพื่อนฝูง อีกทั้งยังรู้จักใช้ภูมิปัญญานำวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นมาประยุกต์เป็นเครื่องเล่นได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งนี้คณะผู้วิจัยจะมุ่งเน้นเฉพาะการละเล่นพื้นบ้านของผู้ใหญ่เช่น ระบายพื้นเมือง ได้แก่ ร่องเง้ง คาระ ชัมเป้ง และลิละ ฯลฯ เพลงพื้นเมือง ได้แก่ เพลงเรือ เพลงลา เพลงบอก สวดมอลัย เพลงกล่อมทารก และคำดัก ฯลฯ และละครชาวบ้าน ได้แก่ หนังตะลุง วายังเชิยม มโนราห์ มะโย่ง และลีเกปา เชื่อนางหงส์ ฯลฯ ประเด็นสำคัญในฐานะที่การละเล่นพื้นบ้านเหล่านี้เป็นมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่า และมีบทบาทหน้าที่ในสังคมมาอย่างยาวนาน หากมีวิธีที่จะนำความงดงามของการละเล่นพื้นบ้านเหล่านี้ให้เผยแพร่กลับคืนสู่สังคม ก็จะเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากแผ่นดิน จึงเป็นที่มาของงานวิจัย “การละเล่น

พื้นที่ที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ” ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอด ให้คงอยู่คู่กับชาวปักษ์ใต้สืบไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
๒. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลของการวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง: แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” มีดังต่อไปนี้

๑. ผลของการศึกษาจะชี้ให้เห็นถึง ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่มีต่อสังคมท้องถิ่น
๒. ผลของการ ศึกษาการละเล่น พื้นบ้าน ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง จะทำให้มีความเข้าใจในคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้านดังต่อไปนี้
  - ๒.๑ ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
  - ๒.๒ ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านในแต่ละแขนง
๓. นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้มาใช้สร้างแบบแผนแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้าน ที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อให้บุคคล ในชุมชนนั้นๆ และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงเยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนได้ตระหนักถึงคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งนับวันจะยิ่งเลือนหายไปตามกาลเวลา

คำถามหลักในการวิจัย

๑. ประวัติความเป็นมาของ การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ ลุ่มน้ำปากพนังเป็นอย่างไร
๒. แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่น พื้นบ้าน ที่ปรากฏในเขตพื้นที่ ลุ่มน้ำปากพนังเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง หมายถึง การละเล่นหรือการแสดง สำหรับผู้ใหญ่ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การแสดงหนังตะลุง การแสดงมโนรา การแสดงเพลงบอก และการแสดงเพลงเรือ

ลุ่มน้ำปากพนัง หมายถึง ลุ่มน้ำปากพนังที่ประกอบด้วย ๑) อำเภอปากพนัง ๒) อำเภอชะอวด ๓) อำเภอหัวไทร ๔) อำเภอเชียรใหญ่ ๕) อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอที่เคยมีดินแดนของอำเภอที่กล่าว หรือมีดินแดนที่ติดกับแม่น้ำปากพนัง ประกอบด้วย ๖) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ๗) อำเภอลานสกา ๘) อำเภอพระพรหม ๙) อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ๑๐) อำเภอกวนขนุน ๑) อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และ ๑๒) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

การส่งเสริม หมายถึง ช่วยให้อุดมคติขึ้น เจริญขึ้น สะดวกขึ้น หรือทำหน้าที่ได้ดี

การอนุรักษ์ หมายถึง การพิทักษ์รักษาและธำรงไว้ให้คงอยู่ เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ

การแสดงแบบโบราณ หมายถึง การแสดงที่ไม่มีเทคโนโลยีปัจจุบันเข้ามาเกี่ยวข้องในการแสดง : ซึ่งดำรงไว้ด้วยวิธีการแสดงที่มีมาช้านาน เช่น การแต่งกาย ดนตรี และการแสดงหรือการละเล่น

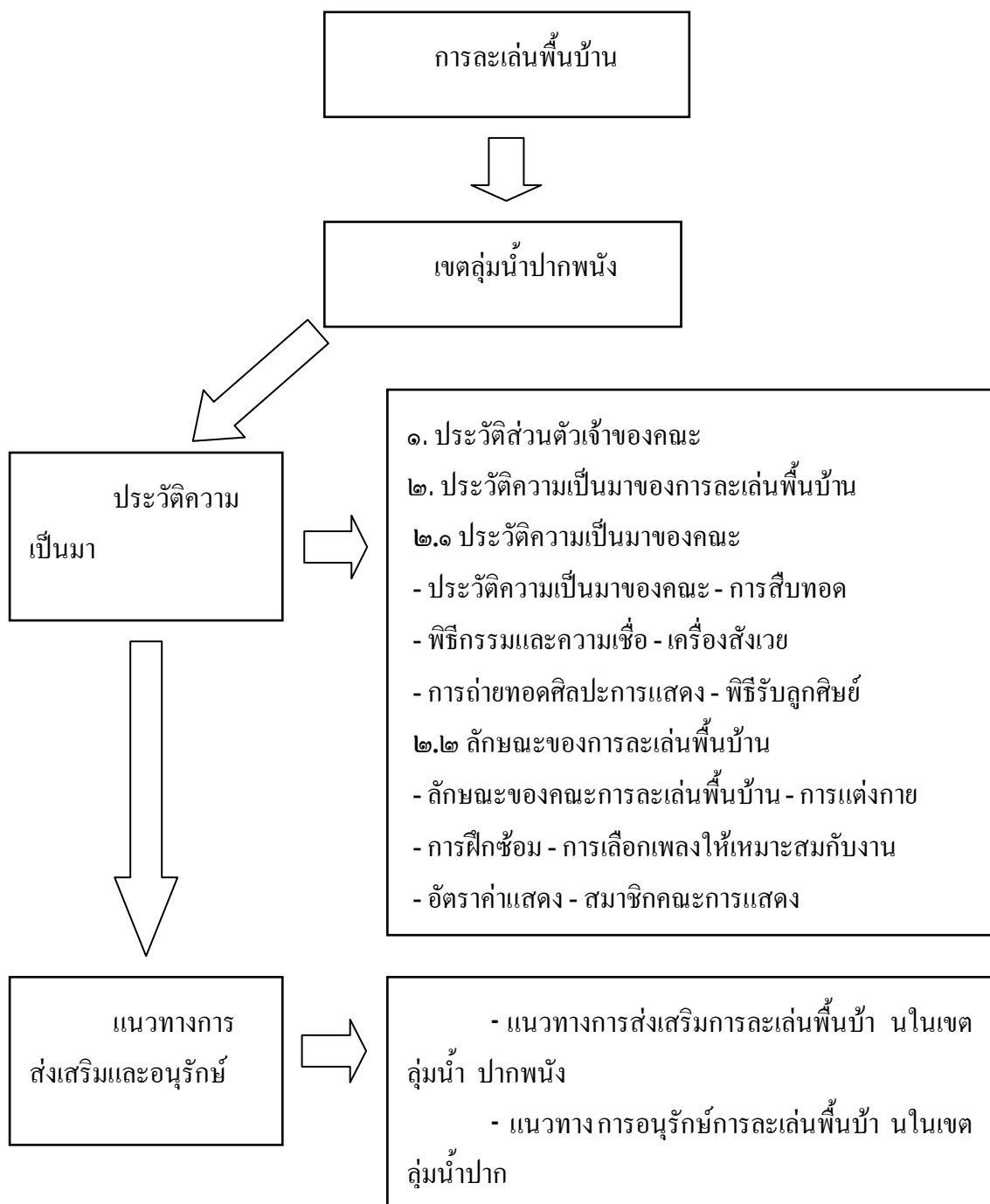
กรอบแนวความคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ได้นำแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา ดังนี้

๑. ความมุ่งหมายด้านของประวัติความเป็นมา โดยศึกษาประวัติส่วนตัวเจ้าของคณะ และประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เช่น ประวัติความเป็นมาของคณะ การสืบทอด พิธีกรรมและความเชื่อ เครื่องสังเวศ การถ่ายทอดศิลปะการแสดง และพิธีรับลูกศิษย์ ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เช่น ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน การแต่งกาย การฝึกซ้อม การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน อัตราค่าแสดง และสมาชิกคณะการแสดง

๒. ความมุ่งหมายในด้านของแนวทางการส่งเสริม อนุรักษ์ โดยศึกษา ๑) การส่งเสริม ๒) การอนุรักษ์ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีทางด้านต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์แต่ละประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ด้วย

กรอบแนวคิดของการวิจัย
การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

ภาพประกอบ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง รวมถึงแนวทางในการส่งเสริมอนุรักษ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย เพื่อประกอบการนำเสนอการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๑. องค์ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน
- ๒ . องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
- ๓ . องค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลด้านประเพณีวัฒนธรรม
- ๔ . บริบทพื้นที่ในการวิจัย
- ๕ . แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
  - ๕.๑ ทฤษฎีทางด้านวัฒนธรรม
  - ๕.๒ ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม
  - ๕.๓ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
  - ๕.๔ ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม
  - ๕.๕ ทฤษฎีแนวทางการส่งเสริม
  - ๕.๖ ทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟู
- ๖ . งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเรื่องการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้ไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

สุทริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (๒๕๒๘ : ๑) ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของการละเล่นพื้นเมืองไว้ว่าการละเล่นพื้นเมือง หมายถึง การละเล่นรื่นเริงหรือมหรสพ ซึ่งจัดแสดงเพื่อความสำราญอารมณ์ของผู้เล่นแต่เน้นที่ผู้ชมเป็นสำคัญมีผู้แสดงหรือคณะผู้แสดงเป็นฝ่ายให้ความบันเทิง มีผู้ชมซึ่งไม่อาจกำหนดตัวหรือจำกัดจำนวนเป็นฝ่ายรับความบันเทิง หรืออาจร่วมกันทั้งสองฝ่าย การละเล่นพื้นเมือง

แต่ละอย่างมีรูปแบบการแสดงและมีการสืบทอดรูปแบบหลักต่อๆ กันมาใช้เพียงการแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เฉพาะคนเฉพาะคราว

ธิดา โมสิกรัตน์ (๒๕๓๓ : ๓๐๕) ได้กล่าวในเรื่องเดียวกันว่า ความหมายของการละเล่นพื้นบ้านว่าการละเล่นพื้นบ้าน หมายถึง กิจกรรมการเล่นของสังคมซึ่งไม่ทราบที่มา แต่ได้ยอมรับและถ่ายทอดการเล่นต่อๆ กันมาโดยไม่ขาดสาย เป็นกิจกรรมการเล่นซึ่งมีการเคลื่อนไหวกิริยาอาการเป็นส่วนใหญ่ อาจจะมีดนตรี การขับร้อง หรือการฟ้อนรำประกอบการเล่นมีจุดมุ่งหมายการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินในโอกาสต่างๆ ผู้เล่นจะเล่นด้วยความสมัครใจไม่ใช่เพราะถูกว่าจ้างหรือผู้เล่นยึดเป็นอาชีพ นอกจากนี้ในการเล่นไม่ต้องสร้างเวทีสำหรับเล่น ไม่มีการสร้างฉากและเครื่องแต่งกายเป็นการเฉพาะ รวมทั้งไม่มีการแบ่งแยกผู้ดูและผู้เล่นออกจากกันแต่ผู้เล่นจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้เล่นและผู้ดู สอดคล้องกับ ปราณี วงษ์เทศ (๒๕๒๕ : ๑๓) ซึ่งได้กล่าวถึงว่า ศิลปะการละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเช่นเดียวกับ วัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคมในชุมชนนั้น ศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านจึงมีหน้าที่ต่อชุมชนผู้เป็นเจ้าของหลายอย่างทั้งด้านความบันเทิงและด้านอื่นๆ ส่วนของการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (๒๕๒๘ : ๑ - ๒) กล่าวในเรื่องเดียวกันว่า การละเล่นพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันเนื่องมาแต่อิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมสภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้มีภูมิอากาศร้อนจัดฝนตกชุก ภูมิอากาศร้อนชื้น พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งอิทธิพลให้ชาวใต้มีอุปนิสัยแข็งแรง บึกบึน มีท่วงท่าเกร็งข่มความอ่อนโยน มีความเฝือก ขาดความอ่อนหวานและการผ่อนปรน สาเหตุเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การละเล่นพื้นเมืองของภาคใต้เด่นที่การสื่อความคิดและความรู้สึกด้วยภาษาที่ขับร้องเป็นบทกลอน เน้นลำนำและจังหวะเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นส่วนมากจึงเป็นเครื่องดี ไม่นั่นเครื่องดีดีเหมือนของภาคอื่นๆ ลีลาการออกท่าร่ายรำก็มีจังหวะเฝือกขาดจับไว ดังเช่น ท่ารำของโนราห์ การยกย้ายท่ารำ การซัดมือซัดแขน ก้าวขา การเคลื่อนไหวลำตัว เหล่านี้ ล้วนเป็นไปตามจังหวะทับและกลอง หนังตะลุง ลิเกป่า และการละเล่นอื่นๆ ของภาคใต้ที่เป็นทำนองเดียวกันนี้ทั้งสิ้นยกตัวอย่างเช่น การละเล่นมโนราห์ต้องฝึกฝนกันตั้งแต่ยังเป็นเด็ก

ชวน เพชรแก้ว (๒๕๒๓ : ๓๑ - ๓๕) ได้กล่าวในเรื่อง “มโนราห์ : ศิลปะการเล่นชั้นสูง ” ไว้ในหนังสือชีวิตไทยปักษ์ใต้ โดยกล่าวถึงข้อสันนิษฐานของผู้รู้ว่าโนราห์จะเป็นวัฒนธรรมของอินเดียที่ผ่านเข้ามาทางชาวและมลายู แล้วจึงเขาสู่ภาคใต้ของประเทศไทยหรือโนราห์จะเป็นการละเล่นของชาวปักษ์ใต้มาแต่เดิมโดยวิวัฒนาการมาจากการทำพิธีบวงสรวงของพวกพราน ซึ่งลำสัดเป็นอาชีพแล้วกล่าวถึงตำนานมโนราห์ ความเชื่อเรื่องครูโนราห์ การไหว้ครู การเข้าโรงครู เวทีแสดง การแต่งกาย เครื่องดนตรี และการแสดง

องค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ราชบัณฑิตสถาน (๒๕๒๕ : ๑๔๖) ให้ความหมายของ วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะในพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๕ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติความมีศีลธรรมอันดีของประชาชนทางวิทยาการหมายถึงพฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่คณะสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกันร่วมใช้กันในกลุ่มคณะ

พระยาอนุมานราชธน (๒๕๑๓ : ๒) ให้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ในฐานะของนักมานุษยวิทยาว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้าหรืออาจจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นคำสมาส คือการรวมคำ ๒ คำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ “วัฒนธรรม” หมายถึง ความเจริญงอกงามรุ่งเรืองและ “ธรรม” หมายถึง กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ เมื่อรวมแล้ววัฒนธรรมจึงหมายถึงความเป็นระเบียบ ความมีวินัยแนวทางในการแสดงออกของวิถีชีวิตทั้งปวงที่บุคคลของกลุ่มชนคิดขึ้น หรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบหรือเสริมต่อขึ้น แล้วคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนคิดขึ้นหรือกระทำขึ้นเป็นต้นแบบหรือเสริมต่อขึ้น แล้วคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนยอมรับสืบทอดจนกระทั่งสิ่งนั้นส่งผลต่อนิสัยของความคิด การเชื่อถือ และการกระทำของคนหมู่มากแห่งกลุ่มชนนั้น และเช่นเดียวกับ สุพัตรา สุภาพ (๒๕๒๘ : ๑๑๕) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ในสังคมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งสังคมใดสังคมหนึ่ง

รชนีกร เศรษฐ (๒๕๓๒ : ๑๑๕ - ๑๒๐) กล่าวถึง วัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการ และผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ที่เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคมไทย ทุกเรื่อง ไม่จำกัดว่าจะต้องมีกฎหมายกำหนดไว้หรือเป็นกิจกรรมที่ “เจริญ” ตามเกณฑ์ของชนชั้นปกครองของสังคมเท่านั้น แต่รวมถึงชาวบ้านด้วย “วัฒนธรรม” ในความหมายนี้เป็นเรื่อง “อดีต” และ “เอกลักษณ์” ของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการทางการศึกษา สาโรช บัวศรี (๒๕๓๑ : ๓๓) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ความดี ความงาม และความจริงในชีวิตมนุษย์ซึ่งปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ และได้ตกทอดมาถึงเราในสมัยปัจจุบัน หรือว่าที่เราได้ปรับปรุงและสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยของเราเองแต่ในทางตรงกันข้าม และ อมรา พงศาพิชญ์ (๒๕๓๓ : ๑) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมคือระบบในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้น มิใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ

วิเชียร รักการ (๒๕๒๕ : ๓๐ - ๓๑) ได้กล่าวถึง ลักษณะวัฒนธรรมไทยไว้ในหนังสือ “วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย” ไว้ดังนี้

๑. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องเรียนรู้

๒. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม

๓. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

รพีพรรณ สุวรรณรัฐโชติ (๒๕๓๐ : ๓๒ - ๓๓) ได้แยกอธิบายลักษณะของวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

๑. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมมีส่วนเป็นเจ้าของ

๒. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้

๓. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม

๔. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

๕. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำเนินชีวิต

๖. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นสิ่งที่เหนืออินทรีย์ กล่าวคือ มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

จุมพล หนิมพานิช (๒๕๓๒ : ๑๓๒ - ๑๓๓) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมว่า

๑. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์อีกนัยหนึ่งก็คือว่า มนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้

๒. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน

๓. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจจะถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม นิสัย และความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น

๔. วัฒนธรรมแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่า วัฒนธรรมใดดีกว่าวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมนั้นย่อมมีความเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

๕. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลาย ๆ สิ่ง หมายถึง วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนการดำเนินชีวิตหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามสภาพของแต่ละสังคม

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (๒๕๒๘ : ๕) ได้กล่าวในเรื่องนี้และได้ แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. คติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านศาสนา และด้านจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องของแนวทางหรือหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต

๒. เนติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี

๓. วัตถุธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ

๔. สหธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม เช่น การติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มชนและมารยาทในสังคม

ประสาธน์ หลักศิลา (๒๕๑๔ : ๑๑๕) กล่าวในเรื่องนี้และได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ ๒ ประเภทดังนี้

๑. แนวความคิด หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่แสดงออกมาทั้งที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับชาติ - ภพ นรก - สวรรค์ พระเจ้า อุดมการณ์ทางการเมือง เชื่อว่ากินกล้วยเผด็จจะทำให้มีลูกเผด็จ เป็นต้น แนวความคิดนี้รวมทั้งความคิดที่ถูกความคิดที่ผิด และความคิดที่ยังพิสูจน์ ไม่ได้ว่าถูกหรือผิด

๒. ปทัสถาน หมายถึง ระเบียบประเพณีอันเป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติของคนในสังคม การกระทำ การงดเว้น ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมที่ยอมรับและปฏิบัติอย่างเดียวกัน เช่น พิธีการแต่งงาน พิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย ระเบียบ กฎหมาย เป็นต้น

อมรา พงศาพิชญ์ (๒๕๒๕ : ๗๖) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์โดยที่มนุษย์เป็นผู้สร้างเพื่อความเป็นรูปแบบของสังคมที่มีเสถียรภาพอันแสดงถึงความเจริญงอกงามให้กับสังคม กลุ่มบุคคลในสังคมหากขาดวัฒนธรรมแล้วสังคมก็ย่อมขาดเอกภาพ นั่นหมายถึงสังคมจะรุ่มเย็นเป็นสุขไม่ได้วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีลักษณะผสมผสานภายในเนื้อเดียวกัน ซึ่งทำหน้าที่สร้างสรรค์และกำหนดรูปแบบของสมาชิกสังคมได้อย่างชัดเจนเป็นปัจจัยที่ช่วยให้โครงสร้างของสังคมอยู่ได้อย่างมีแบบแผน เพราะได้ผู้มีภาวะทางจิตใจของสมาชิกในสังคม ส่งผลให้สังคมมีเอกภาพ

องค์ความรู้ทางด้านนโยบายของรัฐด้านประเพณีวัฒนธรรม

๑. วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นองค์กรแห่งความรู้และการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

๒. พันธกิจ (Mission)

๒.๑ พัฒนาและสืบสานคุณค่าวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาเพื่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์

๒.๒ เสริมสร้างกลไกและเครือข่ายเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และกำกับดูแล ส่งเสริมกิจการภาพยนตร์และวิทยทัศน์

๒.๓ เสริมสร้างและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร องค์กรภาคีและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในการบริหารจัดการงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

๒.๔ วิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

๒.๕ พัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพขององค์กร

๓. อำนาจ หน้าที่ตามกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

๓.๑ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม

แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พุทธศักราช ๒๕๔๕ ประกาศ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ กำหนดให้ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษาวัฒนธรรมไทย โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาชน ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงาน แลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (๒) ศึกษา วิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
- (๓) พัฒนา ส่งเสริม คุณภาพทางวัฒนธรรมของชาติ
- (๔) เป็นศูนย์กลางในการศึกษา รวบรวม เผยแพร่และให้บริการสารสนเทศและกิจกรรม

ทางวัฒนธรรม

- (๕) ส่งเสริมกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม
- (๖) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานการดำเนินงานวัฒนธรรม
- (๗) จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทาง

วัฒนธรรม

- (๘) ระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวัฒนธรรม
- (๙) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่

กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓.๒ อำนาจหน้าที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๘ ให้โอนภารกิจด้านงานทะเบียนและตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติควบคุมภาพยนตร์และตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งแก้ไขปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุมการศึกษาข้อมูล และกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ตามมาตรา ๑๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ(๖) ดังนี้

(๑) ตรวจสอบและกำหนดประเภทภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร

(๒) อนุญาตการนำวีดิทัศน์ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร

(๓) อนุญาตการนำสื่อโฆษณาออกโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ในราชอาณาจักร

(๔) อนุญาตการส่งภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ออกไปนอกราชอาณาจักร

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ และวิดิทัศน์ หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (เป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ประเด็น ดังนี้

๔.๑ ประชาชนใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตระหนักเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม

๔.๒ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และมีส่วนร่วม ในการสืบสาน และปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้าน

๔.๓ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ ในการเลือกรับสื่อและเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

๔.๔ ประชาชนทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

๔.๕ ประชาชนและเครือข่ายนักวิจัยทางวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยและจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม

๕. เป้าประสงค์หลักเชิงยุทธศาสตร์ (ผลผลิต) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าประสงค์หลักเชิงยุทธศาสตร์ไว้ ๕ ประเด็น ดังนี้

๕.๑ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริมเผยแพร

๕.๒ วัฒนธรรมพื้นบ้านได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และปกป้องคุ้มครอง

๕.๓ สื่อภาพยนตร์และวิดิทัศน์ได้รับการรับรองถูกต้องตามมาตรฐาน

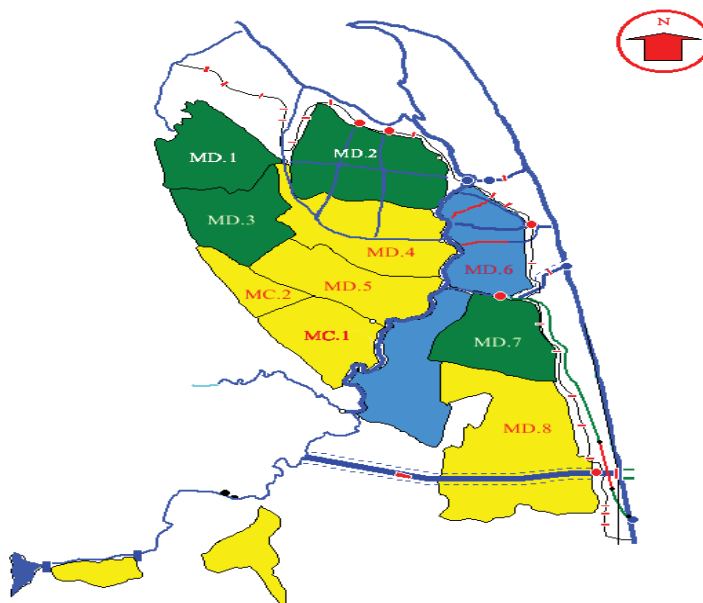
๕.๔ แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้รับการบริหารจัดการอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ

๕.๕ องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมได้รับการบริหารจัดการ (นโยบายของรัฐด้านประเพณีวัฒนธรรม. ๒๕๕๔ : เว็บไซต์)

บริบทของพื้นที่ที่ทำการวิจัย

ลุ่มน้ำปากพนัง ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุมพื้นที่รวม ๑๒ อำเภอ คือ พื้นที่ทั้งหมดของอำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอสทิงพระ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภोजุฬาพรณ์ พื้นที่บางส่วนของอำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งพื้นที่บางส่วนของอำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง และอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา รวมพื้นที่ประมาณ ๑.๕ ล้านไร่ เป็น

พื้นที่มากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ มีประชากรประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คน อดีตขบถลุ่มน้ำแห่งนี้เคยเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูก มีการทำนามากที่สุดโดยอาศัยน้ำจากแม่น้ำปากพนังซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของ ลุ่มน้ำปากพนัง จึงเป็นแหล่งปลูกข้าวของภาคใต้ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญรุ่งเรืองทุกๆ ด้าน จนเป็นที่รู้จักกันของผู้คนอย่างกว้างขวาง ในนาม “เมืองแห่งอู่ข้าวอู่น้ำ”

ภาพที่ ๑ แผนที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง (<http://www.rid.go.th/>)

เมื่อเวลาผ่านไป “ลุ่มน้ำปากพนัง” ที่เคยอุดมสมบูรณ์กลับมีปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ความต้องการใช้น้ำย่อมมีปริมาณมากขึ้นด้วย แต่ป่าไม้ต้นน้ำลำธารกลับลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ปริมาณน้ำจืดที่เคยดูดซับไว้แล้วทยอยปล่อยลงในแม่น้ำปากพนังและลำน้ำสาขาในช่วงฤดูแล้งลดลงด้วย น้ำจืดที่เคยมีใช้ปีละ ๘-๙ เดือน ลดลงเหลือปีละ ๓ เดือนเท่านั้น และเนื่องจากลักษณะของแม่น้ำปากพนังมีระดับท้องน้ำอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล และมีความลาดชันน้อย เมื่อน้ำจืดทางด้านต้นน้ำมีปริมาณน้อย ทำให้น้ำเค็มสามารถรุกเข้ามาในแม่น้ำปากพนังและลำน้ำสาขาเป็นระยะทาง เกือบ ๑๐๐ กิโลเมตร นอกจากนี้ ตอนใต้ของลุ่มน้ำปากพนังยังมี “พรุควนเคร็ง” ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มขนาดใหญ่ ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ มีน้ำท่วมขังตลอดปี มีสารไฟโรทอยู่ในชั้นดิน ทำให้ดินมีสภาพเป็นกรด และมีปัญหาน้ำเปรี้ยว ราษฎรไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรได้ รวมทั้งน้ำเน่าเสียจากการทำนาเกลือไหลลงในลำน้ำต่าง ๆ จนไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการเพาะปลูกได้ กลายเป็นปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างชาวนาข้าวและชาวนากุ้งอีกด้วย ปัญหาอุทกภัยในช่วง

ฤดูฝนเนื่องจากมีปริมาณฝนตกมาก แต่พื้นที่ลุ่มน้ำเป็นพื้นที่ลุ่มราบแบน มีความลาดชันน้อย อุทกภัยมักจะเกิดในช่วงน้ำทะเลหนุนสูง ระบายน้ำออกสู่ทะเลได้ยาก จึงทำความเสียหายให้แก่พื้นที่เพาะปลูก และพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นบริเวณกว้าง

๑. ลุ่มน้ำปากพนังมีพื้นที่ครอบคลุม ๓ จังหวัดในเขต ๑๒ อำเภอดังต่อไปนี้

๑.๑ จังหวัดนครศรีธรรมราชครอบคลุมพื้นที่ ๕ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ อำเภอปากพนัง

๑.๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่

๑.๑.๓ อำเภอหัวไทร

๑.๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

๑.๑.๕ อำเภอชะอวด

๑.๑.๖ อำเภอร่อนพิบูลย์

๑.๑.๗ อำเภอลานสกา

๑.๑.๘ อำเภอพระพรหม

๑.๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

๑.๒ จังหวัดพัทลุงครอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ อำเภอกวนขนุน

๑.๒.๒ อำเภอป่าพะยอม

๑.๓ จังหวัดสงขลาครอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

- อำเภอระโนด (ลุ่มแม่น้ำปากพนัง, ๒๕๕๔ : เว็บบไซต์)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

ทฤษฎีทางด้านวัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” เพื่อใช้ประกอบกับการศึกษา มีผู้ที่ศึกษาและให้คำจำกัดความของคำว่า “วัฒนธรรม” ไว้ ดังนี้

อมรา พงศาพิชญ์ (๒๕๓๔ : ๑-๒) ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ที่อยู่บริเวณที่ใกล้เคียงกันในสังคมเดียวกันทำความตกลงกันว่าจะยึดระบบไหนดี พฤติกรรมใดบ้างที่จะถือเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ ข้อตกลงเหล่านี้คือการกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม เพื่อว่าสมาชิกในสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบเดียวกัน ดังนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อสร้างขึ้นแล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และมีการถ่ายทอด ซึ่งสอดคล้องกับ พระยาอนุนามานราชชน

(๒๕๑๓ : ๒) ซึ่งให้ความหมายคำว่าวัฒนธรรมหมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยการอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า โดยคำว่า วัฒนธรรมเป็นคำสมาส คือการรวมเอาคำ ๒ คำ เข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ คำว่า “วัฒนธรรม” หมายถึง ความเจริญงอกงามรุ่งเรือง และคำว่า “ธรรม” หมายถึง กฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติ เมื่อรวมคำกันแล้วคำว่าวัฒนธรรมจึงหมายถึง ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย

เสฐียร โกเศศ (๒๔๕๖ : ๔-๕) ได้กล่าวถึงการรับเอาวัฒนธรรมไว้ว่า การรับเอาวัฒนธรรมอย่างใหม่คือวัฒนธรรมสากล ถ้าเกินความพอดีก็มีอันตรายอยู่อย่างหนึ่ง คืออาจถอนรากวัฒนธรรมเดิมของตน อันเป็นส่วนสำคัญที่คุ้มกันอันตรายและเป็นความเจริญของชาติเป็นเวลาช้านาน ได้หลายร้อยปี ให้กร่อนและค่อยหมดไป ในที่สุดกลายเป็นหมดบุคลิกลักษณะไม่มีรากฐานแห่งชาติของตนเอง เพราะวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์แก่ชาติ จะต้องเป็นวัฒนธรรมที่มีรากหยั่งลึกและมีอาการเคลื่อนไหวให้เป็นความเจริญก้าวหน้า

นิคม มูสิกะคามะ (๒๕๔๑ : ๓๕-๓๖) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมว่า การที่โลกค่อยๆ เปลี่ยนแปลงมาเป็นรูปแบบเดียวกันหมดนั้น อาจจะทำให้ชาติพันธุ์มนุษย์ทั้งหมดขาดวิธีที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งที่ตนไม่รู้จักรหรืออันตรายใหม่ ๆ ดังเช่น พืชและสัตว์บางตระกูลที่เพาะพันธุ์ขึ้นมาสำหรับให้มีคุณสมบัติที่ต้องการหรือให้ผลมาก ๆ ซึ่งจะทำให้ขาดความต้านทาน ผู้พืชหรือสัตว์ที่เพาะพันธุ์ขึ้นมาโดยธรรมชาติไม่ได้ ใครจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมที่กำหนดหรือในลักษณะทางพันธุกรรม ปัจจุบันนี้นั้นสูญหายไปภายใต้ซากของสังคมดั้งเดิม ซึ่งจะไม่เป็นส่วนสำคัญของมรดกแต่อาจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์ชาติก้าวหน้า ไม่มีอะไรจะห้ามไม่ให้คิดไปว่าวันหนึ่งข้างหน้ามันสังคมที่มีเทคโนโลยีแผ่กระจายไปทั่วโลกจะพึงพินาศเพราะช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (๒๕๒๕ : ๓-๗) ได้ให้ความหมายถึงลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ดังนี้ วัฒนธรรมพื้นบ้านมีลักษณะที่เป็นตัวร่วมมากกว่าตัวแปร ลักษณะสำคัญที่สุดของวัฒนธรรมพื้นบ้าน คือ ลักษณะที่เป็นมรดกร่วมของกลุ่มชน ได้แก่การมีเนื้อหาสาระหลัก เป็นตัวร่วม มีผู้ถือปฏิบัติร่วมกัน และปรากฏร่วมอยู่ในเวลาอันยาวนาน มีทั้งรูปธรรมและนามธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้านมีการสืบทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ ดังนั้นการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านมาสู่คนรุ่นหลังหรือแม้คนรุ่นเดียวกันที่ไม่ใช่เป็นคนต้นคิดต้องอาศัยการเล่าด้วยถ้อยคำจากปากสู่ปาก จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง โดยปราศจากการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การบอกเล่าด้วยปากเปล่าเรียกว่าวิธีมุขปาฐะ และเรียกวัฒนธรรมพื้นบ้านว่าวัฒนธรรมมุขปาฐะ (Oral Tradition) วัฒนธรรมมุขปาฐะจะแตกต่างกับวัฒนธรรมลายลักษณ์ (Literary Tradition) ตรงที่วัฒนธรรมลายลักษณ์มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยปรกติจะถูกจำกัดความหรือนิยามด้วยตัวผู้เขียน ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นไปตามครรลองของการถ่ายทอดด้วยปาก คือ การสงวนรักษามีขีดจำกัดตามความสามารถของการจำของผู้รับทั้งขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้รับและของสังคมยุคนั้น ๆ

วัฒนธรรมพื้นบ้านไม่อาจคงลักษณะดั้งเดิมอยู่เป็นนิรันดร์ แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันและพัฒนาต่อเนื่องกันไป เพราะว่าล้วนแต่มีความเป็นตัวเป็นตนอยู่ได้ด้วยการอาศัยความสามารถของความจำ และการเสริมแต่งของเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ฌ็อง-ปอล ซาทร์ (๑๙๐๕ : ๑๙๕) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทางวัฒนธรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้ วัฒนธรรมของมนุษย์มีพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเจริญทางจิตใจและสติปัญญาของมนุษย์ ถ้าจิตใจและสติปัญญาเจริญ สิ่งที่เราสร้างขึ้นเป็นวัฒนธรรมก็เจริญและเป็นไปตามส่วนที่สมดุลกัน ปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมเจริญมี ๓ ประการ คือ การสะสม การปรับปรุง และการถ่ายทอด ซึ่งจะเห็นว่าวัฒนธรรมไม่ใช่เป็นอยู่อย่างใดก็อย่างนั้น แต่มีสภาพเหมือนสิ่งมีชีวิต มีอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ถ้าคนในสังคมไม่รู้จักสะสมปรับปรุงและถ่ายทอด วัฒนธรรมก็จะสลายไป ในที่สุดวัฒนธรรมจะมีลักษณะแข็งกระด้างไม่สามารถปรับตัวให้ก้าวหน้าทันสมัยกับสังคมอื่นได้

สุพัตรา สุภาพ (๒๕๓๖ : ๑๐๐-๑๐๒) ได้กล่าวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ได้แบ่งลักษณะของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

๑. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เนื่องจากมนุษย์เราแตกต่างจากสัตว์ในแง่ที่เราอาศัยสัญชาตญาณกระทำการต่างๆ ได้น้อยมากหรือไม่ได้เลย และการเรียนรู้ก็ต้องเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน โดยเฉพาะจากกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ สิ่งเหล่านี้ต้องรับการเรียนรู้มาก่อน เป็นสิ่งที่ไม่ได้มาโดยกรรมพันธุ์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นการถ่ายทอดโดยการเรียนรู้ไม่ใช่ถ่ายทอดทางชีวภาพ และการเรียนรู้ย่อมทำให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบสัมพันธ์กัน

๒. เป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมจะต้องมีการเรียนรู้ แม้ว่าจะเป็นการเรียนแบบไม่รู้ตัวก็ตาม (เพราะวัฒนธรรมเป็นของมีอยู่แล้วในสังคม) วัฒนธรรมจะต้องมีการสอน ถ้าวัฒนธรรมต้องสิ้นสุดหรือสูญหายไป ก็แสดงว่าคนรุ่นก่อนไม่ได้ถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อมา การที่วัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดกันได้ ก็เพราะมนุษย์มีภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งใช้กันในทุกวัฒนธรรม ภาษาจึงทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เพราะมนุษย์นั้นเรียนรู้จากสัญลักษณ์ โดยใช้ความเข้าใจและกำหนดลงไปว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้หมายถึงอะไร ภาษาจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญทางวัฒนธรรม ถ้าปราศจากภาษา วัฒนธรรมจะไม่มี การสะสมเพิ่มพูน

๓. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิต ความคิดในเรื่องวัฒนธรรมทำให้สามารถจำแนกวัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง เป็นวัฒนธรรมเฉพาะอย่าง เพราะบุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น โดยนัยนี้วัฒนธรรมไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกชาติหรือทุกยุคสมัย จะมีวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะของตนเอง จึงไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครสูงต่ำ เป็นการสอนให้มนุษย์เข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่แตกต่างกัน

๔. เป็นสิ่งไม่คงที่ เพราะมนุษย์มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ หรือปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงนี้อาจมี

คนที่มีความคิดแบบเก่าๆ คัดค้านบ้างซึ่งเป็นธรรมดาของสังคมที่กำลังพัฒนา ซึ่งถ้าเราเข้าใจถึงข้อขัดกันนี้ได้ก็จะเป็นแนวทางในการช่วยสร้างวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ได้มาก

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (๒๕๔๐ : ๑๗-๒๑๒) ได้สร้างทฤษฎีรากแก้ว ซึ่งเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทยไว้ดังนี้

๑. อยู่อย่างไทย
๒. ใฝ่ใจศึกษา
๓. เสาะหาความรู้
๔. เข้าสู่ค่านิยม
๕. สร้างสมอุดมการณ์
๖. สืบสานวัฒนธรรม
๗. จดจำประเพณี
๘. ของดีศาสนา

จากหลักการที่กล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยชุมชนจะต้องมีแนวทางปฏิบัติและอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อที่จะให้ชุมชนและสังคมนั้นเกิดความเข้มแข็ง โดยยึดหลักตามทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมที่กล่าวมาข้างต้น

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (The Diffusion Theory of Cultur) Ralph Linton (สนธิยา พลศรี. ๒๕๔๕ : ๑๖๔ - ๑๗๐ ; อ้างอิงมาจาก Ralph Linton. ๑๙๕๕ : ๘๘) การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมแพร่กระจายออกไปในสังคม ก เริ่มขยายอิทธิพลไปยังสังคม ข และ ค ตามลำดับสมาชิกของสังคม ข และ ค ในระยะแรกจะยืมวัฒนธรรมจากสังคม ก แต่เมื่อยืมไปนานๆ เข้าก็อาจจะรับเอาไว้เป็นของตัวเองหมายความว่า ได้เกิดการกระจายวัฒนธรรมจากจุดเริ่มต้นในสังคมหนึ่งไปยังสังคมอื่น ๆ การกระจายวัฒนธรรมเองก็ก่อให้เกิดวัฒนธรรมเขermannวัฒนธรรมฝรั่งเศสเมื่ออยู่ ๆ ไปเกิดการกระจายทางวัฒนธรรมมีการยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกันผลก็คือปัจจุบันคนมักจะมีความรู้สึกว่าวัฒนธรรมของชาวยุโรปหลายๆ กลุ่มนี้ก็เหมือนๆ กันเรียกว่าวัฒนธรรมตะวันตก วัฒนธรรมตะวันตกที่แพร่กระจายเข้ามามีอิทธิพลในประเทศต่างๆ ในซีกตะวันออกของโลกที่เห็นชัดที่สุดก็คือวัฒนธรรมทางด้านเทคโนโลยี สำหรับเมืองไทยวัฒนธรรมตะวันตกที่คนไทยรับมาจนแทบจะยึดถือเป็นของตัวเองก็คือในเรื่องการแต่งตัวในปัจจุบัน การนุ่งกางเกงและนุ่งกระโปรงเป็นสิ่งที่คนไทยไม่คิดและไม่มีความรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมชาวตะวันตกที่เรารับมา

Graftone, William j และ River ชาวอังกฤษ (ยศ สันตสมบัติ. ๒๕๔๐ : ๒๕ ; อ้างอิงมาจาก Graftone, William j and River. ๑๙๕๘ : ๒๖) เสนอว่า อารยธรรมสูงสุดมีจุดกำเนิดในประเทศอียิปต์

แล้วแพร่กระจายไปยังส่วนต่างๆ ของโลก กลุ่มและชนชาติต่าง ๆ ซึ่งมีการติดต่อค้าขายกับอียิปต์ ได้นำเอาความรู้ด้านเกษตรกรรม การทำภาชนะ การหลอมเหล็ก การทอผ้าและการก่อสร้างไปใช้ ทำให้ศิลปวิทยาแขนงต่างๆ แพร่กระจายไปยังส่วนต่างๆ ของโลก ต่อมาชาวเยอรมัน Fritz Graeb และชาวเยอรมัน Wilhelm Schmidt เสนอว่าจุดศูนย์กลางของวัฒนธรรมนั้นมิได้เพียงจุดเดียวแต่มีหลายจุด แต่ละจุดแพร่กระจายวัฒนธรรมออกไปรอบๆ เป็นวงกลม เรียกว่า Culture Circle หรือ Kulturkreis โดยแนวคิดทั้งสองกลุ่มนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมมักไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักคิดสิ่งใหม่แต่มักคอยลอกเลียนผู้อื่นอยู่เสมอ และ คนสามารถสร้างวัฒนธรรมขึ้นได้ทุกที่เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของตน

ปัจจัยสำคัญในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (สิ่งที่แพร่กระจายหรือวัฒนธรรมได้แก่ความคิดและพฤติกรรมที่ติดตัวบุคคล) ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เกื้อกูลเป็นอุปสรรค

๒. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การทำการค้าหรือ การกีดกันการค้าย่อมมีผลต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เพราะนอกจากวัฒนธรรมจะติดสินค้าไปด้วยแล้ว คนยังนำวัฒนธรรมติดตัวไปด้วย

๓. ปัจจัยทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมย่อมเป็นที่มาของการแพร่กระจายที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งโดยจงใจและไม่จงใจ

๔. ปัจจัยการคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่อำนวยความสะดวกในเรื่องการแพร่กระจายวิธีการศึกษาการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของสำนักอเมริกา คือ

๔.๑ ใช้หลักทางภูมิศาสตร์

๔.๒ ใช้ประวัติศาสตร์สืบย้อน

๔.๓ การขุดค้นทางโบราณคดี

๔.๔ คู่วิวัฒนาการของวัฒนธรรม (ว่าเดบโตมาขึ้นตอนอย่างไร)

สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีได้ว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างสังคมและมีการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วาโก (Vago. ๑๙๘๐ : ๓๓ - ๖๒) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถจำแนกและแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

๑. ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary theory) เป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้า

กว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ ตัวอย่างของนักสังคมวิทยาที่สร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยใช้แนวความคิดวิวัฒนาการ มีดังนี้

ออคุสต์ กอมต์ (Auguste Comte) เสนอว่า สังคมมนุษย์มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) ผ่าน ๓ ขั้นตอน ตามลำดับ คือ จากขั้นเทววิทยา (Theological Stage) ไปสู่ขั้นอภิปรัชญา (Metaphysical Stage) และไปสู่ขั้นวิทยาศาสตร์ (Positivistic Stage)

ลิวอิส เฮนรี มอร์แกน (Lewis Henry Morgan) เสนอว่า สังคมจะมีขั้นของการพัฒนา ๓ ขั้นคือ จากสังคมคนป่า (Savage) ไปสู่สังคมอนารยชน (Barbarian) และไปสู่สังคมอารยธรรม (Civilized)

เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) เสนอว่า วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์เป็นแบบสายเดียว (Unilinear) ที่ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลมีจุดกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกันด้วยและมารวมตัวกันด้วยกระบวนการสังเคราะห์ (Synthesis) ทำให้เกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาของสังคมจะมีวิวัฒนาการเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ กล่าวคือ มนุษย์ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดีจะมีชีวิตอยู่รอดตลอดไป และนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

เฟอร์ดินาน ทอนนี (Ferdinand Tonnies) เสนอว่า สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบ Gemeinschaft ไปสู่สังคมแบบ Gesellschaft

โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเริ่มจากสภาพของสังคมชาวบ้าน (Folk) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเมือง (Urban)

ต่อมาแนวความคิดในการสร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบสายเดียว (Unilinear) ที่เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องเปลี่ยนผ่านแต่ละขั้นที่กำหนดไว้ ได้รับการโต้แย้งว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม น่าจะมีวิวัฒนาการแบบหลายสาย (Multilinear) เพราะแต่ละสังคมมีจุดกำเนิดที่แตกต่างกัน มีรูปแบบของสังคมที่แตกต่างกัน หรือแม้ว่าสังคมที่มีรูปแบบที่เหมือนกันแต่อาจจะมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันก็เป็นได้

๒. ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) เป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรมีค่าและหายาก มีนักสังคมวิทยาหลายท่านที่ใช้ทฤษฎีความขัดแย้งอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ในที่นี้จะเสนอแนวความคิดของนักทฤษฎีความขัดแย้งที่สำคัญ ๓ ท่าน ดังนี้

คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มีความเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ ๕ ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิต (Mode of Production) ที่เกิด

จากความสัมพันธ์ของ อำนาจของการผลิต (Forces of Production) ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยี กับ ความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต (Social Relation of Production) ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิต และคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงานในการผลิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม (Substructure) และเมื่อโครงสร้างส่วนล่างมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบนของสังคม (Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม ลำดับขั้นของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของ มาร์กซ์ มีดังนี้

๑) ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ดั้งเดิม (Primitive Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของเผ่า (Tribal Ownership) ต่อมาเผ่าต่างๆ ได้รวมตัวกันเป็นเมืองและรัฐ ทำให้กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเปลี่ยนไปเป็นของรัฐแทน

๒) ขั้นสังคมแบบโบราณ (Ancient Communal) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของรัฐ (State Ownership) สมาชิกในสังคมได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งได้แก่ เครื่องใช้ส่วนตัว และทาส ดังนั้นทาส (Slavery) จึงเป็นกำลังสำคัญในการระบบการผลิตทั้งหมด และต่อมาระบบการผลิตได้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของทาสและทาส

๓) ขั้นสังคมแบบศักดินา (Feudalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของขุนนาง คือที่ดิน โดยมีทาสเป็นแรงงานในการผลิต

๔) ขั้นสังคมแบบทุนนิยม (Capitalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน คือที่ดิน ทุน แรงงาน และเครื่องจักร โดยมีผู้ใช้แรงงานเป็นผู้ผลิต

๕) ขั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ (Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของทุกคน ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่มีใครเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

ตามแนวความคิดของมาร์กซ์ ลำดับขั้นของการนำไปสู่การปฏิวัติของชนชั้นล่างของสังคมเกิดจาก กระบวนการดังต่อไปนี้

๑) มีความต้องการในการผลิต

๒) เกิดการแบ่งแยกแรงงาน

๓) มีการสะสมและพัฒนาทรัพย์สินส่วนบุคคล

๔) ความไม่เท่าเทียมทางสังคมมีมากขึ้น

๕) เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม

๖) เกิดตัวแทนทางการเมืองเพื่อทำการรักษาผลประโยชน์ของแต่ละชนชั้น

๗) เกิดการปฏิวัติ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแนวความคิดของมาร์กซ์เป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม โดยใช้แนวความคิดวิภาษวิธี (Dialectical) ที่เริ่มจาก การกระทำ (Thesis) ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการกระทำ (Antithesis) และเกิดการกระทำแบบใหม่ (Synthesis) ตามมา

ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) เป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มองว่า ความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ และอธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมานสามัคคีอย่างสมบูรณ์ เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสถานะหนึ่งของมนุษย์ ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาคความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน โคเซอร์มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สามารถทำให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่ เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้นๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขาได้ นอกจากนี้

โคเซอร์ ยังเสนอว่า ความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ลดความเป็นปึกภัย พัฒนาความซับซ้อนของโครงสร้างกลุ่มในด้านความขัดแย้งและร่วมมือ และสร้างความแปลกแยกกับกลุ่มต่างๆ เป็นต้น

ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ที่ปฏิเสธแนวความคิดของมาร์กซ์ ที่ว่า ชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และเสนอว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Guasi-groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็มีผลประโยชน์แอบแฝง (Latent interest) อยู่เบื้องหลัง ดังนั้นแต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้นขึ้นอยู่กับจัดการและการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ และเสนอความคิดว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมนอื่นๆ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถควบคุมได้ด้วยการประนีประนอม ตามแนวความคิดของดาห์เรนดอร์ฟ ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม

๓. ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional theory) แนวความคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้ โดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่า หน้าที่ของสังคมก็

คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น ๒ ประเภทคือ หน้าที่หลัก (Manifest) หน้าที่รอง (Latent) หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา (Dysfunctional) หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) มีแนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคมคือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอ.อาร์. แรดคลิฟฟ์ บราวน์ (A.R. Radcliffe - Brown) กับ โบรนิสลาฟ มาลิโนวสกี (Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

ทาลคอตต์ พาร์สัน (Talcott Parsons) มีแนวความคิดว่า สังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่างๆ (Part) มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่คงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุล (Equilibrium) ส่วนในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พาร์สันเสนอว่า เกิดจากความสมดุลถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคมคือ บุคลิกภาพ (Personality) อินทรีย์ (Organism) และวัฒนธรรม (Culture) เกิดความแตกกร้าว โดยมีสาเหตุมาจากทั้งสาเหตุภายนอกระบบสังคม เช่น การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น และสาเหตุจากภายในระบบสังคม ที่เกิดจากความตึงเครียด (Strain) เพราะความสัมพันธ์ของโครงสร้างบางหน่วย (Unit) หรือหลายๆ หน่วย ทำงานไม่ประสานกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสาเหตุทำให้ส่วนอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดหนึ่งหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้ พาร์สันเน้นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึง ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ตัวยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

โดยสรุปแล้ว แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ มีลักษณะดังนี้

๑) ในการศึกษาและการวิเคราะห์สังคมต้องมองว่า สังคมทั้งหมดเป็นระบบหนึ่งที่แต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

๒) ความสัมพันธ์คือสิ่งที่สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล

๓) ระบบสังคมเป็นการเคลื่อนไหวเข้าสู่ความสมดุลย์ การปรับความสมดุลย์ของระบบจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในระบบตามไปด้วยความต่อเนื่องของกระบวนการของข่าวสารภายในและภายนอก นอกจากนี้ทฤษฎีระบบยังมองว่า ความขัดแย้ง ความตึงเครียดและความไม่สงบสุขภายในสังคมก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีระบบก็มีข้อจำกัดในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากในการวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบเป็นการศึกษาเฉพาะเรื่อง จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาความสัมพันธ์กับระบบอื่นได้อย่างลึกซึ้ง

๔) ทฤษฎีจิตวิทยา-สังคม (Social-Psychological Theory) จากแนวความคิดด้านจิตวิทยา-สังคม เสนอว่า การพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ประชาชนมีการกระทำ มีความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแข่งขัน มีการก่อสร้าง และพัฒนาสิ่งต่างภายในสังคม นักสังคมวิทยาที่ใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีดังนี้

แมก เวเบอร์ (Max Weber) เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่ใช้หลักจิตวิทยามาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และในผลงานที่ชื่อว่า *The Protestant Ethic and The Spirit of Capitalism* เสนอว่า การพัฒนาของในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามลัทธิทุนนิยม มีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่เกิดขึ้นหลังสมัยศตวรรษที่ ๑๖ เมื่อในยุโรปตะวันตกมีการแพร่กระจายคำสอนของศาสนาคริสต์ ลัทธิโปรเตสแตนต์ (Protestant Ethic) ที่สอนให้ศาสนิกชนเกิดจิตวิญญาณแบบทุนนิยม (Spirit of Capitalism) เป็นนักแสวงหาสิ่งใหม่ มุ่งสู่ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการยอมรับ ทำงานหนักเพื่อสะสมความร่ำรวย เก็บออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุน สร้างกำไรอย่างต่อเนื่อง เวเบอร์ยังเสนอว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล (Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคมที่ใช้ความมีเหตุผลจะทำให้บุคคลมีความน่าเชื่อถือ เชื่อสัจย์ สุจริต ยอมรับสิ่งใหม่และสามารถเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ๆ เวเบอร์เชื่อว่า อิทธิพลของความคิด ความเชื่อ และบุคลิกภาพของคนในสังคมภายใต้สภาวะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา

อีวีเรทท์ อี เฮเกน (Everett E. Hagen) มีแนวความคิดสอดคล้องกับเวเบอร์ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาทางด้านการเศรษฐกิจ และเสนอว่า การเปลี่ยนจากสังคมดั้งเดิม (Traditional) ไปสู่สังคมสมัยใหม่ (Modern) จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของบุคคล (Personality) โดยเสนอว่า บุคลิกภาพของคนในสังคมดั้งเดิมมีลักษณะตายตัวที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มสังคม เป็นบุคลิกของคนที่ต้องมีการสั่งการด้วยบังคับบัญชา ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และไม่มีการประดิษฐ์คิดค้น เพราะคนเหล่านั้นมองโลกภายนอกมากกว่าที่จะมองโลกแบบวิเคราะห์ และต้องการควบคุมให้เป็นไปตามที่คิด ซึ่งเป็นผลทำให้สังคมแบบดั้งเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนในสังคมสมัยใหม่เฮเกนเสนอว่า บุคลิกภาพของคนที่มีความสร้างสรรค์ อยากรู้อยากเห็น และเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ มองโลกที่อยู่รอบตัวเขาอย่างมีเหตุผล บุคลิกภาพ

ของคนในสังคมสมัยใหม่จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามเฮเกน ได้เสนอว่า บุคลิกของคนในสังคมดั้งเดิมสามารถที่จะเปลี่ยนไปสู่บุคลิกของในสังคมสมัยใหม่ได้ โดยใช้วิธีการถดถอยสถานภาพ (Status Withdrawal) ด้วยการนำเอาปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจจากสังคมสมัยใหม่เข้าไปแทรกหรือแทนที่ในสังคมดั้งเดิม และยังได้เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมอาจทำได้จากเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของคนในสังคม โดยเริ่มจากการพัฒนาบุคลิกภาพตั้งแต่วัยเด็ก

เดวิด ซี แม็กคัลลีแลนด์ (David C. McClelland) มีแนวความคิดเหมือนกับเฮเกนที่เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่แนวความคิดของ แม็ก-คัลลีแลนด์เน้นศึกษาที่ตัวแปรด้านแรงจูงใจในความสำเร็จ (Achievement Motivation) ซึ่งหมายถึงความสำเร็จทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล และเสนอแนวความคิดว่า ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของสังคมในอดีตและปัจจุบันเป็นผลมาจากแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล หากคนในสังคมมีแรงจูงใจในความสำเร็จมาก การพัฒนาทางเศรษฐกิจก็จะมีความเร็วก้าวหน้าตามไปด้วย และเสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จด้วยการเรียนรู้ (Learning) โดยสร้างแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็ก สังคมควรมีการปูพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล ด้วยการใช้อย่างต่างๆ ดังนี้

- ๑) แบบอย่างของความสำเร็จจากผู้ปกครอง
- ๒) การสร้างความอบอุ่น
- ๓) การให้กำลังใจและแรงเสริม
- ๔) หลีกเลี่ยงการครอบงำและใช้อำนาจของบิดา

ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม (Structural Functionalism)

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (๒๕๕๓ : ๑ – ๔) ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่นิยม เป็นที่นิยมใช้กันในมิติของสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยมีผู้วางรากฐานสำคัญคือ Emile Durkhenim, Bronislaw Malinowski และ A.R. Radcliffe – Brown Malinowski เสนอทฤษฎีการหน้าที่นิยมอย่างเป็นสากลว่า วัฒนธรรมตอบสนองความต้องการจำเป็นของปัจเจกบุคคล ๓ ด้าน คือ

๑. ความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ดำรงชีวิตที่จำเป็น
๒. ความต้องการด้านสังคมและจิตใจ เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานที่ให้ร่างกายได้รับความจำเป็นพื้นฐานได้ เช่น การแบ่งงานกันทำ การแจกจ่ายอาหาร การผลิตสินค้าและการควบคุมทางสังคมด้วยกลไกที่มีประสิทธิภาพ

๓. ความต้องการเพื่อความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความสงบทางใจ ความกลมกลืนทางสังคม และการมีระบบสังคมที่ตอบสนองได้ เช่น ความรู้ กฎหมาย ศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น

ทั้งนี้หน้าที่ของวัฒนธรรมเป็นหลักการสำคัญในการใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาาระบบวัฒนธรรมทั้งหมด

Emile Durkheim เสนอทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมมากไปกว่าปัจเจกบุคคล เน้นเสถียรภาพทางสังคม ความเป็นระเบียบและผาสุกของสังคม มิฉะนั้นจะเกิดความไร้บรรทัดฐาน (Anomie) ซึ่ง Radcliffe - Brown เสริมว่า องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยึดสังคมไว้ด้วยกันนั้น ได้แก่ ค่านิยม ความรู้สึกและพิธีกรรมต่างๆ ทฤษฎีโครงสร้าง - หน้าที่นิยม โดย ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญานุวัฒน์ ทั้งนี้ Emile Durkheim ได้สนใจสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือความเป็นกลุ่มที่ปัจเจกบุคคลผูกพันกับสังคมว่าเป็นวิธีแสดงออกที่ผลกระทบต่อสมาชิกของสังคม โดยพิจารณาจากระดับความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาหรือระบบความเชื่อกับสังคม และระดับปัจเจกชนกับกลุ่มสังคม อันจะนำไปสู่ธรรมเนียมประเพณีที่มั่นคง และพิธีกรรมที่กลายมาเป็นกลไกควบคุมพฤติกรรมทางสังคม อย่างไรก็ตามนักวิชาการต่างก็ตีความคำว่า “โครงสร้าง” แตกต่างกันไป ทั้งในฐานะที่เป็นภาวะที่มีโครงสร้าง (รูปธรรม) และสถาบัน กับภาวะที่มีคุณสมบัติไร้โครงสร้าง (นามธรรม) โดยที่ทั้งสองภาวะต่างเกี่ยวพันกันเชิงกระบวนการและสามารถแสดงออกได้ในเชิงวัฒนธรรมหรือพิธีกรรมต่าง ๆ Radcliffe - Brown ได้อธิบายอย่างชัดเจนขึ้นว่า ระบบสังคมประกอบด้วยโครงสร้างและ กิจกรรมต่างๆ เป็นแบบแผนที่อยู่ได้นาน โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญ โครงสร้างดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมทางสังคมที่ก่อให้เกิดบรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ในการควบคุมพฤติกรรม หน้าที่ของโครงสร้างทางสังคม คือทำให้เกิดเสถียรภาพทางสังคม ผ่านระบบต่างๆ เช่น ครอบครัว ความเชื่อ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เป็นต้น ซึ่งต่างก็มีหน้าที่ร่วมกันให้ระบบดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาความสมดุล (Equilibrium) ของสังคมไว้ ซึ่งแนวคิดของ Radcliffe - Brown ได้ละเลยการกล่าวถึงความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จึงทำให้มีข้อจำกัดในการศึกษาสังคมที่ซับซ้อน

กล่าวโดยสรุป คือ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ช่วยในการอธิบายบริบทของสังคมในมิติขององค์ประกอบของสถาบันต่างๆ ที่ปรากฏ ความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนในรูปแบบของวิถีชีวิต การใช้กลไกทางสังคมผ่านระบบความเชื่อและค่านิยมเพื่อควบคุมพฤติกรรมของคน ให้สังคมอยู่ในภาวะสมดุล (Equilibrium) ไม่ให้เกิดความไร้ระเบียบ (Anomie)

การวิเคราะห์สถานการณ์ภาคใต้ของประเทศไทย

สถานการณ์ภาคใต้ของประเทศไทยอาจใช้มุมมองของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่อธิบายได้ ๒ ประเด็น คือ

๑. ความขัดแย้งของปัจเจกบุคคล ที่สัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม และส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและหน้าที่ของสถาบันทางเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และสิ่งแวดล้อม แล้วยังส่งผลกระทบต่อเนื้อต่อวิถีชีวิตของชุมชนต่างๆ ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค

๒. การสั่งสมความรู้ความเข้าใจผ่านวัฒนธรรมที่หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมของคนทั้งหมด ตามทฤษฎีหน้าที่นิยมของ Malinowski ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ของชนชาวมุสลิม และชนกลุ่มน้อย รวมทั้งกลุ่มศาสนาและความเชื่ออื่น ๆ ในภาคพื้นที่ ทั้งผ่านมิติแห่งเครือญาติ โครงสร้างทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ระบบความเชื่อและศาสนา

สถานะทางการเมืองที่มุ่งหวังแบ่งแยกดินแดนภาคใต้เป็นสาธารณรัฐปัตตานีทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลาง ของความเกี่ยวพันกับสถาบันทางศาสนา สถาบันทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ระบบความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมทางสังคม ของมวลชนที่แตกต่างจากคนในภาคอื่น เพื่อทำหน้าที่สนองตอบต่อเป้าหมายทางการเมือง ที่มีขั้นตอนของการจุฬารายความขัดแย้งทางการเมือง โดยใช้วิธีการผ่านระบบความเชื่อที่สร้างขึ้นใหม่ สร้างความวุ่นวายอย่างไร้เสถียรภาพให้เกิดในพื้นที่ที่กำหนดขอบเขตไว้ใน ๓ จังหวัดภาคใต้

ส่วนรัฐบาลดำเนินการผ่านกระบวนการประนีประนอมและการควบคุมพฤติกรรมทางการเมืองและสังคมของภาคใต้ให้มีเสถียรภาพทางสังคมโดยใช้กลไก ต่อไปนี้

๑. กลไกทางศาสนา โดยอาศัยสำนักจุฬารายชนนตรี ประสานงานสถาบันศาสนา อิสลามในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการทบทวนเนื้อหาของศาสนาที่ถูกบิดเบือนโดยเจตนาของกลุ่มก่อการร้าย และในขณะเดียวกันเพื่อให้เกิดเอกภาพของความเป็นไทย ภายใต้ความหลากหลายของระบบความเชื่อ และเป็นการประนีประนอมระหว่างปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล มิให้หลงผิดกับการโฆษณาความเชื่อที่บิดเบือนหลักศาสนา

๒. ใช้สถาบันทางศาสนาพุทธ คริสต์และอิสลาม เพื่อสยบความขัดแย้งด้านระบบคิด ระบบความเชื่อที่ส่งผลต่อการขาดความสมดุลทางสังคม เช่น จัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างผู้นำทางศาสนาในระดับท้องถิ่นเป็นต้น

๓. ใช้ทหาร ตำรวจ และสถาบันทางการเมืองปกครองและกฎหมายเป็นกลไกกลางเพื่อสยบพฤติกรรมที่ไร้ระเบียบก่อให้เกิดการฆ่า ทำร้าย และความวุ่นวายทางสังคม

๔. ใช้หลักการศึกษา สร้างความเข้าใจ เชี่ยวชาญจิตใจเพื่อประนีประนอม การฟังฟังกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชนในภาค

ทฤษฎีแนวทางการส่งเสริม

ปรัชญาของการส่งเสริม

ปรัชญา (Philosophy) มีความหมายหลายอย่าง ซึ่งพอสรุปความหมายได้ ๓ อย่าง คือ

๑ . ความหมายตามรากศัพท์

ปรัชญา (Philosophy) มาจากภาษากรีก ๒ คำ

Philos = Love

Sophia = Wisdom

Philosophy is love of Wisdom (Love to Pursuit Knowledge)

ปรัชญา หมายถึง ความรักในความรู้ หรือรักในการที่จะแสวงหาปัญญา (Runes. ๑๕๔๕)

๒ . ความหมายที่ใช้กับชีวิตประจำวัน

หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อ คติ อุดมการณ์ หมายความว่า บุคคลใด สถาบันใดมีแนวความคิด แนวความเชื่ออย่างใด ก็ถือว่าเป็นปรัชญาของคนนั้น สถาบันนั้น ประเทศนั้น เช่น ประเทศอเมริกามีแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในปัจจุบันว่า “Education is The Process of Socialization” หรือประเทศฟิลิปปินส์มีปรัชญาการศึกษาว่า “Education for All, Last Chance for Peace and Prosperity”

๓ . ความหมายของการใช้เฉพาะ

หมายความว่า ปรัชญามีความหมายเฉพาะที่อยู่ในฐานะที่เป็นวิชาหนึ่งที่มีการเรียนการสอนตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาเอก ในสมัยกรีกโบราณ ปรัชญาเป็นวิชาที่ยิ่งใหญ่เป็นศูนย์รวมของวิชาการต่างๆ ใครจบวิชาไหน หรือมีความชำนาญในสาขาไหนก็จะเรียกตนเองว่าเป็นนักปรัชญา ต่อมาเมื่อวิทยาการเจริญขึ้นในสมัยฟื้นฟูความรู้ (Renaissance) ในทวีปยุโรป ระหว่างศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๖ แห่งคริสต์กาล วิชาการต่างๆ แยกตัวออกมาเป็นเอกเทศ มีขอบเขตเนื้อหาเป็นของตนเองอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้ วิชาปรัชญาก็เป็นวิชาหนึ่งที่เหมือนวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ แต่เพื่อเป็นการรำลึกถึงความยิ่งใหญ่ของวิชาปรัชญา ไม่ว่าคนจะจบชั้นสูงสุดในสาขาวิชาใดในปัจจุบันนี้ (ปริญญาเอก) มักจะมีปรัชญาต่อท้ายว่า “Ph.D” ซึ่งย่อมาจาก “Doctor of Philosophy” แปลว่าปริญญาเอกทางปรัชญา แล้วใส่งเล็บวิชาที่จบมา เช่น จบปริญญาเอก ก็จะเขียนว่า Ph.D.

Chang (๑๙๖๑) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมไม่ได้เป็นแค่เพียงการแจกจ่ายปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช, ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง เท่านั้น แต่มีเป้าหมายคือ “การพัฒนาคน” ถ้าคนไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาที่ถาวรจะไม่เกิดขึ้น การพัฒนาทางกายภาพและเศรษฐกิจจะไม่ประสบความสำเร็จ หากไม่มีการพัฒนาคน ทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จได้โดยการพัฒนาคน และได้สรุปการส่งเสริมไว้ดังนี้

๑ . การส่งเสริมเป็นกระบวนการทางการศึกษา (An Education Process) ความก้าวหน้าของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถทางด้านจิตใจและร่างกาย อันอาจจะเป็นตัวถ่วงหรือตัวกระตุ้นก็ได้ ท่านประธานาธิบดีลินคอล์น ได้กล่าวสุนทรพจน์อันมีข้อความตอนหนึ่งว่า “All Men are Created Equal” กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนมีความคล้ายคลึงกัน โดยพื้นฐานมาตั้งแต่กำเนิดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด

จากไหน จะมีจิตใจและร่างกายเหมือนกันหมด (Heart and Body are The Same) แต่เขาเหล่านั้นได้รับการอบรมมาไม่เท่ากัน บางคนอาจร่ำรวยมหาศาล ในขณะที่อีกคนหนึ่งยากจนอย่างน่าสงสาร บางคนมีความก้าวหน้าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่อีกหลายคนยังล้าหลังอยู่ สิ่งเหล่านี้สืบเนื่องมาจากความแตกต่างในสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการอบรมมา ดังนั้น จึงเกิดมีประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ชนบทแตกต่างกับในเมือง อย่างไรก็ตาม แต่ละคนสามารถแข่งขันในความสำเร็จในชีวิตได้เป็นอย่างดี การศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวบุคคล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ คือ

- ๑) ในสิ่งที่เขารู้ - ความรู้ (เปลี่ยนแปลงในความรู้) (In What People Know - Knowledge)
- ๒) ในสิ่งที่เขาคิด (In What People Think - Attitude)
- ๓) ในสิ่งที่เขาทำได้ - ทักษะ (In What People Can Do - Skill)
- ๔) สิ่งที่เขาทำได้จริงๆ (In What They Actually Do - Motivation)

สิ่งใดก็ตามที่เราทำงานส่งเสริมจะมุ่งในแง่วิธีการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เรากำลังต้องการ การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นได้เขาจะต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมกับการให้เกษตรกรแสดงความสามารถของเขาออกมา ดังนั้น ความสำเร็จใด ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถคาดหวังได้ว่าจะเป็นความสำเร็จที่ถาวรและยืนนานเพราะฉะนั้น ในงานส่งเสริมการเกษตร เราควรจะทำให้เขาเป็นตัวพระเอกในบทละคร นักส่งเสริมเป็นเพียงผู้ดูแลหรือเป็นที่เลี้ยงเท่านั้น และเราควรช่วยเขาโดยวิธีการให้การศึกษา โดยใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานเพื่อตัวของเขาเอง

๒ . กระบวนการประชาธิปไตย (A Democratic Process)

นักส่งเสริมจะต้องไม่บังคับสิ่งหนึ่งสิ่งใดกับเกษตรกร เราจะต้องเป็นทั้งเพื่อน ผู้แนะนำ และเป็นครูไปในขณะเดียวกัน เราต้องอยู่กับเกษตรกรเพื่อทำงานเข้ากับเขาและพยายามที่จะค้นหาปัญหาและตัดสินใจทำงานร่วมกับเขาเป็นรายบุคคล และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ในขณะที่กระบวนการนี้ดำเนินอยู่ ก็จะเกิดผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งขึ้นมา เมื่อถึงขั้นนั้นแล้วนักส่งเสริมต้องกระตุ้นให้กลุ่มผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดในการอภิปรายกลุ่มและการวางแผนของกลุ่มอันเป็นรากฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

๓ . กระบวนการต่อเนื่อง (A Continuous Process)

งานส่งเสริมเริ่มต้นจากความเป็นอยู่ดั้งเดิมของเขาและค่อย ๆ เริ่มงานให้เป็นไปตามทิศทางที่ควรจะเป็นหรือตามแผนที่วางไว้ พุดง่าย ๆ ก็คือ งานส่งเสริมมุ่งที่จะเพิ่มผลผลิตเกษตรและยกมาตรฐานการครองชีพของเกษตรกรให้สูงขึ้น

ระดับการครองชีพของประชาชนนั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ แม้แต่ในหมู่บ้านในประเทศเดียวกัน จึงเป็นเหตุสำคัญอันหนึ่งที่จะต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นด้วย เหตุที่ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นการส่งเสริมจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ความหมายของการส่งเสริม

ทำนอง สิงคาลวณิช (๒๕๒๕) กล่าวถึง ความหมายของการส่งเสริม ว่า การส่งเสริม (Extension) มีความหมายตามรากศัพท์ หมายถึง ต่อ ยืด ยาวยืด ยืดนาน แผ่กว้าง จึง กาง อ้า กว้างขวาง ขยาย ส่วนที่ต่อออกไป ส่วนขยาย ส่วนเพิ่มเติม ส่วนประกอบ

หากพิจารณาถึงคำว่า Extension จะมีอีกคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ “Promotion”

Promotion หมายถึง เลื่อน การเลื่อนตำแหน่ง ส่งเสริม สนับสนุน

ผู้เรียบเรียงมีความเห็นว่า Extension น่าจะเป็นการให้ความรู้ในด้านใดด้านหนึ่ง หรือการได้รับการถ่ายทอดให้ความรู้ไปสู่นักศึกษา หรือกลุ่มชนโดยวิธีการต่างๆ ซึ่งบุคคลที่ได้รับการความรู้หรือการถ่ายทอดสามารถมีความรู้หรือทักษะเพิ่มขึ้น ส่วน Promotion น่าจะใช้ในเหตุการณ์ที่มีบุคคลหรือกลุ่มชนมีความรู้ในการปฏิบัติงาน และมีความเชี่ยวชาญ จนทำให้เกิดผลดีแก่องค์กรนั้นๆ ทำให้ได้รับการสนับสนุนเลื่อนตำแหน่งจากที่เป็นอยู่ไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

การส่งเสริม (Extension) มีความหมายในทางวิชาการที่กำเนิดมาจากการเรียนการสอน

ระบบหนึ่งในวิทยาลัย ในลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกวิทยาเขตมหาวิทยาลัย โดย มีอาจารย์มหาวิทยาลัยนั้นๆ ซึ่งเดินทางไปกลับระหว่างบ้านพักกับมหาวิทยาลัย ได้สังเกตเห็นปัญหาของประชาชนตามเส้นทางผ่าน จึงได้ใช้เวลาส่วนหนึ่งออกไปพบปะให้คำปรึกษาข้อคิด และสอนตามที่ประชาชนต้องการความช่วยเหลือในขอบเขตที่สามารถช่วยได้ บางกรณีก็ร่วมมือกับนักศึกษา โดยขอให้นักศึกษาออกไปสำรวจหาข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาความรู้สึกรู้สึก และความต้องการช่วยเหลือหรือใครจะเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาตนเอง บรรดาวิชา ที่อาจารย์ออกไปสอนตามความต้องการของประชาชน มีตั้งแต่การสอนหนังสือ พิมพ์ดีด กิจกรรมบ้านเรือน การสอนทำบริเวณที่อยู่อาศัย และอื่นๆ ตามที่กลุ่มสนใจจะแสดงความสนใจ และขอความช่วยเหลือมา ซึ่งทางอาจารย์กับมหาวิทยาลัยจะจัดให้ได้ อันเป็นวิธีจูงใจให้ประชาชนใฝ่ศึกษาหรือสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มากขึ้น กิจกรรมศึกษาลักษณะนี้เริ่มขึ้นที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge University) ในประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๑ (พ.ศ. ๒๔๑๖) และมหาวิทยาลัยเป็นผู้บัญญัติศัพท์ Extension ตามความหมายของกิจกรรมศึกษาประเภทนี้ ต่อมาการจัดการศึกษาระบบนี้ได้แพร่หลายกว้างขวางขึ้นจนเป็นที่ยอมรับ และจัดตั้งเป็นคณะหรือสาขาวิชาอีกหลายวิทยาลัยและในหลายประเทศ ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น Off - campus Education หรือการศึกษานอกมหาวิทยาลัยหรือนอกวิทยาเขต และ Extension Education ๒ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มตั้งเป็นโครงการศึกษาส่งเสริม เมื่อ ค.ศ. ๑๘๙๒ (พ.ศ. ๒๔๓๕) ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก โดยชาวอังกฤษ ซึ่งเคยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์มาก่อน เป็นผู้ริเริ่มนำการศึกษาระบบนี้ออกเผยแพร่ควบคู่ไปกับโครงการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่แล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา และก็ได้มีการปรับปรุง แก้ไขกันไป

จนในที่สุดได้กำหนดหลักสูตรเป็นสาขาวิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัยของรัฐเรียกว่า “Extension Education”

ระบบการศึกษานอกสถาบันการศึกษา นับวันจะแพร่หลายกระจายออกไปหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีปัญหาเกี่ยวกับประชากรมีการศึกษาที่ต่ำ อันมีผลกระทบถึงสถานะเศรษฐกิจและสังคม แต่ชื่อสาขาวิชาที่เรียกอาจต่างกันไป เช่น Extra Mural Lecture คือการศึกษาหรือบรรยายนอกกำแพง หมายถึงนอกรั้วมหาวิทยาลัย Non - formal Education คือการศึกษานอกระบบ Lifelong Education คือการศึกษาตลอดชีวิต เป็นต้น ซึ่งบรรดาชื่อต่าง ๆ เหล่านี้อาจมีการใช้ปะปนกันได้ส่วนรายละเอียดหรือหลักสูตรอาจจัดไปตามความเหมาะสมกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ เหตุผลสำคัญที่ต้องจัดการศึกษารูปแบบนี้คือความรู้หรือวิทยาการต่างๆ เป็นสิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงขยายตัวอยู่เรื่อย ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย มนุษย์จึงต้องเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อปรับตัวเองและชีวิตความเป็นอยู่ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากมนุษย์ไม่สามารถจะปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างทันท่วงทีแล้ว จะเกิดปัญหาในด้านความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของตนเอง กับยังกระทบถึงส่วนร่วมด้วย แต่โดยที่มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ รัฐจึงต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะบริการความรู้ให้กับประชาชนตลอดชีวิต

ทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟู

การอนุรักษ์และฟื้นฟู

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖ : ๓๓-๓๔) กล่าวถึง แนวความคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า แนวความคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวความคิดและหลักการพอสรุปได้ดังนี้

๑. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหมายถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกันทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงห้ามใช้หรือเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่จะต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (Time and Space)

๒. ทรัพยากรธรรมชาติจำแนกอย่างกว้างๆออกเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า พืชพันธุ์ และกำลังงานมนุษย์ทั้งทรัพยากรที่ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำมันและแร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น

๓. ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้แก่การอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ให้คงคุณสมบัติที่ดีตลอดไป ในขณะที่เดียวกันจะเป็นผลดีต่อทรัพยากรอื่นๆ เช่น น้ำป่าไม้ และสัตว์ป่าด้วย

๔. การอนุรักษ์หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกัน ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

๕. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้นๆ กล่าวโดยทั่วๆ ไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

๖. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุกๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์ และควรใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลายๆ ด้านในเวลาเดียวกันด้วย

๗. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นไต่ไต่ตาม ยังไม่อยู่ในระดับที่จะพียงซึ่งฐานะความอยู่ดีกินดีโดยทั่วถึงได้ เนื่องจากการกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรยังเป็นไปโดยไม่ทั่วถึง

๘. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของประเทศขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศนั้นๆ

๙. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ ด้วยเหตุใดก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายความดีวิถีของมนุษย์ อย่างไรก็ดี มนุษย์จะต้องยอมรับว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดขึ้นอยู่ทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้นๆ อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

๑๐. การดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ซึ่งต่างก็เกิดมาจากทรัพยากรนั้น ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศหนึ่ง กำลังงานของมนุษย์ ตลอดจนการอยู่ดีกินดีทั้งทางร่างกายและจิตใจขึ้นอยู่กับคุณค่าของอาหารที่เรบริโภค นอกจากปลาและอาหารทะเลอื่น ๆ แล้วอาหารทุกอย่างจะเป็นผักผลไม้ถั่ว งา ข้าวหรือในรูปของนม เนื้อ สัตว์อันเป็นผลผลิตจากพืชที่สัตว์บริโภคเข้าไปล้วนเกิดขึ้นมาจากดินทั้งสิ้น

๑๑. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเชื่อความเป็นไปได้ตามธรรมชาติ มนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่าง ๆ มาช่วยหรือบรรเทากระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมดทีเดียวอย่างแน่นอน

๑๒. การอนุรักษ์นอกจากจะเพื่อการอยู่ดีกินดีของมวลมนุษย์แล้ว ยังเป็นจำเป็นอย่างยิ่ง อนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วยเช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ การอนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อความสวยงามและสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจหรือเป็นเกมกีฬา เป็นต้น

๑๓. เป็นความจริงที่ว่าประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยถอยลงทุกที ไม่มีใครทราบได้ว่าการใช้ทรัพยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไร อนาคตจึงเป็นสิ่งที่มืดมน ถ้าหากทุกคนไม่เริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่บัดนี้

หลักสำคัญและวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สุภาพ บุญชัย (๒๕๒๓ : ๓-๘) กล่าวเกี่ยวกับ หลักสำคัญและวิธีการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติไว้ว่า

๑. การถนอม คือ การนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่เราเก็บมามาก ๆ มาทำให้เก็บไว้ใช้ได้ นานๆ เช่น ปลา มาทำปลาเค็ม ปลาร้า กะปิ เป็นต้น

๒. การบูรณะ หรือให้กลับฟื้นตัว คือการปรับปรุงของที่ใช้หรือมีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เช่น ทำ ดินให้มีคุณภาพดีขึ้น หรือปรับปรุงน้ำที่เสียแล้วให้ดีขึ้น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งการบูรณะนี้ต้อง คำนึงถึงความสมดุลด้วย เช่น สมัยหนึ่งกวางในรัฐเพนซิลเวเนียในสหรัฐอเมริกามีน้อยมาก รัฐบาล ได้ส่งเสริมการเลี้ยงดูอย่างดีและออกกฎหมายห้ามล่ากวาง ปรากฏว่ากวางมีมากขึ้นอย่างมากมาย ทำลายต้นไม้ พืชอย่างรวดเร็ว

๓. การปรับปรุงให้ดีกว่าธรรมชาติ เช่น ดินเคຍเพาะปลูกได้ปีละครั้ง ก็ปรับปรุงให้ปลูก ได้ปีละ ๒ - ๓ ครั้ง หรือดินเป็นกรด เป็นด่าง ก็ทำให้สมบูรณ์ขึ้น หรือดินแล้ง น้ำท่วม ก็พยายาม ปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่น ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นต้น

๔. การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรพวกนี้ใช้แล้วหมดไป ฉะนั้นเราต้องใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เราดูแลมันให้ใช้ได้ยาวนานที่สุดเป็นต้น

๕. การนำมาประดิษฐ์ใช้ใหม่ เครื่องมือเครื่องใช้ โดยเฉพาะพวกโลหะที่เราใช้แล้ว เก่า แล้วใช้การไม่ได้ แทนที่จะทิ้งไป ก็นำมาหล่อหลอมประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นมาใหม่ ทำให้ ปริมาณการขุดแร่ขึ้นมาใช้น้อยลง ปัจจุบันวิธีนี้นับว่าก้าวหน้ามาก โดยเฉพาะญี่ปุ่นต้องใช้เศษเหล็ก ถึง ๕๐% สหรัฐใช้ทองแดงมาหลอมใหม่ ๔๒% นอกจากนี้ยังมีเศษกระดาษ เศษแก้ว เป็นต้น ยังผลดี ให้เกิดแก่การอนุรักษ์เป็นอย่างมาก

๖. การใช้สิ่งอื่นแทน เช่น ใช้พลังงานน้ำแทนน้ำมัน และไฟฟ้าหรือใช้พลังงานแสงแดด แทนน้ำมัน เป็นต้น ใช้ซีเมนต์แทนเหล็ก ใช้ไม้อัดแทนไม้ ใช้พลาสติกแทนเหล็กหรือลูมิเนียมที่เป็น ของใช้ เป็นต้น

๗. การสำรวจตรวจสอบและค้นหาทรัพยากรเพิ่มเติม ตรวจสอบและค้นหาทรัพยากรเพิ่มเติม ตรวจสอบว่าทรัพยากรนั้นคุณภาพดีหรือไม่ ถ้าไม่ดีเราอาจผสมกันจะทำให้คุณภาพดีขึ้นเราก็ทำ เช่น การผลิตเหล็กต่างๆ ทำให้เหล็กมีคุณภาพทนทานไม่เป็นสนิม เป็นต้น

แนวคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖ : ๓๕-๓๖) กล่าวถึงแนวคิดในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า สำนึกในอดีตเป็นรากฐานชีวิตของมนุษย์ทุกคน แต่ของคนในสังคมเก่าจะหนักแน่นและมีพลังมากกว่า หากพิจารณาความสัมพันธ์ของผู้นั้นในสังคมนั้นกับอดีต ดังจะเห็นได้จากประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ล้วนประสานเชื่อมโยงผู้คนกับสังคมที่ล่วงมาแต่ไม่ได้ผ่านเลย จิตวิญญาณของบรรพบุรุษได้รับการสืบทอดด้วยความเคารพยำเกรง ความสัมพันธ์นี้แนบแน่นจนกลายเป็นเอกภาพแต่ผู้นั้นในสังคมลืมหืมคิดถึงความสูญหายของวัฒนธรรมที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมด้วยเหตุเพราะสำนึกแห่งอดีตยังฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิตและแนวคิดในการมองเห็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงภายนอกกว่าเป็นไปตามกระแสปรับเปลี่ยนทางสังคม แต่นั่นคือกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการตรรกะและวิถีปฏิบัติอันมีรากฐานบนโลกทัศน์ชีวิตทัศน์แบบใหม่พร้อมกับแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งลดทอนความเป็นจริงไปสู่สิ่งที่พิสูจน์ได้ด้วยวิธีการของตน ดังสะท้อนออกมาในโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองแบบใหม่ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะสังคมเมืองอีกต่อไป แต่หากกำลังแพร่ขยายออกไปสู่หมู่บ้านและสังคมชนบท

สังคมในชนบทกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่เค้าโครงเดิมยังอยู่ ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเพียงบางส่วน ยังสามารถสืบสาวเข้าถึงกระบวนการตรรกะเดิมได้โดยไม่ต้องไปค้นหาในพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์วัฒนธรรม เพียงแค่เดินเข้าไปในหมู่บ้านส่วนใหญ่ก็สามารถสัมผัสได้ ชุมชนในหมู่บ้านยังมีกฎเกณฑ์ที่ประเพณีถ่ายทอดมา มีคนเฒ่าคนแก่เป็นตัวแทนสำคัญ สังคม “เก่า” จึงมีกระบวนการตรรกะที่เป็น “องค์รวม” เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกัน อยู่ร่วมกันภายใต้จิตวิญญาณอันเดียวกัน บริบทของประเพณี พิธีกรรมและวิถีแบบพื้นบ้านเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอนุรักษ์ การฟื้นฟูหรือในลักษณะอื่นใดก็ตาม ต้องเอาชาวบ้านเป็น “ตัวตั้ง” ต้องเริ่มต้นที่หมู่บ้านและตั้งชาวบ้าน ซึ่งจะทำให้เขามีความรู้ถึงการเป็น เจ้าของ และเป็นผู้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ มิใช่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาบีบบังคับครอบงำเสียเกือบทุกอย่างและชาวบ้านเป็นเพียงตัวละครเท่านั้น

กระบวนการในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๓๖ : ๔๖-๔๖) การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาประเทศ และทำให้การพัฒนาตกถึงชาวบ้านและหมู่บ้าน เป็นกระบวนการที่มีได้มุ่งด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ มิได้หวังแต่เพียงเพื่อการเพิ่มหรือกระจายรายได้ มิได้หวังเพื่อเก็บรักษาไว้เพื่ออวดชาวโลก มิได้ดำเนินไปเพียงเพื่อความบันเทิงทางวิชาการ หรือความรู้เพื่อความรู้อย่าง

เดียว แต่เป็นกระบวนการเพิ่มคุณค่าให้กับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้มีชีวิต และมีพลัง โดยการใช้ วัฒนธรรมพื้นบ้านที่ดำเนินการนั้นอยู่ในบริบทของสังคมและชุมชน ทั้งของอดีตและปัจจุบัน อยู่ใน บริบทหมายถึงสัมพันธ์กับชีวิตในด้านต่างๆ ตามที่เป็นจริง

การอนุรักษ์เป็นการรวบรวมโบราณวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ เรื่องราวจากคำบอกเล่า คำ สอนนิทาน ตำนาน การละเล่น ที่ทำอยู่ในปัจจุบันมักจะรวมศูนย์อยู่ในเมือง ในสถาบันการศึกษา ทาง ราชการมักจะคิดว่า ชาวบ้านไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของเหล่านี้ ไม่รู้จักดูแลรักษา ถ้าปล่อยไว้ก็จะศูนย์ หายหมด คำกล่าวนี้ก็จะจริง แต่ไม่จริงทั้งหมด เพราะมีเอกชนจำนวนมาก ไม่แต่ในเมืองใหญ่เช่น กรุงเทพฯ หรือเชียงใหม่ ที่ดำเนินการในลักษณะนี้ ไม่ใช่เพื่อการค้าแต่ด้วยใจรัก มีชาวบ้านบางคน เริ่มทำเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาพัฒนาการของสังคมหมู่บ้าน เช่น ที่บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอีกหลายคนที่สนใจจะทำ แต่ไม่สามารถทำได้ เพราะขาดการ สนับสนุน และจะมีชาวบ้านและหมู่บ้านอีกจำนวนมากที่ยินดีจะ “อนุรักษ์” มรดกทางวัฒนธรรมของ ตนเอง ถ้าหากได้รับการส่งเสริมและให้พวกเขามีบทบาทอย่างจริงจัง การส่งเสริมไม่ได้เริ่มต้นที่เงิน แต่เริ่มที่ใจที่แนวคิด ว่า ทางราชการพร้อมที่จะกระจายอำนาจจากการรวมศูนย์ไปสู่หมู่บ้านหรือยัง เท่านั้น เรื่องเงินเป็นเรื่องรอง แต่ถ้ายังคิดและทำอย่างปัจจุบัน เรื่องเงินย่อมเป็นเรื่องหลัก หากทำเช่นนี้ ได้จริง กระบวนการอนุรักษ์จะดำเนินไปดีกว่าที่เป็นอยู่เพราะที่อ้างว่า หน่วยงานของรัฐทำได้ดีกว่า นั้น คงไม่จริงเสมอไป พิพิธภัณฑ์และศูนย์วัฒนธรรมหลายแห่งถูกปล่อยปละละเลย สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องดนตรีพื้นเขรอะ ถูกปลวกมอดกินไป โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่รู้เห็นก็มีมากหรือมีไว้แต่เพียงให้เห็นว่า เป็นศูนย์วัฒนธรรมก็ไม่น้อย ข้ออ้างประจำก็คือขาดงบประมาณสนับสนุนจาก “ส่วนกลาง” ศูนย์ วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ และการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นของ “ราชการ” และของ “ส่วนกลาง” จึงไม่ต้องแปลกใจที่ไม่มีชาวบ้านหรือผู้คนแวะเวียนไปดูชมหรือเกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับการอนุรักษ์งานบุญประเพณีต่าง ๆ การละเล่น ดนตรี การฟ้อนรำ ศิลปหัตถกรรมการสนับสนุนที่ ถูกต้องไม่ใช่การไปเกณฑ์คนให้มาทำมาเล่นปีละครั้ง เพื่อการท่องเที่ยว แต่เป็นการให้ความสำคัญ และเห็นคุณค่าอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สิ่งเหล่านี้อยู่ในบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชาวบ้าน

แต่สิ่งที่รัฐน่าจะสนใจอนุรักษ์มากที่สุดคือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” “ปราชญ์ชาวบ้าน” และ วิถีแบบพื้นบ้าน อนุรักษ์ในที่นี้หมายถึงให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างถูกวิธี ให้ผู้นำชาวบ้านมีส่วน ร่วมและบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ในกระบวนการเรียนรู้ การศึกษา สาธารณสุขการจัดการ ชุมชน พวกเขาเป็น “ครู” เป็น “ผู้นำ” ส่งเสริมการริเริ่ม ยกย่องให้เกียรติพวกเขา โรงเรียนมัธยมใน ชนบทจำนวนมากได้รับการสนับสนุนการเรียนการสอนดนตรีจากส่วนกลาง โดยการจัดส่งเครื่อง ดนตรีสมัยใหม่และเครื่องดนตรีไทยไปให้ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีอัตราครูดนตรี ต้องขอให้ครูที่ถนัด หรือสนใจด้านนี้ช่วยสอนเด็ก แปลกที่ทางราชการไม่ได้คิดจะส่งเสริมหรืออนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านและ ขอให้ชาวบ้านซึ่งมีความสามารถมาช่วยสอน มีน้อยแห่งที่ริเริ่มทำเอง ชาวบ้านเหล่านั้นมีความภูมิใจ

อย่างมากที่ได้รับการยอมรับ พวกเขาไม่ได้หวังเงินค่าตอบแทน หวังแต่การยอมรับเท่านั้นก็มีความสุขแล้ว ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถต่าง ๆ นั้นมีมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเกษตรหัตถกรรม การรักษาโรค ความรู้หลายอย่างอาจดูล้ำสมัย แต่ก็สามารถนำไปพิสูจน์ทดลองได้ เช่นใครที่ไม่เชื่อเรื่องเกษตรแบบออร์แกนิก การปลูกพืชด้วยหลัก

ธาตุสี่ (ดิน น้ำ ลม ไฟ) สามารถปลูกไม้สี่ชนิดในหลุมเดียวกันได้ สิ่งเหล่านี้ไม่มีในตำราสมัยใหม่ การอนุรักษ์เช่นนี้ต่างหากที่ช่วยชาวบ้านให้ภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตน และมีทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่แค่สิ่งที่สังคมใหม่เสนอให้ ซึ่งมีแต่ทางเดียว เช่น การผลิตเพื่อขายหรือการเรียนเพื่อจะได้เป็นใหญ่เป็นโต

การฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านหลายอย่างได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางสังคมเช่น การลงแขก การผูกเสี่ยวทางภาคอีสาน การละเล่นและการดนตรีบางชนิด หลายอย่างสูญหายไปนานแล้ว อีกหลายอย่างกำลัง “ขบเซา” กลับฟื้นคืนชีวิตขึ้นมาใหม่ อย่างดนตรีไทยและเพลงลูกทุ่งไทย เหมือนว่าการฟื้นฟูทั้งสองนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทางราชการได้ริเริ่มและทำเป็นผลสำเร็จเพราะได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนโดยทางราชการทำหน้าที่เชื่อมประสานงานเท่านั้นชาวบ้านในชนบทก็สามารถคิดฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองได้เช่นกัน อย่างกรณีการทำไร่นาสวนผสม แ่งหนึ่งก็คือการฟื้นฟูอดีต พื้นสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงไป พ่อจารย์ทองดี ปราชญ์ชาวบ้านจากหมู่บ้านอีสานกล่าวว่า “การฟื้นฟูธรรมชาติให้เหมือนเดิมเป็นไปได้อีกแล้ว แต่ถ้าหากชาวบ้านนำบ่อปลาทุกบ่อมาต่อกัน ก็จะได้ลำน้ำสายใหม่ ถ้าเอาต้นไม้ทุกต้นที่ปลูกมารวมกันจะได้ป่าใหม่” นี่คือการฟื้นฟูอีกแบบหนึ่ง ที่สมสมัยโดยมิได้รักษารูปแบบ แต่เนื้อหายังคงเดิม

การฟื้นฟูพันธุ์ไม้พื้นเมือง สัตว์พื้นเมือง และของพื้นเมือง ก็เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นวัฒนธรรมในการทำมาหากินที่สอดคล้องกับสภาพหมู่บ้านในปัจจุบันชาวบ้านสระคูณและหมู่บ้านอีก ๘ หมู่บ้านใกล้เคียงในเครือข่าย “อีโต้น้อย” ร่วมกันจัดการแข่งขันการฟื้นฟูพันธุ์ไม้พื้นบ้าน โดยให้ทุกหมู่บ้านค้นหาชื่อพันธุ์ไม้ที่เคยเกิดในหมู่บ้านหรือที่ยังอยู่นำมาศึกษาหาทางปลูกขึ้นมาใหม่ตามหัวไร่ปลายนาและในที่สาธารณะ ชาวบ้านพบว่า ถ้าจะ “ทำมาหากิน” ให้พอเพียง ไม่มีอะไรที่ดีไปกว่าการปลูกพืชพันธุ์ที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายเคยปลูกมาก่อน เพราะเหมาะสมกับพื้นที่ ดูแลรักษาไม่ยาก ไม่ต้องลงทุนซื้อปุ๋ย ยาฆ่าแมลง แม้ผลผลิตอาจจะไม่ดีเท่ากับพันธุ์ใหม่บางชนิด แต่พิจารณาจากรอบด้านแล้วให้ผลดีกว่า เพราะปลูกเพื่อกินเพื่อใช้ ชาวบ้านในชนบททุกวันนี้กำลังเริ่มฟื้นฟูกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ แต่เดิมนั้นคนหนุ่มที่บวชเรียนแล้วหรือระหว่างที่บวชอยู่ มักจะเดินทางไกลสักครั้ง เพื่อหาความรู้และประสบการณ์ กลับมาทำมาหากินในบ้านเกิดของตน ปัจจุบันนี้ ชาวบ้านโดยการสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรของรัฐบาลหน่วยงาน เริ่มออกไปศึกษางานในพื้นที่และหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตนเอง การไปพบเห็นด้วยสายตาของตนเองได้ฟังด้วยหูจากปากของชาวบ้านด้วยกันว่าได้ปากบั่นต่อสูมา

อย่างไร ทำให้ผู้ที่ไปเยี่ยมชมส่วนใหญ่เกิดกำลังใจ บางคนไปดูงานเกษตรผสมผสานกลับไปถึงบ้านลงจากรถก็หยิบจอบมาขุดบ่อปลาเลยก็มี ในหลาย ๆ กรณีไม่มีวิทยากรไหนมีประสิทธิภาพเท่ากับวิทยากรชาวบ้าน พวกเขาพูดภาษาเดียวกันและประสบชะตากรรมเดียวกัน

การรักษาพื้นบ้านก็เป็นอีกด้านหนึ่งของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งพบเขาในระยะหนึ่ง เมื่อสาธารณสุขแผนใหม่แพร่เข้าไปสู่หมู่บ้าน โรงเรียน สถานีอนามัย โรงพยาบาล คลินิก รถขายยาร้านขายยา และสื่อมวลชน ทำให้หมอยาพื้นบ้านกลายเป็น “หมอผี” ไปหมด ถูกดูถูกดูหมิ่น ความเชื่อถือน้อยลงไป ชาวบ้านหันไปซื้อยาสมัยใหม่มากิน ไปหาหมอขอให้ฉีดยา เพราะเชื่อว่าจะหายเร็ว การเปลี่ยนแปลงสังคมที่นำไปสู่ทางตัน ปัญหาเศรษฐกิจที่รายล้อม ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากหันไปพึ่งการรักษาแบบพื้นบ้าน นอกนั้นพวกเขาก็พบว่าการรักษาสมัยใหม่ก็ไม่ได้ “วิเศษ” ไปเสียทุกอย่าง ไม่สามารถรักษาทุกโรคได้

การรักษาพื้นบ้านไม่ใช่การไปศึกษาตำรายาและวิธีการรักษาจากชาวบ้าน เพื่อเอามาปรับใช้กับการแพทย์แผนไทยเท่านั้น แต่เป็นการเห็นคุณค่าและสนับสนุน ให้ความรู้เพิ่มเติมจากที่ชาวบ้านรู้ จะได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นเหมือนกับที่กลุ่มสมุนไพรไทยอีสาน ซึ่งมีหมอยาจากสี่จังหวัดจำนวน ๑๓๐ คนกำลังทำอยู่ พวกเขารวมตัวกันโดยการสนับสนุนขององค์กรเอกชนแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับการรักษาพื้นบ้าน ทั้งด้วยสมุนไพร น้ำมัน และวิธีอื่นๆ ตั้งหน่วยฝึกอบรมเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านของสมาชิก และเปิดการอบรมชาวบ้านเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันและรักษาโรคขั้นพื้นฐาน และฝึกอบรมพิเศษให้กับผู้ที่อยากเป็นหมอยา กลุ่มสมุนไพรไทยอีสานดำเนินการเองเกือบทั้งหมด องค์กรเอกชนเพียงแต่ประสานงานให้ในบางส่วนเท่านั้น พวกเขาจัดการการฝึกอบรมกันเอง โดยเชิญหมอยาแผนโบราณที่มีชื่อเสียงมาเป็นครู เชิญแพทย์จากโรงพยาบาลมาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งได้ผลเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย กลุ่มนี้ไม่ได้จำกัดตัวเองแต่เฉพาะการรักษาโรคแต่รวมไปถึงวิถีชีวิตและการทำมาหากิน เช่น การฟื้นฟูการดำข้าว ซึ่งการแพทย์สมัยใหม่ก็ยอมรับว่า ข้าวดำหรือข้าวซ้อมมือมีคุณค่าอาหารสูง หรือการทำเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

การประยุกต์วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ การประยุกต์เป็นลักษณะหนึ่งที่มีมาตลอดประวัติศาสตร์ เพียงแต่ในอดีตนั้น การเปลี่ยนแปลงเป็นไปช้ากว่าที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะรวดเร็วแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนถึงรากฐานความคิดอีกด้วย การประยุกต์จึงมีอยู่มากมายหลายแบบตั้งแต่ทำไร่และคนตรีไปถึงการทำมาหากิน สุดแต่ว่าใครจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประยุกต์นั้น ส่วนหนึ่งรัฐและเอกชนจากภายนอกเป็นคนกำหนด ชาวบ้านเองมีศักยภาพในการประยุกต์วัฒนธรรม เช่น การผูกเสี่ยวเพื่อการพัฒนา การจัดบุญประเพณีข้าวเปลือกเพื่อกองทุนหมู่บ้าน การทำนากระชับมิตรหรือการลงแขกทำนาเพื่อตั้งธนาคารข้าว การทอดผ้าป่าข้าว ผ้าป่าพันธุ์ไม้ และสิ่งของต่างๆ ซึ่งแม้จะริเริ่มเองก็มาก การบวชต้นไม้อาจจะเรียกได้ว่าประยุกต์หรือ

พื้นฟูก็ไม่ผิด พระสงฆ์ท่านอ้างว่ามีการทำมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล แต่ได้เลิกไปท่านนำกลับมาฟื้นฟูอีกครั้งหนึ่งเพราะว่าความจำเป็นในการอนุรักษ์ป่า ส่วนการสืบชะตาแม่น้ำที่ทำกันในภาคเหนือบางแห่งนั้น เป็นการประยุกต์การสืบชะตาคนชะตาหมู่บ้าน เพื่อการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารและป่า

การประยุกต์อาจจะไม่ใช่การเอาของเก่ามาให้กับสิ่งใหม่ แต่เป็นการผสมผสานระหว่างของเก่ากับของใหม่ กลายเป็นเทคโนโลยี วิธีการหรือรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม เช่น เครื่องมือในการทำมาหากิน การทอผ้า ลายผ้า การรักษาโรค เพื่อเพิ่มคุณภาพโดยไม่ทำลายล้างคุณค่าเดิม ส่วนดนตรีการละเล่นนั้นเข้าสู่แวดวงสังคมธุรกิจมากกว่าจำกัดขอบเขตอยู่ในหมู่บ้าน แต่การประยุกต์ที่ประสบผลสำเร็จส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการรักษารากเหง้าเดิมเอาไว้ เช่น การลำในภาคอีสาน ส่วนหนึ่งยังรักษารูปแบบเดิมไว้ ได้ประยุกต์มาเป็นหมอลำหมู่ ซึ่งคล้ายลิเก และปัจจุบันนี้การลำผสมผสานอยู่ในเพลงลูกทุ่งแบบอีสาน โดยเฉพาะลำเพลิน ทำให้การลำยังคงอยู่แต่แปรรูปไปเป็นเพลงลูกทุ่งและได้รับความนิยมจากชาวชนบทโดยทั่วไป กระบวนการประยุกต์ เกิดมาจากการสัมผัสระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคม การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านน่าจะมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้ด้วย เนื่องจากนักวิชาการและข้าราชการเป็น “ตัวแทน” ของวัฒนธรรมใหม่ ได้รับการศึกษามาอีกแบบหนึ่ง มีข้อมูลและความรู้สมัยใหม่ หากมีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านในลักษณะที่มีความเคารพกันและกัน และร่วมกันหารูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงของชาวบ้าน

การสร้างใหม่ เส้นแบ่งระหว่างการประยุกต์กับการสร้างใหม่อาจจะไม่ชัดเจน การสร้างวัฒนธรรมใหม่ส่วนหนึ่งเป็นการประยุกต์ เพียงแต่ส่วนเก่านั้นน้อยกว่าส่วนใหม่ เครื่องดนตรีอย่างโปงลาง เพิ่งมีคนคิด “ประดิษฐ์” ขึ้นมาเมื่อประมาณสามสิบปีมานี้เอง โดยได้ความคิดจากไม้แขวนคอวัวควาย (คำว่าโปงลาง ปรีชา พิณทอง อธิบายว่าเป็นไม้แขวนคอช้าง คูสารานุกรมภาษาอีสานไทย อังกฤษ) นำมาร้อยเรียงเหมือนระนาด เป็นเครื่องดนตรีชนิดใหม่ที่มีความไพเราะอีกแบบ

ทางด้านสังคม การริเริ่มโครงการใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านโดยรัฐและเอกชนก็เป็นวัฒนธรรมอย่างใหม่ เช่น ธนาคารข้าว ธนาคารโคกระบือ กองทุนยา กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น โครงการเหล่านี้ส่วนหนึ่งก็ล้มไป สาเหตุก็คงไม่ใช่เพียงเพราะว่าเป็นเรื่องใหม่ แต่เพราะบ่อยครั้งราชการหรือเอกชนไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละพื้นที่ นอกนั้น ส่วนหนึ่งชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมการดำเนินการตั้งแต่แรกเริ่ม พวกเขาเป็นเพียงผู้รับคำสั่งให้ทำตาม หรือให้ความร่วมมือเท่านั้น การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นคงไม่ได้จำกัดเฉพาะการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการประยุกต์ เพราะการสร้างใหม่ก็เป็นส่วนหนึ่งของพลวัตทางวัฒนธรรมเช่นกัน วันนี้เป็นวัฒนธรรมใหม่ วันต่อมาเมื่อถูกซึมซับก็กลายเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งเคยมี “วันเกิด” เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการประยุกต์หรือการรับเอาจากภายนอกทั้งหมดก็ตาม สิ่งที่ต้องคำนึงถึง

คือ วัฒนธรรมใหม่นั้นเพิ่มคุณภาพชีวิตของชาวบ้านหรือไม่เพียงใด ชาวบ้านถูกบังคับ ชักเยียด หรือ เป็นเพียงผู้ตอบสนองเท่านั้น หรือเป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคในการตัดสินใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาพร ศรีสังข์ (๒๕๒๕: ๑๒๑ - ๑๓๐) ได้วิจัยเรื่อง “สารัตถะจากเพลงรองเง็ง ดันหยง ศึกษากรณีจังหวัดตรัง” พบว่ารองเง็งดันหยงเป็นศิลปะเต้นรำพื้นเมืองของไทยมุสลิม มีส่วน คล้ายรำวง คือมีนางรำและผู้ซื้อบัตรขึ้นเป็นคู่รำหรือมีผู้ไปโค้งขอรำและแบ่งการรำออกเป็นเพลง ๆ หรือเป็นรอบๆ ผิดกันที่รองเง็งดันหยงต้องมีการร้องกลอน โต้ตอบกันในเชิงเพลงปฏิพากย์ด้วยและ รองเง็งดันหยงใช้ในการเต้นยืนอยู่กับที่ไม่มีการเดินวนรอบเหมือนรำวงสามารถเปิดแสดงได้เกือบทุก สถานที่ การเล่นรองเง็งดันหยงหรือล้อแห่จึงนับเป็นตัวเชื่อมและตัวประสานทางสังคม ในลักษณะ เป็นเครื่องสื่อสารชาวบ้านได้อย่างดี ทั้งระหว่างชาวบ้านไทยมุสลิมด้วยกันและระหว่างชาวไทยมุสลิม กับชาวไทยพุทธและเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม

พจนารถ แสงประดับ (๒๕๖๘) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาชีวประวัติและผลงาน วรณกรรมเพลงบอกของสร้อย เสียงเสนาะ” ผลวิจัยการพบว่าเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ เป็นชาว จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เรียนหนังสือถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา แต่เรียนไม่จบ เนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ เริ่มหัดเล่นเพลงบอกเมื่ออายุ ๑๗ ปี และยึดอาชีพเป็นนักเพลงบอก มาจนถึงปัจจุบันนับเวลาได้นานกว่า ๕๒ ปี มีเทคนิคการร้องเพลงบอกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ เป็นเพลงบอกที่มีน้ำเสียงไพเราะน่าฟัง รวมทั้งสามารถใช้ถ้อยคำที่กลมกลื่นและเห็นภาพพจน์ได้ มี ผลงานวรรณกรรมเพลงบอกหลายเรื่องที่ได้รับรางวัลด้านองค์ประกอบของวรรณกรรมปรากฏว่า เนื้อ เรื่องมีความหลากหลาย แนวคิดที่ปรากฏมีผลต่อชีวิตและสังคมในสภาวะ การณ์ต่างๆ มีการใช้กลอน ในลักษณะต่างๆ ซึ่งบทกลอนเหล่านี้ก่อให้เกิดอารมณ์และทัศนะที่ลึกซึ้งนอกจากนี้ยังมีการละเล่นที่ น่าสนใจ

วิเชียร ณ นคร (๒๕๒๑ : ๓๓๐-๓๓๓) ได้ศึกษาวิจัยถึง “เพลงบอก” พบว่า เป็นการละเล่น ที่นิยมเล่นกันในวัน ตรุษสงกรานต์หรือเดือนห้าเป็นการบอกกล่าวป่าวร้องให้ชาวบ้านทุกสแวกได้ ทราบว่าถึงวันขึ้นปีใหม่แล้ว หรือเป็นการบอกเล่าเรื่องราวข่าวสารต่างๆ เพลงบอกคณะหนึ่งใช้คนไม่ มากมีแม่เพลงและลูกคู่อีก ๔ - ๖ คน หรืออาจจะน้อยหรือมากกว่านี้ก็ได้มีคนตรีประกอบเพียงอย่าง เดียวคือฉิ่ง การร้องเพลงบอกใช้ภาษาถิ่นปักษ์ใต้โดยร้องคั่นเป็นกลอนสดแท้ๆ ใช้ปฏิภาณร้องไปตาม เหตุการณ์ที่พบเห็นแม่เพลงบอกส่วนใหญ่จะเป็นผู้คงแก่เรียนและรอบรู้สารพัดมีไหวพริบ ปฏิภาณดี วิธีการขับเพลงบอกเมื่อแม่เพลงร้องวรรคแรกลูกคู่ก็รับครั้งหนึ่งโดยรับว่า “ว่าเอว้าเห้ ” พร้อมๆ กับ จะต้องคอยดีดฉิ่งให้เข้ากับจังหวะหากแม่เพลงว่าวรรคแรกซ้ำอีกลูกคู่ก็จะรับว่า “ว่าทอยซ้ำน้ำเอ้” และ

เมื่อแม่เพลงว่าไปจนจบบทแล้วลูกคู่จะต้องรับวรรคสุดท้ายอีกครั้ง ในปัจจุบันเพลงบอกยังมีเหลืออยู่ในบางท้องถิ่นเท่านั้น มักจะประชันกันตามงานวัดงานทำบุญบ้าน งานนักขัตฤกษ์ หรือกล่าวเรียไรเงินตามวัดในงานบุญหรือตามบ้านก็มีผลของการศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งในแง่ของความหมาย การจำแนกประเภท และแนวทางในการศึกษาการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดเลือกประเด็นการศึกษา การเขียนภูมิหลังและเป็นแนวทางในการกำหนดรอบความคิดในการวิจัยนอกจากนี้

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (๒๕๒๖ : ๑๐๘ - ๑๑๑) ได้ศึกษาวิจัยลิเกฮูลูหรือลำตัดไทยมุสลิมพบว่าลิเกฮูลูหรือลำตัดไทยเป็นศิลปการแสดงไทยมุสลิมภาคใต้ มีลักษณะเป็นกลอนเพลงโต้ตอบ นิยมเล่นกันเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะมีผู้พากย์หรือผู้ขับกลอนและคนรำหรือผู้แสดง นอกนั้นเป็นลูกคู่ซึ่งใช้เครื่องดนตรี มีรำมะนาและฆ้องเป็นหลัก การแต่งกายคล้ายมะโย่งเวลาแสดงใช้กลอนโต้ตอบไม่ได้แสดงเป็นเรื่องราวอย่างมะโย่งหรือมโนห์รา เรียกว่าการร้องบันตนอนิ่ง บทกลอนที่เวลานั้นมักกล่าวถึงเหตุการณ์บ้านเมืองหรือความรักของหนุ่มสาว หรือเรื่องตลกโปกฮาตอนข้างสัปดนอย่างลำตัดผู้รู้บางท่านกล่าวว่า ลิเกฮูลูอาแบบอย่างการเล่นลำตัดของไทยผสมเข้าไปด้วยปัจจุบันลิเกฮูลูเป็นขอดีนิยมของชาวไทยมุสลิมจะแสดงในงานมาเกปูโละ งานสุหนัตงานเมาลิดงานฮารีรายอ เป็นต้น

อรรณพ บรรจงศิลป์ และคณะ (๒๕๓๔ : ๑ - ๒๕๔) ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทยชุด “ดุริยางคศิลป์” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การไหว้ครูของดนตรีไทย เป็นสิ่งที่นักดนตรีไทยทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นความเชื่อของสังคมไทยว่า ความกตัญญูต่เวทีเป็นสิ่งที่สังคมควรแก่การปฏิบัติ

๒. เครื่องดนตรีไทยแบ่งเป็น ๔ ประเภทตามกริยาที่เล่นคือ ดิด สี ดี เป่า เครื่องดนตรีทุกชนิดมีกำเนิดจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย แต่ได้มีการปรับปรุงดัดแปลงและผสมผสานกับเครื่องดนตรีของกลุ่มคนในวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงการบรรเลงและการเรียนรู้เป็นไปตามประเพณี วัฒนธรรมของคนไทย วงดนตรีไทยแบ่งเป็น วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

๓. โครงสร้างของเพลงไทยประกอบด้วยบันไดเสียงมี ๗ เสียง ระยะห่างของแต่ละเสียงเท่า กันมีอัตราจังหวะ ๓ ชั้น ๒ ชั้น และชั้นเดียว ทำนองมีแนวโน้มนเป็นแบบเลียนเสียงเรียงหรือกระโดด การประสานเสียงเป็นแบบแนวนอน รูปแบบมีการแบ่งเป็นวรรค ประโยค ท่อน ๖ อารมณ์เพลง

๔ .ประเภทของเพลงไทย แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความคิดของครูดนตรีไทยแต่ละท่าน เพลงแต่ละประเภทมีความแตกต่างตามลักษณะของเพลง อัตราเพลง วิธีบรรเลงและโอกาสของการใช้

๕ . การร้องเพลงไทยพบว่า อาจมีการวิวัฒนาการมาจากการขับ - ลำ และเพลงพื้นบ้าน ตั้งแต่สมัยสุโขทัย วิธีการร้องในปัจจุบันพบว่ามี ๒ แบบ คือ ร้องแบบเก่า โดยบีบเสียงร้องให้แหลมสูงเสียงดังชัดเจน กับแบบใหม่คือใช้เสียงร้องแบบนุ่มนวล

กลั่น คงเหมือนเพชร ; และคนอื่นๆ (๒๕๔๔) ได้ทำการศึกษาวิจัย ร้องเงี้ยวฝั่งอันดามัน ผลการวิจัยพบว่า ร้องเงี้ยวเป็นนวัตกรรมผสมวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน แพร่กระจายจากแถบชาว-มลายู เข้าสู่ประเทศไทยทั้ง ๒ ฝั่งฟากทะเล ร้องเงี้ยวฝั่งอันดามัน แพร่เข้ามาโดยคนเดินทางชาวมลายูจากเกาะปีนัง เผยแพร่แก่ชาวเลและชาวไทยมุสลิมบริเวณเกาะแก่งต่าง ๆ ที่มีชาวเลและชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ ร้องเงี้ยวที่เข้ามานี้เป็นร้องเงี้ยวแบบดั้งเดิม ที่มีวัฒนธรรมชาวยุโรปอาหรับและชาวมลายูนั้นเกิดการผสมผสานวัฒนธรรมชาวเล ไทยมุสลิมและไทยพุทธ พัฒนารูปแบบทั้งด้านวรรณกรรม กิตกวี และนาฏกรรม จนเป็นนวัตกรรมใหม่อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ร้องเงี้ยวฝั่งทะเลอันดามันมีบทบาทเป็นสื่อให้ความบันเทิงและเสนอสารัตถะเพื่อสร้างปทัสถานทางสังคมไปพร้อมๆ กัน แต่ในสภาวะปัจจุบันต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จนทำให้การเล่นร้องเงี้ยวลดน้อยลง การสืบทอดให้ร้องเงี้ยวคงอยู่ จะต้องอาศัยประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมเล็งเห็นความสำคัญ สืบทอดวัฒนธรรมตามกรอบและเอกลักษณ์ของตนไปสู่คนรุ่นใหม่ให้ได้

สถาพร ศรีสังข์ (๒๕๓๓) ได้ศึกษาการประสมประสานทางสังคม วัฒนธรรมไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ปรากฏในการเล่นล้อแห่ชิง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง สรุปได้ว่า การเล่นล้อแห่ชิงของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นประเพณีร้องเงี้ยวของกลุ่มชนชาตินิคมชาว-มลายู ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่อำเภอกันตังรับรูปแบบมาปรับเปลี่ยนเป็นการเล่นของตน และกลายเห็นที่นิยมทั้งหมู่ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม เมื่อประมาณ ๘๐-๑๐๐ ปีก่อน เป็นการเล่นประเพณีประสมระหว่างการเดินรำกับการว่าเพลงโต้ตอบกันระหว่างคู่รำ ในทำนองเพลงปฏิพาทย์ ลักษณะการเล่นและองค์ประกอบการเล่นพบว่า การเล่นชนิดนี้เริ่มต้นด้วยมีการจัดตั้งคณะล้อแห่ชิงขึ้น ในคณะประกอบด้วยหัวหน้าคณะคนหนึ่ง นักดนตรี ๓-๕ คน และนางรำประมาณ ๔-๑๒ คน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบด้วยมี รำมะนา ๒ ไวโอลิน ๑ ตัว อาจมีฆ้องและฉิ่งร่วมผสมหรือไม่ก็ได้ การเล่นสามารถจัดเล่นได้ทุกสถานที่ ที่มีลานกว้างพอสำหรับการเดินรำ และเล่นได้ทุกโอกาส ส่วนใหญ่นิยมเล่นในงานมงคลและนิยมเล่นกันในตอนกลางคืน มีความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์เกี่ยวข้องบ้างแต่ไม่มีครุหม้อหรือ ครูดนเหมือนการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ประเภทอื่น

จรัส ทองจีน (๒๕๓๖) ได้ศึกษาสภาพชุมชนเพื่อหาแนวทางจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับชนกลุ่มน้อยและกล่าวถึงการละเล่นพื้นบ้านของชาวเล สรุปได้ว่า การละเล่นพื้นบ้านของชาวเลมีอยู่ ๒-๓ อย่าง โนราภาพง ร้องเงี้ยว และบทเพลงต่างๆ โดยเฉพาะร้องเงี้ยวนี้เป็นศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของชาวเลที่นิยมกันมาก ชาวเลเรียกการละเล่นนี้ว่า “รูเงะ” หรือ “รูเง็ก” ชาวภูเก็ตเรียกว่า ร้องเงี้ยว ส่วนชาวปักษ์ใต้อื่นๆ เรียกว่า ล้อแห่ชิง การเล่นจะมีดนตรีบรรเลงเป็นทำนองและ

จังหวัดต่าง ๆ แล้วแต่เพลงที่ร้อง เครื่องดนตรีประกอบด้วย ไวโอลิน ฆ้อง ฉิ่ง กรับไม้ และกลอง รำมะนา ซึ่งเหมือนกับเครื่องดนตรีและการบรรเลงเพลงร้องเงี้ยวของชาวมลายูทั่วไป

นอกเหนือจากการฝึกหัดร้องเงี้ยวเพื่อความสนุกสนานและเป็นอาชีพที่จะช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว ความจำเป็นของการฝึกหัดร้องเงี้ยวอีกประการหนึ่งก็คือ ไว้สำหรับกระทำพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพิธีลอยเรือ และพิธีทำนํ้ามนต์เพื่อสะเดาะเคราะห์ของชาวเล จะขาดการเล่นร้องเงี้ยวในพิธีนี้ไม่ได้เช่นเดียวกัน ในส่วนของการแต่งกายนั้น นางรำที่รำออกมาในงานรื่นเริงต่าง ๆ จะแต่งตัวสวยงามเป็นพิเศษ นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวโป่งบานมีลูกไม้ประดับสีสวยงาม เรียกว่า ขอหยยาของชาวพื้นเมือง ปัจจุบันสาวร้องเงี้ยวที่เด่นร้องเงี้ยวได้เปลี่ยนชุดดังกล่าวเป็นการสวมกระโปรง ใช้เสื้อรัดรูปทรงแทนชุดเดิม ซึ่งเป็นการยอมรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้าไปประยุกต์ตามสมัยนั่นเอง สำหรับเพลงที่ขับร้องและจังหวะดนตรีที่บรรเลงนั้นมีอยู่หลายจังหวะ แต่เมื่อเริ่มต้นรำร้องเงี้ยวนั้น จะต้องร้องเพลงไหว้ครูหรือรำเบิกโรงเสียก่อน เมื่อจบการบรรเลงและรำรำการเบิกโรงแล้วผู้ชายชาวเลจะขึ้นไปจับคู่กับนางรำเต้นรำตามจังหวะต่างๆ เป็นที่สนุกสนาน

ชวลา จินดาพอง (๒๕๓๘) ได้ศึกษาลิเกป่าในจังหวัดตรัง สรุปได้ว่า การแสดงลิเกป่าประกอบด้วยคณะลิเกป่าทั้งผู้แสดงและผู้เล่นดนตรีมีจำนวนผู้เล่นประมาณ ๑๕-๒๐ คน เครื่องดนตรีที่ใช้มี รำมะนา ๒-๓ ลูก ฉิ่ง กรับ ปี่ซอ การแต่งกายตอนแสดงແຂກແຂງແຂງแบบสืบทอดกันมา ตอนแสดงตามท้องเรื่องลูกคู่จะแต่งแบบชาวบ้านทั่วไป แสดงได้ในงานต่าง ๆ ทุกโอกาส ยกเว้นเสียแต่ถ้าเป็นงานศพ งานแก้บน จะต้องทำพิธีทางไสยศาสตร์ก่อนเริ่มแสดง มีการปลูกโรงแสดง มีทั้งยกพื้นและไม่ยกพื้น หน้าโรงเป็นเวทีหลังโรงเป็นห้องแต่งตัว นอกจากนี้ลิเกป่ายังมีการยึดขนบนิยมในการแสดงแบบดั้งเดิม คือ เริ่มด้วยการเบิกโรง การว่าดอก การไหว้ครู การบอกชุด การออกແຂກແຂງ การบอกเรื่องเล่นเรื่อง บทร้องของลิเกป่าจะสะท้อนภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้มีส่วนเข้าใจถึงชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จิรินทร์ เทพสงเคราะห์ (๒๕๔๐) ได้ศึกษาบทเพลงกาหลอในจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า วัฒนธรรมในวงกาหลอ มีนักดนตรีในวงกาหลอจำนวน ๓-๔ คน เป็นเพศชายอายุระหว่าง ๕๘-๘๐ ปี ประกอบอาชีพในการทำสวน เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงกาหลอมี ปี่อ้อ หรือปี่กาหลอ ๑ เลา ทน ๒ ลูก ฆ้อง ๑-๒ ใบ การแต่งกายมักใส่เสื้อม่อฮ่อม หรือเสื้อเชิ้ต นุ่งกางเกงมีผ้าโสร่งมีผ้าคาดเอวคนละผืน โอกาสที่ใช้ในการบรรเลงมีเฉพาะงานศพเท่านั้น โดยสถานที่บรรเลงจะต้องมีโรงกาหลอ หรือเรียกว่า “โรงฆ้อง” กาหลอที่ไปบรรเลงตามงานจะมีรูปแบบประเพณีในการบรรเลงตั้งแต่มีการติดต่อให้กาหลอมาบรรเลง การเข้าโรง ออกโรง การไหว้ครู การบรรเลงเพลง การนำศพ การเผาศพ การคว่ำฆ้อง ซึ่งวิธีการของแต่ละวงนั้นแตกต่างกันออกไป ในส่วนของบทเพลงนั้นดนตรีกาหลอแต่ละวงมีเพลงจำนวนระหว่าง ๘-๒๓ เพลง จำแนกได้เป็น บทเพลงไหว้ครูหรือเพลงแม่บท เพลงบรรเลงทั่วไป และเพลงในพิธีศพ

อารีรัตน์ เรืองกำเนิด (๒๕๔๓) ได้ศึกษาวงโหม่งครีมี ดนตรีสำหรับงานศพในจังหวัดชุมพร สรุปได้ว่า วงโหม่งครีมี คือ วงดนตรีสำหรับงานศพในจังหวัดชุมพร มีชื่อเรียกตามเอกลักษณ์ว่า ปี่โทนยาหยวก ที่มาของวงไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเกิดขึ้นในสมัยใด แต่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในจังหวัดชุมพรประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ขนบธรรมเนียมในการปฏิบัติมี ๓ ประการคือ การบรรเลง การรับบรรเลง และลำดับการบรรเลง ซึ่งทั้ง ๓ ประการนั้น เป็นการปฏิบัติเมื่อรับงานประโคมศพ เครื่องดนตรีที่ใช้มี ปี่ใน กลองทน ๒ ใบ และ พ้อง

สิววุธ สุทธิ (๒๕๔๖) ได้ศึกษาดนตรีโนราลงครุ โดยแบ่งรูปการวิจัยเป็นสองขั้นตอน สรุปได้ว่า

ตอนที่ ๑ กล่าวถึงสาระพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

๑. ด้านประวัติโนรา พบว่า มีแนวคิดในลักษณะความเป็นมาของโนรา มีด้วยกัน ๓ แนวคิดในปัจจุบัน คือ เกิดที่เมืองพัทลุง เกิดจากอิทธิพลทางภาคกลางตั้งแต่สมัยอยุธยาและเกิดจากประเทศอินเดีย

๒. ด้านความเชื่อโนราลงครุ พบว่า ยังมีความเชื่อด้านศาสนา และคติความเชื่อพื้นบ้านมาผสมกัน และนำทั้งหมดนั้นมารวมกันในกาแสดงโนรา

๓. บริบทการเตรียมงาน พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองนับถือและเชื่อครุหมด ฤกษ์ยามการเตรียมสิ่งของต่างๆ ที่มีความเชื่อกับสิ่งที่มีมงคล

ตอนที่ ๒ สาระโดยตรงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการแสดงโนราลงครุ พบว่า มีลักษณะที่เป็นความเชื่อโดยใช้พิธีกรรมกับการผสมผสานเรื่องเกี่ยวกับดนตรีอยู่ด้วยทั้งหมด และแสดงออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมต่างๆ

สาคร พรหมนิ (๒๕๓๘ : ๒๕๔) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ” ซึ่งความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าคือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กของอำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ประเด็นใหญ่ๆ คือ วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การแต่งกาย และด้านอาหาร วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ผลจากที่ได้ศึกษาพบว่า ด้านความเชื่อจะเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อทางด้านไสยศาสตร์การบำเพ็ญกุศลในด้านต่างๆ และมีค่านิยมในความเป็นอิสระ ยึดมั่นในจารีตประเพณี

ธนายุทธ มณีช่วง (๒๕๓๗ : ๒๕๖ - ๒๕๗) ได้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการละเล่นโตะครีมี” ในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า โตะครีมีเกิดจากความเชื่อในอำนาจของเทพเจ้าและสิ่งเร้นลับ ว่าสามารถที่จะช่วยรักษาความเจ็บป่วยได้ ดังนั้นการเล่นโตะครีมีก็เพื่อรักษาความเจ็บไข้ แก่บน และเพื่อบวงสรวงครุองค์ประกอบของโตะครีมีดังนี้ ผู้เล่น การแต่งกาย สถานที่ โอกาสที่เล่น ดนตรีที่ใช้ประกอบ อุปกรณ์เครื่องใช้ การรับชมและวิธีเล่นที่มีลักษณะเฉพาะพิธีกรรมจัด ๔ วัน

แต่ละวันมีธรรมเนียมเฉพาะ นอกจากนี้อาจมีความเชื่อเกี่ยวกับการเล่น เป็นความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระภูมิเจ้าที่ เวทมนตร์คาถา เครื่องรางของคลั่ง การถือเคล็ด ลักษณะบุคคล ทิศทางองค์ประกอบต่าง ๆ และขั้นตอนในการเล่นก็มีความเชื่อในอำนาจ เ็นลับทั้งสิ้นได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องดนตรีและการประโคม บทขับร้อง การปลูกโรงการรักษารักษาอาการป่วยไข้ การแก้บน และความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องสังเวทสิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การละเล่นของชนกลุ่มอื่นๆ ตลอดจนวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ทราบใดที่ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านนั้นยังคงรักษาเอกลักษณ์ไว้ได้ก็ยิ่งถือว่าดนตรีและการละเล่นเป็นมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านของกลุ่มชนนั้น

ปราณี วงษ์เทศ (๒๕๒๘ : ๒๒๔ - ๓๒๔) ได้ศึกษาการละเล่นและพิธีกรรมในสังคมไทยสรุปว่า การละเล่นหรือการพักผ่อนหย่อนใจของคนไทยในอดีต มักมีความสัมพันธ์อยู่กับพิธีกรรมและการทำมาหากินโดยเห็นได้จากลักษณะต่าง ๆ เช่นความเชื่อหรือที่มาของการละเล่นที่เชื่อว่ามีกำเนิดมาจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โอกาสที่เล่นจะเป็นส่วนหนึ่งของงานพิธีกรรมในชุมชนเสมอ เนื้อหาจะเป็นสัญลักษณ์เน้นความอุดมสมบูรณ์ความเชื่อทางศาสนา เป็นผู้รับรู้ร่วมกันของชุมชนซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อเสถียรภาพของชุมชนนั้นดังนั้นการละเล่นก็คือการเข้าร่วมพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน

อรุณ เอื้อสามาลย์ (๒๕๓๗ : ๘๑-๘๕) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านลุ่มแม่น้ำมูล : ศึกษากรณีบ้านท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในด้านประเพณีที่เกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิต พิธีกรรมและความเชื่อต่างๆ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปส่วนใหญ่เป็นรูปแบบและวัสดุที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีหลายปัจจัยได้แก่ การสาธารณสุขโลกและการบริการสาธารณะนิเวศวิทยา กลุ่มชาติพันธุ์ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การแพร่กระจายของอำนาจรัฐ การแพร่ขยายของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

การสื่อสารมวลชน และความเชื่อในพุทธศาสนา ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสาธารณสุขโลกเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมือง กลุ่มชาติพันธุ์เป็นปัจจัยเหนี่ยวนำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นเร็วเกินไป เป็นปัจจัยที่ช่วยรักษาเอกลักษณ์อันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ และทำให้ท้องถิ่นนี้มีลักษณะเป็นชุมชนที่รับวัฒนธรรมเมืองเข้ามาผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

บุญสม ยอดมาลี (๒๕๓๖ : ๒๖-๕๗) ได้ศึกษาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปรับปรน และเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามองเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม จิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรม และแนวทางในการอนุรักษ์และปรับปรนมรดกทางวัฒนธรรมของประชาชนในเขตอำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมองเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้ว่าหมู่บ้านของ

ตนมีโบราณสถานคู่กันตรึงอยู่ใกล้ๆ ตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก และยิ่งเวลาผ่านไปมากเท่าไร ก็ยิ่งรู้ว่า นอกจากจะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว คู่กันตรึงยังเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจของประชาชน ด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์และปรับปรุงมรดกทางวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยไปร่วมพิธีกรรมต่างๆ ที่คู่กันเป็นประจำทุกปี ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมได้แก่การย้ายวัดบ้านคู่ไปอยู่ใกล้คู่กันตรึงเพื่อเอื้อต่อการดูแลรักษาคู่กัน ด้านแนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงมรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่างศ์กรศาสนาและชาวบ้านในระแวกใกล้เคียงคู่กันควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และปรับปรุงมรดกอันล้ำค่าแห่งนั้นอย่างเป็นรูปธรรมและควรมีคณะกรรมการรับผิดชอบกิจกรรมการอนุรักษ์และปรับปรุงมรดกทางวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว

มิ่งขวัญ ชนไฟโรจน์ (๒๕๕๑ : ๕๘-๖๔๓) ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนา เอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กูลาในภาคอีสาน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและหาแนวทางอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนา เอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กูลาในภาคอีสาน ผลการศึกษาพบว่า เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูลา มีหลายด้าน คือ ด้านภาษา มีการนำภาษาพูด ที่มีสำเนียงคล้ายสำเนียงชาวเหนือของไทย เข้ามาใช้สื่อสารและนำภาษาเขียนเข้ามาใช้ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านการแต่งกาย เดิมทีเคยมีการแต่งกายตามท้องถิ่นเดิมของแต่ละเชื้อชาติ แต่เมื่อได้เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนอีสานนานเข้า ก็มีการปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามอย่างท้องถิ่น ด้านอาหารมีการนำอาหารกูลา คือ แกงฮังเล เข้ามา และยังคงมีการสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านการรักษาโรค มีการใช้สมุนไพรตามแบบกูลา ด้านการสร้างบ้านเรือนของกูลา มีการสร้างบ้านหลังสูงใหญ่ เพื่อใช้ผูกช้างไว้ได้ถนัด ด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มีการสร้างวัด สร้างถาวรวัตถุแบบไท ที่บ้านโนนใหญ่ ซึ่งยังคงมีหลักฐานอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาศิลปการดนตรีและการฟ้อนรำ “มอญเซิง” มาที่บ้านโนนใหญ่และบ้านบึงแก และยังคงสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านภูมิปัญญาด้านการป้องกันภัยกูลาใช้ดาบเป็นอาวุธสำคัญ ควบคู่กับการใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม และเครื่องรางของขลัง ส่วนด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพนั้น กูลามีความชำนาญในการค้าขายแบบเร่ร่อน ไม่มีการตั้งร้านค้า ดำเนินการค้าขายจนกระทั่งมีอายุเข้าสู่วัยชราจึงจะหยุด สำหรับด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า ที่บ้านโนนใหญ่ ยังคงมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบกูลาหลายอย่าง คือ บุญออกพรรษา บุญข้าวสาก ประเพณีเลี้ยงบือบ้าน และประเพณีเลี้ยง ผีปู่ตา จนปัจจุบัน

แนวทางในการอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนา เอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีมีแนวทางปฏิบัติได้หลายแนวทาง และเป็นกระบวนการเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกล่าวคือ

แนวทางการอนุรักษ์ การอนุรักษ์ เอกลักษณ์ มีแนวทางปฏิบัติโดยการจัดทำพิพิธภัณฑสถานในรูปแบบพิพิธภัณฑสถานแบบรวมและแบบกระจาย และกิจกรรมส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์ได้แก่ การดูแลรักษา ซ่อมแซม จัดระเบียบ และเผยแพร่กิจกรรมทางเอกลักษณ์

การอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีมีแนวทางปฏิบัติโดยการเสริมคุณค่าได้แก่การยอมรับนับถือ ทำนุบำรุง ส่งเสริม ยกย่องให้เกียรติ แก่ขนบธรรมเนียมประเพณี และผู้ปฏิบัติ

แนวทางการฟื้นฟู แนวทางการฟื้นฟูเอกลักษณ์ มีแนวทางปฏิบัติโดยการรื้อฟื้น สร้างใหม่ จำลอง เลียนแบบ และการผลิตเพิ่ม การฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีได้แก่ การจัดกองทุน ส่งเสริมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมประเพณี สนับสนุนการรื้อฟื้น ปรับปรุง นำขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สูญหายไปกลับมาปฏิบัติ และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมทาง ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนกุลา

แนวทางพัฒนา มีแนวทางปฏิบัติสืบเนื่องมาจากการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยการพัฒนา เอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ผ่านกระบวนการอนุรักษ์ และฟื้นฟูแล้ว เข้าสู่ กระบวนการพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมและหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมตามลำดับซึ่ง จากการวิจัยจึงมีความเป็นไปได้ในการพัฒนา พบมีเพียงหมู่บ้านเดียวที่สามารถจะพัฒนาเป็นหมู่บ้าน วัฒนธรรมและหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมคือ บ้านโนนใหญ่ ทั้งนี้เพราะมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกันหลายด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทาง วัฒนธรรม และทุนทรัพย์

ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า เอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ กุลา บางอย่าง และบางหมู่บ้านยังมีทางอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนา ได้ คือที่บ้านโนนใหญ่ ทั้งนี้เพราะมี เอกลักษณ์ด้านโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปกรรม รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ยังคงถือ ปฏิบัติอยู่หลายอย่าง ประกอบกับความสามัคคีพร้อมเพรียงของสมาชิกในชุมชน ซึ่งมีความตระหนัก ถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของตน ได้มีการจัดทำแผนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมและหมู่บ้าน การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม ตามลำดับ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

กฤษฎา คาวเรือง (๒๕๕๑ : ๑๒๒-๑๓๒) ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทย ใหญ่ : จากรัฐงานสู่กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางดนตรี ของชาวไทยใหญ่จากรัฐงานสู่กรุงเทพมหานคร ๒) ศึกษาดนตรีของชาวไทยใหญ่ในศูนย์ศึกษาปฏิบัติ ธรรมสารูปประดิษฐ์กรุงเทพมหานคร โดยผลการศึกษาพบว่า ดนตรีของชาวไทยใหญ่แต่เดิม ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ได้แก่ กลองกันยาว มอชิง แซง ดยอฮอร์น มอชิง มอกล่า ปัตตะยา กลองใหญ่ และกลองชุด เครื่องดนตรีดังกล่าวนี้ประกอบกันเป็นวงดนตรี ๒ วงคือ ๑) วง

กลองกันยาว ใช้บรรเลงประกอบการแสดงฟ้อนโต ฟ้อนกิ่งกะหล่ำ ก้าลาย ก้าแลว และเห็ดความ ๒) วงจำไต ใช้บรรเลงประกอบการแสดงจำไต

เนื่องจากปัญหาทางการเมืองการปกครองในประเทศพม่า ทำให้ชาวไทยใหญ่ต้องอพยพออกจากท้องถิ่นเดิมเข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยอยู่ทางภาคเหนือ ภายหลังจึงอพยพย้ายถิ่นฐานลงมาประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ โดยมีศูนย์กลางทางวัฒนธรรมอยู่ที่ศูนย์ศึกษาปฏิบัติธรรมสาธุประดิษฐ์ และได้ปรับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนให้เข้ากับสังคมกรุงเทพฯ มีความพยายามที่จะแสดงตัวตนที่แท้จริงของชาวไทยใหญ่ โดยการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ของตน ทั้งนี้เพื่อรักษาความเป็นชุมชน ส่วนตัวไว้มากกว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่แท้จริง ด้วยปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากร ทำให้ดนตรีของชาวไทยใหญ่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก วงดนตรีที่พบเป็นวงเครื่องกระทบจังหวะ (Percussion Ensemble) ประกอบด้วยกลองกันยาว แฉง และมองเซิง ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิงและเพื่อประกอบการแสดง ฟ้อนกิ่งกะหล่ำ ฟ้อนโต ก้าลาย ก้าแลว ไม่มีการใช้ดนตรีเพื่อพิธีกรรม ลักษณะทางดนตรีเป็นเพียงกระสวนจังหวะไม่มีทำนอง ใช้มองเซิงบรรเลงขึ้นจังหวะ กลองกันยาวตีคั่นตามแนวจังหวะหลัก ส่วนแฉงตีรักษารำจังหวะและสอดแทรกเป็นครั้งคราว การบรรเลงมี ๔ แบบคือ การแปรทำนอง (Variation) การซ้ำจังหวะ (Repetition) การบรรเลงถอยหลัง (Retogration) และการบรรเลงแบบถามตอบ (Question-Answer) การบรรเลงดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับทำรา

พิมพ์ ชัยจิตรสกุล (๒๕๔๕ : ๑๗๖-๑๘๒) ได้ศึกษาการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย : กรณีศึกษา ชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ บทบาท และกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในชุมชนอัมพวา ผลการศึกษาพบว่า

๑. บทบาทของดนตรีไทยในชุมชนอัมพวา ปัจจุบันจัดเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑.๑ บทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับศาสนา อันได้แก่ การทำบุญเลี้ยงพระ ทอดกฐิน และเทศน์มหาชาติ

๑.๒ บทบาทในพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต อันได้แก่ พิธีอุปสมบท พิธีแต่งงาน และพิธีศพ

๑.๓ การบรรเลงประกอบการแสดงและมหรสพ เช่น ละครชาตรี โขน ลิเก และหุ่นกระบอก

๒. วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทยของชุมชนอัมพวามีอยู่มากมายหลายวิธี ได้แก่

๒.๑ ปลูกฝังดนตรีไทยให้แก่กลุ่มเด็กเยาวชน

๒.๒ สร้างสายสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับศิษย์

๒.๓ ใช้อุปกรณ์ทันสมัยช่วยในการเรียนการฝึก

๒.๔ ปรับปรุงผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมเพลงสมัยใหม่

๒.๕ มีการประเมินผลผู้เรียนเป็นขั้นตอน

๓. การบริหารและการจัดการวง

๓.๑ การบริหารด้านธุรกิจ มีการจัดการแบบสมัยใหม่ รับค่าจ้างเป็นเงิน มีตารางกำหนดเวลาที่แน่นอน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างวงดนตรีกับเจ้าภาพงานด้วยเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย

๓.๒ การบริหารงานบุคคล ใช้ทั้งระบบบริหารแบบประเพณีดั้งเดิม “ให้ครูดนตรีไทย” ระวังห่างทางสังคมระหว่างหัวหน้าวงกับนักดนตรีจะกระชับใกล้ชิด และใช้การบริหารจัดการแบบใหม่ โดยมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องถือปฏิบัติ

สันสนีย์ จะสุวรรณ (๒๕๔๕ : ๑๔๕-๑๕๓) ได้ศึกษาภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว “นักดนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัวนักดนตรี วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวนักดนตรี ผลการศึกษาพบว่าในการเรียนรู้ดนตรีไทยของบุคคลในครอบครัวนักดนตรีนั้นแต่ละคนเกิดจากความสนใจของตนเอง เกิดจากความจำเป็นในสถานการณ์บังคับ เกิดจากการรวมวงในการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกัน และบางคนได้เรียนในสถาบันการศึกษา

การถ่ายทอดดนตรีไทยนั้นมีองค์ประกอบอยู่ ๒ ประการ คือ เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดและวิธีการถ่ายทอด ในการถ่ายทอดเนื้อหาดนตรีไทยของครอบครัวนักดนตรีจะขึ้นอยู่กับผู้เรียน เนื้อหาที่ถ่ายทอดมี ๒ ส่วนคือ บทเพลงและคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับดนตรีแล้วแต่กลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มนักดนตรีอาชีพคือผู้ที่มีความสามารถมาแล้วและมาขอเรียนเพลงเดี่ยวจะถ่ายทอดให้ตามความสามารถของผู้เรียน ความยากง่ายของบทเพลงที่แต่ละคนได้จะแตกต่างกัน แต่ถ้าผู้เรียนเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ก็จะยึดบทเพลงตามหลักสูตรเป็นแนวทาง แต่จะสอดแทรกบทเพลงอื่น ๆ ให้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล ส่วนการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจะถ่ายทอดให้กับผู้ที่เพิ่งจะเริ่มเรียนดนตรี

วิธีการถ่ายทอดของครอบครัวนักดนตรีมีหลายลักษณะเป็นรูปแบบของการประยุกต์ผสมผสานตามสถานการณ์ โดยมีทั้งการต่อเพลงแบบตัวต่อตัวแบบดั้งเดิม การเล่นให้ดูและให้เล่นตาม การบอกด้วยปากเปล่า การใช้โน้ตประกอบการเรียนการสอน บันทึกแถบเสียงประกอบคำอธิบายให้ไปฟัง

กรกฎ วงศ์สุวรรณ (๒๕๔๕ : ๑๑๓-๑๒๔) ได้ศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านและปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยตามวิธีการของปราชญ์ชาวบ้านผลการศึกษาพบว่า การสอนบทเพลงต่างๆ ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการเลือกเพลงให้ใกล้เคียงหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยราช

กฎบ้านสมเด็จพระเจ้าพระยากำหนด โดยเลือกเพลงสอนตามความเหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละชั้นปี วิธีการและขั้นตอนการถ่ายทอดพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดโดยวิธีการ मुखपाฐะหรือการต่อเพลง ด้วยเสียงร้อง โดยการสาธิตหรือการต่อเพลงด้วยการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม โดยใช้วิธีการแสดงจริงทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน การรวมวงและการปรับวงดนตรีไทยพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านมีวิธีการคือ การคัดเลือกนักดนตรีและนักร้องที่มีฝีมือดี

การเลือกเพลงที่จะบรรเลงตามวัตถุประสงค์ของงานพิธีกรรมต่าง ๆ การฝึกซ้อมวงอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมง การวัดและการประเมินผลพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการสังเกตจากการบรรเลง และการขับร้องของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาปฏิบัติให้ดูเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ตลอดจนสังเกตจากการบรรเลง รวมวง การพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านประเภทเครื่องดีได้คิดค้นท่าโล่งมือ ๑๑ ขึ้น เพื่อใช้สำหรับฝึกผู้เรียน ส่วนปราชญ์ชาวบ้านด้านการขับร้องเพลงไทยได้สร้างระบบการ ขับร้องเพลงไทยซึ่งเป็นวิธีที่จดจำได้ง่ายเป็นหลักในการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอดดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ปัญหาด้านการจัดเวลาที่จัดให้ปราชญ์ชาวบ้านสอน ๔ ชั่วโมง/สัปดาห์ มีผลต่อการเรียนการสอนดนตรีไทยเนื่องจากเวลาน้อยเกินไป ปัญหาความพร้อมของผู้เรียน ที่มหาวิทยาลัยรับนักศึกษาโดยไม่มีการสอบวัดทักษะทางด้านดนตรีไทย มีผลต่อการเรียนการสอนดนตรีไทยเนื่องจากต้องสอนนักศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นใหม่ และด้านความใฝ่รู้ของนักศึกษพบว่านักศึกษามีความขยันน้อย การซ้อมและการฝึกฝนน้อย และนักศึกษาเรียนแค่ผ่าน และปัญหาด้านการสนับสนุนงบประมาณสำหรับค่าตอบแทนการสอนของปราชญ์ชาวบ้านยังน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านและเมื่อเทียบกับความรู้ทางด้านดนตรีไทยซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่จะได้รับความรู้จากการถ่ายทอดจากปราชญ์ชาวบ้าน

สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ (๒๕๕๑ : ๖๔-๕๕) ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และ สืบทอด วงปี่พาทย์บ้านหม้อ ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา บริบทวัฒนธรรมของปี่พาทย์บ้านหม้อที่มีความสัมพันธ์กับชุมชน และศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และ สืบทอดวงปี่พาทย์บ้านหม้อ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดวงปี่พาทย์บ้านหม้อ มี ๒ แนวทาง คือ การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์วงปี่พาทย์ โดยเป็นความร่วมมือของบุคคลภายในหมู่บ้าน ตลอดจนผู้ที่สนใจภายนอกชุมชนให้การช่วยเหลือประสานงาน และแนวทางการทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยหลักสูตรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวนโยบายของทางราชการ

ประไพ เจริญบุญ (๒๕๔๐ : ๑๐๗-๑๓๑) ได้ศึกษาการผสมผสานวัฒนธรรมชาวไทย-ลาว และ ชาวไทย-เขมร ในพิธีม้งก๊วลองไค ที่บ้านคม อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า การผสมผสานวัฒนธรรมที่สำคัญมีอยู่ ๖ ประการ คือ ประการแรก การผสมผสานในด้านคน พบว่าในการประกอบพิธีกรรมจะประกอบด้วยผู้ทำพิธีและผู้เข้าร่วมในพิธี แต่ก็มีข้อแตกต่างคือผู้ทำพิธีที่เป็น

ชาวไทย-เขมร จะแต่งกายตามวัฒนธรรมไทย-ลาว ประการที่สอง การผสมผสานในด้านวัตถุดิบของที่ใช้ประกอบในพิธี ประการที่สามการผสมผสานด้านเวลาซึ่งผู้ทำพิธีจะเป็นผู้กำหนดขึ้น ประการที่สี่ การผสมผสานด้านสถานที่พบว่าการประกอบพิธีสู่ขวัญทั้งชาวไทย-ลาว และชาวไทย-เขมรจะประกอบพิธีขึ้นที่บ้านของผู้รับขวัญ ประการที่ห้าการผสมผสานด้านขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมซึ่งทั้งชาวไทย-ลาว และชาวไทย-เขมรจะมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมเหมือนกัน ประการที่หก การผสมผสานในด้านคติความเชื่อทั้งชาวไทย-ลาว และชาวไทย-เขมรจะมีการผสมผสานทางด้านคติความเชื่อที่เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตในโอกาสต่างๆ เช่น พิธีการแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ ซึ่งในบทสู่ขวัญแต่ละโอกาสนั้นจะปรากฏคำสอนและข้อปฏิบัติของแต่ละโอกาสนั้นด้วย

โชคชัย เทวานฤมิตร (๒๕๔๓ : ๑๑๑-๑๑๕) ได้ศึกษาวัฒนธรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านสวายสอ ตำบลเมืองไผ่ อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวบ้านสวายสอ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านสวายสอ เป็นคนไทยเชื้อสายเขมรและวัฒนธรรมแบบเขมร มีขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน มีรากฐานมาจากการคิดความเชื่อในพุทธศาสนาแบบชาวบ้านและศาสนาพราหมณ์ที่ปรากฏอยู่ในประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน รวมถึงระเบียบแบบแผนของชาวไทยเขมร ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อรองรับประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้เพราะชาวบ้านขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จนั้นมักได้รับการชักชวนจากพระสงฆ์เจ้าหน้าที่ส่วนราชการในท้องถิ่น ลักษณะการรวมกลุ่มของชาวบ้านโดยส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มแบบไม่มีกลุ่มถาวร (Permanent Group) เช่นการร่วมพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นก็จะแยกย้ายกันไป พฤติกรรมโดยส่วนรวมของชาวบ้านได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้านทั้งในด้านปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

ธวัช วิวัฒนปฐพี (๒๕๓๘ : ๕๐-๑๐๓) ได้ศึกษามโนรีพินบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่ศึกษาถึงองค์ประกอบของมโนรีพินบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านเครื่องดนตรี การประสมวง วิธีการบรรเลง บทเพลงที่ใช้บรรเลง และความสัมพันธ์ระหว่างมโนรีพินบ้านกับวิถีชีวิตของชาวอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การศึกษาสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์หัวหน้าวง ผู้บรรเลง ผู้เกี่ยวข้องกับมโนรีพินบ้าน รวมถึงการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของมโนรีพินบ้านอีสานด้านเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เครื่องตีและเครื่องดีเป็นหลักแต่ละคณะหรือวงมโนรีพินบ้านจะมีปี่น้อย ปี่ใหญ่ ซอน้อย ซอใหญ่ กลองมโนรี ๑ ใบ ถึง ๑ คู่ ฉาบ ๑ คู่ ด้านการประสม

วงมี ๓ แบบคือ แบบนั่งบรรเลง แบบเดินบรรเลง และแบบประยุกต์กับเครื่องดนตรีอื่น ๆ เข้าประสมวง เช่น โห่ด ระนาด แซกโซโฟน เป็นต้น การประสมวงมีจำนวนเครื่องดนตรีไม่จำกัดเพราะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บรรเลง ส่วนวิธีการบรรเลงพบว่าการบรรเลงเป็นกลุ่มหรือคณะเท่านั้น ไม่มีการบรรเลงเดี่ยว ในด้านบทเพลงเป็นทำนองเพลงทั้งหมดไม่มีการขับร้อง แต่ละคณะมโหรีพื้นบ้านมีการบรรเลงเพลงที่มีรูปแบบของบทเพลงเป็นทำนองท่อนเดียวเกือบทุกเพลง บรรเลงซ้ำๆ กันหลายๆ เที้ยว ความสัมพันธ์ระหว่างมโหรีพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทางด้านสังคมเป็นการสร้างความสามัคคีของคนในกลุ่ม ทางด้านเศรษฐกิจเป็นการเสริมรายได้ให้กับครอบครัว และในทุกหมู่บ้านนิยมใช้มโหรีพื้นบ้านประกอบพิธีกรรม และงานบุญตามประเพณีต่างๆ

พรรณราย คำโสภ (๒๕๔๒ : ๒๒๒-๒๒๕) ได้วิจัยการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกันตรึมของหมู่บ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ในด้านประวัติความเป็นมา การแต่งกาย โอกาสและวิธีการแสดง มาตรฐานเสียง การเทียบเสียง คำร้อง ทำนอง โครงสร้างของทำนองเพลง การประสานเสียง จังหวะ และโครงสร้างฉันทลักษณ์ของบทเพลง จากการศึกษาพบว่า คนตรึมพื้นบ้านกันตรึม เพลงประกอบการแสดง แต่เดิมมีจุดประสงค์ในการบรรเลงเพื่อความสนุกสนานร่าเริงของชาวบ้าน เป็นทำนองสั้นๆ ไม่มีรูปแบบทำนองที่แน่นอน ต่อมามีการปรับปรุงพัฒนาให้เป็นรูปแบบมากขึ้น โดยได้รับการอนุรักษ์ส่งเสริมจากหน่วยงานทางราชการให้ผู้ชำนาญทางดนตรีกันตรึม นำเอาบทเพลงเก่าแก่ที่มีความไพเราะอ่อนหวาน สนุกสนาน และได้รับความนิยมในชุมชนเป็นเวลายาวนาน นำมาใช้บรรเลงประกอบการแสดงกันตรึมและเพลงประกอบการแสดงใช้แสดงในงานต่างๆ ทั่วไป ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล มาตรฐานเสียงแต่เดิมมีลักษณะเฉพาะ ต่อมาได้รับอิทธิพลจากดนตรีตะวันตกทำให้มาตรฐานเสียงของวงกันตรึมเปลี่ยนไป ใกล้เคียงกับมาตรฐานสากลมากขึ้น เครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนอง ตรัว ปี่อ้อ จะบรรเลงคลอเสียงร้อง รูปแบบโครงสร้างฉันทลักษณ์ของบทเพลงจะเป็นทำนองที่ซ้ำๆ กลับไปกลับมา ทำให้ฟังง่าย เข้าใจง่าย

โพไซ สุนะลาด (๒๕๓๘ : ๑๒๕-๑๕๒) ได้ศึกษาดนตรีกับวิถีชีวิตของชาวไทพวนที่แขวงเชียงขวางแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องดนตรี องค์ประกอบทั่วไปของดนตรี และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ผลการศึกษาพบว่าเครื่องดนตรีมีอยู่ ๔ ประเภท ได้แก่ เครื่องดีด สี ดี เป่า องค์ประกอบของดนตรีได้แก่ เครื่องดนตรีและการผสมวง นักแต่งเพลง นักดนตรีหรือผู้บรรเลง วิธีการบรรเลง ผู้ชม ผู้ฟัง วิถีชีวิตของชาวไทพวนเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อตามขนบธรรมเนียม ประเพณีในฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ และคติความเชื่อทางพุทธศาสนาแบบพื้นบ้าน ผสมความเชื่อทั้งเรื่องพราหมณ์และผีแบบพื้นเมือง แต่ก็มีคติความเชื่อในทางวิทยาศาสตร์ตามแนวนโยบายของพรรคและรัฐบาลลาว ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต เป็นเรื่องของคนหนึ่งหรือหลายคน นับแต่เกิดจนตาย เป็นสังคม วัฒนธรรมของชุมชนชาวท้องถิ่นนั้น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณี

พิธีกรรม การละเล่นหรือการทำมาหากินและเลี้ยงชีพ ตลอดจนด้านศิลปะภาษาและวรรณกรรม เป็นวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ในสังคมของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์นั้นๆ

สมชัย สุวรรณไคร (๒๕๓๘ : ๖๒-๘๑) ได้ศึกษาคนตรีของชาวโล้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประเภทและองค์ประกอบทางดนตรีของชาวโล้และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิตของชาวโล้ ผลการศึกษาพบว่าดนตรีของชาวโล้มี ๔ ประเภทคือ ดิด สี ดี เป่า องค์ประกอบทางดนตรีประกอบด้วย ทำนอง จังหวะ การประสานเสียง การประสานทำนอง คีตลักษณ์และคำร้อง ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ชาวโล้จะนำเอาดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย และมีการละเล่นต่าง ๆ ที่ชาวโล้ นำเอาดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ชาวโล้ก็ยังมีประเพณีพิธีกรรมตามฮีต ๑๒ ครอง ๑๔

ทัศนีย์ สีวบรรวัฒนา (๒๕๔๑ : ๖๕-๑๐๖) ได้ศึกษาบทบาทของนายเปลื้อง ฉายรัศมี ในการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดดนตรีโปงลาง ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในการอนุรักษ์นายเปลื้อง ฉายรัศมี นิยมใช้ไม้มะหาดที่แห้งสนิทสำหรับทำโปงลางเพราะเป็นไม้ที่มีคุณภาพดี นำมาตากแดดแห้งให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ แล้วจึงนำมาเทียบเสียงกับแคน และเจาะรูถูกโปงลางเพื่อร้อยเป็นฝืน บทบาทในการพัฒนา นายเปลื้อง ฉายรัศมี ได้พัฒนาโปงลางในด้านรูปร่าง เสียง ขนาด และวิธีการบรรเลงโปงลาง บทบาทในการสืบทอดนายเปลื้อง ฉายรัศมี ได้ทำการสืบทอดดนตรีโปงลางตามสถานศึกษาต่างๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจในดนตรีโปงลาง ทั้งในด้านการบรรเลง และขั้นตอนการทำดนตรีโปงลาง

Va (๒๐๐๘ : ๑๘๕-๑๘๖) ได้ศึกษาพิธีไหว้ครูเพลงมโหรีที่ Royal University of Fine Arts ประเทศกัมพูชา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษากระบวนการของพิธีไหว้ครูเพลงมโหรี เพื่อจัดการเอกสารให้เป็นประโยชน์ทางวัฒนธรรมสำหรับผู้ศึกษาทางมานุษยวิทยา และวิเคราะห์ลักษณะของ ๒๐ บทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เครื่องสังเวทที่ใช้ในพิธีประกอบด้วย พานบายศรี ๕ ชั้น ๑ ชั้น ๕ ชั้น ๓ ชั้น และ พานบายศรีชั้นเดียวสำหรับใส่ไข่ต้มและเทียนไข นอกจากนี้ก็ยังมีผลไม้ชนิดต่างๆ เสื่อและผ้าถุง น้ำหอม แป้ง กระจกเงา กรรไกร ถาดใส่อาหารคาวหวาน หัวหมูสุก ๒ หัว ไก่ต้มสุก ๒ ตัว แทนบูชาหนึ่งอันวางหมาก ๕ ลูก ใบพลู ๕ ใบ และบุหรี ๕ มวน แทนบูชาสองอันสำหรับวางข้าวตอก-ดอกไม้ และแก้วนํ้าสองใบใส่นํ้าเปล่า กระบวนการของพิธีกรรมนั้นจะใช้กระบวนการทางศาสนาพราหมณ์เป็นหลัก ส่วนผลการวิเคราะห์เพลงพบว่า ส่วนมากเพลงจะใช้บันไดเสียง ๑ เสียง บางเพลงจะใช้มากกว่า ๑ บันไดเสียง กระสวนจังหวะจะเคลื่อนที่อย่างเรียบง่าย มีการใช้โน้ต ๘ ตัวบ้างในบางตอน ทุกตอนจะปฏิบัติในความเร็วที่เท่ากัน ในจังหวะที่ปานกลาง แนวทำนองโดยมากจะเคลื่อนที่แบบตามขึ้นในลักษณะคู่หนึ่ง (Unison) วลีของทำนองบางแห่งกลุ่มตัวโน้ตจะเป็น ๘ เคาะ ในขณะที่บางแห่งจะเป็น ๑๖ เคาะ ทำให้เกิด ๔ เทคนิคเพื่อ

ใช้ตกแต่งในการบรรเลง คือ ๑/ การสไลด์รุคขึ้นและลง ๒/ การรว ๓/ การสไลด์รุคจากเสียงต่ำสุดถึงเสียงสูงสุด ๔/ การบรรเลงสองมือในเวลาเดียวกันแต่ต่างระดับเสียง

พัน พงษ์ผล (๒๕๕๑ : ๒๕๕-๒๖๔) ได้ศึกษาคณตรีกระตุ้ : แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชนเผ่ากระตุ้ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมดนตรีและคุณลักษณะทางดนตรีของชนเผ่ากระตุ้ ลักษณะของเครื่องดนตรี รูปแบบการบรรเลง บทเพลงของชนเผ่ากระตุ้ และวิเคราะห์บทเพลง ผลการศึกษาพบว่า

สภาพสังคมของชนเผ่ากระตุ้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากการปกครองของฝรั่งเศส และผลกระทบของสงครามปฏิวัติลาว ทำให้ชนเผ่ากระตุ้ต้องอพยพถิ่นฐานหาที่อยู่ใหม่ที่ปลอดภัย ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของถิ่นที่อยู่ใหม่ ชนเผ่ากระตุ้ถ่ายทอดดนตรีของตนแบบมุขปาฐะ ใช้ดนตรีในกิจกรรมทั้งสำหรับตนเอง และเพื่อสังคม ในด้านพิธีกรรม และความบันเทิงตามวาระโอกาสต่าง ๆ ตัวเครื่องดนตรีมีคุณค่าทางจิตใจเป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเผ่า เป็นของมีค่าที่บ่งบอกถึงฐานะของเจ้าของ โดยถือว่าดนตรีคือส่วนหนึ่งของชีวิต ที่แสดงถึงส่วสติภาพและสถานะทางสังคม ดนตรีกระตุ้ของพ่อเอ โคนอาหล่า แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ได้แก่เครื่องดนตรีที่ชื่อ ปะเนาะ อย่างหนึ่ง และดนตรีเพื่อความบันเทิงอีกอย่างหนึ่ง ดนตรีเพื่อความบันเทิงแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มย่อย ได้แก่ ๑) ดนตรีที่ใช้ดำเนินทำนอง ได้แก่ ตะลือ ตะลือเซง ดิงต๊อง และมาม ๒) ดนตรีที่ใช้ประกอบจังหวะ ได้แก่ แตร แตร้ ตะก้อยตริ หักกรือรู และร้องแร้ง

วาทีตต์ ดุริยอังกุล (๒๕๕๑ : ๑๑๘-๑๒๖) ได้ศึกษาคณตรีกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกะเหรี่ยงโป : กรณีศึกษากะเหรี่ยงโปบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า กะเหรี่ยงโปบ้านบ่อหวีได้สูญเสียอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนไปเนื่องจากการพัฒนาของภาครัฐ ทำให้ต้องสร้างอัตลักษณ์ขึ้นใหม่เพื่อเป็นการตอกย้ำความเป็นตัวตนของกะเหรี่ยง และแสดงออกให้สังคมภายนอกได้รับรู้ โดยมีกระบวนการสร้างคือ ๑) สร้างแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมและความสามัคคีเพื่อปลุกจิตสำนึกของชาวกะเหรี่ยง ๒) ใช้ทุนทางสังคมเป็นตัวขับเคลื่อนอัตลักษณ์ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอรับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ๓) การรื้อฟื้นเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงซึ่งแต่เดิมเคยมีอยู่ในหมู่บ้านกลับขึ้นมาใหม่ ๔) การจัดหาเครื่องแต่งกายให้นักดนตรีและนักแสดงที่แสดงสัญลักษณ์ความเป็นกะเหรี่ยง ๕) นำคำร้องและทำนองเพลงดั้งเดิมมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อบอกเล่าประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษและปลุกสำนึกเรื่องความรักสามัคคี ๖) พัฒนารูปแบบการแสดงที่ตอกย้ำความรักและสามัคคีภายในกลุ่ม

อัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโปถูกผลิตซ้ำด้วยการนำวงดนตรีไปแสดงในโอกาสต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน และดำเนินงานโดยกลุ่มคนที่รวมตัวกันเพื่อสืบสานความเป็นกะเหรี่ยง ซึ่งอาจขาดความยั่งยืน ดังนั้นหน่วยงานในพื้นที่ อาทิ โรงเรียน ควรเข้ามามีบทบาทในการสืบทอด

ลักษณะองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้ามาสนับสนุนงบประมาณและการอำนวยความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานความมั่นคงในการออกไปแสดงนอกหมู่บ้าน

นำทิพย์ มณฑาทอง (๒๕๔๗ : ๔๑-๖๑) ได้ศึกษาการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต ๒ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพการปฏิบัติ สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยครู ๒๕๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าแบบ เลือกรับและแบบปลายเปิด ที่สร้างโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการปฏิบัติในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครูโรงเรียนประถม ศึกษา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ใน ๕ ด้าน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยคือ การปฏิบัติด้านประเพณีพื้นเมืองล้านนา ด้านการแต่งกายพื้นเมืองล้านนา ด้านอาหารพื้นเมืองล้านนา ด้านดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมืองล้านนา ด้านภาษาพื้นเมืองล้านนา

พิทยวัฒน์ พันธะศรี (๒๕๕๔) ได้วิจัยเรื่องความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร วงมโหรีเป็นวงดนตรีประเภทหนึ่งของกัมพูชาที่มีความสำคัญตั้งแต่ยุคอาณาจักรพระนคร (Angkorean period) เป็นต้นมา เดิมทีวงมโหรีเป็นของราชสำนักหรือตระกูลชนชั้นสูง ต่อมาก็ขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมโหรีได้รับความนิยมน้อยลงมีหน้าที่เพียงประกอบการฟ้อนรำพื้นเมืองและใช้บรรเลงในงานเลี้ยงสังสรรค์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีความมุ่งหมาย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร ๒) เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมมโหรีในประเทศกัมพูชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสนทนากลุ่ม ทำการรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคสนามได้จาก การสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม จากผู้รู้ จำนวน ๒๗ คน ผู้ปฏิบัติ จำนวน ๒๒ คน และบุคคลทั่วไป จำนวน ๕ คน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ระหว่างเดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ - เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้า วิเคราะห์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร มีหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ ปัจจัยด้านการสืบทอดความรู้มโหรี ปัจจัยด้านความผูกพันระหว่างคนตากับขนบธรรมเนียมประเพณี ปัจจัยด้านโอกาสในการแสดงและบทบาทความสำคัญของมโหรี ปัจจัยด้านสุนทรียศาสตร์ของการแสดงมโหรี ปัจจัยด้านกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจัยด้านวิถีชีวิตของนักดนตรี ปัจจัยด้านการประสมวงที่เหมาะสมกับยุคสมัย และปัจจัยด้านเครื่องดนตรี

๒. แนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมมโหรีในประเทศกัมพูชา สามารถทำได้โดยจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรี และจัดกิจกรรมสนับสนุน เพิ่มศูนย์อนุรักษ์ประสานงาน จัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมเกี่ยวกับมโหรี ส่งเสริมคุณค่าทางขนบธรรมเนียม ปลูกฝังจิตสำนึก ยกย่องและให้เกียรติแก่บุคลากรทางวัฒนธรรม จัดตั้งกองทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพผู้ผลิตเครื่องดนตรี และสหกรณ์ร้านค้า เพิ่มศูนย์ประสานงานวัฒนธรรมชุมชนและส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงมโหรี ส่งเสริมค่านิยม จิตสำนึก และภูมิปัญญาให้แก่คนในสังคม พัฒนาวัฒนธรรมมโหรีเชิงบูรณาการทุกด้าน ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของมโหรีในสังคมเขมร คือ การคงอยู่ของขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมโหรี ส่วนแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมมโหรี นั้นควร ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมทุกด้านในชุมชน โดยการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนต่างๆ สมควรที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์และส่งเสริม มโหรี ในชุมชนให้คงอยู่สืบไป

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และทำการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ โดยศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีด้านต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งมีขอบเขตและขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ขอบเขตการวิจัย

๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๓ พื้นที่ทำการศึกษาค้นคว้า

๒. วิธีดำเนินการวิจัย

๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๒ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๓ การจัดกระทำข้อมูล

๒.๔ การวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๓. ระยะเวลาทำการวิจัย

๑. ขอบเขตการวิจัย

๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑.๑ ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่และองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในการละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังประกอบด้วย

- การศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยแนวคิด ทฤษฎีรวมทั้งเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการละเล่นพื้นบ้าน

- การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และบันทึกเสียง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลประวัติความเป็นมา และองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในการเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ดำเนินการวิเคราะห์ตามทฤษฎีของดนตรีวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา

- ขอบเขตของข้อมูล การเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง จะจัดเก็บข้อมูลการเล่นพื้นบ้านหรือการเล่นพื้นบ้านพื้นบ้าน ดังนี้ การเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง การเล่นพื้นบ้านมโนรา การเล่นพื้นบ้านเพลงบอก และการเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ เท่านั้น โดยการเลือกประเภทการเล่นพื้นบ้านอย่างละ ๑ การเล่นพื้นบ้าน ต่อ ๑ อำเภอ โดยคัดเลือกจากการเล่นพื้นบ้านที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และมีชื่อเสียงที่ประชาชนในเขตนั้นรู้จัก

- สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่และองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในการเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑.๒ การศึกษาแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนังประกอบด้วย

- ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- ดำเนินการสำรวจข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ การส่งเสริม อนุรักษ์ การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑.๓ การประชุมเพื่อสรุปและประเมินการดำเนินงานตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยผู้เข้าประชุมประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและชำนาญการด้านดนตรีวิทยา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และวัฒนธรรม

๑.๑.๔ สรุปข้อมูลทั้งหมด ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย เขียนรายงานการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะการวิจัย พร้อมจัดทำรูปเล่มงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

๑.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๒.๑ ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ เกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนังและผู้ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริม และอนุรักษ์

๑.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งเลือกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง โดยทำการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดย การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ รายบุคคล เพื่อ

นำมาตอบความมุ่งหมาย เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏใน
เขตลุ่มน้ำปากพนังและ เพื่อสรุปและประเมินการดำเนินงานตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

- ผู้บริหารหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหรือหัวหน้าชุมชนหรือผู้นำชุมชน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
- ศิลปินพื้นบ้านที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเล่นพื้นบ้าน และประชาชนทั่วไป

๑.๓ พื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย

พื้นที่ในการทำวิจัยเรื่อง “การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ” ใช้พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง โดยวิธีการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะเป็นพื้นที่ที่มีการเล่นพื้นบ้านหลายชนิดปรากฏอยู่ อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามควรค่าแก่การอนุรักษ์ โดยพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ครอบคลุมพื้นที่รวม ๓ จังหวัดใน ๑๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑) จังหวัดนครศรีธรรมราชครอบคลุมพื้นที่ ๘ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑) อำเภอปากพนัง ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน

๑.๑.๑) เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง

๑.๑.๒) หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๑.๒) อำเภอเชียรใหญ่ ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑) หนังไสวเสียงเสน่ห์

๑.๒.๒) มโนราห์ส้อง โบราณศิลป์

๑.๓) อำเภอหัวไทร ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน

๑.๓.๑) หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๓.๒) มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑.๔) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน

๑.๔.๑) หนังสืชาติ ทิพย์รวาย

๑.๔.๒) มโนราห์สัวส์น้อย

๑.๔.๓) เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๕) อำเภอชะอวด ได้แก่ การเล่นพื้นบ้าน

๑.๕.๑) เพลงบอกกลีบ

๑.๕.๒) หนังคล่อง จ้านงค์ศิลป์

๑.๕.๓) มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๑.๖) อำเภอร่อนพิบูลย์ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๖.๑) หนังกรวงแสงแก้ว

๑.๖.๒) มโนราห์สาวท นครศิลป์

๑.๗) อำเภอลานสกา ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน หนังอ้ายลูกหมี่

๑.๘) อำเภอพระพรหม ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๑.๙) อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๙.๑) หนังสืชาติ ทรัพย์สิน

๑.๙.๒) มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑.๙.๓) เพลงบอกทวิ อัสวิน

๑.๙.๔) เพลงเรืออารมณ์

๒) จังหวัดพัทลุงครอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๒.๑) อำเภอกวนขนุน ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๒.๑.๑) หนังสืเหลี่ยมน้อย

๒.๑.๒) มโนราห์เฉลิมทองแจลัม

๒.๒) อำเภอป่าพะยอม ได้แก่ มโนราห์กลับภาค ๒

๓) จังหวัดสงขลาครอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๓.๑) อำเภอระโนด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๓.๑.๑) หนังสืค่นองศิลป์ ศิษย์หนังกัน

๓.๑.๒) มโนราห์เสริฐ

๑.๔ วิธีวิจัย

วิธีการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และข้อมูลภาคสนาม (Field dates) จากเครื่องมือวิจัยคือ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) แบบสังเกต นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ และนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ตามลำดับ

๒ . วิธีดำเนินการวิจัย

๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกต (Observation) ในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม และแบบสอบถามใช้สำหรับการประชุมวิชาการ เพื่อประเมินผลและสรุปการดำเนินงานการวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มี ๒ ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยมีส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ ๓ ส่วน ดังนี้

- ส่วนแรก เป็นส่วนที่ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ นามสกุล ชื่อคณะ หมู่บ้าน ชื่อตำบล ชื่ออำเภอ และชื่อจังหวัด เป็นต้น
- ส่วนที่สอง เป็นส่วนที่ใช้บันทึกรายละเอียดส่วนตัวของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา สถานภาพครอบครัว เป็นต้น
- ส่วนที่สาม ส่วนที่เป็นข้อคำถาม และที่จะเป็นแนวทางคำตอบ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง: แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

๒.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกต ดังนี้

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)
- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

๒.๒ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยด้วยตนเอง ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์และทำการละเล่นพื้นบ้าน
- ดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง
- ดำเนินการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม
- บันทึกภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว และบันทึกการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๓ การจัดกระทำข้อมูล

๒.๓.๑ การจัดกระทำข้อมูล

๒.๓.๑.๑ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ มาการศึกษาพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๒.๓.๑.๒ นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต และการสัมภาษณ์ ซึ่งได้จัดบันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงมาถอดความ แยกประเภท จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

๒.๓.๑.๓ นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต และการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

๒.๔ การวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ มีขั้นตอนดังนี้

๒.๔.๑ การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยการจัดข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากพื้นที่ให้เป็นหมวดหมู่โดยแบ่งเป็นแต่ละอำเภอ ให้เป็นระบบเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์

๒.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยของแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

- การวิเคราะห์ข้อมูลของประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- วิเคราะห์ข้อมูล จากการสำรวจ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ตามประเด็นเนื้อหาที่กำหนดไว้

๒.๔.๓ การตีความผลการวิเคราะห์ และรายงานผลการวิจัย การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเพิ่มเติม และแก้ไขข้อมูล พร้อมจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

๓ . ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลา (เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๕)

บทที่ ๔

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

การวิจัยเรื่อง “การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลในลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาตอบ ความมุ่งหมาย ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ โดยความมุ่งหมายข้อที่ ๑ นี้เป็นการตอบเกี่ยวกับ เป็นคำตอบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

ผู้วิจัยได้เลือกคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละอำเภอโดยการสำรวจเบื้องต้นของความนิยมและยังมีการแสดงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้เลือกการละเล่นพื้นบ้าน ที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ในแต่ละพื้นที่ โดยกำหนดการละเล่นพื้นบ้านไว้ ดังนี้

๑. การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก

๒. การละเล่นพื้นบ้าน หนังตะลุง

๓. การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์

๔. การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรือ

และการเลือกการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏเพียงการแสดงอย่างละ ๑ คณะ โดย กลุ่มน้ำปากพนังมีพื้นที่ครอบคลุม ๓ จังหวัด จำนวน ๑๒ อำเภอ โดยการสัมภาษณ์แต่ละคณะ ดังนี้

๑ . จังหวัดนครศรีธรรมราชครอบคลุมพื้นที่ ๕ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑ อำเภอปากพนัง ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑.๑ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง

๑.๑.๒ หนังเอบน้อย ยอดขุนพล

๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑ หนังโสภาเสียงเสน่ห์

๑.๒.๒ มโนราห์ส้อง โบราณศิลป์

๑.๓ อำเภอหัวไทร ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๓.๑ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๓.๒ มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๔.๑ หนังสือชาติ ทิพย์รวย

๑.๔.๒ มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑.๔.๓ เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๕ อำเภอชะอวด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๕.๑ เพลงบอกกลีบ

๑.๕.๒ หนังคล่อง จานงค์ศิลป์

๑.๕.๓ มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

๑.๖ อำเภอธวัชบุรี ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๖.๑ หนังควายแสงแก้ว

๑.๖.๒ มโนราห์สาวท นกรศิลป์

๑.๗ อำเภอลานสกา ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน หนังอ้ายลูกหมี่

๑.๘ อำเภอพระพรหม ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นกรศิลป์

๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๑.๙.๑ หนังสืชาติ ทรัพย์สิน

๑.๙.๒ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑.๙.๓ เพลงบอกทวิ อัสวิน

๑.๙.๔ เพลงเรืออารมณ์

๒. จังหวัดพัทลุงครอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๒.๑ อำเภอกวนขนุน ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๒.๑.๑ หนังงูเหี้ยมน้อย

๒.๑.๒ มโนราห์เฉลิมทองแจลัม

๒.๒ อำเภอป่าพะยอม ได้แก่ มโนราห์กลับภาค ๒

๓. จังหวัดสงขลาครอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๓.๑ อำเภอระโนด ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน

๓.๑.๑ หนังสืหนังศิลป์ ศิษย์หนังกัน

๓.๑.๒ มโนราห์เสริฐ

๑. อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง

ภาพประกอบ ๓ นายสมใจ ศรีอุทอง

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง ก่อตั้งโดย นายสมใจ ศรีอุทอง เกิดเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวน ๔ คนพี่น้อง เกิดที่บ้านเลขที่ ๕ หมู่ ๔ ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันอายุ ๖๖ ปี บิดาชื่อ นายขจร ศรีอุทอง มารดาชื่อ นางหม้อแป้ง ศรีอุทอง ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ ๑๔ ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียนวัดปิยาราม สถานภาพ สมรส ภรรยาชื่อ นางสาวสิยะตรา ศรีอุทอง มีบุตรด้วยกัน ๘ คน เป็นผู้ชาย ๓ คน เป็นผู้หญิง ๕ คน ดังนี้

๑. นางสาวจิตรา เรืองรอด
๒. นางนัยนา พันธมาศ
๓. นายปัญญา ศรีอุทอง
๔. นางสาวกาญจนา ศรีอุทอง
๕. นางสาวสุพัตรา ศรีอุทอง
๖. นายสามารถ ศรีอุทอง
๗. นายสารวุฒิ ศรีอุทอง
๘. เด็กหญิงปัทมา ศรีอุทอง

**ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง**

ภาพประกอบ ๔ ป้ายเชิดชูเกียรตินายสมใจ ศรีอุทอง

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสมใจ ศรีอุทอง สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔ ที่โรงเรียนวัดปิยาราม พ.ศ. ๒๕๐๐ และเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียน เทศบาล ๑ ก. ที่อำเภอปากพนัง เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ต้องหยุดการเรียน เพราะจิตใจด้านศิลปีน มีมาก จึงได้ ติดตาม คณะ หนึ่งตะลุงที่ ได้แสดงในสถานที่ที่ ไม่ห่างไกลนัก จากนั้นได้อุปสมบทเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ สอบได้นักธรรมชั้นตรี แล้วลาสิกขาบท ต่อมาเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้าน โดยมีความสนิทสนมกับหนังจันทร์แก้ว บุญขวัญ จึงนำไปฝากอยู่กับหนังจันทร์แก้ว ได้เพียง ๘ เดือน จึงออกจากคณะหนังอาจารย์จันทร์แก้ว และได้แสดงหนังด้วยตนเอง เป็นเวลาประมาณ ๕ ปี

ในขณะนั้น การพัฒนาการของหนังตะลุง กำลังพัฒนาในเรื่องของการใช้เครื่องขยายเสียง และเครื่องดนตรี แต่ตนเองไม่สามารถมีเครื่องประกอบดังกล่าว ประกอบกับ ทางครอบครัว มีฐานะยากจน จึงไม่สามารถปรับปรุงหรือสร้างอุปกรณ์ให้ครบเครื่องได้ จึงต้องหยุดการแสดงหนังตะลุง แต่ ด้วยความที่มีใจรักในเรื่องของศิลปการแสดงและชอบขับบทกลอน จึงเริ่มฝึกฝนเพลงบอก และได้แสดงเพลงบอก จากนั้นจึงได้ตั้งคณะของตนเองขึ้น

ผลงานที่ได้รับ

๑) พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ หัวข้อ “ฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ” ประชันเพลงบอกในงานฉลอง กรุงรัตนโกสินทร์ ครบ ๒๐๐ ปี จัดโดยจังหวัด นครศรีธรรมราช ณ ศาลาประชาคม จังหวัด นครศรีธรรมราช

๒) พ.ศ.๒๕๒๗ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “งานทอดผ้าป่า” ประชันเพลงบอกในงานทอดผ้าป่าสามัคคีวัดบางสะพาน ตำบล บางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “ดวงอาทิตย์” ประชันเพลงบอกในงาน มหกรรมศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ (๑๘ คณะ)

๔) พ.ศ. ๒๕๓๑

๔.๑) ได้รับรางวัลชนะเลิศ “รณรงค์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” ในงานประกวด เพลงบอกรณรงค์และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ สนามหน้า เมืองนครศรีธรรมราช

๔.๒) ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “งานทอดกฐิน” ในงานการแข่งขันเพลง บอกงานทอดกฐิน ณ วัดบางสะพาน ตำบล บางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

๕) พ.ศ.๒๕๓๔ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้ หัวข้อ “ออกปากดีกว่าจ้าง” ในงานประชัน เพลงบอกตัวต่อตัวกับเพลงบอกเลี่ยม ในงานทอดกฐินพระราชทานของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ณ วัดท่าโพธิ์รวมหาวิหาร อำเภอ เมืองนครศรีธรรมราช

๖) พ.ศ.๒๕๓๗ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “กลางวันดีกว่ากลางคืน ” ในงาน ประชันเพลงบอกในเทศกาลงานเดือนสิบ ประจำปี ๒๕๓๗ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๗) พ.ศ.๒๕๓๘ ได้รับรางวัลชนะเลิศ หัวข้อ “สกาากาแฟ” ในงานประชันเพลงบอกในเทศกาลงานเดือนสิบประจำปี ๒๕๓๘ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๘) พ.ศ.๒๕๔๐ ได้รับรางวัลชนะเลิศ ในงานประชันเพลงบอกในเทศกาลงานเดือนสิบประจำปี ๒๕๔๐ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบ ๕ รางวัลที่นายสมใจ ศรีอุทอง ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก โดยนายสมใจ ศรีอุทอง เกิดจากการที่มีความชอบในบทกลอน และมีใจรักในลีลาของการขับกลอน ทำให้เมื่อมีงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น งานบวชนาค งานแต่งงาน งานศพ หรืองานรื่นเริงต่างๆ ใกล้เคียงบ้านจะไปร่วม และเมื่อ มีผู้เชิญให้ขับกลอน เพลงบอก จะแสดงการขับกลอนเพลงโดยทันที ซึ่งการขับกลอนเพลงบอกของเพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง ในระยะแรกเป็นแบบรู้พักลักจำ ไม่ได้เป็นลูกศิษย์ใคร ไม่มีอาจารย์สอน เป็นการขับกลอนเพลงบอกจากการจดจำจากเพลงบอกรุ่นเก่า เช่น เพลงบอกเพียร เพ็ชรคงทอง เพลงบอกสังข์ บางพร้าว เพลงบอกเนตร ชลารัตน์ เพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ เพลงบอกแย้ม สงขลา เป็นต้น ซึ่งครั้งหนึ่งได้ขับกลอนเพลงบอกในงานศพบ้านบางบูชา (เป็นชื่อบ้านในตำบลคลองน้อย อำเภอปากพนัง) ร่วมกับเพลงบอกสังข์ บางพร้าว การแสดงครั้งนั้นเพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง รู้สึกตื่นเต้นที่สุดเท่าที่เคยแสดงมาเพราะร่วมขับกลอนกับพ่อเพลงบอกรุ่นครูที่มีความสามารถสูง แต่การแสดงก็ผ่านไปได้ด้วยดี จนเป็นที่ยอมรับของคนที่ได้รับฟัง ในที่สุดพ่อเพลงบอกสังข์ได้อุทานขึ้นต่อหน้าประชาชนในงานนั้น “กูไม่ได้ลูกตัวเองสืบสาย แต่กูได้ลูกเกลอสืบสายแทนแล้ว ” เพลงบอกสมใจ ดีใจมาก จึงตัดสินใจขอเป็นลูกศิษย์ของเพลงบอกสังข์ บางพร้าว ตั้งแต่นั้นมา เพลงบอกสังข์ได้ให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับบทกลอน ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างให้จนหมด ตลอดจนเคล็ดลับในการว่ากลอนในงานต่างๆ เช่น ถ้าเป็นงานศพ ก็ให้ยึดหลักของสังฆาร ไม่เที่ยงแท้แน่นอน การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในงานบวชก็ให้ยึดหลักความกตัญญูต่อมารดาบิดาผู้ทีพระคุณ เป็นต้น พร้อมทั้งการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากนั้นประมาณปีเศษจึงแต่งเพลงบอกด้วยตนเอง ด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทกลอนโดยละเอียด หลังจากนั้นต่อมาเพลงบอกสมใจ ก็ได้ตั้งคณะของตัวเองและรับงานการแสดงเพลงบอกในงานต่างๆ จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

ก่อนจะแสดงเพลงบอกควรมี หมาก พลุ รูปเทียน เงินค่ายกครู โดยเจ้าภาพต้องจัดเตรียมเครื่องครุ การไหว้ครูของเพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง คือต้องมีการจุดรูปเทียนไว้บนหิ้ง โดยไหว้ทุกคืน แต่ถ้ามีการทำพิธีไหว้ครูที่ไหนก็จะต้องเข้าร่วมด้วย

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครู ได้แก่

๑.๔.๑ หมาก

๑.๔.๒ พลุ

๑.๔.๓ เทียน

๑.๔.๔ รูป

๑.๔.๕ ดอกไม้

ภาพประกอบ ๓ การแต่งกายในการแสดง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัว ธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่ให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง หรือ นุ่งผ้าถุงใส่เสื้อคอกลม คาดผ้าขาวม้า

๒.๓ การฝึกซ้อม

ถ้าซ้อมจะ ซ้อมกับลูกคู่บางครั้ง ลูกคู่มี ๓ คน รวมแม่เพลงอีก ๑ เป็น ๔ คน ปัจจุบันไม่จำเป็นต้องซ้อมเพราะมีงานแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันสำคัญต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ งานแก้บน เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๒ - ๓ ชั่วโมง
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการแสดงเพลงบอกให้ครบ (เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับงานที่จะไปแสดงเท่านั้น)

๒.๖ สมาชิกคณะ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง

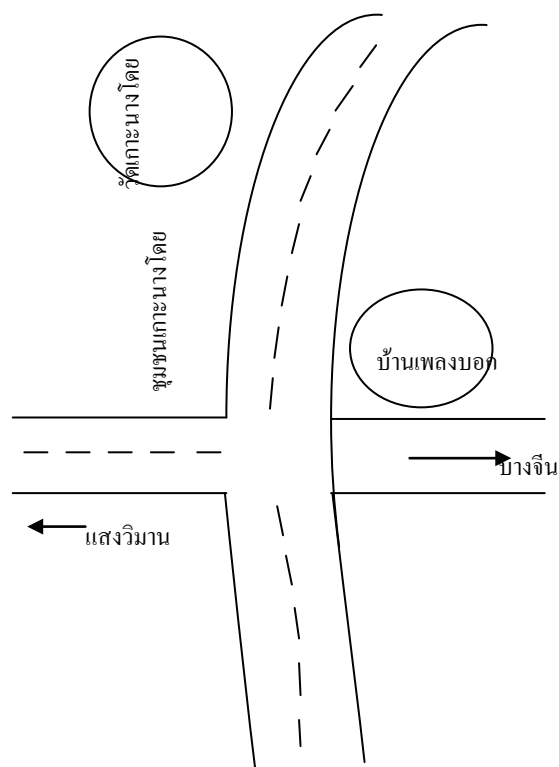
- ๒.๖.๑ นายสมใจ ศรีอุทอง อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ พ่อเพลงบอก
- ๒.๖.๒ นายศรีเวียง แซ่กู่ อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ตีฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

- ๒.๖.๓ นายสมควร นาคาชล อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๔ นายปัญญา อุ่ทอง อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสมใจ ศรีอุ่ทอง

ภาพประกอบ ๘ ที่ตั้งของ เพลงบอกสมใจ ศรีอุ่ทอง

ภาพประกอบ ๙ แผนที่ที่ตั้งของ เพลงบอกสมใจ ศรีอุ่ทอง

๒. อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังเอบน้อย ยอดขุนพล

ภาพประกอบ ๑๐ นายบุญเอบ วรรณคง

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังเอบน้อย ยอดขุนพล ก่อตั้งโดย นายบุญเอบ วรรณคง ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ อายุ ๕๕ ปี ณ บ้านเลขที่ ๕๖ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางตะพวง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของ นายเกล้า กับนางสัมนิม วรรณคง เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๖๗/๗ ถนนพานิชสัมพันธ์ ตำบล ปากพนัง อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๑ - ๓๗๐ - ๑๕๑๒ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียนวัดหงส์แก้ว ตำบล บางตะพวง อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ และมีได้ศึกษาต่อเนื่องจากสภาพครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา ทางครอบครัว สมรส มีบุตรธิดา ๔ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน หนังเอบน้อย ยอดขุนพล

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายบุญเอบ วรรณคง ตำแหน่ง นายหนัง เมื่อจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ นายบุญเอบ วรรณคง ได้เริ่มชีวิตการทำงานโดยการช่วยครอบครัวทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของครอบครัวในขณะนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงได้เริ่มมาเรียนรู้และศึกษาการแสดงหนังตะลุงเป็นเวลา ๔ ปีกระทั่งในปี

พ.ศ. ๒๕๐๘ จึงมีคณะกรรมการแสดงหนังตะลุงเป็นของตนเอง และเริ่มทำการออกแสดงหนังตะลุงทุกพื้นที่ของภาคใต้ และพื้นที่ต่างๆ ที่มีการจัดงานแสดงมหรสพ หรืองานประจำปี

ประวัติการสร้างสรรค์ผลงาน

นายบุญเอิบ วรรณคง กำเนิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ครอบครัวมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และบิดามีอาชีพเสริม คือ การแสดงหนังตะลุงที่ประชาชนทั่วไปรู้จักกันในชื่อของหนังตะลุงคณะ “หนังเกล้าใหญ่” สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดหงส์แก้ว เป็นคนที่มีสติปัญญาดี เรียนเก่ง มีความเฉลียวฉลาด แต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากในขณะนั้นสภาพครอบครัวมีฐานะยากจนมาก ทำให้ไม่มีทุนในการศึกษา ชีวิตการศึกษาจึงจบลงด้วยการสำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในปี ๒๕๐๘

หลังจากจบการศึกษา ได้ช่วยครอบครัวประกอบอาชีพทำนา และเนื่องจากบิดาแสดงหนังตะลุงเป็นอาชีพเสริม นายบุญเอิบ จึงมีความชื่นชอบ มีความสนใจ และมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง จึงได้เรียนรู้วิธีการแสดงหนังตะลุงในเบื้องต้นจากบิดา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ อายุ ๑๗ ปี บิดาจึงได้พาไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์กับคณะหนังตะลุง คือ “หนังทวิศิลป์ บางตะพง” ซึ่งเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น จึงได้ศึกษาการแสดงหนังตะลุง จากหนังทวิศิลป์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ และได้ฝึกฝนวิธีการแสดงหนังตะลุงตลอดมา กระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงได้ก่อตั้งคณะหนังตะลุง ใช้ชื่อคณะว่า “คณะหนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์” และได้ทำการออกแสดงหนังตะลุงในทุกจังหวัดของภาคใต้ และพื้นที่ใกล้เคียง จนเป็นที่รู้จักของประชาชนที่ชื่นชอบการแสดงหนังตะลุง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ ได้เข้าร่วมประชันการแสดงหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการประชันครั้งแรกในชีวิตการแสดงหนังตะลุงหนังเอิบน้อย ได้รับรางวัลโล่ทองคำชนะเลิศในการประชัน ทำให้คณะหนังตะลุงเอิบน้อย ตะลุงศิลป์เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ก็ได้เข้าร่วมประชันการแสดงหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกครั้ง และผลการประชันเป็นไปตามความคาดหมายของบรรดาผู้ชื่นชอบการแสดงหนังตะลุง คือ ได้รับรางวัลโล่ทองคำชนะเลิศ เป็นปีที่ ๒ ติดต่อกัน ส่งผลให้คณะหนังตะลุงเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ได้รับความนิยมมากขึ้น มีงานเดินสายแสดงหนังตะลุง

๓๑ มีนาคม ๒๕๒๒ หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ ได้เข้าร่วมประชันการแสดงหนังตะลุงครั้งสำคัญ ในรายการ “ศึกตะลุงยอดขุนพล” ซึ่งมีนายเจริญ คลั่งทอง เป็นผู้จัดขึ้น ณ สนามหน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการประชันปรากฏว่า หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ ได้รับรางวัลมงกุฎทองคำชนะเลิศศึกตะลุงยอดขุนพล จากผลการประชันดังกล่าว ทำให้หนังเอิบน้อย ตะลุงศิลป์ เปลี่ยนชื่อคณะหนังตะลุงของตนใหม่เป็น “คณะหนังเอิบน้อย ยอดขุนพล” เป็นหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักของผู้คนทั่วทุกพื้นที่ และในปีเดียวกันนี้เอง วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๒ ได้รับรางวัลชนะเลิศการประชันหนังตะลุง ณ ที่ว่าการอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช นับได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นปีทองของ หนังเอิบน้อย

ยอดขุนพล แต่หนังเอบน้อยได้มีการพัฒนาฝีมือด้านการแสดงหนังตะลุงมาเรื่อยๆ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ หนังเอบน้อย ยอดขุนพล ได้รับรางวัลชนะเลิศหนังตะลุงพลัง ๒ จาก ชมรม.เหรียญชัยสมรภูมิ โดยการประชันครั้งนี้ หนังเอบน้อยมีโอกาสได้แสดงหนังตะลุงร่วมกับหนังทวิศิลป์ บางตะพวง ซึ่งเป็นอาจารย์ของตนเป็นครั้งแรก และได้รับชัยชนะ

ต่อมาวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ หนังเอบน้อย ยอดขุนพล ยืนยันความสำเร็จในชีวิตการแสดงหนังตะลุง ด้วยการคว้ารางวัลชนะเลิศวันตะลุง (ชะเมา) จากคุณปรีชา เกตุชาติ ณ สนามช้างสถานีดำรงภูธรชะเมา

ปัจจุบันนายบุญเอบ วรรณคง (หนังเอบน้อย ยอดขุนพล) ยังคงทำการแสดงหนังตะลุงทั่วทุกพื้นที่ของภาคใต้ และมีการพัฒนาการแสดงหนังตะลุงของตนให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน เช่น การศึกษาข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์เข้ากับเนื้อหาการแสดงหนังตะลุง การแต่งบทกลอนในการแสดงหนังตะลุงด้วยตนเอง การเพิ่มเรื่อง - เนื้อหาการแสดงใหม่ๆ ที่มีเนื้อหาน่าสนใจมากขึ้น การนำเครื่องดนตรี และเพลงลูกทุ่งมาประกอบการแสดงเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการแสดงหนังตะลุงมากขึ้น เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของหนังเอบน้อย ยอดขุนพล คือ การรักษาไว้ซึ่งศิลปะ วิธีการแสดงหนังตะลุงที่ถูกต้อง มีน้ำเสียงการพากย์ตัวหนังตะลุงที่ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้องตามอักขระอักษร ซึ่งบรรดาแฟนฯ หนังตะลุงจะทราบกันดีจากการพากย์หนังตะลุงที่ชื่อ “นายแข็ง” “นายเจ๋ง” “นายไข” ซึ่งเป็นหนังตะลุงตัวชูโรงของคณะหนังเอบน้อย ยอดขุนพล นอกจากนี้ หนังเอบน้อยเป็นผู้ที่มีคุณธรรม ตรงต่อเวลาในการทำงาน ซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตน

การสร้างสรรคและเผยแพร่การแสดงต่อสาธารณะชนในประเทศและต่างประเทศ

หนังเอบน้อย ยอดขุนพล ออกเดินสายทำการแสดงหนังตะลุงในทุกจังหวัดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล กระบี่ พังงา ภูเก็ต ตรัง พัทลุง ชุมพร ระนอง และนอกจากนี้ ยังมีโอกาสได้เดินทางไปทำการแสดงในภาคอื่นๆ เช่น กรุงเทพฯ นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานแสดงมหรสพ งานประจำปี งานรื่นเริงต่างๆ นับเป็นความภาคภูมิใจของนายบุญเอบ วรรณคง (หนังเอบน้อย ยอดขุนพล) ที่มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ให้ประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ได้รับทราบ จากปี พ.ศ. ๒๕๑๘ – ปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลา ๓๗ ปี ที่หนังเอบน้อยยังคงรักในชีวิตการแสดงหนังตะลุง และยังคงสืบสานศิลปะการแสดงหนังตะลุง และพัฒนาการแสดงหนังตะลุงต่อไป เพื่อถ่ายทอดให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้ และร่วมกันสืบสานศิลปะการแสดงชนิดนี้ให้อยู่คู่คนได้ และเมืองไทยตลอดไป

ภาพประกอบ ๑๑ นายบุญเิบ วรรณคง และรางวัลที่ได้รับ

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับ

ตลอดระยะเวลาการแสดงหนังตะลุง ของหนังเิบน้อย ยอดขุนพล มีรางวัลและเกียรติคุณ ที่
 ยืนยันถึงความสำเร็จ ดังนี้

- ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ รางวัลโล่ทองคำชนะเลิศ การประชันหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ รางวัลโล่ทองคำชนะเลิศ การประชันหนังตะลุง ณ สนามหน้าเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ รางวัลมงกุฎทองคำชนะเลิศ สีคตะลุงยอดขุนพล ณ สนามหน้าเมือง โดยนาย เจริญ คลึงทอง เป็นผู้จัด
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ รางวัลชนะเลิศการประชันหนังตะลุง ณ ที่ว่าการอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช (โล่ทองคำ)
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ รางวัลถ้วยชนะเลิศหนังตะลุงพลัง ๒ จากชมรมเหรียญ ชัยสมรภูมิ ณ สนาม หน้าเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ รางวัลชนะเลิศวันตะลุง (ชะเมา) ณ ที่ทำการสถานีตำรวจภูธร ตำบลชะเมา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ถ้วยเกียรติยศ)
- ๑๔ ต.ค. ๒๕๕๐ รับรางวัลชนะเลิศ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ๒๕ ก.ค. ๒๕๕๓ รับรางวัลภาษาไทยถิ่นดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

ภาพประกอบ ๑๒ นายบุญเอิบ วรรณคง เข้ารับเกียรติบัตร

ภาพประกอบ ๑๓ นายบุญเอิบ วรรณคง เข้ารับการเชิดชูเกียรติผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น

การทำคุณประโยชน์เพื่อสังคม

นายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) ได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริม ศิลปะการแสดง ประเพณี และวัฒนธรรมพื้นบ้าน ได้แก่ การเข้าร่วมแสดงหนังตะลุงในงานต่างๆ ตาม โอกาส เช่น งานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นประจำทุกปี งานประเพณีออก

พรรษาของอำเภอปากพนัง ฯลฯ การเข้าร่วมเป็นกรรมการสมาคมศิลปินพื้นบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช การเข้าร่วมกิจกรรมการกุศลเพื่อรายได้สมทบกองทุนต่างๆ การร่วมกิจกรรมส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้ความเป็นมา และวิธีการแสดงหนังตะลุงที่ถูกต้อง อีกทั้งได้ร่วมกันสืบสานศิลปะการแสดงชนิดนี้ต่อไป

ชีวิตปัจจุบัน

ปัจจุบัน นายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) สมรสกับ นางจารึก วรรณคง มีบุตรธิดารวม ๔ คน อาศัยอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๑๖๗/๗ ถนนพานิชสัมพันธ์ ตำบลปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งชีวิตในปัจจุบันก็ยังคงออกเดินสายทำการแสดงหนังตะลุงในทุกพื้นที่ของภาคใต้ ด้วยใจรักการแสดงหนังตะลุง และยังคงพัฒนาฝีมือการแสดงหนังตะลุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

๑.๒ การสืบทอด

ในฐานะที่เป็นศิลปินผู้สืบสานศิลปะการเล่นพื้นบ้านของภาคใต้ คือ การแสดงหนังตะลุง นายบุญเอิบ วรรณคง (หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล) ได้ถ่ายทอดความรู้ และวิธีการแสดงหนังตะลุงให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ โดยการแสดงหนังตะลุงในงานต่างๆ ที่มีโอกาส การบันทึกเสียงการแสดงเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงประจำท้องถิ่น การบันทึกเทปรายการโทรทัศน์เพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์ การบันทึกแถบเสียง-ซีดี การแสดงหนังตะลุงออกจำหน่ายตามท้องตลาดในท้องถิ่น การบรรยายและสาธิตวิธีการแสดงหนังตะลุงให้นักเรียน ณ โรงเรียนต่างๆ การให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุงให้หน่วยงาน นักเรียน นักศึกษา ที่มีความสนใจมาติดต่อขอข้อมูล และการเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น เป็นต้น

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายบุญเอิบ วรรณคง เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง

.

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๘ เล่ม หมู ไก่ ขนมหต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ผู้เรียนต้องมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง และสอนตามโรงเรียนต่างๆ ที่ได้รับเชิญ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากให้เรียน

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน คณะหนังเอบ ยอดขุนพล

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของ แบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ขวา กีต้าร์ เบส ซอ ซอ กลองชุด กลอง ทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ การเผยแพร่ข้อมูลทางศิลปะและการแสดงแก่สาธารณชน

ผลงานการแสดงหนังตะลุง ของ หนังเอบน้อย ยอดขุนพล ที่เผยแพร่ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ได้แก่ การแสดงหนังตะลุง

- ๑) เรื่องสายเลือดสายลับ
- ๒) เรื่องเสือสี่ตลง
- ๓) เรื่องสะกั้จันทาล
- ๔) เรื่องราหูจอมสังหาร
- ๕) เรื่องยุพราชหงส์ดำ
- ๖) เรื่องยุพราชปริศนา
- ๗) ดอกฟ้าในมือโจร
- ๘) เรื่องสวรรค์บันดาล
- ๙) เรื่องปัญหาพยายม

รายการที่เผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่

การเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ จังหวัดนครศรีธรรมราช รายการเวทีเมืองคอน จัดโดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รายการรักษ์ทะเลสาบสงขลา รายการณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และยังมีการอัดแถบบันทึกเสียง ซีดี การแสดงหนังตะลุงเรื่องราหูจอมสังหาร และเรื่องสวรรค์บันดาล ออกวางแผงจำหน่ายให้ผู้ที่มีความสนใจได้ติดตามรับชม

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายแบบ ธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัว ตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งาน บวช งานเดือนสิบ ฯลฯ

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท - ๒๐,๐๐๐ บาท
- ๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ - ๗ ชั่วโมง
- ๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๙ คน
- ๒.๕.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

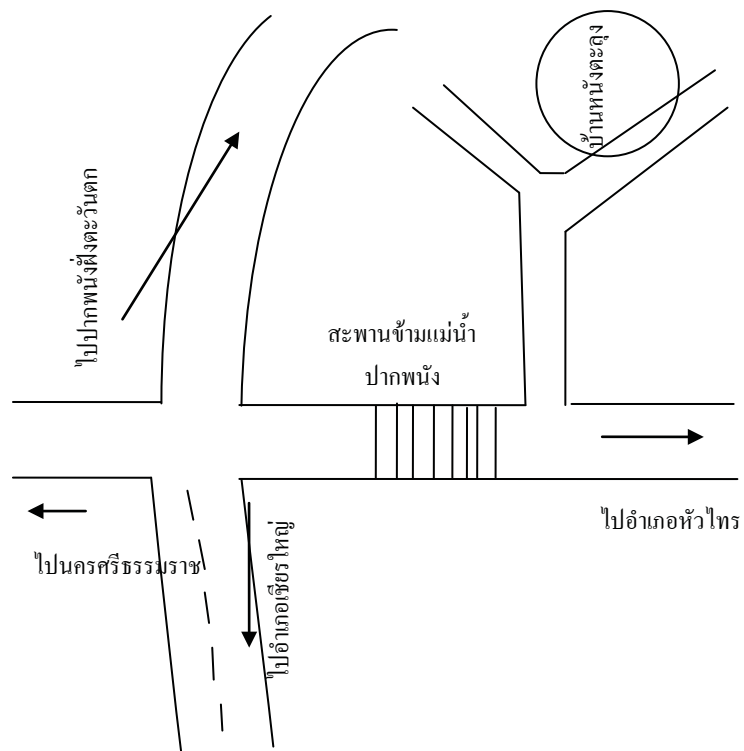
๒.๖ สมาชิกคณะหนังเอนน้อย ยอดขุนพล

- ๒.๖.๑ นายประยุทธ์ คงหอ อายุ ๕๙ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๒ นายโชติ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๙ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๓ นายนุ้ย (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๔ นายจ่านง (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๕ นายประสิทธิ์ ลังเมือง อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๖ นายนิยม ฤทธิวงศ์ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๗ นายสมยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๘ นายสมยศ ชื่นแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หน้งเอบ ยอดขุนพล

ภาพประกอบ ๑๔ ที่ตั้งหน้งเอบน้อย ยอดขุนพล

ภาพประกอบ ๑๕ แผนที่ที่ที่ตั้งหน้งเอบน้อย ยอดขุนพล

๓. อำเภอ เชียงใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังโสว เสียงสนั่นห่

ภาพประกอบ ๑๖ นายโสว หมื่นอักษร

ภาพประกอบ ๑๗ นายโสว หมื่นอักษร และผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน   หนังโสว เสียงสนั่นห่ ก่อตั้งโดย นายโสว หมื่นอักษร ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๑ อายุ ๖๔ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่ที่ ๖ ตำบล การะเกด อำเภอ เชียงใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๔๘ - ๖๕๐ - ๗๖๔๘ จบ การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน เชียงใหญ่สงเคราะห์ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๑ คน

ภาพประกอบ ๑๘ สภาพโรงหนังตะลุงในอดีต

ภาพประกอบ ๑๙ สภาพโรงหนังตะลุงในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของ
การละเล่นพื้นบ้าน หนังโสวน้อย เสียงสนั่นห่ คณะ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายไสว หมีนอักษร ตำแหน่ง นายหนัง เริ่มฝึกการแสดงหนังตะลุงตั้งแต่อายุ ๘ ปี เพราะ มีใจรักทางด้านการเล่นหนังตะลุง ในวัยเยาว์นั้นเคยได้ฝึกหัดแสดงหนังตะลุงให้ผู้ชมในละแวกบ้าน ได้ชมการแสดง ต่อมาเมื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนตนก็มีได้ฝึกแสดงหนังตะลุง แต่ได้ฝึกการแสดงหนังตะลุงไปด้วย จนสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มเมื่อครบกำหนดบวชจึงได้บวชทดแทน

คุณบิดามารดาเป็นเวลาทั้งหมด ๑ พรรษา เมื่อลาสิกขาบทแล้วจึงได้ แต่งงานกับนางอัมพร หมื่นอักษร มี บุตรชาย ๑ คน หญิง ๑ คน

จากนั้นจึงได้ก่อตั้งคณะหนังตะลุงโดยใช้ชื่อว่า หนังสือวน้อยเสียงเสนห์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ จนถึงปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะหนังตะลุง หนังสือวน้อยเสียงเสนห์ ได้ รับรางวัลดีเด่น ท่งท่าลาด งานเดือนสิบ และได้ไปร่วมแสดงหนังตะลุง หน้าพระที่นั่งที่ศูนย์วัฒนธรรม (สวช .) กับหนังอาจารย์สุชาติ ทรัพย์สิน จนได้รับรางวัลดาวรุ่งมาแรงจากชมรมศิลปินศรีวิชัย

ภาพประกอบ ๒๐ ประกาศนียบัตรที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน หนังตะลุง นายไสว หมื่นอักษร ได้สืบทอดมาจาก อาจารย์จันทร์แก้ว บุญขวัญ และอาจารย์คล้ายน้อย เสียงหวาน ครอบมือหนังกับอาจารย์ศรีพัฒน์ (ไม่ทราบ นามสกุล)

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ของการครอบมือ หนึ่งตระกูลมีดังนี้ ใช้หมาก ๕ คำ เทียน ๕ เล่ม รูป ๕ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี พิธีจับรูปจากที่อาจารย์ส่งให้ว่าได้รูปอะไรในการจับเสี่ยงทาย นายหนังไสวจับได้รูปพระราม เสี่ยงทายว่าได้เจ้าเมือง หมายถึง เป็นคนนำทัพไปสู่ความสำเร็จ

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ส่วนใหญ่จะจัดพิธีไหว้ครูในเดือน ๕ ข้างขึ้น ตรงกับวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นวันครู โดยสถานที่ในการจัดพิธีไหว้ครูนั้นจะจัดหมุนเวียนไปในแต่ละคณะว่าใครพร้อมที่จะเป็นเจ้าภาพ แล้วคณะอื่นๆ ก็จะไปช่วยร่วมพิธีในทุกๆ ด้านของการไหว้ครู

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่

๑.๔.๑ ดอกไม้ ๕ ดอก

๑.๔.๒ เทียน ๕ เล่ม

๑.๔.๓ รูป ๕ ดอก

๑.๔.๔ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๕ ของควา เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู

เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งกายนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์เข้าเรียน ทางด้านการแสดงหนังตะลุง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีคุณสมบัติเป็นเด็กที่มีความสนใจทางด้านนี้เป็นอย่างมาก เพราะมีคติพจน์ของคณะ คือ เปิดแหล่งเรียนรู้หนังตะลุง สืบสานศิลปป็นชาวใต้ “สร้างคนดี สร้างคนเก่ง สร้างคนดัง” .

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นายไสว หมั่นอักษร ไม่มีพิธีการรับลูกศิษย์ แต่เมื่อมีผู้เข้ามาเรียนจะสอนตามที่ต้องการเรียน แต่ในใจแล้วถ้าได้ลูกศิษย์ที่มาฝึกและมากินนอนที่บ้าน เช่นเดียวกับการรับศิษย์ในด้านนี้อย่างตนในอดีต

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หนึ่งใสวน้อย เสียงเสน่ห์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยปัจจุบันทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ กี่ด้าร์ เบส กลอง ชูด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง .

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒. ๑ เพลงตลก

๒.๑.๒.๒ เพลงตลาดทั่วไป

ภาพประกอบ ๒๑ เครื่องดนตรีทอมบ้า

ภาพประกอบ ๒๒ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงตะลุงแบบโบราณ

ภาพประกอบ ๒๓ เครื่องดนตรีปี่

ภาพประกอบ ๒๔ เครื่องดนตรีหิ่ง

ภาพประกอบ ๒๕ เครื่องดนตรีทับ

ภาพประกอบ ๒๖ เครื่องดนตรี กลอง

ภาพประกอบ ๒๗ เครื่องดนตรี ซอ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัว
งานที่ไปแสดง

ธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับ

ภาพประกอบ ๒๘ การแต่งกายของนายหนัง

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมเรื่องที่จะแสดง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ประพันธ์ขึ้นมาแล้ว (เรื่องที่มีมาช้านานโดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น) หรือมีผู้ประพันธ์ให้

๒. ๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ที่ได้จ้างงาน บทเพลงที่ใช้ในการแสดงจึงกับลักษณะของงาน เช่น งานบวช งานศพ งานแต่ง ฯลฯ

ขึ้นอยู่กับ

ภาพประกอบ ๒๕ อุปกรณ์ตัวหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๓๐ อุปกรณ์การแสดงหนังตะลุง

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ - ๐๓.๐๐ น.
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑๐ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง หววกกล้วย (หากทางเจ้าภาพมิได้เตรียมทางคณะจะเตรียมไปเอง โดยตนกล้วยที่นิยมนำให้คือ กล้วยตานี) เครื่องดนตรี รูปภาพ ไม้ไผ่ก่อนการแสดง และครูบาอาจารย์ในใจ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๓๑ ต้นกล้วยที่ปลูกเพื่อใช้ในการแสดงหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๓๒ ไม้ไผ่ที่ใช้ในการทำเป็นก้านตัวหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๓๓ หนังสืวตากที่ใช้ในการทำตัวหนังสือ

๒.๖ สมาชิก

คณะไสวน้อย เสียงเสนอ

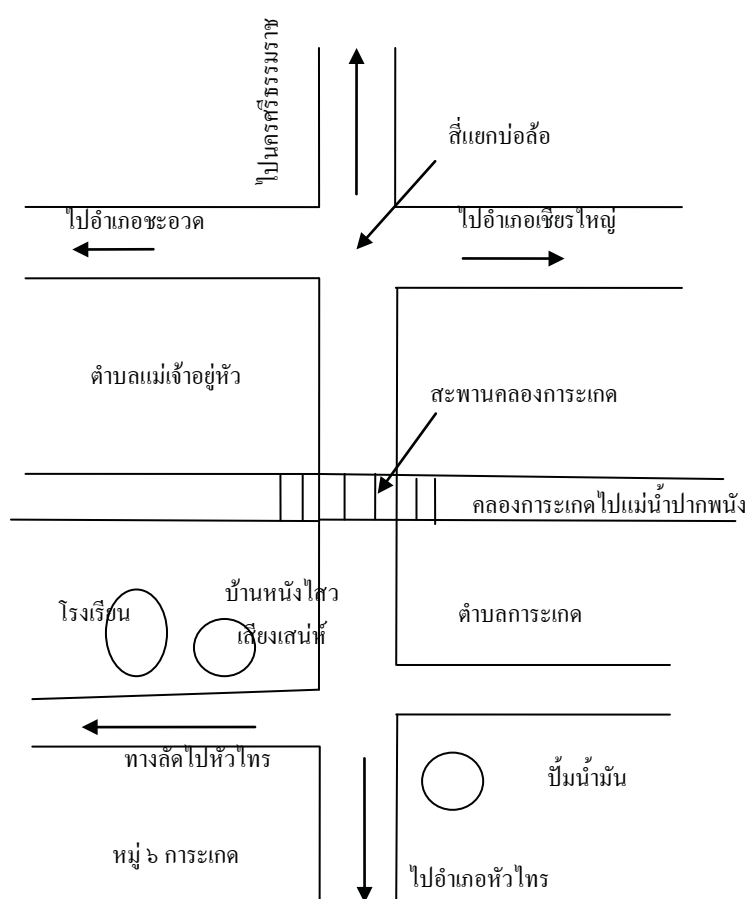
- ๒.๖.๑ นายไสวน้อย อักษร อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ นายหนังสือ อาชีพ นายหนังสือ
- ๒.๖.๒ นายปรีชา ชูแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ค้าขาย
- ๒.๖.๓ นายปรีชา ทองจันทร์แก้ว อายุ ๓๕ ปี ลูกคู่ - นิ่ง อาชีพ ตัดยาง
- ๒.๖.๔ นายปรีชา ไผ่ซ้าย อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำโรงอิฐ
- ๒.๖.๕ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับซื้อของเก่า
- ๒.๖.๖ นาย คำทิศ ผลเกษตร อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ ทำสวนยาง
- ๒.๖.๗ นายสนทยา ชุ่นยะโม อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวนยาง
- ๒.๖.๘ นายสมนึก นาคูแก้ว อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำโรงอิฐ
- ๒.๖.๙ นายพร้อม ชุ่นยะโม อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ โหม่ง และครุหนังเบ็กโรง อาชีพทำสวนยาง
- ๒.๖.๑๐ นายไป่ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวนยาง

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังໄສ ເສິງເສນ໌

ภาพประกอบ ๓๔ บ้านหนังໄສ ເສິງເສນ໌

ภาพประกอบ ๓๕ แผนที่บ้านหนังໄສ ເສິງເສນ໌

๔. อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส่วง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๓๖ นายส่วง รอดแก้ว

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส่วง โบราณศิลป์ ก่อตั้งโดย นายส่วง รอดแก้ว ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ อายุ ๗๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๑ หมู่ที่ ๔ ตำบล เขาพระบาท อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๘๕ - ๔๒๒๖ - ๓๔๒ จบ การศึกษา ระดับ ประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียน วัดแดง สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน คือ นายถาวร รอดแก้ว

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ส่วง โบราณศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายส่วง รอดแก้ว ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์ส่วง โบราณศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้เริ่มฝึกหัดการแสดงมโนราห์ด้วยใจรัก โดยได้เรียนศิลปะมโนราห์กับครูอินทร์ ศรีจันทร์ และครูคล้อย (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งเป็นยอดครูทางด้านมโนราห์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช และเมื่ออายุ ๑๕ ปี จึงได้ครอบเห็ดเข้าโรงเป็นเวลา ๑ วัน ๑ คืน และเข้าพระ (บวชเป็นพระ) เพื่อทำพิธีเป็นมโนราห์ใหญ่ (การเป็นมโนราห์ที่สามารถตั้งคณะของตนเองได้) เมื่ออายุ ๒๐ ปี ซึ่งต้องผ่านพิธีโกนจุกผู้ทำพิธีต้องเป็นมโนราห์ที่สามารถทำพิธีครอบหงส์ได้ คือ อาจารย์วัด บ้านคลอง (เสียชีวิตแล้ว) และได้มอบหน้าที่ให้เป็นผู้ที่สามารถทำพิธีครอบหงส์ จึงสามารถทำพิธีต่างๆ ทางด้านมโนราห์ได้ โดยการทำพิธีโกนจุกถ้าไม่บวชต้องทำการรำนมโนราห์ ๓ วัด ๓ บ้าน (โดยต้องผ่านมโนราห์ที่ตัดจุกแล้ว ๖

คน เพื่อครองหงส์) แล้วจึงกลับเข้าโรงมโนราห์ จากนั้นจึงส่งครู และคนได้รับการสวดคาถาพิธีและเครื่องพิธีที่ได้รับพระราชทานจาก ขุนศรีศรัทธา เจ้าชายน้อย พระเจ้าจิตรกุมาร และได้ถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๓๗ หน้ากากขุนพราน หรือ พญาพราน และนางนวลทองสำลี หรือ แม่ศรีมัลลา

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ส่วง โบราณศิลป์ นายส่วง รอดแก้ว ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก ครูอินทร์ ศรีจันทร์ และครูคล้อย (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งทั้งหมดเป็นกรมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น และได้ผ่านพิธีโกนจุกตามธรรมเนียมประเพณีโบราณ จนตนเองสามารถนำมาแสดงและก่อตั้งคณะ และทำพิธีเกี่ยวกับมโนราห์ได้

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ทางด้านมโนราห์ การผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีเกิดใหม่ หรือที่เรียกว่าการทำพิธีโกนจุก นายส้วง รอดแก้ว มีความเชื่อว่าถ้าจะให้ดีการทำพิธีนี้ต้องมีการถือศีล ๕ มาตั้งแต่เกิดจนอายุครบบวช โดยเฉพาะห้ามมีประเพณีก่อนบวชโดยเด็ดขาด ถ้าสามารถรักษาได้ เมื่อเป็นมโนราห์ใหญ่แล้วจะมีแต่ผู้นับถือและเป็นที่ยอมรับทั่วไป

ภาพประกอบ ๓๘ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์ที่เก็บไว้

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูที่จะต้องใช้ ได้แก่

- ๑.๔.๑ หัวหมู
- ๑.๔.๒ ไก่ต้ม
- ๑.๔.๓ บายศรี
- ๑.๔.๔ สุรา
- ๑.๔.๕ ดอกไม้
- ๑.๔.๖ ธูปเทียน
- ๑.๔.๗ ขนมหาง
- ๑.๔.๘ ขนมหาว
- ๑.๔.๙ ค่าไหว้ครู ๑๒ บาท
- ๑.๔.๑๐ ผลไม้ขึ้นอยู่กับลูกศิษย์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะมีผู้มาเรียนที่บ้านเป็นคณะ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สว่าง โบราณศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๑๕ นายสว่าง รอดแก้ว ปลุกเสกหน้ากากพญาพราน

ลักษณะการแสดงมโนราห์สว่าง โบราณศิลป์ มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ต่างๆ ไป

ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการรำดรุ

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖

กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดยนายสว่าง รอดแก้ว เป็นผู้ประดิษฐ์ เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น รวมทั้งหน้ากากขุนพราน หรือ พญาพราน และนางนวลทองสำลี หรือ แม่ศรีมาลา และเครื่องดนตรี กลองมโนราห์ด้วย

ภาพประกอบ ๔๐ เทร็ดมโนราห์ของคณะมโนราห์สว่าง โบราณศิลป์

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณทั้งหมด

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑.๓๐ น.
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์สว่าง โบราณศิลป์

- ๒.๖.๑ นายถาวร รอดแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๒ นายเส็ง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลองมโนราห์ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๓ นายประทีน ทองน้อย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๔ นายสุนันท์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖ ๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๕ นายคลื่น (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๖ รำมโนราห์ (แล้วแต่จะเชิญใครมาได้บ้าง)

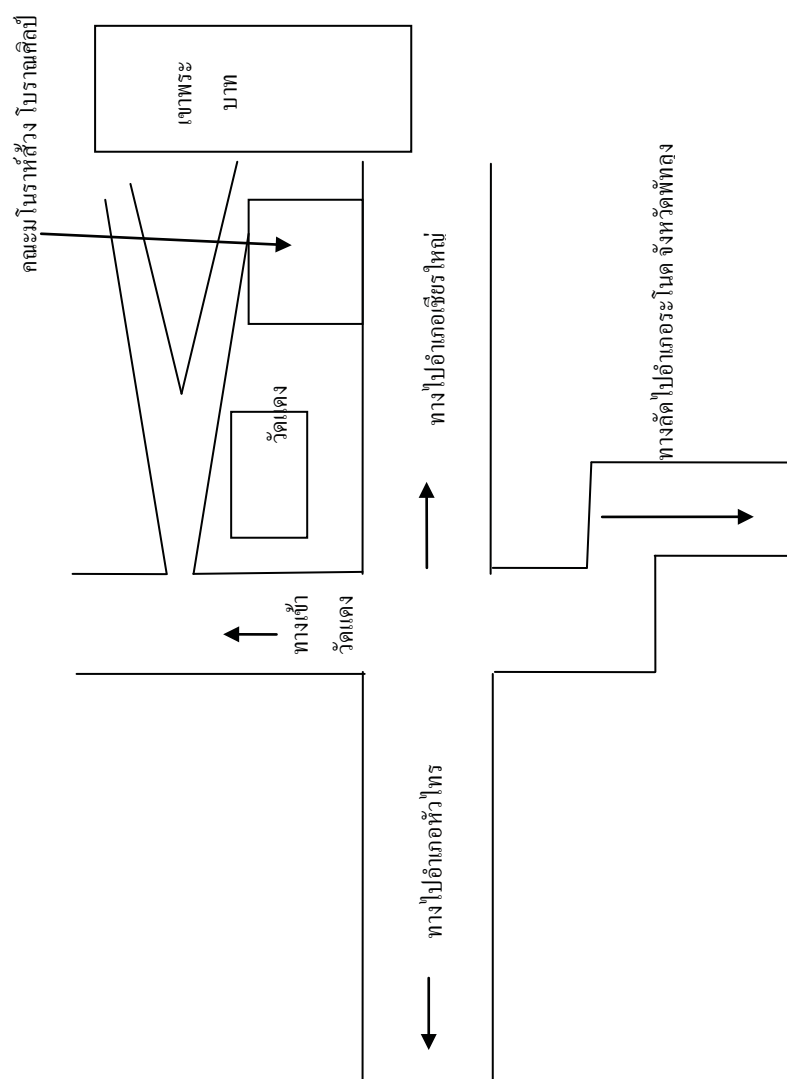
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านสว่าง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๔๑ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์สว่าง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๔๒ ที่ตั้งคณะมโนราห์สว่าง โบราณศิลป์

ภาพประกอบ ๔๓ แผนที่ที่ตั้งของคฤหาสน์สว่าง โบราณศิลป์

๕. อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังหนังจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๔ นางจำเริญ บัวจันทร์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน   หนังหนังจำเริญ ดาราศิลป์ ก่อตั้งโดย นางจำเริญ บัวจันทร์ ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ อายุ ๕๗ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านห้วยน้ำเย็น หมู่ ๑๐ ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน ห้วยน้ำเย็น สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๑ คน โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ - ๕๐๕ - ๗๖๔๖, ๐๘๓ - ๔๖๕ - ๑๑๓๑

- ๑๑๓๑

ภาพประกอบ ๔๕ ป้ายชื่อหนังหนังจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๖ ป้ายริมถนนของที่ตั้งหนังหนังจำเรญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๗ โรงหนังหนังจำเรญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๔๘ หนังหนังจำเรญ ดาราศิลป์ ขณะแสดงหนังตะลุง

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน หนังสือจำเริญ ดาราศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นางจำเริญ บัวจันทร์ ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้ง คณะหนัง จำเริญ ดาราศิลป์ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๕ และมีชื่อเสียงในฐานะนายหนังหนังจนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๔๕ นางจำเริญ บัวจันทร์ และผู้วิจัย

ภาพประกอบ ๕๐ เกียรติบัตรที่นางจำเริญ บัวจันทร์ ได้รับ

ภาพประกอบ ๕๑ เกียรติบัตรทางด้านลูกคู่ (คีย์บอร์ด) ของคณะหนังหนังจำเรณู ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๕๒ คีย์บอร์ด ของคณะหนังหนังจำเรณู ดาราศิลป์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นางจำเรณู บัวจันทร์ ได้เริ่มเรียนหนัง ตะลุง ด้วยความสมัครใจเอง โดยการเรียนรู้กับคณะนายหนังต่างๆ ในตัวจังหวัดหรือมีผู้นำไปฝาก ได้แก่ คณะหนัง ประทุม เสียงชาย คณะหนังปล้อง และคณะหนังอ้ายลูกหมี่

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ การครอบมือ หนังตะลุงนั้น มีเจตนาเพื่อการ เป็นนายหนังเต็มตัว จึง สามารถรับงานการแสดงหนังตะลุงต่างๆ ได้จริงๆ โดยมีเครื่องเช่น ไห้ว ดังนี้ ใช้หมาก ๕ คำ เทียน ๕ เล่ม รูป ๕ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ขึ้นอยู่กับคณะไหนบ้านไหน จัดก็จะเชิญไปเข้าร่วมกันเป็นประจำทุกปี หมุนเวียนกันไปแต่ละคณะ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๘ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๘ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๘ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๘ ดอก

๑.๔.๕ ของหวาน เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู

เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันไม่มีการรับลูกศิษย์เข้าเรียนทางด้านการแสดงหนังตะลุง

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หน้งหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา ซอ กีต้าร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒. ๑ สำนวนลื้มคำ

๒.๑.๒.๒ เพลงลูกทุ่งทั่วไป

ภาพประกอบ ๕๓ เครื่องดนตรีในการแสดง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องซ้อมบ่อยๆ เพราะมีงานแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดง ครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท ต่างจังหวัด ๒๐,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท . ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ - ๐๒.๐๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘-๙ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

ภาพประกอบ ๕๔ นางจำเริญ บัวจันทร์ กับผู้วิจัย

๒.๖ สมาชิก

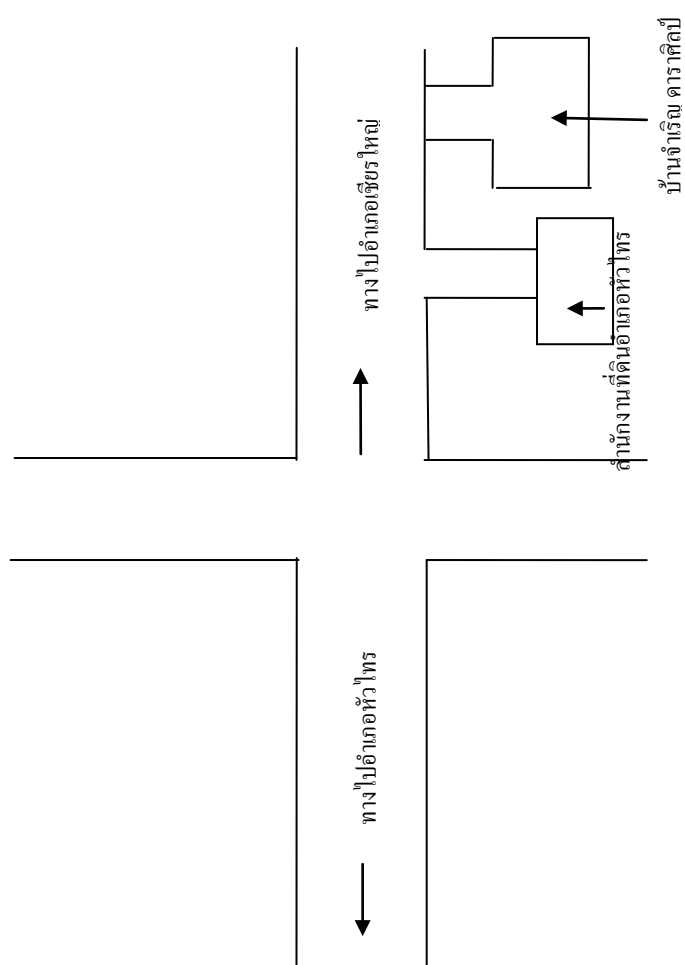
คณะหนังหมิง จำเริญ ดาราศิลป์

- ๒.๖.๑ นางจำเริญ บัวจันทร์ อายุ ๕๗ ปี หน้าี่ นายหน้ง อาชีพ นายหน้ง
- ๒.๖.๒ นายประเสริฐ หนูขุน อายุ ๓๖ ปี หน้าี่ ซอ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๓ นายจำลอง หอมไกร อายุ ๖๒ ปี หน้าี่ กลอง อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๔ นายสุคนธ์ คงสุข อายุ ๖๔ ปี หน้าี่ ซอ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๕ นายสมใจ ปานจิน อายุ ๓๕ ปี หน้าี่ กิด้าร์ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๖ นายวีระศักดิ์ แก้วอำนวยกิจ อายุ ๓๕ ปี หน้าี่ เบส อาชีพ นักดนตรี
- ๒.๖.๗ นายสมเกียรติ เกลี้ยงคำหมอ อายุ ๔๐ ปี หน้าี่ คี๋บอर्ड อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๘ นายเสริม เรืองไสยพร อายุ ๖๒ ปี หน้าี่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๙ นายสุรพจน์ ศรีสุขแก้ว อายุ ๕๗ ปี หน้าี่ ถึง อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๑๐ นายวิโรจน์ อ่อนอยู่ อายุ ๖๓ ปี หน้าี่ ทับ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๑๑ นายเจริญ เพชรแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าี่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังหญิง จำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๕๕ ทางเข้าคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

ภาพประกอบ ๕๖ แผนที่ที่ที่ตั้งคณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๖. อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๕๗ นายสมเนตร สัพทสุข

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์ ก่อตั้งโดย นายสมเนตร สัพทสุข ตำแหน่ง เจ้าองค์คณะ เกิดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๘๗ อายุ ๖๘ ปี ภูมิลำเนาเดิม และที่อยู่ปัจจุบัน ๕๐ หมู่ ๓ ตำบล ทราขาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๗ - ๒๖๕ - ๒๗๕๓ จบ การศึกษา ระดับ ประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดพังค้าย หมู่ ๓ ตำบล ทราขาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว สมรสกับนางหนูก๊ก สัพทสุข มีบุตร ๑ คน ธิดา ๒ คน ได้แก่ นางสาววันดี นางสาว นพรัตน์ นายสมนึก สัพทสุข

ภาพประกอบ ๕๘ นางหนูก๊ก สัพทสุข ซึ่งเป็นมโนราห์เหมือนกับสามี

ภาพประกอบ ๔๕ มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายสมเนตร สัพทสุข ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ ได้ เริ่มก่อตั้ง คณะมโนราห์ สวัสดิ์น้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยได้เริ่มการเรียนการแสดงมโนราห์เมื่ออายุ ๘ ขวบ อันเนื่องมาจากในวัยเด็กนั้นได้ติดตามบิดา (บิดาชื่อมโนราห์เที่ยง สัพทสุข) ไปในการแสดงมโนราห์ เมื่ออายุได้ ๑๐ ขวบ จึงได้ออกแสดงจากนั้นเมื่ออายุได้ ๑๕ ปี บิดาจึงทำพิธีตัดจุกผูกผ้าให้ ในพิธีตัดจุกผูกผ้านั้นเป็นการเริ่มต้นการเป็นมโนราห์เต็มตัว หรือในวิถีชาวบ้านเรียกว่า “การทำพิธีเกิด” ต้องใช้มโนราห์ ๗ คน รวมทั้งผู้เข้าพิธีตัดจุกหรือในตอนนั้นเรียกว่าหงส์ โดยจะต้องทำพิธีเกิดให้ที่สระน้ำที่ไม่เคยแห้งเลยหรือมีความลึกมาก โดยแม่ของมโนราห์นอนให้มโนราห์ที่จะทำพิธีอยู่ในผ้าถุงของแม่เปรียบเสมือนว่ากำลังจะคลอดจากท้องแม่ จากนั้นให้นั่งยองๆ เอาแขนทั้งสองข้างไว้ข้างหลังแล้วสอดมาตรงระหว่างขา จากนั้นจึงต้องพนมมือแล้วอมหัวแม่มือไว้ในปากแล้วให้มัดมือมัดเท้า จากนั้นมโนราห์ผู้ทำพิธีหรือบิดาถีบ (ผลักด้วยเท้า) ให้ตกไปในน้ำ แต่ต้องมีญาติๆ รอรับอยู่ โดยญาติๆ นั้นจะใช้เจ๊ย (กระจาดขนาดใหญ่) ช้อนเอาผู้ตัดจุกขึ้นมา แล้วจึงตัดเชือกที่มัดไว้ขึ้นตอนนี้จะเปรียบเสมือนว่าเป็นการตัดสายสะดือ จากนั้นจึงแต่งตัวเป็นนางหงส์แล้วจึงเข้าพิธีตัดจุก

ในการทำพิธีนั้นจะต้องมีญาติของผู้ตัดจุกเข้าร่วมในงานให้ได้มากที่สุด คือ อย่างน้อยจะต้องมีมากกว่า ๓๕ คน ในการตัดจุกพระจะเป็นผู้ตัดผมของผู้ทำพิธีตัดจุกก่อน ต่อมาตามด้วยมโนราห์ใหญ่ แล้วจึงตามด้วยญาติๆ โดยต้องมีเงินค่าครู ๑,๓๕๕ บาท วางไว้ในพาน ส่วนผมที่ตัดนั้นให้วางไว้ในจาน จากนั้นจึงให้บวชนเณรเป็นเวลา ๓ สาย (หมายถึง เย็น กลางคืน และเช้า) พอถึงเวลาเพลแล้วจึงสึก จากนั้นจึงแต่งตัวหงส์แล้วออกกราบ ๓ วัด ๓ บ้าน แล้วจึงเข้ามาอยู่ในโรงมโนราห์ จากนั้นจึงต้องแต่งตัวเป็นมโนราห์ใหญ่ใส่เทริด

มโนราห์ (เทร็ดนั้นจะต้องผ่านการสวดชยันโตก่อน) จึงถือได้ว่าเป็นมโนราห์ใหญ่เต็มตัว จากนั้นมีลูกศิษย์ของบิดา คือ มโนราห์หลวงทับ (ศิษย์พี่) เป็นผู้ตั้งชื่อคณะให้

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์ นั้น เป็นการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น แต่ทุกรุ่นต้องผ่านพิธีโกนจุกก่อน โดยในพิธีโกนจุกนั้นต้องทำพิธีถึง ๓ วัน ๓ คืน โดย นายสมเนตร สืบทสุข ได้ผ่านการทำพิธีตัดยอดถึง ๑๑ ยอด จึงถือได้ว่าเป็นครูมโนราห์ชั้นยอดของเมื่อนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๖๐ นางรำมโนราห์ของคณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๖๑ ตัวอย่างของพิธีโกนจุก

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ โดย การผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ ทำพิธีเกิดใหม่ และผู้ที่สืบทอดเป็นมโนราห์ใหญ่จะต้องผ่านพิธีนี้ก่อน ในเรื่องของการตั้งโรงแสดงมโนราห์

ปัจจุบันตั้งหันหน้าไปทางทิศไหนก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดในเดือน ๖ หรือเดือน ๘

ภาพประกอบ ๖๒ การตั้งเครื่องไหว้โรงครูโนราห์

ภาพประกอบ ๖๓ การตั้งเครื่องไหว้ครูมโนราห์ที่บ้าน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้เครื่อง ๑๒ อย่าง

- ๑.๔.๑ ดอกไม้
- ๑.๔.๒ ฐูป
- ๑.๔.๓ เทียน
- ๑.๔.๔ หมาก
- ๑.๔.๕ พลุ

- ๑.๔.๖   อาหารหวาน
 ๑.๔.๗   อาหารคาว
 ๑.๔.๘   สุรา
 ๑.๔.๙ มะ   พริ้วอ่อน
 ๑.๔.๑๐   อ้อย
 ๑.๔.๑๑   กล้วย
 ๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)
 และ   (บทกวีคฤ) บรมครู

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ หรือได้รับเชิญให้ไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงมโนราห์ โดยให้นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ แล้วจึงนับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะ   ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง   ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมนตร สืบสายศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่   โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ กีตาร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วไป และเพลงลูกทุ่ง

๒.๒   การแต่งกาย

การแต่งกายแต่งตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๖๔ นายสมเนตร สีสทสุข กำลังแต่งตัวมโนราห์

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันมักจะซ้อมก่อนการแสดง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะ เช่น งานแก้บน เป็นต้น

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๕,๐๐๐ บาท – ๖๕,๐๐๐ บาท และแล้วแต่สถานที่

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ – ๐๒.๐๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔๐ กว่าคน

๒.๕.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๒.๖.๑ นานบุญเสริม หนูกง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นายสุคน (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายวิลาศ นวลพอม อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายนนท์ตะกร วงศ์สวัสดิ์ อายุ ๒๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๕ สำหรับลูกคู่ทางด้านเครื่องดนตรีสากลหรือเครื่องดนตรีประกอบการแสดงมโนราห์แบบประยุกต์นั้นไม่แน่นอน

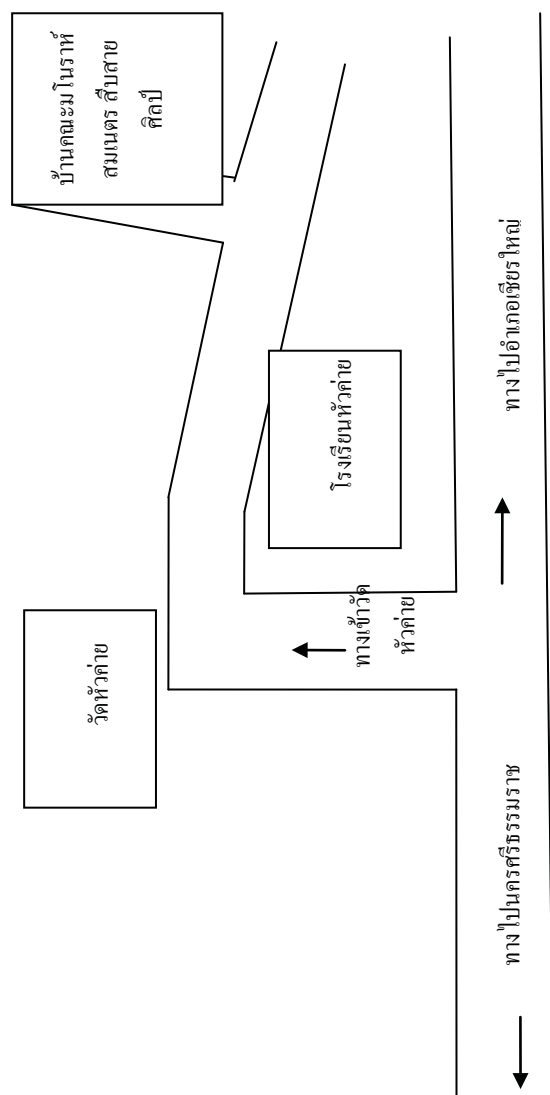
๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๖๕ บ้านของคณะมโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

ภาพประกอบ ๖๖ มโนราห์สมเนตรกับผู้วิจัย

ภาพประกอบ ๖๗ แผนที่ที่ตั้งของคณะมนโนราห์สมนทร สืบสายศิลป์

๗. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียง
เสนาะ

ภาพประกอบ ๖๘ นายสุรินทร์ จันทรทอง กับผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ก่อตั้งโดย นายสุรินทร์ จันทรท อง
ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) เกิดเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑ อายุ ๖๔ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๕๓/๑ หมู่ ๔
ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๕ - ๙๕๒ - ๔๐๕๓,
๐๘๙ - ๑๑๑ - ๕๙๐๘ จบ การศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียน วัดทุ่งเ ื่อ สถานะทาง
ครอบครัว สมรส มีบุตร ๕ คน ธิดา ๔ คน

ภาพประกอบ ๖๙ ป้ายที่ตั้งบ้านเพลงบอก

**ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ**

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นายสุรินทร์ จันทรืท อง ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ได้เริ่มการแสดงเพลงบอกเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เข้ารับการศึกษาเมื่ออายุ ๖ ปี ณ โรงเรียนบ้านทุ่งเพื่อ ตำบลสวนหลวง อำเภอเชียรใหญ่ (อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดนครศรีธรรมราช จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากนั้นไม่ได้เรียนต่อ จึงหันเหชีวิตมาฝึกรำและร้องมโนราห์กับมโนราห์สวัสดิ์ พลายนชุม เมื่ออายุ ๒๑ ปี ได้อุปสมบทเพื่อศึกษาธรรมะ ณ วัดทุ่งเพื่อ ตำบลสวนหลวง อำเภอเชียรใหญ่ (ปัจจุบันเป็นอำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเวลา ๑ พรรษา จากนั้นจึงได้ร่ำมโนราห์ และต่อมามีความคิดว่าตนเองมีความสามารถและมีพรสวรรค์ทางด้านเพลงบอกมากกว่า จึงได้ฝึกเพลงบอกด้วยตนเองก่อน จากนั้นจึงได้ออกงานการแสดงเพลงบอก และได้ตั้งคณะเพลงบอกของตนเองขึ้น

ประวัติการทำงาน

นายสุรินทร์ จันทรืทอง มีความสามารถในการขับกลอนเพลงบอกและเพลงพื้นบ้าน ตั้งแต่อายุยังเยาว์วัย ได้ฝึกหัดเพลงบอกอย่างจริงจัง เมื่ออายุ ๒๒ ปี โดยศึกษาเพลงบอกกับเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ (คำแจ่ม) ศิลปินแห่งชาติ พร้อมทั้งได้ฝากตัวเป็นศิษย์ และได้ขับกลอนลูกคู่ให้กับเพลงบอกสร้อย จากนั้นจึงได้รับการถ่ายทอดศิลปะทางด้านเพลงบอกและบทแม่เพลง จนได้ตั้งคณะของตนเองและตั้งชื่อว่าเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ (จันทรืทอง) จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป

รางวัลที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ รางวัลโล่ชนะเลิศการประกวดเพลงบอกประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ส.ส.
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รางวัลพระพิณเนศทองคำพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งร่วมกับเพลงบอกกระจ่างศิลป์
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รางวัลพระพิณเนศทองคำพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

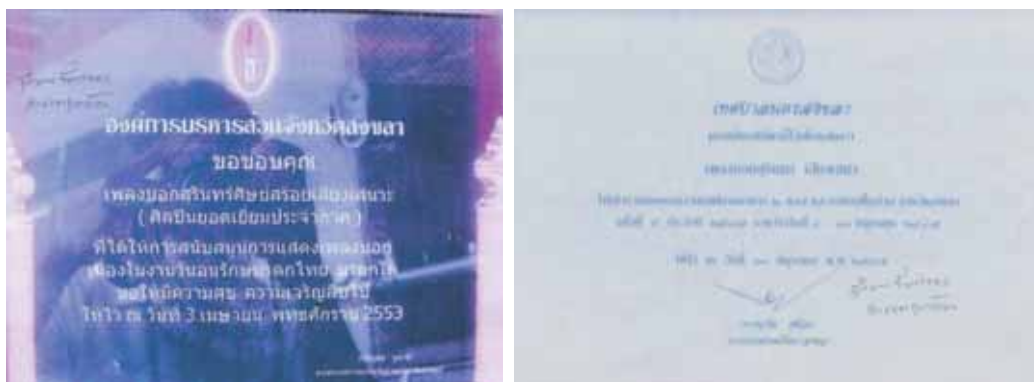
ภาพประกอบ ๘๐ รางวัลที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง (ได้รับรางวัลพระราชทานพระพิณเสทองคำ)

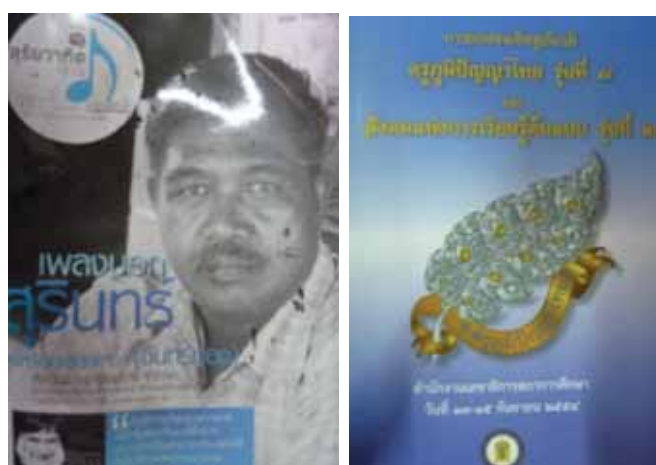
ภาพประกอบ ๘๑ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ

ภาพประกอบ ๘๒ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ

ภาพประกอบ ๑๓ เกียรติบัตรที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ

ภาพประกอบ ๑๔ ผลงานและรางวัลที่ นายสุรินทร์ จันทรทอง ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ได้เริ่มเรียนการแสดงเพลงบอกสุรินทร์ ด้วยความรักในศิลปะการแสดงแขนงนี้ โดยได้เรียนการแสดงเพลงบอกสุรินทร์จาก เพลงบอกสร้อย คำแจ่ม (ศิลปินแห่งชาติ) สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางการแสดงเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ ด้วยการไหว้ครูของเจ้าภาพได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม เงิน ๓๐๐ บาท พิธีไหว้ครูของทาง ด้านการแสดง จัดขึ้นประมาณเดือน ๖ หรือ ๘ ของทุกปี และต้องเป็นข้างขึ้น

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้เครื่อง ๑๒ อย่าง

- ๑.๔.๑ ดอกไม้
- ๑.๔.๒ รูป
- ๑.๔.๓ เทียน
- ๑.๔.๔ หมาก
- ๑.๔.๕ พลุ
- ๑.๔.๖ อาหารหวาน
- ๑.๔.๗ อาหารคาว
- ๑.๔.๘ สุรา
- ๑.๔.๙ มะพร้าวอ่อน
- ๑.๔.๑๐ อ้อย
- ๑.๔.๑๑ กล้วย
- ๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ และสอนที่โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงเพลงบอก โดยให้นำ ดอกไม้รูปเทียนมาขอเป็นศิษย์ แล้วจึงนับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของ แบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ น้ิง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นเพลงที่คิดให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสม โดย
การแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่ให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงบอกลีลาตามงานและแสดงตามแบบฉบับโบราณ ซึ่งอาจมีการร้องให้เข้ากับยุคสมัยด้วย

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๕,๐๐๐ บาท ต่างจังหวัดราคา ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ บาท

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ แล้วแต่ทางเจ้าภาพ

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๓ - ๔ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงเพลงบอกลีลาให้ครบถ้วนจากบ้าน

๒.๖ สมาชิก คณะเพลงบอกลีลาสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ

๒.๖.๑ นายสุรินทร์ จันทรทอง อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ แม่เพลง (แม่บท)

๒.๖.๒ นายพิเชษฐ์ จันทรทอง อายุ ๔๐ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

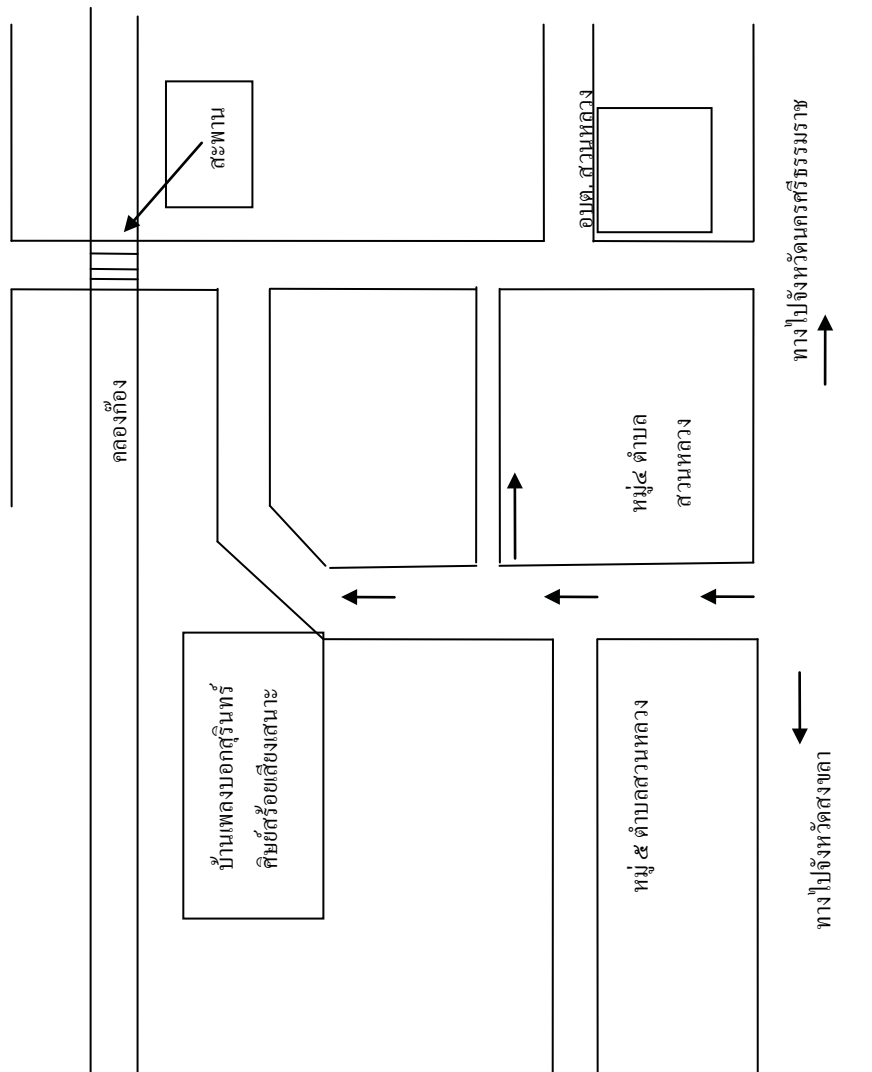
๒.๖.๓ นายเลี่ยน ไกรช่วย อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายปาน สงานิช อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ

ภาพประกอบ ๗๕ ที่ตั้งเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ

ภาพประกอบ ๗๖ ที่ตั้งเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สืบทอดเสียงเสนาะ

๘. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังสืชาติ ทิพย์รวย

ภาพประกอบ ๘๘ นายสุชาติ ทิพย์รวย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังสืชาติ ทิพย์รวย ก่อตั้งโดย นายสุชาติ ทิพย์รวย ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๕ อายุ ๖๐ ปี ภูมิลำเนาเดิม ๖๒ หมู่ที่ ๑ ตำบล บ้านเป็น อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๓ หมู่ ๘ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จัง หวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๕ - ๑๗๕ - ๗๐๗๒ จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (กศน.) จาก โรงเรียน กศน. สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๓ คน .

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน หนังสืชาติ ทิพย์รวย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสุชาติ ทิพย์รวย ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้ง คณะหนัง สุชาติ ทิพย์รวย เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จนมีชื่อเสียงและได้รับรางวัลเป็นจำนวนมากทางด้านศิลปะการแสดงหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๗๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๗๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๘๐ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๘๑ เกียรติบัตรที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นายสุชาติ ทิพย์รวย ได้เริ่มเรียนหนัง ตะลุง ด้วยความสมัครใจเอง กับคณะนายหนังเจริญรุ่งเรืองศิลป์ (นำของกรรยา) และหนังก้นน้อย คณะหนังศิลป์ จนสามารถแสดงด้วยตนเองได้

ภาพประกอบ ๘๒ ตัวตะลุงที่ถือว่าเป็นครู

ภาพประกอบ ๘๓ ตัวตะลุงที่ถือว่าเป็นครู

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อของการครอบมือหนังตะลุง ได้ทำการครอบมือกับอาจารย์ประทีน บั้งทอง ในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีข้อห้าม ดังนี้

- ๑.๓.๑ ห้ามหันโรงไปทางทิศตะวันตก
- ๑.๓.๒ ห้ามหันหน้าโรงไปตรงกับหีบศพ
- ๑.๓.๓ ห้ามปลุกโรงขวางถนน

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่ละคณะ ขึ้นอยู่กับคณะไหนบ้านไหน จัดก็จะเชิญไปเข้าร่วมกันเป็นประจำทุกปี หมุนเวียนกันไปแต่ละคณะ หรือแล้วแต่ความสะดวกของแต่ละคณะ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมห่างๆ

- ๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด
- ๑.๔.๒ ดอกไม้ ๕ ดอก
- ๑.๔.๓ เทียน ๕ เล่ม
- ๑.๔.๔ ธูป ๕ ดอก
- ๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่
- ๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมห่างๆเป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมห่างๆ

เป็นต้น

- ๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนให้กับนักเรียนโรงเรียนเชียรใหญ่ โดยให้ลูกศิษย์มาเรียนที่บ้าน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงหนังตะลุง ให้ นำหมาก ๕ คำ เทียน ๕ เล่ม พวงมาลัย เงิน ๒๒ บาท ยึดตามแบบฉบับตามสมเด็จพระเทพฯ ในพิธีไหว้ครู มาไหว้เพื่อการรับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หนังสติ๊ก ทัพยั่ว

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๘๔ หน้าวัวที่ใช้ในการแกะตัวแสดง

ลักษณะของหนังตะลุงคณะสุชาติ ทัพยั่ว มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ซาว ซอ ระนาดเอก กีตาร์ เบส กลอง ชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒. ๑ สำนวนลิ้มคำ

๒.๑.๒.๒ เพลงลูกทุ่งทั่วไป

ภาพประกอบ ๘๕ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทับ

ภาพประกอบ ๘๖ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง โหม่งตะลุง

ภาพประกอบ ๘๗ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง

ภาพประกอบ ๘๘ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง บองโก

ภาพประกอบ ๘๙ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ระนาดเอก

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ โดยมีเพลงที่ใช้ประจำ ดังนี้

๒.๔.๑ เพลงพัดชาไว้สำหรับโหมโรง

๒.๔.๒ ธรรมเนียมการแสง

๒.๔.๓ และเพลง บรรเลง เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ - ๒๕,๐๐๐ บาท

๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ - ๐๑.๐๐ น.

๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑๒ คน

๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง, จอหนัง, เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิก คณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย

๒.๖.๑ นายสุชาติ ทิพย์รวย อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

๒.๖.๒ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี

๒.๖.๓ นายจ้าย (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๔ นายคล่อง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๕ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๖ นายอรุณ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา

๒.๖.๗ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

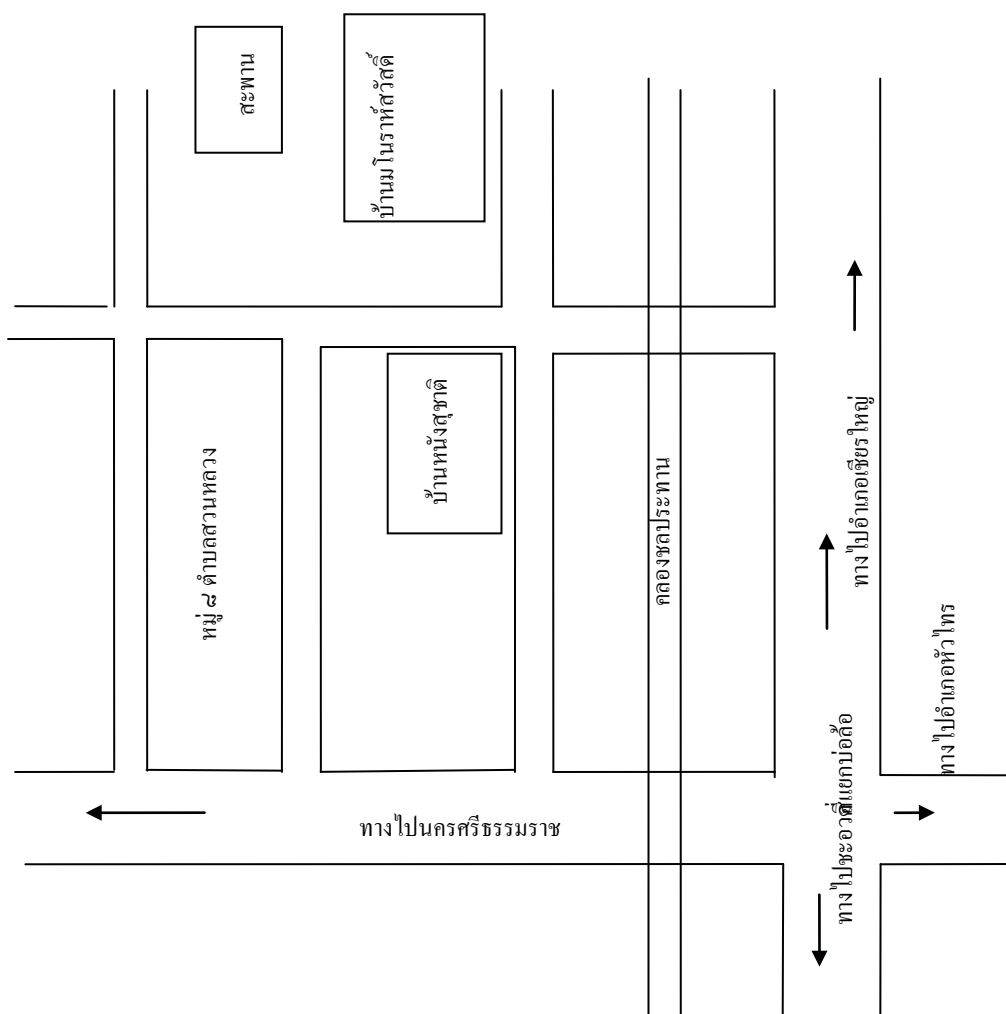
๒.๖.๘ นายสมยา ภูมิสบ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ ทำนา

๒.๖.๙ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังสุชาติ ทิพย์รวย

ภาพประกอบ ๕๐ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย

ภาพประกอบ ๕๑ แผนที่ที่ตั้งหมู่บ้านสุชาติ ทิพย์รวัย

๕. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดีน้อย

ภาพประกอบ ๕๒ นายสวัสดิ์ ชศหมีก

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดีน้อย ก่อตั้งโดย นายสวัสดิ์ ชศหมีก ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อายุ ๗๕ ปี ภูมิลำเนาเดิม บ้านสวนหลวง ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๗๗ หมู่ ๘ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียน วัดพังยอม บ้านหนองหม้อ ตำบล สวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว สมรสกับ นางสาวปรางค์ ชศหมีก มีบุตร ๗ คน ธิดา ๑ คน ดังนี้

๑. นางสาวปรางค์ ชศหมีก อายุ ๕๕ ปี

๒. นายวิชัย ชศหมีก อายุ ๕๕ ปี

๓. นางสาวจาริ ชศหมีก อายุ ๕๔ ปี

๔. นายเสนอ ชศหมีก อายุ ๔๐ ปี

๕. นายสุชาติ ชศหมีก อายุ ๔๘ ปี

๖. นายสุชีพ ชศหมีก อายุ ๔๖ ปี

๗. นายถาวร ชศหมีก อายุ ๔๔ ปี

๘. นางสาวเกศ ชศหมีก อายุ ๔๒ ปี

๙. บุญเสริม ชศหมีก อายุ ๔๐ ปี

๑๐. นายเฉลิม ชศหมีก อายุ ๓๘ ปี

ภาพประกอบ ๕๓ นายสวัสดิ์ ยศหมึก และภรรยา

ภาพประกอบ ๕๔ ภาพนายสวัสดิ์ ยศหมึก สมัยลงสมัครเลือกตั้ง

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายสวัสดิ์ ยศหมึก ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์เมื่ออายุ ๗ ปี ได้
เริ่มก่อตั้ง คณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยขณะนั้นอายุได้ ๒๑ ปี กว่าๆ จนมีชื่อเสียง
ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๐ และได้สอนลูกศิษย์มากมายจนมีชื่อเสียง เช่น มโนราห์น้ำอ้อย เสียงทอง
มโนราห์สดสี เขียวรอย เป็นต้น

ภาพประกอบ ๕๕ ผลงานการขับร้องมโนราห์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ส่วสคีน้อย นายส่วสคียศหมึก ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ ด้วยความสมัครใจ และรักในด้านนี้ โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก อาจารย์ แสง (มโนราห์แสง) มโนราห์ฤกษ์ มโนราห์วันเต่า มโนราห์หว่า ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น

๒.๒ การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๕๖ เทียนที่ผ่านพิธีไหว้ครู และน้ำตาเทียนบนหน้ากากมโนราห์

ภาพประกอบ ๘๗ เครื่องสังเวยที่ใช้บูชาก่อนแสดง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์คณะไม่นิยมหันหน้าโรงมโนราห์ไปทางทิศตะวันตก และต้องไหว้ครูเมื่อตั้งโรงมโนราห์ในการแสดงเสร็จทุกครั้ง

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้เครื่อง ๑๒ อย่าง

- ๑.๔.๑ ดอกไม้
  - ๑.๔.๒ ฐูป
  - ๑.๔.๓ เทียน
  - ๑.๔.๔ หมาก
  - ๑.๔.๕ พลุ
  - ๑.๔.๖ อาหารหวาน
  - ๑.๔.๗ อาหารคาว
  - ๑.๔.๘ สุรา
  - ๑.๔.๙ มะพร้าวอ่อน
  - ๑.๔.๑๐ อ้อย
  - ๑.๔.๑๑ กล้วย
  - ๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)
- และ (บทกวีรค์ครู) บรมครู

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ โดยนำดอกไม้รูปเทียนมาไหว้ และเงิน
ก่านลให้ลงด้วยเลข ๘

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงมโนราห์ โดยให้นำดอกไม้รูปเทียนมาไหว้
แล้วจึงนับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่น
พื้นบ้าน มโนราห์สวัสดิ์น้อย

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมี
เครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ กีต้าร์ เบส กลอง ชูต กลองทอมบ้า
คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วๆ ไป และ
เพลงลูกทุ่ง

ภาพประกอบ ๘๘ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๘๘ กลองยาวใช้แสดงประกอบการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๑๐๐ โหม่งตะลุง

ภาพประกอบ ๑๐๑ กลอง

ภาพประกอบ ๑๐๒ ทับ

ภาพประกอบ ๑๐๓ เครื่องหนัง

ภาพประกอบ ๑๐๔ ถังโพงและเครื่องไฟ

ภาพประกอบ ๑๐๕ ไมโครโฟน

ภาพประกอบ ๑๐๖ ชุดในการแต่งกายมโนราห์

ภาพประกอบ ๑๐๗ ชุดในการแต่งกายมโนราห์ที่อยู่ในกระเป๋า

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายแต่งตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๑๐๘ เทริดมโนราห์

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อย

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมา กับทางคณะ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓๕,๐๐๐ บาท - ๕๐,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ - ๐๒.๐๐ น.
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔๐ กว่าคน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะมโนราห์สวัสดิ์น้อย

- ๒.๖.๑ นายสวัสดิ์ ยศหมึก อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ เจ้าของคณะมโนราห์ อาชีพ มโนราห์
- ๒.๖.๒ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี

- ๒.๖.๓ นายจาม ชูช่วย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
 ๒.๖.๔ นายวิชัย ขศหมึก อายุ ๕๑ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา
 ๒.๖.๕ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา
 ๒.๖.๖ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา
 ๒.๖.๗ นายสมยา ภูมิสุข อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
 ๒.๖.๘ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

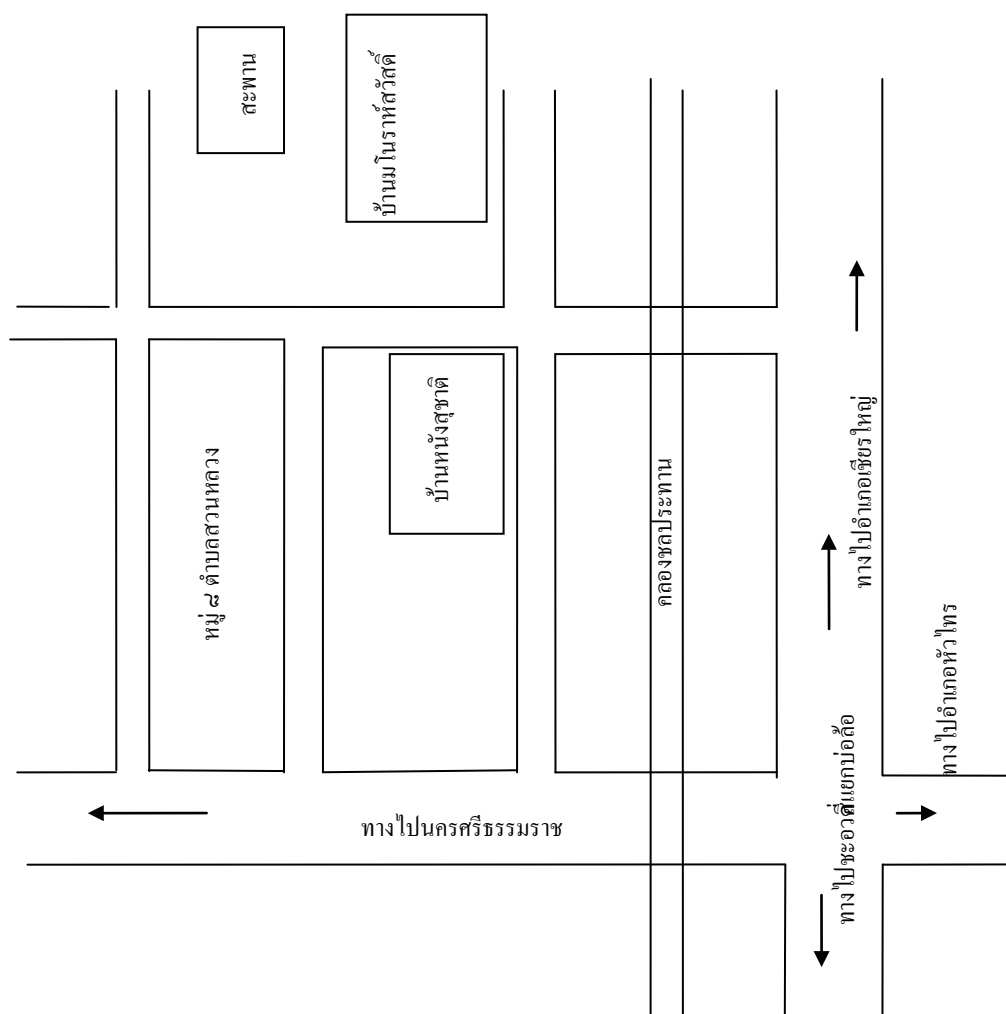
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวัสดีน้อย

ภาพประกอบ ๑๐๙ ที่ตั้งคณะมโนราห์สวัสดีน้อย

ภาพประกอบ ๑๑๐ ภายในบ้านของคณะมโนราห์สวัสดีน้อย

ภาพประกอบ ๑๑๑ แผนที่ที่ตั้งของคณะมนราห์สวัสดิ์น้อย

๑๐. อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกกลีบ

ภาพประกอบ ๑๑๒ นางกระบวน จันทร์มณี

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกกลีบ ก่อตั้งโดย นางกระบวน จันทร์มณี ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ อายุ ๗๒ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๕ หมู่ ๕ ตำบลนางหลง อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์ ๐๘๖ - ๒๕๔ - ๕๗๐๘ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน บ้านพรุบัว สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๔ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการ
การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกกลีบ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นางกระบวน จันทร์มณี ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ได้เริ่มการแสดงเพลงบอกเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ตอนนั้นอายุ ๓๕ ปี ได้เริ่มเรียนอย่างจริงจังกับครูทางด้านเพลงบอก คือ ครูเพลงบอกลอย ในอำเภอ ชะอวด และได้ออกแสดงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในสมัยที่ยังเยาว์วัยนั้นเป็นคนที่มีใจรักทางแขนงนี้อยู่แล้ว ประกอบกับการที่เป็นบุคคลพูดเก่ง และมีไหวพริบทางด้านการใช้ภาษาถื่นนำมาประกอบกับการเรียนจากครูเพลงบอกลอย ในขณะเรียนจึงได้ออกแสดงเพลงบอกในการเป็นลูกคู่ให้กับเพลงบอกลอยด้วย และจากนั้นได้ออกแสดงเดี่ยวจนเป็นที่รู้จักกันในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้ตั้งคณะเพลงบอกกลีบในปีเดียวกัน ที่มาของเพลงบอกกลีบ คือ ชื่อเรียกของตนในหมู่บ้านว่า “กลีบ”

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการเล่นพื้นบ้านเพลงบอก คลิป ได้เริ่มเรียน การแสดงเพลงบอก ด้วยความรักในการแสดงของด้านนี้ โดยการเรียนด้วยตนเองจากการได้ชมการแสดงเพลงบอกตั้งแต่เยาว์วัย และได้เรียนการแสดงเพลงบอกจาก ครูเพลงบอกลอย

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ทางด้านการแสดง เพลงบอก คลิป ด้วยการไหว้ครูก่อนการแสดงของเจ้าภาพ โดยมีเครื่องเซ่นไหว้ ได้แก่ หมาก ๓ กำ เทียน ๑ เล่ม เงินกำนัล พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดง จัดร่วมกับคณะอื่นที่ได้ไปร่วมซึ่งในแต่ละปีจะไม่แน่นอนว่าใครจะเป็นผู้จัดพิธี

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้ ได้แก่

- ๑.๔.๑ หัวหมู
- ๑.๔.๒ ไก่ปากทอง
- ๑.๔.๓ บายศรี ๕ ชั้น
- ๑.๔.๔ ที่ ๑๒ (คือ ของ ๑๒ อย่าง)
- ๑.๔.๕ เทียน
- ๑.๔.๖ ฐูป
- ๑.๔.๗ ดอกไม้ ฯลฯ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ และ มีนักเรียนมาเรียนที่บ้าน ปัจจุบันไม่ได้สอนเนื่องจากสุขภาพไม่ค่อยดี

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะสอนให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงเพลงบอก โดยต้องมีดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกกลีบ

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงเพลงบอกกลีบเป็นการแสดงเพลงบอกแบบโบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ นิง ๑ คู่

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นการคันสด หรือทางเจ้าภาพต้องให้แสดงเกี่ยวกับเรื่องใด

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายจะแต่งกายด้วยผ้าไทย และให้ถูกต้องกับกาลเทศะ

๒.๓ การฝึกซ้อม

การ ซ้อม ในปัจจุบันอาจมีการซ้อมบ้าง เพราะต้องหาลูกคู่ใหม่ เพราะลูกคู่เดิมได้เสียชีวิตหมดแล้ว

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นการคันสด (มีปฏิภาณ)

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑,๕๐๐ บาท - ๓,๐๐๐ บาท หรือแล้วแต่เจ้าภาพ

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๓ - ๕ ชั่วโมง

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔ คน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงเพลงบอกให้ครบถ้วนจากบ้าน

๒.๖ สมาชิกคณะ เพลงบอกกลีบ

๒.๖.๑ นางกระบวน จันทรมณี อายุ ๗๒ ปี หน้าที่ แม่เพลง (แม่บท)

๒.๖.๒ ลูกคู่ที่เคยร่วมแสดงกันมาได้เสียชีวิตหมดแล้ว

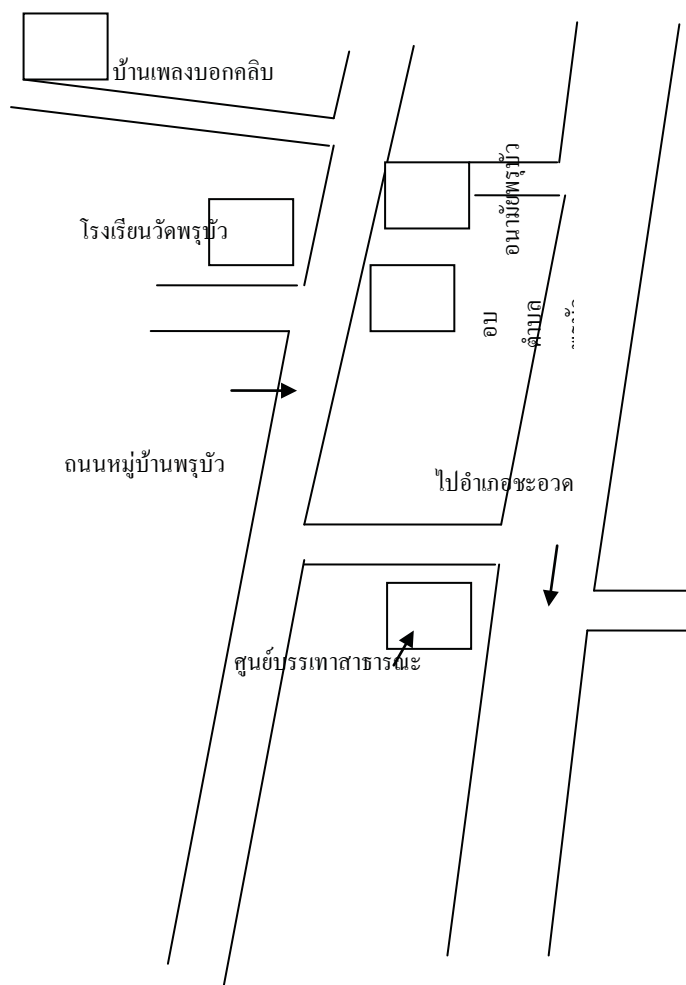
๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกกลีบ

ภาพประกอบ ๑๑๓ บ้านเพลงบอกกลีบ

ภาพประกอบ ๑๑๔ ทางเข้าบ้านเพลงบอกกลีบ

ภาพประกอบ ๑๔๕ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอกกลีบ

๑๑. อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๑๖ นายคล่อง ชูถนอม

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์ ก่อตั้งโดย นาย คล่อง ชูถนอม ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕ ๒ อายุ ๖๓ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๕ หมู่ที่ ๘ ตำบล เกาะขันธุ์ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐ ๕๐ - ๑๖๕๕ - ๓๑๕ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน ควนดินแดง และมีได้ศึกษาต่อเนื่องจากสภาพครอบครัวมีฐานะยากจน จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการ ศึกษา ทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๓ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๑๗ นายคล่อง ชูถนอม กับตัวหนังตะลุง

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายคล่อง ชูถนอม ตำแหน่ง นายหนัง ในสมัยยังเยาว์วัย ได้ติดตามบิดาไปแสดงหนังตะลุงเป็นประจำ บิดาชื่อ นายหมอก ชูถนอม (นายหนังหมอก) ได้เรียนรู้ศิลปะการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจังเมื่ออายุ ๑๐ ปี และต่อมาจึงได้เรียนการแสดงหนังตะลุงกับพี่ชาย นายอำนวย ชูถนอม (นายหนังอำนวย ประดิษฐ์ศิลป์) โดยพี่ชายได้สืบทอดจากบิดาหลังจากบิดาเสียชีวิต และนายคล่อง ชูถนอม ได้แสดงหนังตะลุงครั้งแรกเมื่ออายุ ๑๖ ปี พร้อมทั้งได้เรียนศิลปะการแสดงหนังตะลุงเพิ่มต่ออีก จาก หนังจำนงค์ ส.จูลี ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ พี่ชายได้เสียชีวิต นายคล่อง ชูถนอม จึงได้ตั้งคณะของตนเองขึ้น คือ คณะหนังตะลุงคล่อง จำนงค์ศิลป์ โดยได้รับการถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงจากบิดาและพี่ชาย แต่อุปกรณ์การแสดงทั้งหมดได้สร้างขึ้นใหม่ทั้งสิ้น

๑.๒ การสืบทอด

นายคล่อง ชูถนอม ได้รับการสืบทอดศิลปะการแสดงหนังตะลุงโดยสายเลือดจากบิดา และพี่ชาย คือ บิดาชื่อ นายหมอก ชูถนอม (นายหนังหมอก) และพี่ชาย คือ นายอำนวย ชูถนอม (นายหนังอำนวย ประดิษฐ์ศิลป์) และหนังจำนงค์ ส.จูลี

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายคล่อง ชูถนอม เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง และห้ามหันหน้าจอการแสดงไปทางทิศตะวันตก ในการไหว้ครูของคณะนั้นจะไปร่วมไหว้ครูที่บ้านคณะหนังตะลุง อาจารย์พร้อม พัทลุง หรือ บ้านอาจารย์แคล้ว เสียงทอง ที่จังหวัดพัทลุง

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ รูป เทียน ๘ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ผู้เรียนต้องมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง และสอนตามโรงเรียนต่างๆ ที่ได้รับเชิญ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้รูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียน

ภาพประกอบ ๑๑๘ ตัวหนังตะลุงของนายคล่อง ชูถนอม

๒. ลักษณะ   ของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง   ของคณะกรรมการละเล่น
พื้นบ้าน คณะหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๑๙ นายคล่อง ชูถนอม สานิดการตีโหม่ง

ภาพประกอบ ๑๒๐ การตรวจสอบดูแลรักษาโหม่ง

ภาพประกอบ ๑๒๑ โรงหนังตะลุงสำหรับการแสดงที่บ้านและสอน

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของ แบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ขวา กี่ดาร์ เบส ซอ ซอ กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ การเผยแพร่ข้อมูลทางศิลปะและการแสดงแก่สาธารณชน

ผลงานการแสดงหนังตะลุง ของ หนังคล่อง จ้างงศ์ศิลป์ ที่เผยแพร่ได้แก่หนังจักรๆ วงศ์ๆ และหนังจากเรื่องในโทรทัศน์

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกาย ธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัว ตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บาท - ๑๘,๐๐๐ บาท และขึ้นอยู่กับระยะทาง
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ - ๗ ชั่วโมง
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๙ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

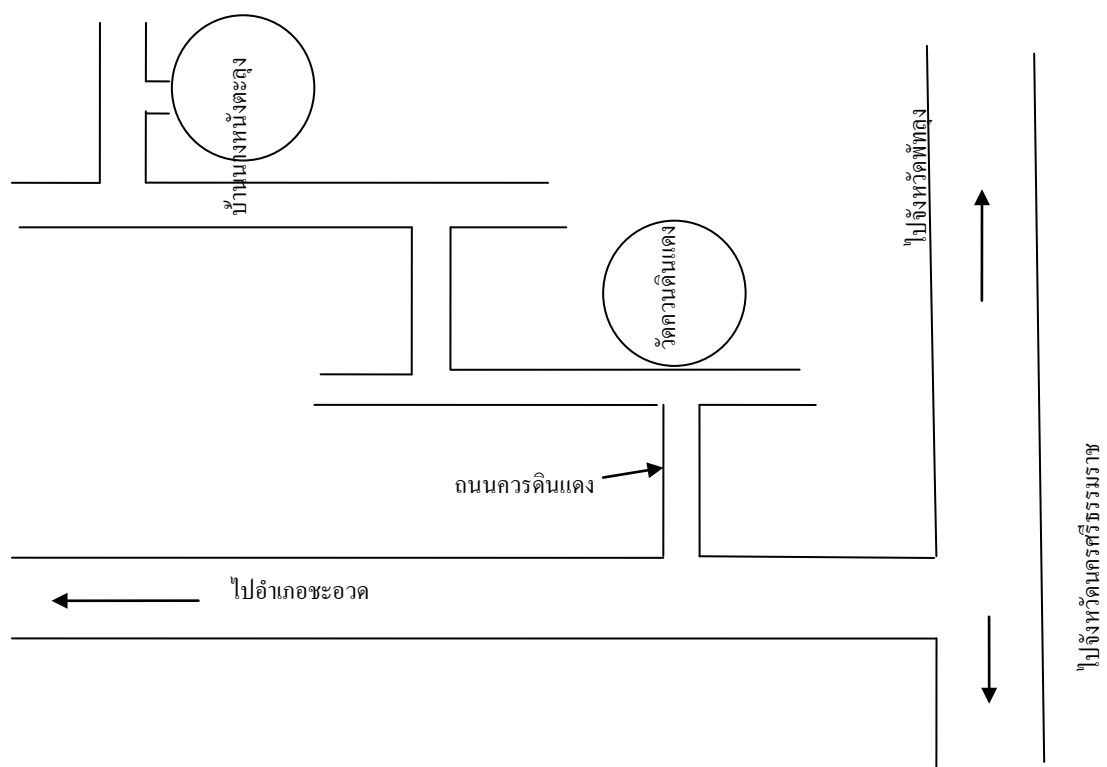
๒.๖ สมาชิกคณะหนัง คล่อง จำนงค์ศิลป์

- ๒.๖.๑ นายฉลอง ชูถนอม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๒ นายจรัส จงไกรจักร อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๓ นายสมนึก จงดี อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๔ นายจิต คงดี อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๕ นักดนตรีสากลแล้วว่าใครจะมาร่วมการแสดงเพราะจะมีบ้านวงดนตรีจัดให้

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๒๒ ที่ตั้งบ้านหนังคล่อง จำนงค์ศิลป์

ภาพประกอบ ๑๒๓ แผนที่ที่ตั้งหิ้งคล่อง จำนวนศิลป์

๑๒. อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๔ นายเสน่ห์ นรสิงห์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง ก่อตั้งคณะโดย นายเสน่ห์ นรสิงห์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๖๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๕๖ หมู่ที่ ๕ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ - ๘๕๖๓ - ๒๓๐ จบการศึกษา ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดหัวค่าย สถานะทางครอบครัว สมรสกับ นางจุรี นรสิงห์ มีบุตร ๑ คน ธิดา ๔ คน ดังนี้

๑. นางสาวสำรวย นรสิงห์ อายุ ๔๓ ปี
๒. นางสาวเรือนแก้ว นรสิงห์ อายุ ๔๐ ปี
๓. นายรุ่งฤทธิ์ นรสิงห์ อายุ ๓๗ ปี
๔. นางสาวศิริวรรณ นรสิงห์ อายุ ๓๕ ปี
๕. นางสาวกาญจนา นรสิงห์ อายุ ๓๓ ปี

ภาพประกอบ ๑๒๕ นางจุรี นรสิงห์ ภรรยา

**ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์แสนห้าน้อยดาวรุ่ง**

ภาพประกอบ ๑๒๖ รางวัลที่ นายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้รับในการแสดงมโนราห์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายเสน่ห์ นรสิงห์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์แสนห้าน้อยดาวรุ่ง ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์ดาแสนห้าน้อยดาวรุ่ง เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีเชื้อสายทางด้านมโนราห์จากบิดา คือ นายกราบ นรสิงห์ (เสียชีวิตแล้ว) เจ้าของมโนราห์คณะ กราบ เสือเผ่า โดยตั้งแต่วัยเด็กนั้นได้ติดตามไปชมการแสดงมโนราห์ของบิดาเป็นประจำ เมื่ออายุได้ ๘ ปี จึงได้เรียนทางด้านการรำนมโนราห์จากบิดาอย่างจริงจัง และเมื่ออายุได้ ๒๑ ปี (ครบเกณฑ์บวช) บิดาจึงได้ทำพิธีโกนจุกและบวชเรียน ๑ พรรษา เพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ (เป็นพิธีประจำตระกูลมโนราห์ เพื่อการเป็นมโนราห์เต็มตัวและตั้งคณะเองได้) เมื่อได้เป็นมโนราห์เต็มตัวและมีคณะของตนเองจึงได้ออกรำนมโนราห์ตลอดมาจนมีชื่อเสียงในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ต่อมาบิดา นายกราบ นรสิงห์ ได้เสียชีวิต เมื่อ ปีพ.ศ. ๒๕๓๗ ตนจึงได้รับอุปการะการแสดงมโนราห์จากบิดามาเพิ่มเติมในคณะ ในปีเดียวกัน นายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้เข้าประกวดการรำนมโนราห์ที่ในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และได้รับรางวัลโล่ทองคำ และถ้วยเกียรติยศ เพื่อเป็นเกียรติประวัติของคณะมโนราห์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์แสนห้าน้อยดาวรุ่ง นายเสน่ห์ นรสิงห์ ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์และสืบเชื้อสายมโนราห์จากบิดา มโนราห์กราบ เสือเผ่า (กราบ นรสิงห์)

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

สำหรับคณะมโนราห์เสนห์น้อยดาวรุ่ง ผู้ที่จะสืบเชื้อสายต่อไปต้องได้รับการผ่านพิธี
โกนจุกก่อน (การเป็นมโนราห์ใหญ่) ก่อนการแสดงต้องมีการไหว้ครูมโนราห์ก่อนทุกครั้ง (โรงครู)
พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดรวมกับคณะอื่น ปกติจะไหว้ครูในบ้านอยู่แล้วเป็นประจำ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ รูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมห่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ รูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้ชุดเดียวกันแล้วเวียนเอา

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะการเล่น
พื้นบ้าน มโนราห์เสนห์น้อยดาวรุ่ง

๒.๑ ลักษณะของคณะการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๑๒๗ ชุดมโนราห์ที่ทางคณะจัดทำขึ้นเอง

ลักษณะการแสดงมโนราห์เสนห์น้อยดาวรุ่งนั้น มีลักษณะ การแสดงมโนราห์แบบโบราณ
และแบบประยุกต์ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วไป ตัวอย่าง เช่น เพลงการ์ดครู เพลงทำบท เพลงทับ เพลงโทน กลอนหก กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อม ในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๕,๐๐๐ บาท - ๓๕,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑.๓๐ น.
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง

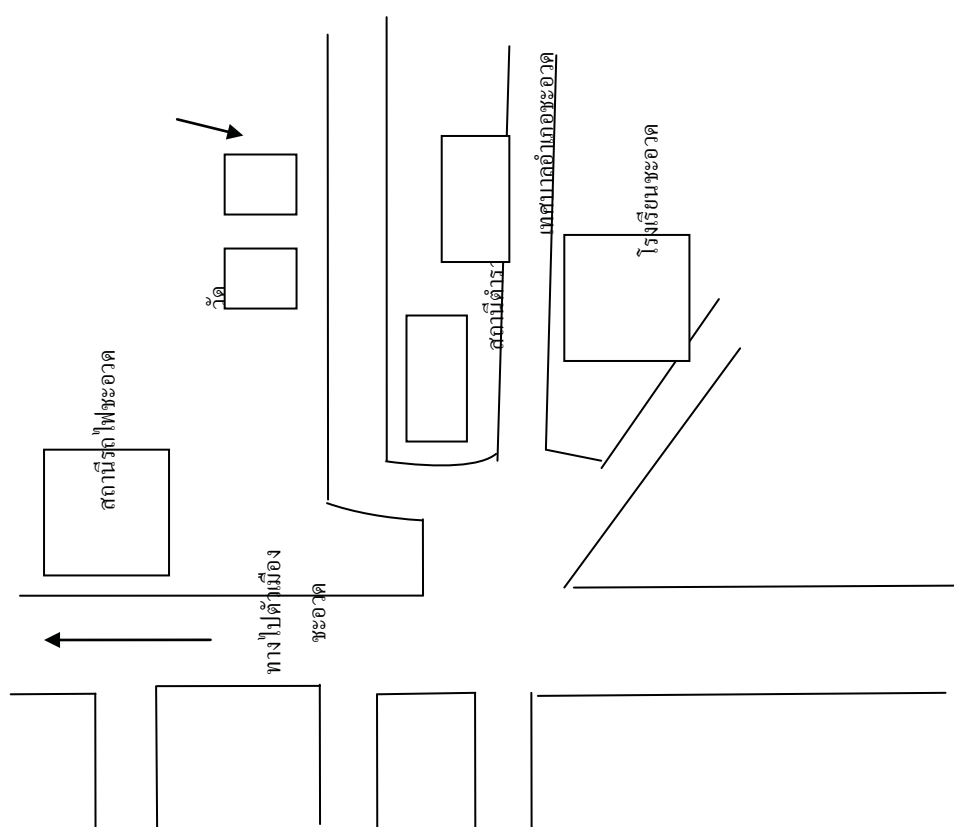
๒.๖.๖ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๐ ปี	หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
๒.๖.๗ นายชอบ สุวรรณ อายุ ๖๔ ปี	หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
๒.๖.๘ นายถาวร ปานด้วง อายุ ๕๖ ปี	หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
๒.๖.๙ นายสมพงษ์ พูนแก้ว อายุ ๖๔ ปี	หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
๒.๖.๘ นายสาคร ชูช่วย อายุ ๔๘ ปี	หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เสนห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๘ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เสนห์น้อยดาวรุ่ง

ภาพประกอบ ๑๒๙ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เสนห์น้อยดาวรุ่ง

๑๓. อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๐ นายครวญ แสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๑ นายครวญ แสงแก้ว และผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน   หนังครวญแสงแก้ว ก่อตั้งโดย นายครวญ แสงแก้ว ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๖๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม ตำบล ชะเมา อำเภอกาบัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๔๑๕/๑ หมู่ ๕ ตำบล เสาธง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๖ - ๑๒๐๓ - ๖๐๖ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดชมพูประดิษฐ์ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๕ คน

**ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน หนักรวญแสงแก้ว**

ภาพประกอบ ๑๓๒ คณะหนังตะลุงครวญแสงแก้วในอดีต

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายครวญ แสงแก้ว ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้ง คณะหนัง ครวญแสงแก้ว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยได้รับแรงบันดาลใจตั้งแต่เมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา โดยครูประจำชั้นมักให้ว่าบทกลอนเป็น ประจำตั้งแต่เมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ประกอบกับมักติดตามไปชมการแสดงหนังตะลุงของน้ำชาย (สุวาท ส่งแสง) เป็นประจำ และได้เรียนศิลปะการแสดงหนังตะลุงจากน้ำชาย ถึงแม้ว่าจะเรียนหนังสือเก่งแต่เนื่องจากฐานะทางบ้านไม่ดีทำให้ต้องทำสวนทำไร่ แต่ก็มีความหวังที่จะมีคณะหนังตะลุงเป็นของตนเอง และสิ่งที่ทำให้มีกำลังใจมากที่สุดก็คือ ชาวบ้านในละแวกที่อาศัยได้ทราบถึงความสามารถของตนจึงได้รวบรวมเงินซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงหนังตะลุงโดยเฉพาะตะเกียงเจ้าพายุ ตนจึงได้แสดงให้ชาวบ้านได้ชมจนเกิดความชำนาญมากขึ้น จนมีชื่อเสียงตั้งแต่อายุ ๑๘ - ๒๐ ปี เพราะได้เข้าประกวดและได้ชนะเลิศรางวัลเหรียญทองคำที่หน้าเมืองนครศรีธรรมราช

ต่อมาเมื่อสมัยที่เริ่มมีภาพยนตร์เข้ามามีบทบาทในสังคม ทำให้งานการแสดงหนังตะลุงน้อยลง หรือมีการว่าจ้างที่ราคาต่ำมากเพราะเจ้าของหนังภาพยนตร์กลางแปลงไม่ว่าง แต่ด้วยความรักและศรัทธาในการแสดงหนังตะลุงตนก็ยอมที่จะรับงานเพราะไม่ต้องการให้ศิลปะพื้นบ้านการแสดงหนังตะลุงต้องหายไป ด้วย และด้วยอนิสงคนี้เองจึงทำให้คณะหนังครวญแสงแก้วจึงยังมีชื่อเสียงถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๑๓๓ ผลงานของนายครวญ แสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๔ ผลงานการแสดงของนายครวญ แสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๕ รางวัลและเกียรติบัตรของนายครวญ แสงแก้วที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๑๓๖ รางวัลของนายครวญ แสงแก้วที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง นายครวญ แสงแก้ว ได้เริ่มเรียน การแสดงหนังตะลุงด้วยใจรักทางแขนงนี้ ต่อมาจึงได้เรียนกับคณะนาย หนังสุวาด ส่งแสง หนังน่วมเต่า ตำบล บางจาก จนมีความสามารถพอที่จะแสดงด้วยตนเองได้ และก่อตั้งคณะหนังของตัวเองในที่สุด

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ของการครอบมือ หนังตะลุง ได้ทำการครอบมือเข้าพิธีครูใหญ่กับ ส่งสามดาว อำเภอกงใหญ่ ในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีข้อห้ามจากที่ครูห้ามมา ดังนี้

๑.๓.๑ ห้ามปลูกโรงคร่อมตอไม้

๑.๓.๒ ๒ คร่อมทางเดิน

๑.๓.๓ คร่อมถนน

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี ในวันพฤหัสบดีแรกของเดือน ๕ และนุ่งขาวห่มขาว ที่บ้านหนังครวญ แสงแก้ว โดยสร้างโรงหนังขึ้นมา เพื่อใช้ในพิธีไหว้ครู

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๕ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๕ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๕ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันยังมีลูกศิษย์มาเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น หนังสือเสริฐ ศ.แสงแก้ว เอกชัย ศรีวิชัย เป็นต้น

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงหนังตะลุง โดยผ่านการ ทำพิธีเหมือนพิธีครอบครู เพื่อการรับเป็นศิษย์

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หนักรวดแสงแก้ว

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของ แบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ซวา กี่ดาร์ เบส กลอง ชูด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.๑ ๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤทัย)

๒.๑.๒.๓ เพลงสาวเหนือ

๒.๑.๒.๔ เพลง น้ำลอคได้ทราย

๒.๑.๒.๕ ใจนางเหมือนดังทางรัก และเพลงลูกทุ่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๑๓๓ ที่ใส่ตัวหนังตะลุงและเครื่องดนตรี

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ ฯลฯ

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท แล้วแต่ระยะทาง
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ ชั่วโมง
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิก คณะหนังควมแสงแก้ว

- ๒.๖.๑ นายควม แสงแก้ว อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

- ๒.๖.๒ นายทำนอง แพรกเมือง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๓ นายเจื่อน ในกลอง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๔ นายนิยม ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๕ นายกอง ในกลอง อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๖ นายวิมล ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กิดำร์ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๗ นายพล ปลอดศักดิ์ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๘ นาย เอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

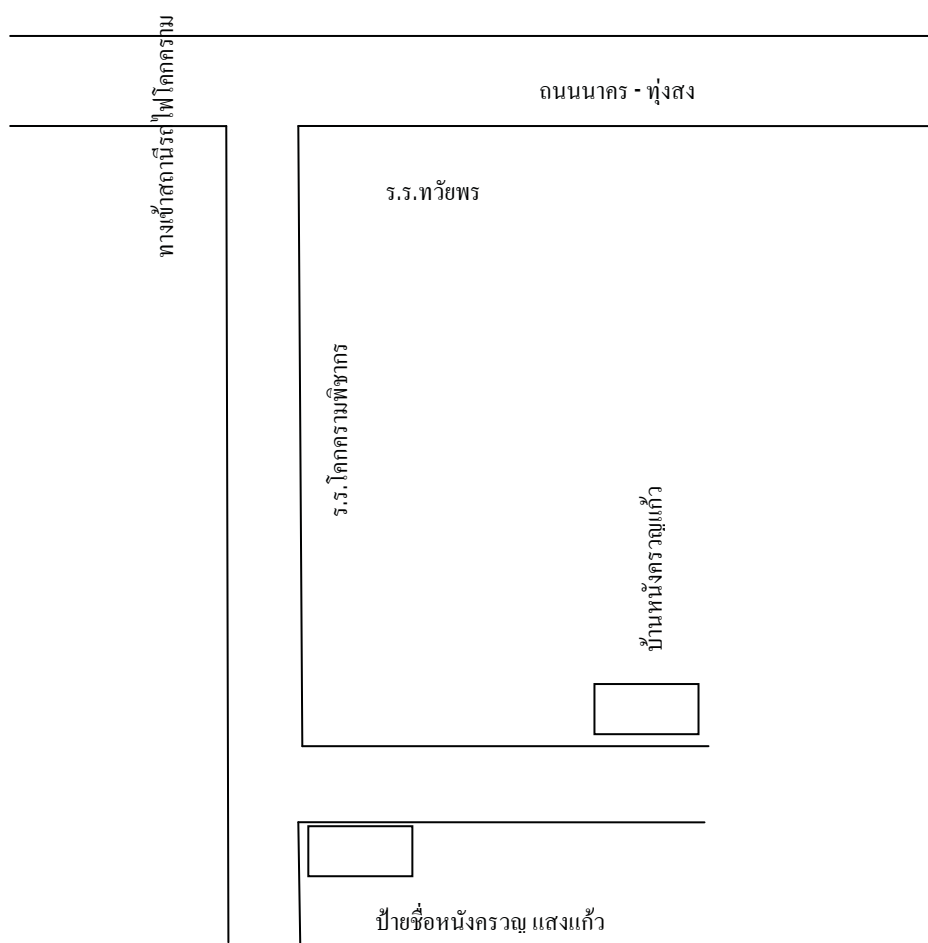
๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครูณแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๘ ที่ตั้งบ้านคณะหนังตะลุงครูณแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๓๙ ภายในบ้านคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครูณแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๐ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๑ ภายในบ้านคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงครวญแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๒ ป้ายปากทางเข้าบ้านหนังตะลุงจรรยาแสงแก้ว

ภาพประกอบ ๑๔๓ ทางเข้าบ้านหนังตะลุงจรรยาแสงแก้ว

๑๔. อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้านมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๔ นางสาวท มูสิกะ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์ ก่อตั้งโดย นางสาวท มูสิกะ ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๗๐ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๗๖ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนเคย อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๘๕ - ๘๗๕๓ - ๕๐๒ จบ การศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียน จันทรวิ (ปิง) สถานะทางครอบครัว สมรสกับนายเหิม มูสิกะ มีบุตร ๑ คน ธิดา ๒ คน คือ นางสาวเจวียน นายสุชาติ นางสาวพรรณิ มูสิกะ

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๕ นายเหิม มูสิกะ สามีนางสาวท มูสิกะ ผู้ให้สัมภาษณ์

ภาพประกอบ ๑๔๖ มโนราห์สาวท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๗ นางรำมโนราห์คณะมโนราห์สาวท นครศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นางสาวท มุสิกะ ได้รับการสืบทอดศิลปะการแสดงมโนราห์จากบิดา ชื่อ นายอำ คงสูง (มโนราห์อำ) และเมื่อตอนอายุประมาณ ๗ - ๘ ขวบ ได้เรียนเพิ่มเติมจากมโนราห์มดขรินทร์ ยอดระบำ เมื่อในสมัยที่ยังเด็กได้ติดตามบิดาไปในการแสดงมโนราห์ทุกครั้ง จึงได้ซึมซับและผูกพันจนเกิดความรักในศิลปะทางด้านนี้ และนางสาวท มุสิกะ ก็ได้ผ่านพิธีเกิดเป็นมโนราห์ใหญ่เช่นเดียวกับการตัดจุกของผู้ชาย ซึ่งตนเป็นผู้หญิงจึงไม่ต้องบวช โดยคณะมโนราห์สาวท นครศิลป์ได้รับความนิยมนและมีชื่อเสียงมากในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการแสดงมโนราห์ในการแก้บน และมโนราห์เหยียบเสน (การรักษาแผลชนิดหนึ่งที่ผิวหนัง)

ภาพประกอบ ๑๔๘ นางรำมโนราห์คณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๙ มโนราห์กับการรักษาโรคตามความเชื่อ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์สวาท นครศิลป์ โดย นางสาวท มูสิกะ ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก บิดานายอำ คงสูง (มโนราห์อำ) และมโนราห์มคชรินทร์ ยอดระบำ ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น และได้ผ่านพิธีโกนจุกตามธรรมเนียมประเพณีโบราณ จนตนเองสามารถนำมาแสดงและก่อตั้งคณะ และทำพิธีเกี่ยวกับมโนราห์ได้

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ ในการแสดงแต่ละครั้งต้องมีการไหว้โรงครูก่อนการแสดงทุกครั้ง (การไหว้ครูระลึกถึงครู)

ภาพประกอบ ๑๕๐ มโนราห์มคชรินทร์ ยอดระบำ

ภาพประกอบ ๑๕๑ มโนราห์มคชรินทร์ ยอดระบำ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูที่จะต้องใช้ ได้แก่

- ๑.๔.๑ หัวหมู
- ๑.๔.๒ ไก่ต้ม
- ๑.๔.๓ บายศรี
- ๑.๔.๔ สุรา
- ๑.๔.๕ ดอกไม้
- ๑.๔.๖ ฐูปเทียน
- ๑.๔.๗ ขนมหแดง
- ๑.๔.๘ ขนมหขาว
- ๑.๔.๙ ค่าไหว้ครู ๑๒ บาท
- ๑.๔.๑๐ ผลไม้ขึ้นอยู่กับลูกศิษย์

ภาพประกอบ ๑๕๒ ที่เก็บเทริดมโนราห์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๑ เทริดมโนราห์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์สวาท นครศิลป์
เครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมี

ภาพประกอบ ๑๕๔ โหม่งมโนราห์ของคณะมโนราห์สาวท นครศิลป์

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ คีย์บอร์ด

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วไป

ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑	เพลงการ์ดครู
๒.๑.๒.๒	เพลงทำบท
๒.๑.๒.๓	เพลงทับ
๒.๑.๒.๔	เพลงโทน
๒.๑.๒.๕	กลอนหก
๒.๑.๒.๖	กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์ โดยนางสาวท มุสิกะ เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น

ภาพประกอบ ๑๕๕ ชุดมโนราห์ที่คณะจัดทำเอง

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณทั้งหมด

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์สวาท นครศิลป์

๒.๖.๑ นางมาลี กิ๋วบุญชู อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นางละไม ชังหนู อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นายโอ เชียงแต้ม อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๔ นายเต๋ สุขด้วง อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๕ นางสาวแก้ว พูลวงศ์ อายุ ๑๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๖ นายเอก เครือแป้น อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๗ ค.ญ.เล็ก คงสุข อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๘ ค.ญ.ทิพย์ พูลวงศ์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๙ นายเนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๓๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๐ นายเรียม ชังหนู อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๑ นายเล็ก บุญมี อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๒ นายกระบวน บุญกิจ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๓ นายสายัญ เจือจินดา อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำสวน

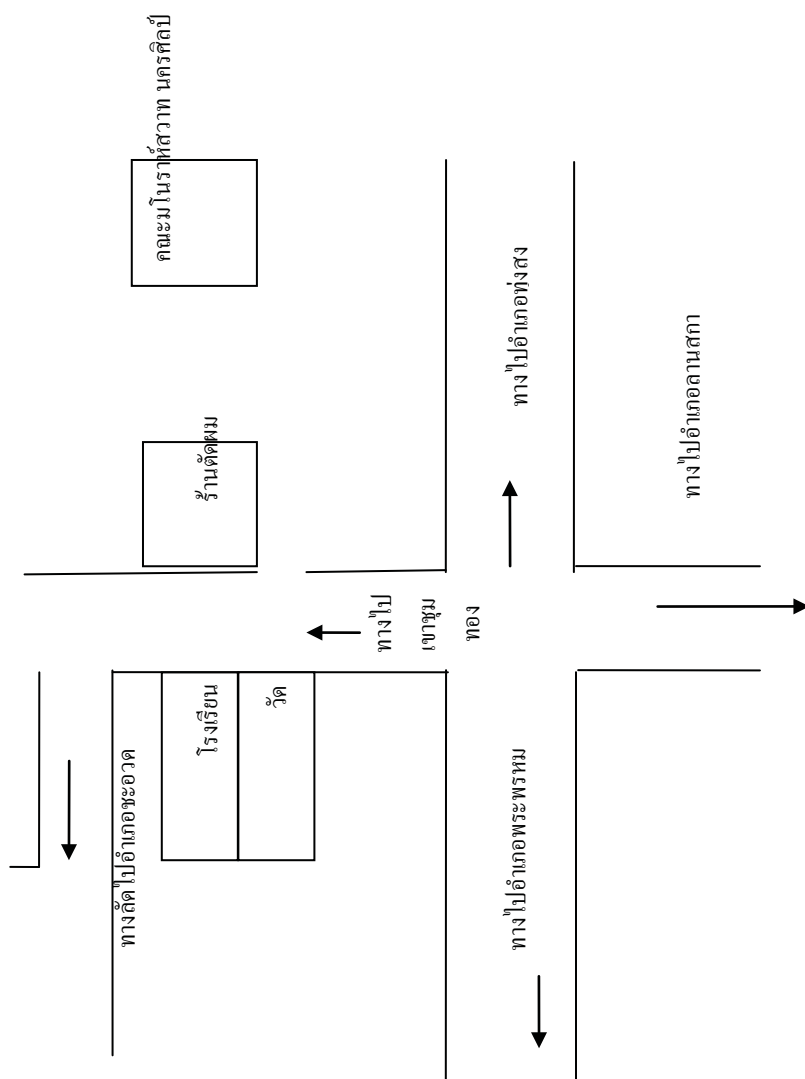
๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๖ บ้านคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๗ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์สวาท นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๔ แผนที่ที่ตั้งของคณะมนโรรส นครศิลป์

๑๕. อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี่

ภาพประกอบ ๑๕๕ นายปฐม มุสิกะ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน   หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ ก่อตั้งโดย นายปฐม มุสิกะ ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๑ อายุ ๖๔ ปี ภูมิลำเนาเดิม บ้านตลาดหนองหม้อ หมู่ที่ ๔ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เขียวใหญ่ (ปัจจุบันเป็นอำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๑๕๓/๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ - ๐๘๓ - ๓๔๖๓ และ ๐๘๓ - ๒๓๓ - ๘๑๕๒ จบ การศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ สถานะทางครอบครัว สมรส

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี่

ภาพประกอบ ๑๖๐ ป้ายศูนย์ฝึกหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๖๑ รางวัลที่นายปฐม มุสิกะ ได้รับ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายปฐม มุสิกะ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดพังขอม (หนองหม้อ) ได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จังหวัด กระบี่ ต่อมาจึงกลับมาอยู่จังหวัด นครศรีธรรมราชบ้านเกิด เพราะการมีใจรักในการแสดงหนังตะลุงเป็นชีวิตจิตใจ และมีลุงซึ่งเป็นนายหนังตะลุง ชื่อหนังจูล่น ศ.จันทร์แก้ว (น้องชายบิดา) และ หนังประกอบ เสียงเสน่ห์ ซึ่งในขณะนั้นเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงมากในภาคใต้ จากนั้นจึงได้ติดตามลุงและอา ต่อมาจึงได้มอบตัวฝึกศิลปะการแสดงหนังตะลุงอย่างเป็นทางการกับหนังป๊อง อ้ายลูกหมี่ เมื่อตอนอายุ ๑๕ ปี ด้วยความสามารถและประสบการณ์ที่ติดตามลุงและอา จึงได้เริ่มออกแสดง ๓ วัด ๓ บ้าน ซึ่งในขณะนั้นอายุ ๑๕ ปี และมีงานแสดงพอสมควร โดยได้รับเงินค่าจ้างบ้างไม่ได้บ้าง งานที่ไม่ได้รับค่าจ้างส่วนใหญ่เป็นความสมัครใจ คือ ประเพณีงานวัด งานโรงเรียน จากประสบการณ์ที่ผ่านมาจึงทำให้มีชื่อเสียงโด่งดังมากเมื่อตอนอายุ ๓๒ ปี

มีช่วงหนึ่งที่หนังตะลุงและมโนราห์ไม่ได้รับความนิยมเหมือนในอดีต บางคณะไม่มีงานแสดงเลย เพราะความเจริญเข้ามาพร้อมทั้งเทคโนโลยี ชาวบ้านจึงไปนิยมชมโทรทัศน์ วีดีโอ และภาพยนตร์ จนล้มเลิกการเล่นพื้นบ้านที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ระยะเวลาประมาณ ๕ - ๖ ปีต่อมา หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ จึงได้สร้างมิติใหม่ในการแสดงหนังตะลุง ซึ่งสามารถทำให้ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านกลับมาอีกครั้งและเป็นที่นิยมมากกว่าเดิม ชนิดที่ว่า “พลิกประวัติศาสตร์การแสดงหนังตะลุง” จนวงการหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงลิ้นไปทั่วภาคใต้ คือการแสดงหนังตะลุงแบบคอนเสิร์ต หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ จัดทัวร์คอนเสิร์ตเป็นเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่จังหวัดชุมพรไปถึงจังหวัดนราธิวาส การแสดงหนังตะลุงในช่วงนั้นเป็นการแสดงหนังตะลุงแบบใหม่ โดยตัวตกจะมีเพลงประกอบเฉพาะ ทำให้เป็นที่นิยมจากวัยรุ่นในสมัยนั้น

หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ ได้รวบรวมศิลปินพื้นบ้านให้มีความรักสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะในช่วงนั้นแต่ละคณะมีน้อยมีงานแสดงเท่าที่ควร จึงอาจจะเกิดความอิจฉาบ้างต่อคณะที่มีงานแสดง จึง

ทำไสยศาสตร์เข้าหากัน หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ ขอมรับว่าสิ่งเหล่านี้ถ้าไม่เกิดกับตัวย่อมไม่รู้แน่ แต่ตัวนายปฐม มูลิกะ ได้ประสบด้วยตนเองมาแล้ว จึงต้องการหยุดสถานการณ์ด้วยการจัดตั้งองค์กรศิลปินพื้นบ้านให้กับ อำเภอต่างๆ จนถึงระดับจังหวัด รวมเรียกว่าสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้าน โดยหนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ ได้รับความเชื่อถือของศิลปินพื้นบ้านจำนวนมากเลือกให้รับตำแหน่งประธานองค์กร และจากความคิดริเริ่มนี้เองจึงเป็น ต้นแบบในการจัดตั้งองค์กรศิลปินพื้นบ้านของต่างจังหวัด ตัวอย่างเช่น หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ และบุญธรรม เทตเกียรติ ได้ช่วยจัดตั้งสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านให้กับ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง ชุมพร และพัทลุง หลายๆ จังหวัดรวมตัวกันเป็นสหภาพพันธ์ศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ โดยคณะกรรมการแต่ละจังหวัดได้มีมติเห็นชอบ แต่งตั้งให้หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ เป็นประธานสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านภาคใต้ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนประธาน สหพันธ์ศิลปินพื้นบ้านนครศรีธรรมราช จึงมีการแยกออกมาเป็นสมาคมศิลปินพื้นบ้านนครศรีธรรมราช สมาคมที่ได้แยกออกมานี้กรรมการสมาคมได้ทำผิดกฎหมายโดยมีการฟ้องร้องถึงศาล นายกสมาคมจึงได้ขอร้องให้หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ เข้ารับตำแหน่งหน้าที่แทน โดยเอาเสียงสมาชิกข้างมากตัดสิน จึงได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งนายกสมาคมศิลปินพื้นบ้านอย่างสมบูรณ์ จาก นายบุญญวัฒน์ ชีช่วง ปลัด จังหวัด โดยในขณะนั้นทำหน้าที่รักษาการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑

สาเหตุที่หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ ได้รับการไว้วางใจจากเหล่าศิลปินพื้นบ้านมาตลอด ก็คือเป็น บุคคลที่มีแต่ให้ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรักเมตตาต่อเพื่อนศิลปิน ให้ความรู้กับศิลปิน แบ่งปันสิ่งของเมื่อ ศิลปินตกทุกข์ได้ยาก และที่สำคัญก็คือการให้อภัยซึ่งกันและกัน

ด้านช่วยเหลือสังคม

แก้ปัญหาให้กับวัดหนอง (วัดพังยอม) ซึ่งเป็นวัดบ้านเกิด และสร้างมณฑปประดิษฐานรูปปั้น เกจิอาจารย์ดัง ห่องน้ำ จนได้รับโล่บุคคลดีเด่นจาก พลโทกิตติ รัตนฉายา อดีตแม่ทัพภาคที่ ๔ จัดแสดง คอนเสิร์ตหนึ่งตะลุงหาเงินซ่อมแซมศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ในสมัยของผู้ว่า พลโทกมล ประจวบเหมาะ และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง นำหนึ่งตะลุงปฐม อ้ายลูกหมี่ ไปแสดงเพื่อหาเงิน สร้างสนามบาสเกตบอลให้กับโรงเรียนภาคใต้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และแสดงให้กับ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ นอกจากนี้ที่กล่าวด้านช่วยเหลือสังคมพอสรุปได้ดังนี้

- ๑) ได้รับเกียรติเป็นประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๓ สมัย
- ๒) ได้รับเกียรติเป็นประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒ สมัย (ลาออกเพราะไม่มีเวลา)
- ๓) ได้รับเกียรติเป็น กก.ตร. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่เดินสายเลี้ยงอาหาร เด็กกลางวัน เด็กนักเรียนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑๓ โรงเรียน
- ๔) เดือน ๖ หรือเดือน ๕ ของแต่ละปี หนึ่งปฐม อ้ายลูกหมี่ นำคณะหนึ่งตะลุงที่เป็นลูกศิษย์ เพื่อนคณะหนึ่งตะลุงต่างๆ ให้อำเภอแสดงความกตัญญูต่อครูอาจารย์ และบรรพบุรุษ

๕) ได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของหนังตะลุงและ
ฝึกสอนการแสดงหนังตะลุง เช่น โรงเรียนจรัสพิชากร และโรงเรียนพรหมคีรี

๖) ในขณะที่ดำรงตำแหน่งทำหน้าที่เป็นประธานสภาสหพันธ์ศิลปินพื้นบ้าน ได้จัดให้ศิลปิน
รุ่นใหม่แข่งขันชิงถ้วยของบุคคลสำคัญในประเทศ เช่น ถ้วยของพลเอกเปรม ติวันยชนวน เป็นต้น โดยจัดที่
ทุ่งสง จัดที่งานสารทเดือนสิบ ณ ทุ่งท่าลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช และจัดที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๗) คณะศิลปินพื้นบ้านทุกแขนงพร้อมที่จะสนับสนุนให้นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่ เป็นศิลปิน
แห่งชาติ โดยเฉพาะลูกศิษย์ และคณะศิลปิน เช่น

๑) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๒) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๓) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๔) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๕) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๖) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๗) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๘) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๙) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๐) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๑) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๒) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๓) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๔) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๕) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๖) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๗) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๘) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๑๙) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๒๐) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๒๑) หนังสือ นั่งปทุม อ้ายลูกหมี่

๒๒) เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง

นายปฐม มุสิกะกับการแสดงหนังตะลุง

นายปฐม มุสิกะ ตำแหน่งนายหนังตะลุงของหนังปฐม อ้ายลูกหมี่ เมื่ออายุ ๑๕ ปี ได้ สำเร็จ การศึกษาทางด้านการแสดงหนังตะลุงจากคณะหนังปล้อ่ง อ้ายลูกหมี่ การแสดงหนังตะลุง ในลักษณะการ ดำเนินตามเนื้อเรื่องยึดถือมาจากอาจารย์เป็นหลัก แสดงเรื่องจักรๆ วงศ์ๆ เหาะเหิร เดินอากาศ ดาญแล้วชุบ ชีวิตขึ้นมาใหม่ เช่น เรื่อง อภินิหารดาบสายฟ้า เรื่อง ผู้ดีที่มีกรรม

ต่อมามีแนวบันเทิงแปลกๆ ใหม่ๆ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในเมืองไทย เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่นิยมของชาวบ้านในขณะนั้น จนทำให้ชาวบ้านลืมนหนังตะลุง มักจะพูดกันว่าใครดูหนัง ตะลุงมักจะพูดกันว่าเขาไม่ทันสมัย ทำให้ไม่มีงานแสดงหนังตะลุงเป็นระยะเวลา ๘-๙ ปี หนังปฐม อ้ายลูก หมี่ เกิดท้อแท้ คิดจะเปลี่ยนอาชีพใหม่ แต่ก็ไม่ละความพยายาม

เมื่อหนังปฐม อ้ายลูกหมี่ อายุประมาณ ๓๒ ปี ได้สร้างมิติใหม่ให้กับหนังตะลุงจนมีชื่อเสียง โด่งดังขึ้นมาอีกครั้ง จนมีงานเล่นมือ ศิลปินหนังตะลุงทุกคณะทางภาคใต้มีงานแสดง นายหนังตะลุงที่ฝึก ใหม่ก็มีมาก แนวการแสดงหนังตะลุงแนวใหม่นี้ เรียกว่า “คอนเสิร์ตหนังตะลุง ปฐม อ้ายลูกหมี่” ตะลุง คอนเสิร์ตโรงแรกของโลก จอยักษ์ เวทีใหญ่ รูปตัวหนังตะลุงใหญ่ขึ้น แสงสีเสียงรอบทิศทาง แนวเรื่องหนัง ตะลุง ย่อให้สั้นลง เรื่องหนังตะลุงมีทุกระส เน้นหนักให้วัยรุ่น และการทำให้เยาวชนรุ่นใหม่สนใจในหนัง ตะลุง หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ แต่งเพลงสอนวัยรุ่น โดยเฉพาะนักศึกษาที่พ่อแม่ลำบากส่งให้ลูกมาศึกษาไกล บ้าน เช่น เพลง “หัวอกพ่อ” ย่อๆ

“อยู่บ้านพ่อแม่หนี้สินรุงรัง ความหวังให้ลูกได้เป็นนาย มือถือมีดกรีดขางเข้าไว้ รุนรกรุน จ้าง ของเข้าไว้”

มีหลายเพลง เช่น “เมืองไทย เมืองธรรม” เพลงภัยยาเสพติด เพลงต่อต้านทางเพศ จนกระทั่ง เดียวนี้หนังตะลุงหลายคณะที่มีชื่อเสียงมักจะแสดงไม่เป็นเรื่องเป็นราว ดลกสนุกสนานเสียมาก จนกลายเป็น ตะลุงทอล์คโชว์ ซึ่งเอาแบบอย่างมาจากหนังปฐมอ้าย ลูกหมี่ แต่หนังตะลุงคณะอื่นก็ไม่สามารถได้รับความ นิยมเท่ากับหนังปฐม อ้ายลูกหมี่ ซึ่งหนังปฐม อ้ายลูกหมี่ ได้รับความนิยม มีงานแสดงในปีหนึ่งๆ ไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ ครั้ง

การแสดงเนื้อเรื่องหนังตะลุงปัจจุบัน เมื่อหนังปฐม อ้ายลูกหมี่ ประมาณ อายุ ๕๓-๕๔ ปี มีการ แสดงหนังตะลุงแนวใหม่ จนประชาชนมีความสนใจและชื่นชอบในการแสดงมากกว่าเดิม ได้เอาตำนาน หรือประวัติเก่าๆ มาแสดง เน้นหนักในทาง ศิลธรรม วัฒนธรรม พยายามสืบค้น ตำรา ประวัติที่แท้จริง ออกมาเป็นผลงานสู่ชาวบ้าน เช่น เรื่อง ประวัติพระบรมธาตุเมืองนคร ตำนานหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด เรื่ององค์ลีมาล เรื่องที่นำมาแสดงทั้ง ๓ เรื่องนี้ เป็นที่นิยมและชื่นชมของประชาชนเป็นอย่างมาก เรื่ององค์ลี มาล จะมีทุกระสชาติ หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ นิยมออกหนังรูปเทวดาส่องเนตร เพราะเทวดารู้เห็นหมด เช่น สอนให้ชาวบ้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อต่ออายุให้กับโลก การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตาม แนวพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แนะนำให้ชาวบ้านยึดสถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ แนะนำให้ชาวบ้าน สรรหานักการเมืองมาบริหารงานในบ้านในเมืองของเราทั้งระดับ

ท้องถิ่นและระดับชาติ โดยยึดเอาพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ อันบ้านเมืองเรานั้น ประกอบไปด้วยคนดี และคนไม่ดี ไม่มีใครสามารถทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ นอกเสียจาก เราช่วยกัน ส่งเสริมให้คนดีมาปกครองบ้านเมือง และมาควบคุมคนไม่ดี อย่าให้มีอำนาจและก่อความวุ่นวายขึ้นใน ประเทศได้ทวดาเตือนวัยรุ่นเรื่องภัยยาเสพติด เช่น กลอนบทหนึ่งตอนท้ายมีว่า

“หญิงชายใดถ้าใฝ่หา ยาเสพติด
มาเป็นมิตรเคียงข้าง ไม่ห่างเหิน
จะลำบากยากไร้ ไม่เจริญ
ต้องเผชิญกับภัยพิบัติ ไปทุกครั้งทุกคราว
เฮโรอีนสุราหลง ชวนกันเล่นผงขาว
ไอระเหยเซซชม สูดดมกาว
จะทรุดเศร้าวินาศ ทำให้ประสาทโทรม
เสียกำลังทั้งทรัพย์สิน ดับสมอง
ผิวผุดผ่องเขียวชอุ่ม จะทำให้เสียรูปโฉม
อนาคตหมดสุข จะทุกข์ทรม
ทั้งน้ำวโน้มสังคม ให้จมลง”

โดยเฉพาะวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา ทางสมาคมคัดเลือกให้หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ เป็นนายกสมาคมศิลปินพื้นบ้าน ทำการแสดง ณ สนามหน้าเมือง หลังจากทำการถวายพระพร สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถแล้ว ซึ่งในวันนั้นเป็นวันแม่แห่งชาติ หนังปฐม อ้ายลูกหมี่ ได้ยกเอาแม่ ๓ ประเภท มาแสดง คือ ๑) แม่บังเกิดเกล้า ๒) แม่ซื้อ และ ๓) แม่ธรณี (คือแม่ของแผ่นดิน) แยกแยะแต่ละ ท่าน ให้คนเข้าใจ

ภาพประกอบ ๑๖๒ เวทีถาวรใช้ในการสอนและการแสดงที่บ้าน

ภาพประกอบ ๑๖๓ ภาพขณะสอนให้ทราบถึงเอกลักษณ์ของตัวหนัง

ภาพประกอบ ๑๖๔ ภาพเอกลักษณ์ของตัวหนัง

ภาพประกอบ ๑๖๕ ภาพถ่ายศิลปินพื้นบ้านกับเอกชัย ศรีวิชัย

ภาพประกอบ ๑๖๖ หนังสือพิมพ์ อ้ายลูกหมี่แนะนำการใช้คำราชาศัพท์แก่เยาวชน

ภาพประกอบ ๑๖๗ เยาวชนที่มาทำการฝึกเล่นหนังตะลุงบูชาพระระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์

ภาพประกอบ ๑๖๘ สอนเยาวชนที่มาฝึกเล่นหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๖๕ ชาวชนที่มามีเล่นหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๖๐ สอนชาวชนที่มามีเล่นหนังตะลุงแบบตัวต่อตัว

ภาพประกอบ ๑๖๑ หนังสือพิมพ์ อ้ายลูกหมี่ถ่ายภาพร่วมกับคณะชาวชนที่มามีเล่นหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๑๘๒ โรงหนังตะลุงที่ใช้สำหรับสอนเยาวชน

๑.๒ การสืบทอด

นายปฐม มูสิกะ ได้รับการสืบทอดศิลปะทางด้านการแสดงพื้นหนังตะลุงจากนายหนังตะลุงจูล่น ศ.จันทร์แก้ว (ลุง) และ หนังประกอบ เสียงเสน่ห์ (น้องชายบิดา) ซึ่งในขณะนั้นมีชื่อเสียงมากในภาคใต้ และ ครูหนังป๊อง อ้ายลูกหมี่ โดยฝึกการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจังเมื่อตอนอายุ ๑๕ ปี โดยฝึกได้ประมาณ ๑ ปี ในสมัยนั้นต้องฝึกด้วยความจำและใช้ความอดทนเป็นอย่างมากโดยต้องทำทุกอย่างทั้งทางด้านการแสดง หนังตะลุง และการปฏิบัติต่อครูที่เปรียบเสมือนบิดามารดา เพราะท่านอาจารย์เองก็ไม่ว่านั่งสือ (อ่านเขียน ไม่ได้) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจำเป็นอย่างมาก นอกจากเราจะมาบันทึกไว้เอง

ภาพประกอบ ๑๘๓ ที่ตั้งโต๊ะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำคณะ

ภาพประกอบ ๑๗๔ การตั้งโต๊ะหมู่บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการไหว้ครู

ภาพประกอบ ๑๗๕ การไหว้ครูหนังตะลุง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งต้องหันหน้าจอไปทางทิศเหนือหรือทางทิศตะวันออก และ
การไหว้ครูไหว้ประมาณเดือน ๕ หรือเดือน ๖ ในวันพฤหัสบดีซึ่งถือว่าเป็นวันครู การจัดไหว้ครูจะจัดไหว้
ครูเป็นพิธีใหญ่ที่บ้าน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมห่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๕ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๕ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๕ ดอก

๑.๔.๕ ของหวาน เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ฝึกเยาวชนที่ศูนย์หนังตะลุงที่ตนเองเป็นผู้ก่อตั้งขึ้น ปัจจุบันสอนอยู่ประมาณ ๒๒ คน และสอนให้กับผู้ที่ต้องการเรียนรู้จริง

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้ธูปเทียนหมากพลูมาสมัครเป็นศิษย์

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หนังปฐม อ้ายลูกหมี่

ภาพประกอบ ๑๗๖ ปกผลงานของหนังปฐม อ้ายลูกหมี่

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณและประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา กีตาร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒. ๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ เพลงกนิรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤทัย)

๒.๑.๒.๓ เพลงสาวเหนือ

๒.๑.๒.๔ เพลง น้ำลอคใต้ทราย

๒.๑.๒.๕ ใจนางเหมือนดังทางรัก และเพลงลูกทุ่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๑๘๗ โหม่งตะลุงของคณะปทุม อ้ายลูกหมี่

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน หรือเพื่อให้เข้ากับวงดนตรีในการแสดงหนังตะลุง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันสำคัญต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งานทอดกฐินงานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท - ๑๘,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒๐.๐๐ น. - ๐๑.๐๐ น.
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑๕ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิก คณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี่

- ๒.๖.๑ นายปฐม มุสิกะ อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง
- ๒.๖.๒ นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๓ นายปุ่น วิชัยดิษฐ์ อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๔ นายสมนึก ปอดทรัพย์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ลูกคู่
- ๒.๖.๕ นายสมชาย วิชัยดิษฐ์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ ลูกคู่
- ๒.๖.๖ นายมน ปอดทรัพย์ อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ ลูกคู่
- ๒.๖.๗ นายชนะ สายน้อย อายุ ๓๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ลูกคู่
- ๒.๖.๘ นายชูเกียรติ เรืองณรงค์ อายุ ๔๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ลูกคู่
- ๒.๖.๙ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๑๐ นายสุชีพ จิตงาม อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ลูกคู่
- ๒.๖.๑๑ นายสื่อง ประจักษ์รัตน์ อายุ ๓๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ลูกคู่

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังปฐม อ้ายลูกหมี่

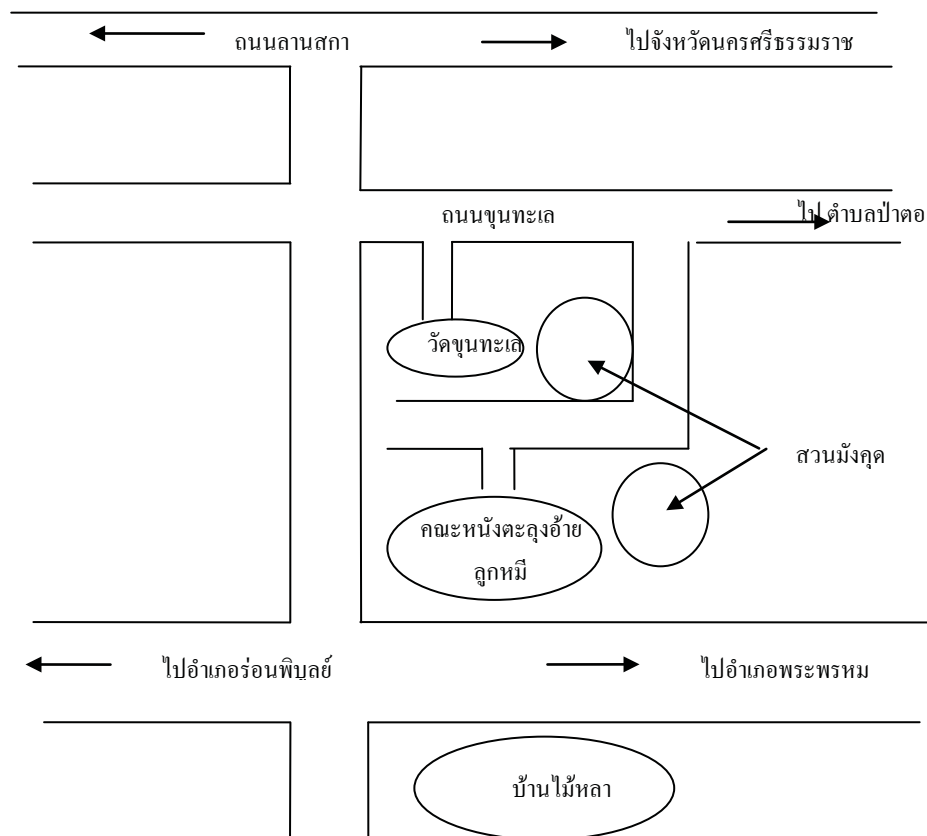
ภาพประกอบ ๑๘๘ ที่ตั้งของคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี่

ภาพประกอบ ๑๘๙ ทางเข้าของคณะหนังปฐม อ้ายลูกหมี่

ภาพประกอบ ๑๘๐ รถของคณะหน้งปฐุม อ้ายลูกหมี

ภาพประกอบ ๑๘๑ แผนที่ที่ตั้งของคณะหน้งปฐุม อ้ายลูกหมี

๑๖. อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๘๒ นางเกษร เขตนิคม

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์ ก่อตั้งโดย นางเกษร เขตนิคม อายุ ๓๔ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๔ ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐ มีถือ ๐๘๖- ๒๗๗๖-๓๔๔ บิดา นายเกษม เกื้อเสนาะ เป็นหนังตะลุง มารดา นางปราณี เกื้อเสนาะ เป็นมโนราห์การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จาก การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะ สมรสกับ นายณรงค์ เขตนิคม มีธิดา ๒ คน คือ นางสาวกนกพร และ ค.ญ.เบญจวรรณ เขตนิคม

ภาพประกอบ ๑๘๓ นางปราณี เกื้อเสนาะ มารดานางเกษร เขตนิคม

ภาพประกอบ ๑๔๔ นางสาวกนกพร เขตนิยม ทายาทของ นางปราณี เกื้อเสนาะ

ประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๔๕ รางวัลและเกียรติบัตรที่นางเกษร เขตนิมิต ได้รับ

๑. ประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

นางเกษร เขตนิมิต ได้ฝึกหัดมโนราห์เมื่ออายุ ๗ ปี กับ อาจารย์ คลื่น สวงทอง และได้เริ่มออกแสดงมโนราห์เมื่ออายุ ๘ ขวบ ก่อตั้งคณะมโนราห์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับรางวัลทางการแสดงมโนราห์ เช่น

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดดนตรีพื้นบ้านมโนราห์

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รางวัลชนะเลิศโนราอาชีพ เทศกาลวันสารทเดือนสิบ จากท่านทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รางวัลพระราชทานชนะเลิศการแสดงมโนราห์ จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ในการประชันมโนราห์ซึ่งถ้วยพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาพประกอบ ๑๘๖ รางวัลพระราชทานชนะเลิศการแสดงมโนราห์ ปี ๒๕๔๕

ภาพประกอบ ๑๘๗ รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ในการประชันมโนราห์ ปี ๒๕๕๓

ภาพประกอบ ๑๔๘ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันโนราห์ ชิงโล่พระราชทาน

ภาพประกอบ ๑๔๙ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดโนราห์ ปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ภาพประกอบ ๑๕๐ รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดดนตรีพื้นบ้านโนราห์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔

ภาพประกอบ ๑๕๑ รางวัลชนะเลิศโนราอาชีพ ปี ๒๕๕๕ จากท่านทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการเล่นพื้นบ้านโนราห์เกษร นครศิลป์ โดย นางเกษร เขตนิมิต มีสายทางด้านศิลป์พื้นบ้านอยู่แล้ว คือ มีมารดา นางปราณี เกื้อเสนาะ เป็นมโนราห์ และมีบิดา นายเกษม เกื้อเสนาะ เป็นนายหนังตะลุง และได้สืบทอดศิลปะการแสดงเพิ่มเติมจากอาจารย์มโนราห์ คลื่น สวงทอง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ ในการแสดงแต่ละครั้งต้องมีการไหว้โรงครูก่อนการแสดงทุกครั้ง (การไหว้ครูระลึกถึงครู)

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ รูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ รูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๑๕๒ โรงมโนราห์ของมโนราห์เกษร นครศิลป์

ลักษณะการแสดงมโนราห์เกษร นครศิลป์ มีลักษณะ การแสดงมโนราห์แบบโบราณ และแบบประยุกต์ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ต่างๆ ไป

ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑	เพลงการ์ดครู
๒.๑.๒.๒	เพลงทำบท
๒.๑.๒.๓	เพลงทับ
๒.๑.๒.๔	เพลงโทน
๒.๑.๒.๕	กลอนหก
๒.๑.๒.๖	กลอนสี่ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๑๕๓ การแต่งกายของมโนราห์เกษร นครศิลป์

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท – ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง
- ๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ – ๑.๓๐ น.
- ๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน
- ๒.๕.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์เกษร นครศิลป์

- ๒.๖.๑ นางสาวกนกพร เขตนิยม อายุ ๑๗ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
- ๒.๖.๒ ด.ญ.เบญจวรรณ เขตนิยม อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
- ๒.๖.๓ นายประธม ชนะฤทธิ์ อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
- ๒.๖.๔ นายอริป จิมชัย อายุ ๑๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
- ๒.๖.๕ นางสาวเบญจภรณ์ อายุ ๑๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

๒.๖.๖ นายเกษม เกื้อเสนาะ อายุ ๖๑ ปี

หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๗ นายคล่อง สงวนทอง อายุ ๘๖ ปี

หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๘ นายประทอง สงวนทอง อายุ ๖๗ ปี

หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

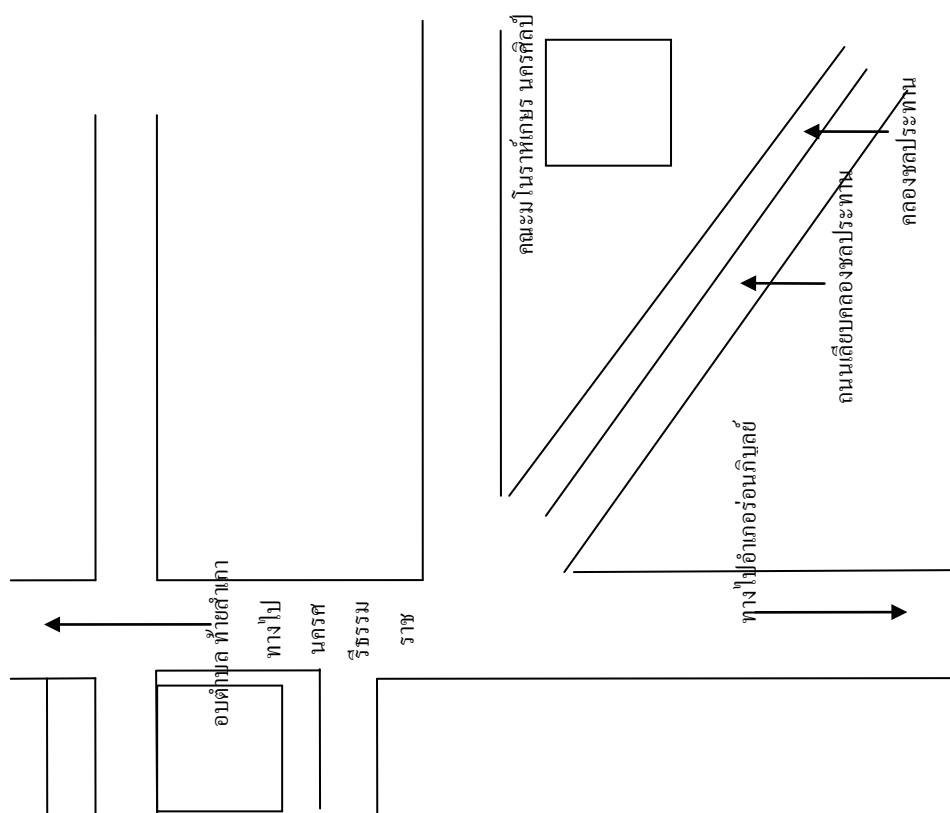
๒.๖.๙ นายคลั่น สงวนทอง อายุ ๘๕ ปี

หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๔ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เกษร นครศิลป์

ภาพประกอบ ๑๕๕ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เกษร นครศิลป์

๑๗. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกทวิ อัสวิน

ภาพประกอบ ๑๕๖ นายทวิ กาจิริต

ภาพประกอบ ๑๕๗ รางวัลที่นายทวิ กาจิริต ได้รับ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก ทวิอัสวิน ก่อตั้งโดย นายทวิ กาจิริต ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) และ นายหน่ง เกิดเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ อายุ ๖๘ ปี ภูมิลำเนา ตำบล ป่าระกำ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๖ หมู่ ๗ ตำบล อินทรี อำเภอ พรหมคีรี จังหวัด นครศรีธรรมราช (อดีตเป็นอำเภอเมือง) โทรศัพท์ ๐๘๔ - ๖๒๕ - ๐๒๓๒ จบ การศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ จาก โรงเรียน ป่าระกำ สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๔ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะ การละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกทวิอัสวิน

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นายทวิ กาจิริด ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ได้เริ่มการแสดงเพลงบอกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ในวัยเด็กนายทวิ กาจิริด มีความสนใจในศิลปะการทอกเพลงบอกเป็นอย่างมากจึงได้อาศัยการฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตนเอง จนเมื่ออายุได้ ๒๐ ปี ได้เริ่มเข้าสู่วงการเพลงบอก และได้มีโอกาสไปเรียนรู้เทคนิคและศิลปะการทอกเพลงบอกเพิ่มเติมจากเพลงบอกแมน อักษรกุล (แมน วังวัว) และได้ทอกเพลงบอกเป็นอาชีพคู่กับการจัดรายการวิทยุมาจนปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๑๕๘ รางวัลที่ นายทวิ กาจิริด ได้รับ

ภาพประกอบ ๑๕๙ รางวัลที่ นายทวิ กาจิริด ได้รับ

รางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๒๕ รางวัลชนะเลิศโล่ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในการประกวดเพลงบอกลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี ณ เวทีการประกวดสนามกีฬากลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- พ.ศ. ๒๕๔๓ รางวัลชนะเลิศ การประกวดเพลงบอกล่องในงานเทศกาลเดือนสิบ ณ เวทีการประกวดทุ่งท่าลาด จัดโดยศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- พ.ศ. ๒๕๔๕ รางวัลชนะเลิศ การประกวดเพลงบอกล่องในงานเทศกาลเดือนสิบ ณ เวทีการประกวดทุ่งท่าลาด จัดโดยศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- พ.ศ. ๒๕๕๔ รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ การประกวดเพลงบอกล่องอาชีพชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ ๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกล่องทวิอัสวิน ได้เริ่มเรียนการแสดงเพลงบอกล่องทวิอัสวิน ด้วยความรักในการแสดงของด้านนี้ โดยได้เรียนการแสดงเพลงบอกล่อง เริ่มหัดเพลงบอกล่องกับครูแมน อักษรกุล

ภาพประกอบ ๒๐๐ ตัวหนังตะลุงที่ไว้บูชาก่อนการแสดง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านการแสดงเพลงบอกล่องทวิอัสวิน ด้วยการไหว้ครูของเจ้าภาพได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม เงินกำนัล พิธีไหว้ครูของทาง ด้านการแสดง จัดรวมกันที่บ้านหนังรุ่งฟ้า แสงทอง ตำบลบางจาก

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครูจะต้องใช้ ได้แก่

- ๑.๔.๑ หัวหมู
- ๑.๔.๒ ไก่ปากทอง
- ๑.๔.๓ บายศรี
- ๑.๔.๔ ที่ ๑๒ (คือ ของ ๑๒ อย่าง)
- ๑.๔.๕ เทียน
- ๑.๔.๖ ธูป
- ๑.๔.๗ ดอกไม้ ฯลฯ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ และมีนักเรียนมาเรียนที่บ้าน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

จะให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดง เพลงบอกทวิ อศวิน โดยต้องมีขันหมากมาบูชาครูก่อนรับเป็นศิษย์อาจารย์กัน

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงบอกทวิ อศวิน

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงเพลงบอกทวิ อศวินแบบโบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ นิง ๑ คู่

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เป็นการคันสด

ภาพประกอบ ๒๐๑ เสื้อม่อฮ่อม และโสร่ง ที่ใช้ใช้ในการแสดงเพลงบอก

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบต้นฉบับ คือ นุ่งผ้าแดง หรือโสร่ง และใส่เสื้อม่อฮ่อม

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบัน ไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นการคันสด (มีปฏิภาณ)

ภาพประกอบ ๒๐๒ นายทวี กาจิริต กำลังสาธิตการร้องเพลงบอก

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท - ๑๐,๐๐๐ บาท
- ๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๓ - ๕ ชั่วโมง
- ๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๔ คน
- ๒.๕.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงเพลงบอกให้ครบถ้วนจากบ้าน

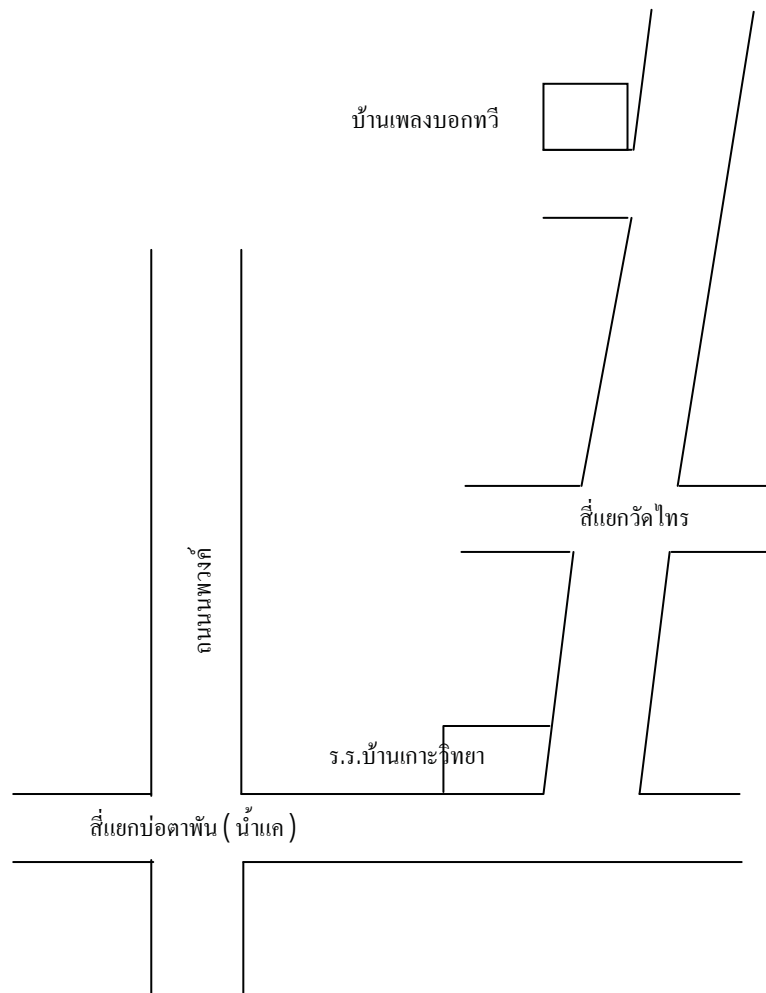
๒.๖ สมาชิกคณะ เพลงบอก ทวีอัสวิน

- ๒.๖.๑ นายทวี กาจิริต อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ แม่เพลง (แม่บท)
- ๒.๖.๒ นายขจร ลำอากาย อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๓ นายสุรินทร์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๔ นายชยชัย (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก ทวีอัสวิน

ภาพประกอบ ๒๐๓ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอก ทวีอัสวิน

ภาพประกอบ ๒๐๔ แผนที่ที่ตั้งเพลงบอก ทวีอัสวิน

๑๘. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน หนังสติ๊ก ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๐๕ นายสุชาติ ทรัพย์สิน กำลังให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน หนังสติ๊ก ทรัพย์สิน ก่อตั้งโดย นายสุชาติ ทรัพย์สิน ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ อายุ ๗๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม ตำบล สระแก้ว อำเภอ ท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๖ ซอย ศรีธรรมโศก ๓ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์ ๐๙๕ - ๓๔๖ - ๓๔๔ จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดสระแก้ว สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๒ คน ธิดา ๒ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน หนังสติ๊ก ทรัพย์สิน

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายสุชาติ ทรัพย์สิน ตำแหน่ง นายหนัง ได้เริ่มก่อตั้ง คณะหนัง สุชาติ ทรัพย์สิน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ แต่เดิมชื่อ หนังสติ๊ก หนุ่มกลอนงาม เมื่อได้แสดงให้กับหน่วยงาน ราชการ หน่วยงานทางราชการ ได้แนะนำให้ใช้คณะเป็นชื่อของตนเอง สิ่งที่น่าสนใจทางด้านการแสดงพื้นบ้าน คือ เป็นบุคคลแรกของภาคใต้ ที่ได้แสดงศิลปะพื้นบ้านต่อหน้าพระที่นั่ง ณ วังไกลกังวล พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้แสดงต่อหน้าพระพักตร์ (แสดงเรื่องคลายกังวล) พ.ศ. ๒๕๒๘

สุชาติ ทรัพย์สิน เป็นนายหนังตะลุงและช่างแกะสลักฝีมือดีคนหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราช เกิดเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๘๑ ที่ตำบลสระแก้ว อำเภอกำแพงแสน ขณะที่ยังเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๓ ที่โรงเรียนวัดสระแก้ว ทางวัดได้จ้างนายควน ช่างจากกรุงเทพฯ มาสร้างพระประธาน สุชาติ ทรัพย์สิน จึงได้ไปเฝ้าดูด้วยความสนใจ เมื่อนายควนมีเวลาว่างจึงสอนให้ฝึกหัดเขียนลายไทย จุดนี้เองที่ได้วิชาเพราะความรักงานศิลปะขึ้นในจิตใจของสุชาติ ทรัพย์สิน

การศึกษา

เมื่อ สุชาติ ทรัพย์สิน สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมปีที่ ๔ จึงได้ฝากตัวเป็นศิษย์นายทองหนูขาว ช่างแกะสลักหนังชาวตำบลสระแก้ว นายทองผู้นี้เป็นช่างฝีมือชั้นครู ได้แกะรูปหนังตะลุงให้กับนายเอี่ยม ทองคำ ซึ่งเป็นคณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงคณะหนึ่งของเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยนั้น นอกจากนายทองจะมีฝีมือในการแกะสลักหนังแล้ว ยังมีความสามารถทางด้านกายกรรมอีกด้วย สุชาติ ทรัพย์สิน จึงได้เรียนวิชาแกะหนังและหัตถ์กรรมกายกรรมไปพร้อมๆ กัน เมื่อเรียนแกะหนังจนสามารถร่างแบบและแกะได้แล้ว จึงได้แกะรูปหนังตะลุงด้วยกระดาษกาวปูนซีเมนต์ โดยจำหน่ายในงานเทศกาลและตลาดนัดต่างๆ เมื่ออายุได้ ๑๔ ปี ได้เกิดความละอยใจที่นำศิลปะมาขายเป็นรูปกระดาษ จึงนำความสามารถที่มีอยู่มา รับทำเมรุ ทำเบญจและทำโลงศพ ซึ่งอาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่ ใช้วิชาศิลปะการ แกะสลัก บางครั้งเมื่อ ได้รับจ้างทำงานเหล่านี้ ในช่วงเวลาว่างจะมีผู้ชักชวนให้แสดงหนังตะลุง ตนจะตอบรับและแสดงหนังตะลุง โดยมิได้มีสินจ้างรางวัลแต่อย่างใด หลังจากนั้นจึงได้ประกอบอาชีพใหม่ๆ หลายอาชีพ ได้แก่ ช่างซ่อมรถจักรยาน ช่างรับจ้างถ่ายรูปโดยเดินไปถ่ายถึงหมู่บ้านต่างๆ และทำสวนอยู่ ๒ ปี ในที่สุดเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย จึงได้เดินทางออกจากบ้านโดยมิได้บอกกล่าวผู้ใดในครอบครัว

การทำงาน และผลงานต่างๆ

เมื่อเดินทางมา จังหวัดกระบี่ จึงได้มอตัวเป็นศิษย์ของหนังกราย และเริ่มแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจัง โดยได้เดินทางแสดงหนังตะลุงในหลายจังหวัดของภาคใต้ ระยะแรกที่ แสดงหนังตะลุงใช้ชื่อ คณะ “หนังสุชาติ ถลามคำ ” ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ชนะการประกวดกลอนทางวิทยุ มทบ.๕ คำขวัญราชชนนครศรีธรรมราช จึงเปลี่ยนชื่อคณะเป็น “หนังสุชาติ กลอนงาม ” โดยได้ประชันกับ คณะหนังตะลุงที่มีชื่อเสียง เช่น หนังประทีน บัวทอง หนังเคล้าน้อย และหนังจูเลี่ยม เป็นต้น พร้อมทั้งรับจ้างขับกลอนโฆษณาขายสินค้าทางสถานีวิทยุให้แก่บริษัทห้างร้านต่างๆ

ในช่วงที่เริ่มมีชื่อเสียงในการแสดงหนังตะลุง จึงได้กลับบ้านเกิดที่ตำบลสระแก้ว ต่อมาได้แต่งงานเมื่ออายุ ๒๕ ปี จึงได้แยกครอบครัวมาตั้งบ้านเรือน อยู่ที่หลังวัดสระเรียง ในเขตเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช และที่นี้เองได้เริ่มงานแกะรูปหนังตะลุงอย่างจริงจัง รูปที่แกะส่วนใหญ่เป็นรูปที่ใช้ประดับฝาผนังอาคารบ้านเรือน ซึ่งมีรูปแบบต่างไปจากรูปหนังตะลุงที่ใช้ในการแสดง ด้วยฝีมืออันประณีต ทำให้ผลงานได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและไม่สามารถผลิตได้ทันตามความต้องการ ต่อมาจึงได้รวบรวมช่างแกะหนังในจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุงขึ้น โดยเป็นผู้กำหนดแบบและให้ช่างแกะและระบายสี เนื่องจากต้องการผลิตเหมือนกัน จึงนำเอาแบบพิมพ์เขียวมาใช้ ซึ่งแต่เดิมการแกะหนังจะจาร (ร่างแบบ) ด้วยเหล็ก

แหลมลงไปในพื้นหนัง เป็นเฉพาะรูปเฉพาะชิ้นงานเท่านั้น ในการจำหน่ายมีผู้จัดการทางด้านการตลาด คือนายเจริญ วิริยบุตร จากระบบการผลิตและจำหน่าย จึงทำให้กิจการคล่องตัว ในปี พ.ศ.๒๕๑๑ ได้ส่งผลิตภัณฑ์ให้บริษัทอุตสาหกรรมไทยในครัวเรือน (กรุงเทพฯ) เป็นผู้จำหน่ายจนถึงปัจจุบัน

แม้จะ ผลิตผลงาน หัตถกรรมแกะรูปหนังเป็นแบบพานิชย์ แต่ยัง คำนึงถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ผลงานจึงมีราคาสูงกว่ารูปหนังที่จำหน่ายอยู่ในภาคใต้ทั่วไป และผลงานมิได้วางจำหน่ายทั่วไป สิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพของผลงาน อย่างหนึ่ง คือ ได้รับรางวัลที่ ๑ -๓ จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมหลายปีติดต่อกัน (ประกวดที่สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช) ในระยะหลัง สุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับเชิญให้เป็นกรรมการตัดสินการประกวดผลงาน

สำหรับผลงานที่ภาคภูมิใจมากที่สุด คือ ผลงานชนะการประกวด ผลงานแรก ซึ่งจัดโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ณ สนามหน้าเมืองนครศรีธรรมราช งานดังกล่าวเป็นรูปช้างเอราวัณหลังจากชนะการประกวดแล้ว และได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า “ขอบใจนะที่รักษาของเก่าไว้ให้อย่าหวงวิชา”

สุชาติ ทรัพย์สิน มีความรู้เกี่ยวกับการแกะหนังและแสดงหนังตะลุง ประกอบกับการ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ความคิด ของศิลปะแขนงนี้ และเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตใจกว้างขวาง ชอบช่วยเหลืองานสาธารณะ จึงได้รับเชิญจากหน่วยงานต่างๆ ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น งาน กองส่งเสริมหัตถกรรมและสมาคมส่งออกแบบแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการดำเนินงานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช เป็นต้น โดย เฉพาะงานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช นั้น ได้จัดการแสดงลักษณะและประวัติของรูปหนังตะลุงทั้งหมดไว้ในอาคารศูนย์วัฒนธรรม ของวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ซึ่งผลงานนี้ได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมศูนย์ฯ เป็นอย่างมาก

ผลงานของสุชาติ ทรัพย์สิน ไม่เพียงแต่ทำให้เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี แต่ยังทำให้ต่างชาติปรารถนาจะได้ตัวเขาไปถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการแกะหนัง ให้แก่ชาติของเขาด้วย ดังปรากฏว่า ในปี พ.ศ.๒๕๒๓ ได้มีฝรั่งสัญชาติเยอรมนีมาติดต่อว่าจ้างให้เขาไปสอนการแกะหนังที่ ประเทศเยอรมนี โดยเสนอค่าจ้างปีละ ๑,๕๐๐,๐๐ บาท จ้างเป็นเวลา ๕ ปี เมื่อได้รับข้อเสนอจึงตอบว่า “งานแกะหนังเป็นสมบัติของชาติ ถ้าต้องการตัวเขาให้ติดต่อกับรัฐบาล” ซึ่งผลปรากฏว่าผู้ที่มาติดต่อได้เสียชีวิตไป

เกียรติคุณที่ได้รับ

สุชาติ ทรัพย์สิน ได้รับรางวัลชีวิตหลายสิ่งหลายอย่างทั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพฯ ตลอดจนหน่วยราชการ สถาบัน และบุคคลต่างๆ มากมายเช่น ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมสาขาทัศนศิลป์ของ สวช. (การแกะหนัง) ได้รับรางวัลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหลายครั้ง ได้เป็นกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับพระราชทานปริญญากิตติมศักดิ์สาขาวัฒนธรรมศึกษา ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นกรรมการที่ปรึกษาการซ่อมแซมหนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี ตาม

พระดำริของสมเด็จพระเทพฯ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขา
ศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน)

สุชาติ ทรัพย์สิน ได้ทำงานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต คือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้
ประดิษฐ์และแกะหนังใหญ่เรื่องพระมหาชนกรวม ๔๕ ภาพ

ภาพประกอบ ๒๐๖ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๐๗ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๐๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๐๙ รางวัลที่ได้รับสูงสุด

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน หนึ่งตระกูล นายสุชาติ ทรัพย์สิน ได้เริ่มเรียนหนังสือด้วยความสมัครใจ แบบรู้พักลักจำ และได้เรียนกับคณะ หนึ่งกราย พัฒนจันทร์ จังหวัดกระบี่ จนสามารถแสดงและตั้งคณะหนึ่งตระกูลด้วยตนเอง

๑.๓

พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ต้องนับถือศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยการถือศีล ๕ หากผิดศีลจะทำให้ชีวิตตกต่ำ ชีวิตไม่รุ่งเรือง ก่อนการแสดงจุดธูปเทียนบูชาครูบาอาจารย์ เพื่อให้ปลอดภัยจากอุปสรรค และเป็นการสร้างกำลังใจในการแสดง

พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี โดยจัดทุกปีในวันพฤหัสบดีแรกของเดือน ๖ จัดหมอลือเรียกวิญญาณ (การเข้าทรง) เพื่อการสื่อสารกับลูกศิษย์

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ รูปเทียน หยวกกล้วย ทั้งหมด ๕ ชั้น, ๗ ชั้น ตอนนี้ใช้ ๑๑ ชั้น

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันยังรับลูกศิษย์ แต่ต้องตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง เพราะมาเรียนที่นี่เรียน โดยไม่ได้คัดค่าตอบแทน

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

ต้องมาวันพฤหัสบดี นำดอกไม้รูปเทียนมาไหว้ครู เพื่อเรียนวิชาต่างๆ จากทางคณะ

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หนังสืชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๐ การแสดงหนังตะลุงที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติ

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงตามแบบฉบับโบราณ ไม่นิยมเอาเครื่องดนตรีสากลมาผสม เพราะยึดถือเอกลักษณ์โบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ซาว ซอ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒. ๑ เพลงพัดชา

๒.๑.๒.๒ เขมรนำเท้า ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๑๑ ตัวตะลุงของ นายสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๒ ตัวตะลุงของ นายสุชาติ ทรัพย์สินที่ได้รับการสนใจจากชาวต่างชาติ

ภาพประกอบ ๒๑๓ จอหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๔ การแสดงหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๒.๓ การฝึกซ้อม

ปัจจุบันไม่มีการฝึกซ้อม เพราะออกงานบ่อยครั้งจนเข้าหากันกับลูกคู่เป็นอย่างดี

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ งานแก้บน เป็นต้น

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๕๐,๐๐๐ บาท
- ๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๒ - ๓ ชั่วโมง
- ๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๖-๗ คน
- ๒.๕.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิก คณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน

๒.๖.๑ นายสุชาติ ทรัพย์สิน อายุ ๗๖ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง

- ๒.๖.๒ นาย สุมล (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ อาจารย์สอนวิทยาลัย
นาฏศิลป์
- ๒.๖.๓ นายยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง
- ๒.๖.๔ นายเผย กอบจันทร อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ อาชีพ ทับ อาชีพ เล่นหนังตะลุง
- ๒.๖.๕ นายปรีชา ส่งอำไพ อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
- ๒.๖.๖ นายเสนีย์ ทรัพย์สิน อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง
- ๒.๖.๗ นายทวี ทรัพย์สิน อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ อาจารย์ประจำ ม.ราชภัฏสงขลา

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังสุชาติ ทรัพย์สิน

ภาพประกอบ ๒๑๕ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๖ ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๗ บ้านคณะหนังสือชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๘ ป้ายบอกเกี่ยวกับคณะหนังสือชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๑๙ ทางเข้าคณะหนังสือชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพประกอบ ๒๒๐ แผนที่ที่ตั้งคณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติ)

๑๕. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๒๑ นายทวีรัตน์ ทองมาก

ภาพประกอบ ๒๒๒ นายทวีรัตน์ ทองมาก และผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ถาวรศิลป์ ก่อตั้งโดย นายทวีรัตน์ ทองมาก ตำแหน่ง เจ้าของคณะ เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๕๓ ปี ภูมิลำเนาเดิม/ ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓ หมู่ที่ ๓ บ้านจันทุน ตำบลท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทรศัพท์มือถือ ๐๘๕ - ๕๐๘๒ - ๑๕๓ โทรศัพท์บ้าน ๐๙๕ - ๖๙๐ - ๑๕๒ จบ การศึกษา ระดับ ปวส. (ศิลปหัตถกรรม) จาก วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว โสด

ภาพประกอบ ๒๒๓ ภาพนายทวีรัตน์ ทองมาก ในอดีต

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายทวีรัตน์ ทองมาก ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์ ได้เริ่มก่อตั้ง คณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อสมัยยังเด็กได้หัดแสดงหนังตะลุง ต่อมาเกิดความรู้สึกชื่นชอบและหลงใหลใน ศิลปะการแสดงการร่ำมโนราห์ จึงได้เอาใจจริงเอาใจกับการร่ำมโนราห์ โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก มโนราห์นอบน้อม เบญจศิลป์ ร่วมทำงานกับมโนราห์เพ็ญศรี ยอดกระบี่ จนมีความชำนาญและสามารถตั้ง คณะของตนเอง พร้อมทั้งถ่ายทอดศิลปะแขนงนี้ให้กับผู้ที่ชื่นชอบ

ภาพประกอบ ๒๒๔ ถ้วยรางวัลที่ได้รับจากการแข่งประกวดมโนราห์

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ดา ถาวรศิลป์ นายทวิรัตน์ ทองมาก ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยความสมัครใจและชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก โดยได้เรียนการแสดงมโนราห์จาก มโนราห์ นอบน้อม เบญจศิลป์ ร่วมทำงานกับ มโนราห์เพ็ญศรี ยอดระบำ ประกอบกับการมีสายเลือดทางด้านมโนราห์ในตัวจากบิดามารดาอยู่แล้ว ซึ่งทั้งหมดเป็นครูมโนราห์ชั้นครูทั้งสิ้น จนตนเองสามารถนำมาแสดงและก่อตั้งคณะ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ โดย การผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ ทำพิธีเกิดใหม่

พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดเมื่อเวลาได้ลาภ หรือ โชคดี จะไหว้ครู และถ้าหากใครคนใดคนหนึ่งที่มีปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา เป็นมโนราห์ คนผู้นั้นก็ต้องรามโนราห์

ภาพประกอบ ๒๒๕ การแต่งกายในการแสดงของคณะ

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครูจะต้องใช้ ได้แก่

- ๑.๔.๑ หัวหมู
- ๑.๔.๒ ไก่ต้ม
- ๑.๔.๓ บายศรี
- ๑.๔.๔ สุรา
- ๑.๔.๕ ดอกไม้
- ๑.๔.๖ รูปเทียน

- ๑.๔.๓ ขนมหาง
- ๑.๔.๔ ขนมหาว
- ๑.๔.๕ ค่าหัวครู ๑๒ บาท
- ๑.๔.๖ ผลไม้ขึ้นอยู่กับลูกศิษย์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบัน แสดงอย่างเดียวไม่รับสอน โดยสมัยก่อนหน่วยงานราชการได้เชิญไปสอนที่โรงเรียน จังหูน แต่จะสอนให้กับเครือญาติเท่านั้น

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เนื่องจากปัจจุบันไม่รับสอนจึงไม่มีพิธีรับศิษย์ แต่ถ้าเป็นเครือญาติต้องเป็นผู้ที่มีใจรักในด้านนี้ เท่านั้น

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๒๖ อุปกรณ์การแสดงมโนราห์

มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของแบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่
คีย์บอร์ด และนักร้อง

โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ กีตาร์ เบส กลอง ชูต กลองทอมบ้า

ภาพประกอบ ๒๒๗ เครื่องเสียงที่ใช้ในการแสดงมโนราห์

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ต่างๆ ไป และ
เพลงลูกทุ่ง ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑	เพลงการ์ดครู
๒.๑.๒.๒	เพลงทำบท
๒.๑.๒.๓	เพลงทับ
๒.๑.๒.๔	เพลงโทน
๒.๑.๒.๕	กลอนหก
๒.๑.๒.๖	กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์

ภาพประกอบ ๒๒๘ เทริดมโนราห์

ภาพประกอบ ๒๒๙ ฉากการแสดงมโนราห์ที่แขวนเก็บไว้

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงเป็นประจำ

๒. ๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๓๕,๐๐๐ บาท - ๘๐,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๓๐ กว่าคน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์ บางครั้งก็รับงานเพื่อการกุศล

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

- ๒.๖.๑ นายทวิรัตน์ ทองมาก อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ เจ้าของคณะมโนราห์ อาชีพ มโนราห์
- ๒.๖.๒ นาย สมนึก เบญจศิลป์ อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ การ์ดครู อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๓ นางสาว นกน้อย เสียงการะเวก อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ มโนราห์
- ๒.๖.๔ นางสาว ประภัสสร สุขแก้ว อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุดแสดงสด อาชีพ รับราชการ
- ๒.๖.๕ นางสาวจารึก ทองมาก อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงานโรงแรม
- ๒.๖.๖ นางสาวณภัทร ทองมาก อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงานโรงแรม
- ๒.๖.๗ นางสาว ปัทมา สุขแก้ว อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ พนักงาน
- ๒.๖.๘ นางสาว ธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ อาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์
- ๒.๖.๙ นางสาววิภาดา ทองมาก อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักศึกษา
- ๒.๖.๑๐ เด็กหญิงแคท ทองมาก อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
- ๒.๖.๑๑ เด็กหญิงนภารัตน์ หุตุ้ม อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
- ๒.๖.๑๒ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
- ๒.๖.๑๓ นายนิรันธ์ สุวรรณรัตน์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ มโนราห์ใหญ่ อาชีพ รับราชการ
- ๒.๖.๑๔ นายสมพงษ์ (ฉายาหงส์ทอง) อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ตัวตลกชุดโรง อาชีพ ทำบทมโนราห์
- ๒.๖.๑๕ นายเชิยม (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ พราหมณ์ อาชีพ มโนราห์
- ๒.๖.๑๖ นายระแนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ลูกคู่ อาชีพ มโนราห์
- ๒.๖.๑๗ นายเหลา (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ลูกคู่มโนราห์ (นักดนตรี)
- ๒.๖.๑๘ นายเล็ก (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ (นักดนตรี)
- ๒.๖.๑๙ นายมนูญ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ นักดนตรี
- ๒.๖.๒๐ นายเบนซ์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ มือกรับ อาชีพ นักเรียน

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนรห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๓๐ ที่ตั้งคณะมโนรห์ดา ถาวรศิลป์

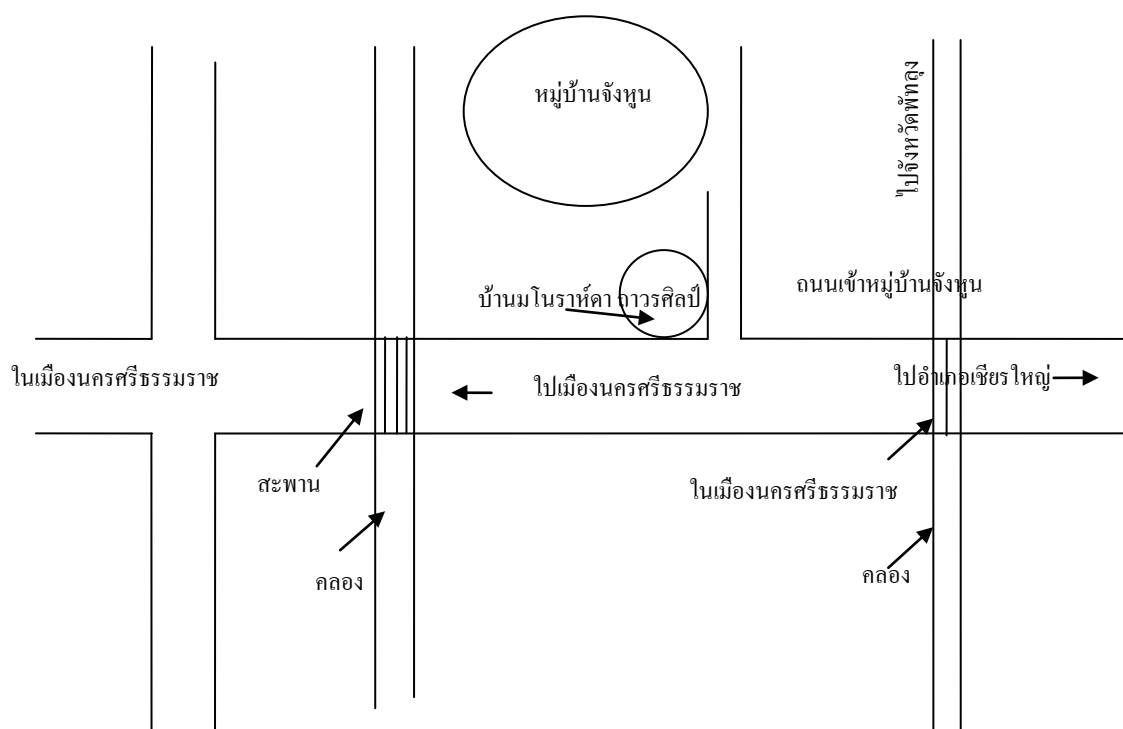

ภาพประกอบ ๒๓๑ ที่ตั้งคณะมโนรห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๓๒ ภายในบ้านของคณะมโนรห์ดา ถาวรศิลป์

ภาพประกอบ ๒๓๓ แผนที่ที่ตั้งมโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๒๐. อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

ภาพประกอบ ๒๓๔ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์ มี นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล เป็นแม่เพลง (แม่บท) เกิดเมื่อวันจันทร์ ปีกุล พ.ศ. ๒๔๕๔ อายุ ๖๑ ปี ภูมิลำเนา ตำบลวัดสระ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๕๖/๑ หมู่ ๔ ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๒ จาก โรงเรียนวัดบางนาก สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน

ภาพประกอบ ๒๓๕ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล จากอดีตถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ ๒๓๖ ป้ายบอกที่ตั้งของบ้าน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพูน ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล ตำแหน่ง แม่เพลง (แม่บท) ในสมัยเด็กๆ เนื่องจากเป็นพี่คนโตจึงต้องเลี้ยงน้องๆ หลายคน โดยการอยู่กับบ้าน จึงได้มีโอกาสได้ศึกษารับการถ่ายทอดเพลงเรือจากป้าตายาย และนำมาเผยแพร่ด้วยการแสดงและ สืบทอดมาจนปัจจุบัน โดยได้ก่อตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์อย่างเต็มตัว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะเมื่อในอดีตนั้นจะไปจับร้องตามการรับเชิญหรืองานบุญ

ภาพประกอบ ๒๓๗ รางวัลที่ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๓๘ รางวัลที่ นางอรุณ สุวรรณวัชรกุล ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์ ได้เริ่มเรียน การแสดงเพลงเรือ ด้วยความสนใจและความผูกพันในครอบครัว อีกทั้งเป็นการทำให้เวลาว่างหรือเวลาเลี้ยงน้องมีประโยชน์ เพราะเป็นการฝึกเรื่องเพื่อกล่อมน้องๆ ไปในตัวด้วย โดยได้เรียนการแสดงเพลงเรือ จาก ปู่ ย่า ตา ยาย แม่ ญาติพี่น้อง ฯลฯ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ ทางด้านการแสดงเพลงเรืออารมณ์ ด้วยการพนมมือไหว้ครูก่อนการแสดง ถือได้ว่าเป็นสิริมงคลอย่างยิ่งในการแสดง สำหรับคณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู แต่จะไปร่วมพิธีไหว้ครูกับคณะการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่จัดพิธี

๑.๔ เครื่องสังเวท

สำหรับคณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู จึงไม่มีเครื่องสังเวทใดๆ มีเพียงการทำบุญตามศาสนาแบบปกติ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

มีนักเรียนมาขอเรียนจากโรงเรียน ห้วยไทร ตำบล ปากพูน และถ่ายทอดแก่บุคคลที่สนใจ และต้องเป็นผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

มีเพียงแต่ใจรักก็สามารถมาเป็นศิษย์ได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่เคารพครูอาจารย์

๒. ลักษณะของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะการแสดงเพลงเรืออารมณ์แบบโบราณ

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี การแสดงเพลงเรือไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ใช้เพียงจังหวะตบมือ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง ได้แก่

๒.๑.๒.๑ เพลงดิน

๒.๑.๒.๒ พี่ไปซื้อไทรมากฝาก

๒.๑.๒. ๓ ดิ้นรัก

๒.๑.๒. ๔ เพลงน้องนอน

๒.๑.๒. ๕ ไปตัดทวยเลมมากล้องช้าง ฯลฯ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัว ธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงาน
ที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่สวยงาม

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และ โอกาสของแม่เพลงที่แสดง

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ไม่มีการรับงาน หากมีงานก็มักจะเป็นงานบุญ ซึ่งแล้วแต่
ทางเจ้าภาพจะให้

๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ แล้วแต่งาน

๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๑ คน

๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมเพลงที่เหมาะสมกับงาน

๒.๖ สมาชิกคณะ เพลงเรืออารมณ์

นาง อารมณ์ สุวรรณวัชรกุล อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ แม่เพลง อาชีพ ทำสวน

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพลงเรืออารมณ์

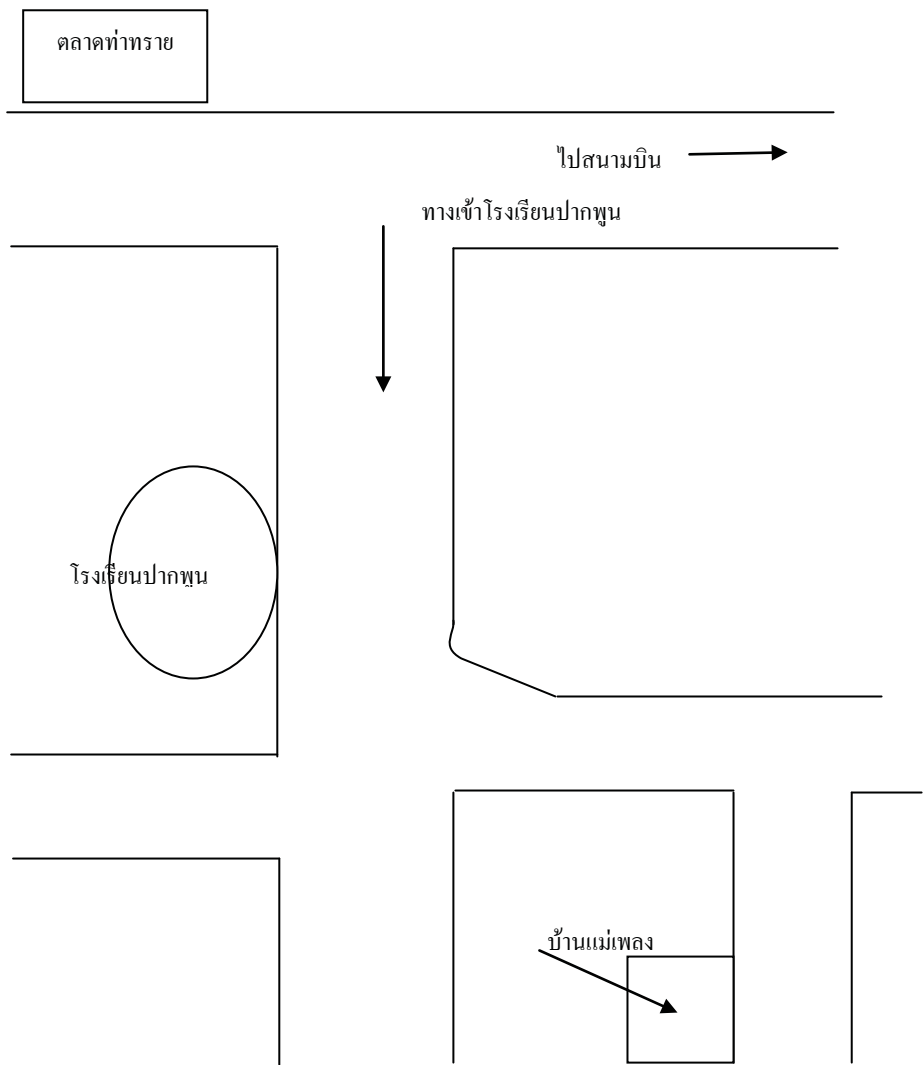

ภาพประกอบ ๒๓๕ ที่ตั้งบ้านเพลงเรืออารมณ์ หลังนอก

ภาพประกอบ ๒๔๐ ที่ตั้งบ้านเพลงเรืออารมณ์ หลังใน

ภาพประกอบ ๒๔๑ แผนที่ที่ตั้งเพลงเรืออารมณ์

๒๑. อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง การละเล่นพื้นบ้าน หนังจูลีเยมน้อย

ภาพประกอบ ๒๔๒ นายสุกกร คงรัตน์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน   หนังจูลีเยมน้อย ก่อตั้งโดย นายสุกกร คงรัตน์ ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันเสาร์ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ อายุ ๖๖ ปี ภูมิลำเนาเดิม บ้านขาว ตำบล ตะเครี้ยว อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง ที่อยู่ปัจจุบัน ๖๓ หมู่ ๗ ตำบล โตนดด้วน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง ๙๓๑๑๐ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑ - ๙๕๘๑ - ๑๕๔ จบ การศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียน วัดบ้านขาว สถานะทางครอบครัว สมรส มีบุตร ๑ คน ธิดา ๓ คน

ภาพประกอบ ๒๔๓ โรงหนังตะลุงของ หนังจูลีเยมน้อย

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน หนึ่งจุเหลียนน้อย

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายศุภกร คงรัตน์ ตำแหน่ง นายหนัง โดยได้รับการฝึกฝนการแสดงหนังตะลุงจากครูทางด้าน
หนังตะลุงเป็นเวลาถึง ๕ ปี จนได้แสดงหนังตะลุงเป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก โดย นายศุภกร คง
รัตน์ มีชื่อเสียงเป็นอย่างมากเมื่อตอนประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จากนั้นจึงมีความคิดที่จะมีคณะหนังตะลุงเป็น
ของตนเอง และได้ เริ่มก่อตั้ง คณะหนังจุเหลียนน้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๐ คณะจุเหลียน
น้อยจึงเริ่มมีชื่อเสียง ในสมัยนั้นตนได้ ค่าแรงประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๕๓ เข้าแข่งขันได้
เข้ารอบชิงด้วยพระราชทาน โดยจะแสดงในเชิงอนุรักษ์

ภาพประกอบ ๒๔๔ รางวัลพระราชทานชนะเลิศที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๔๕ ถ้วยรางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๒๔๖ ถ้วยรางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง

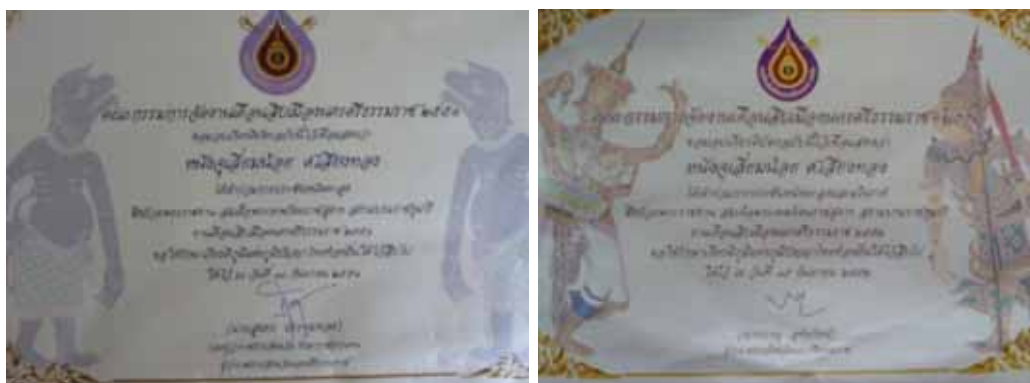
ภาพประกอบ ๒๔๗ โล่รางวัลชนะเลิศที่ได้รับจากการประกวดหนังตะลุง

ภาพประกอบ ๒๔๘ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๔๕ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๕๐ เกียรติบัตรที่ได้รับ

ภาพประกอบ ๒๕๑ เกียรติบัตรที่ได้รับ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงแบบโบราณ โดยนายศุภกร คงรัตน์ ได้เริ่มเรียนการแสดงจากการประสิทธิ์ประสาทวิชา กับ นายหนังแก้ว เรื่องทอง จนสามารถแสดงหนังตะลุงได้อย่างชำนาญจนมีชื่อเสียง

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อ เมื่อนายศุภกร คงรัตน์ ได้มาอยู่กับนายหนังหนังแก้ว เรื่องทอง จึงได้เรียนรู้ทางการเรียนพิธีกรรมทางการแสดงหนังตะลุง โดยมีความเชื่อทางด้านเมตตา เรียนรู้ทางด้าน เวทมนต์คาถา การปลุกโรงบ้าน โดยครูผู้สอนได้สอนและฝากศาสตร์วิชาเหล่านี้ไว้กับตน ในการแสดงหนังตะลุงนั้นมีข้อห้ามจากที่ครูห้ามมา ดังนี้

๑.๓.๑ ห้ามแสดงตรงทางสามแพร่ง

๑.๓.๒ ๒ คร่อมถนน หรือคร่อมทางเดิน

๑.๓.๓ หน้าโรงศพ หรือตรงเมรุ

๑.๓.๔ งานศพห้ามหันหน้าเข้าทางศพ เพราะศาสตร์วิชาที่ได้ร่ำเรียนมาจะทำให้ตัวเองเสื่อม การไหว้ครู เมื่อหัดจนครูเห็นว่าแสดงได้แล้ว จึงทำพิธีครอบมือ พิธีครอบมือ มีบายศรี หัวหมู สุรา ตอนครอบมือต้องนุ่งขาวห่มขาว โดยการยื่นรูปหนังให้หนังจูเลียมจับ ซึ่งจับได้รูปหนูมาน มีความเชื่อตามรูปตัวหนัง เช่น ถ้าได้ฤๅษี จะได้เป็นครูผู้อื่น สถานที่จัดพิธีไหว้ครูจัดรวมกันที่ชมรมหนังตะลุง ถ้าที่บ้านทำแบบส่วนตัว ตั้งที่ ๑๒ ตั้งพิธีใหญ่ ทำในเดือน ๕ วันพฤหัสบดี

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ ขนมห่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๕ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๕ เล่ม

๑.๔.๔ ธูป ๕ ดอก

๑.๔.๕ ของคาว เช่น หมู ไก่

๑.๔.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมหที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมหถ้วยฟู

เป็นต้น

๑.๔.๗ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันยังมีลูกศิษย์มาเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น หนึ่งประเสริฐ ศ.แสงแก้ว เอกชัย ศรีวิชัย เป็นต้น หรือเมื่อใครมีความประสงค์ที่จะเรียนการแสดงตะลุงก็จะสอนให้

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

สมัยนี้การเรียนวิชาหนังตะลุงไม่มีการเรียนแบบโบราณ เพราะการเรียนแบบโบราณลูกศิษย์ต้องอยู่กับอาจารย์และติดตามอาจารย์เพื่อเป็นการฝึกฝนไปในตัว ส่วนใหญ่ลูกศิษย์จะมาขอเรื่องหนังไปฝึกเอง ส่วนมากเป็นข้าราชการ เช่น ครู ตำรวจ ขอบทกลอนไปฝึกตามโรงเรียน มีนักเรียนมาอีกประมาณ ๑๕ คน นักเรียนโรงเรียนโคกโดน โรงเรียนเทพนม ลูกศิษย์มาเรียนเป็นจริงเป็นจังไม่มี จึงไม่มีพิธีในการรับลูกศิษย์ ปัจจุบันรับกันง่ายๆ โดยการขอบทเรื่อง กลอน ไปฝึกเอง ลูกศิษย์ที่มีการสืบทอดจริงๆ ไม่มี มีแต่แบบฉาบฉวย

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน หนึ่งจุเหลียน้อย

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของ แบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ขวา กิด้ร เบส กลอง ชูด กลองทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒. ๑ เพลงโหมโรง

๒.๑.๒.๒ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤกษ์)

๒.๑.๒.๓ เพลงสาวเหนือ

๒.๑.๒.๔ เพลง น้ำลอคใต้ทราย

๒.๑.๒.๕ เพลงพัดชา

๒.๑.๒.๖ แสงเทียน

๒.๑.๒.๗ อิเหนา

๒.๑.๒.๘ ลมพัดชายเขา

๒.๑.๒.๙ พอเข้าเรื่องใช้เพลงสมัยใหม่

๒.๑.๒.๑๐ ก่อนเลิกใช้เพลงลา ใช้เพลงดำเนิน (ชื่อเพลงโบราณ) .

๒.๑.๒.๑๑ ใจนางเหมือนคั่งทางรัก และเพลงลูกทุ่ง ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๕๒ ที่ใส่ตัวหนังสือที่เตรียมไว้ในรถ

ภาพประกอบ ๒๕๓ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัว
งานที่ไปแสดง

ธรรมดาแล้วแต่สะดวก เหมาะสมกับ

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมี
การแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒. ๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งาน บวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

ภาพประกอบ ๒๕๔ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงหนังตะลุงที่เตรียมไว้ในรถ

ภาพประกอบ ๒๕๕ รถประจำคณะหนังงูเหลี่ยมน้อย

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๕ - ๖ ชั่วโมง
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๑๐ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ (ในปัจจุบันใช้รถบรรทุกทำเป็นเวทีเคลื่อนที่ในการแสดง)

๒.๖ สมาชิก

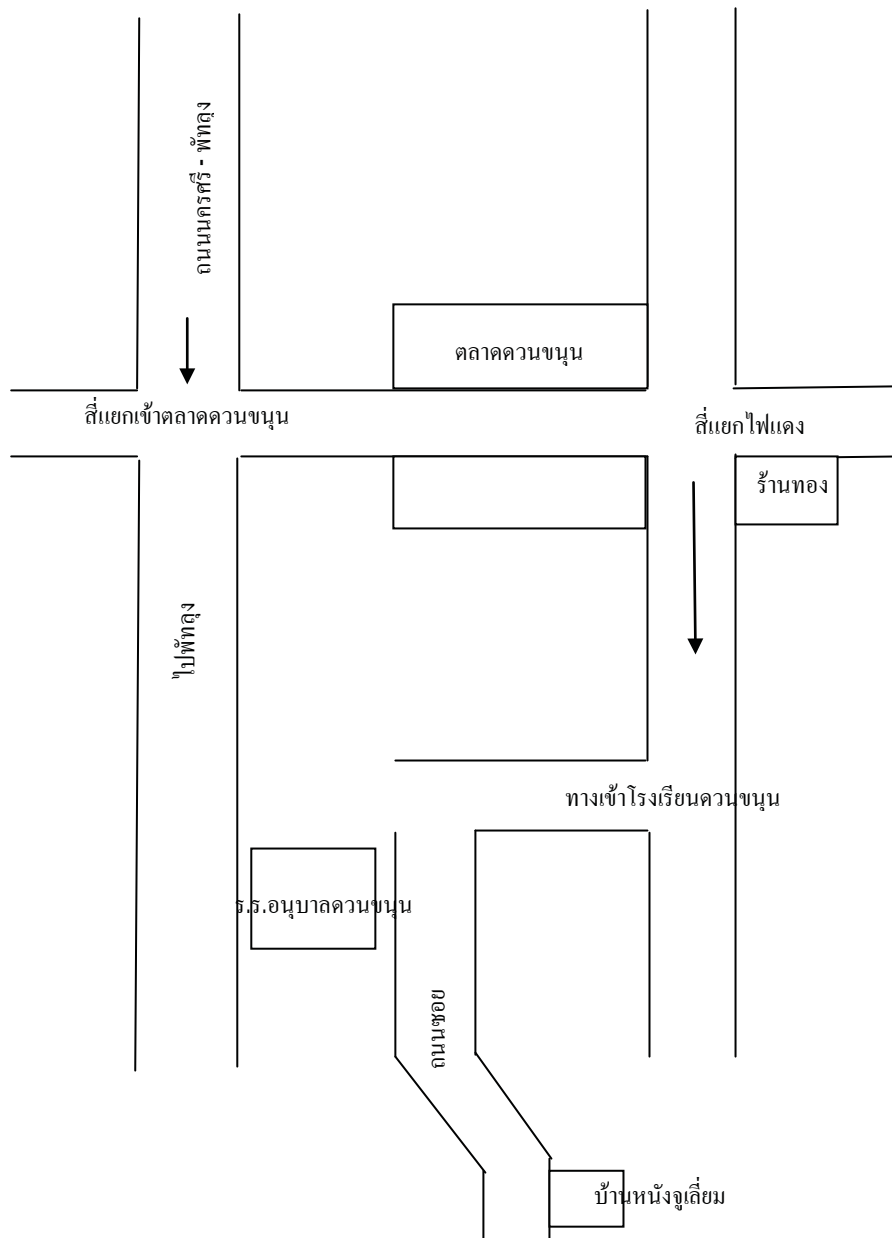
คณะหนังจุเหลียมน้อย

- ๒.๖.๑ นายศุภกร คงรัตน์ อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง
- ๒.๖.๒ นายพริ้ม คงเขียว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๓ นายวิน บุญสนิท อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๔ นายสมพงษ์ จิตกาม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๕ นายจิต ทองเล็ก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๖ นายถนอม ช่วยศรีนวล อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๗ นายคล้อย พันธุ์ทอง อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลองชุด อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๘ นายค้อย ปราสสิทธิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๙ นายพล ช่วยศรีนวล อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๑๐ นายบัว หนู่น อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน หนังจุเหลียมน้อย

ภาพประกอบ ๒๕๖ ที่ตั้งบ้านคณะหนังจุเหลียมน้อย

ภาพประกอบ ๒๕๖ แผนที่ที่คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านหนังจูเลี่ยมน้อย

๒๒. อำเภอ ควนขนุน จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

ภาพประกอบ ๒๕๘ นายบุญส่ง สุขรุ่ง

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม ก่อตั้งโดย นายบุญส่ง สุขรุ่ง อายุ ๘๕ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๕/๑ ตำบล ควนขนุน อำเภอ ควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อปี ๐๘๖ - ๐๕๖๖ - ๕๑๓ บิดา นายนายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) มารดา นางหมก สุขรุ่ง เป็นมโนราห์ การศึกษา ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านโคกรา จังหวัด พัทลุง สถานะ สมรสกับนางฉลุย สุขรุ่ง มีธิดา ๓ คน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นาย บุญส่ง สุขรุ่ง ได้ฝึกหัดมโนราห์เมื่ออายุ ๘ ปี กับ บิดาของตน คือนายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) ประกอบกับการมีใจรักในศิลปะการแสดงทางด้านมโนราห์และได้รับการปลูกฝังถ่ายทอดจากบิดา ในตอนแรกบิดาได้ให้หัดรำท่าลงสากและท่าเขาค่ายก่อน โดยได้ออกรำมโนราห์ครั้งแรกเมื่อตอนอายุ ๘ ขวบ โดยได้ผ่านพิธีโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ และได้ร่ำมโนราห์จนมีชื่อเสียงเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๐ จากนั้นจึงได้ตั้งคณะของตนเองว่า มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม เมื่อบิดาสิ้นชีวิตลงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ นายบุญส่ง สุขรุ่งจึงได้สืบทอดเจตนารมณ์ของบิดาและรักษาศิลปะแขนงนี้ให้คงอยู่ไป

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแจลัม โดยนายก齡 สุธรุ่ง (มโนราห์กลั่น) และได้ผ่านพิธีโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ตามประเพณีของครอบครัวมโนราห์

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

๑.๓.๑ ครูหมอตายามมโนราห์มีจริงทำได้ดีและต้องนับถือ โดยเฉพาะใครที่มีเชื้อสายมโนราห์ต้องแสดงมโนราห์

๑.๓.๒ ต้องไหว้ครูก่อนการแสดง และต้องประโคมดนตรีก่อนเดินทางไปแสดง เมื่อถึงที่แสดงแล้วต้องทำพิธีกรรมอีกครั้ง ก่อนการแสดงต้องมีหมากพลูรูปเทียนและเงิน ๑๒ บาท

๑.๓.๓ ห้ามหันหน้าโรงมโนราห์ไปทางทิศตะวันตก การจัดพิธีไหว้ครูจะจัดในเดือน ๕ ข้างขึ้น ที่บ้าน

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ รูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไก่ (เครื่องในต้องครบ) ขนมต่างๆ ที่มีชื่อเป็นมงคล และผลไม้

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ (ปัจจุบันไม่รับเนื่องจากสุขภาพไม่อำนวย) ตอนยังสอนอยู่จะคุยกันก่อนว่านั้สดีหรือไม่ มารยาท และต้องมีคุณธรรม จริยธรรม

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ รูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ถ้ามาเป็นหมู่คณะต้องใช้เวียนเอาก็ได้

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแจลัม

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์เฉลิมทองแจลัม มีลักษณะการแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ หรืออาจมีไม้ตะ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วไป ตัวอย่าง
เช่น

๒.๑.๒.๑ เพลงการรำครุ

๒.๑.๒.๒ เพลงทำบท

๒.๑.๒.๓ เพลงทับ

๒.๑.๒.๔ เพลงโทน

๒.๑.๒.๕ กลอนหก

๒.๑.๒.๖ กลอนสี่ ฯลฯ

๒.๑.๒.๗ เพลงรำเทริดน้อง

๒.๑.๒.๘ เพลงทำนองพม่าแทงกบ

๒.๑.๒.๙ เพลงในจังหวะสนุก

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อม ในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนาง
มโนราห์ได้กี่คน

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕.๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕.๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑.๓๐ น.

๒.๕.๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕.๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการ
แสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

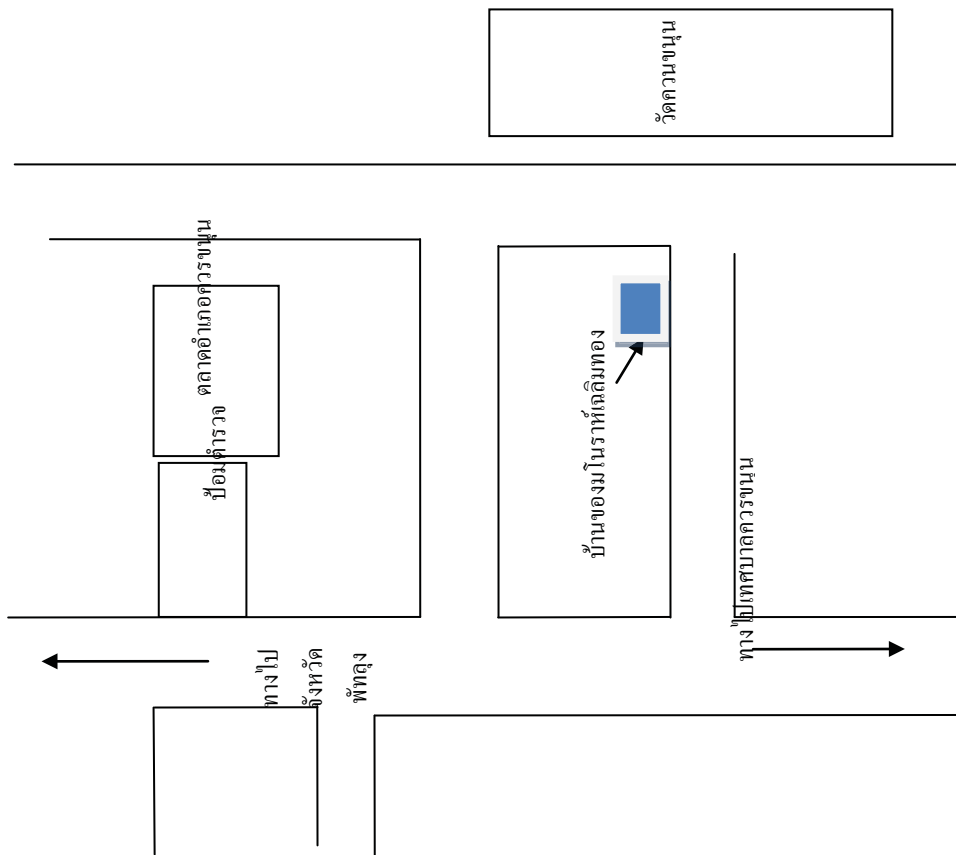
๒.๖.๑ นางฉลวย สุขรุ่ง อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ค้าขาย

- ๒.๖.๒ นางยุพิน ทองศรีชุม อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำเครื่องมโนราห์
- ๒.๖.๓ นางวาสนา คงเพชร อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
- ๒.๖.๔ นางประคอง คงเพชร อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
- ๒.๖.๕ นางประภาส คงเพชร อายุ ๘๕ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
- ๒.๖.๖ นางจำเรียง ทองศรีชุม อายุ ๒๔ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
- ๒.๖.๗ นายพริ้ม (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๘ นายนิพนธ์ ทิพสง อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๙ นายเหวียง ทิพสง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๑๐ นายเสริม ไทรเยี่ยม อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

ภาพประกอบ ๒๕๕ บ้านคณะมโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม

ภาพประกอบ ๒๖๐ แผนที่ที่ตั้งของคณะมโนราห์เฉลิมทองแล้้ม

๒๓. อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก่นโบราณ)

ภาพประกอบ ๒๖๑ นายเกลื่อน คำแก้วหล่อ

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก่นโบราณ) ก่อตั้งโดย นายเกลื่อน คำแก้วหล่อ อายุ ๗๑ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด นครศรีธรรมราช มีชื่อ ๐๘๔ - ๗๕๐๓ - ๔๕๐ บิดา นายกลับ คำแก้วหล่อ เป็นมโนราห์ มารดา นางทับ คำแก้วหล่อ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔ จาก โรงเรียนป่าพะยอม จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะ สมรสกับนางหนู พับ คำแก้วหล่อ มีบุตร ๕ คน ธิดา ๑ คน คือ

๑. นายสุพร คำแก้วหล่อ

๒. นายโสพล คำแก้วหล่อ

๓. สมพักร คำแก้วหล่อ

๔. นายสมพาส คำแก้วหล่อ

๕. นายทรงธรรม คำแก้วหล่อ

๖. นางสาวรณิก คำแก้วหล่อ

ภาพประกอบ ๒๖๒ นางหนูพับ คำแก้วหล่อ

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก่นโบราณ)

ของคณะ

ภาพประกอบ ๒๖๓ ภาพเขียนมโนราห์กลับ คำแก้วหล่อ

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

นายเกลื่อน คำแก้วหล่อ ได้ฝึกหัดมโนราห์เมื่ออายุ ๖ ปี กับบิดาของตน คือนายกลับ คำแก้วหล่อ (มโนราห์กลับ) และมารดา นางทับ คำแก้วหล่อ และมโนราห์อุปถัมภ์ ดารากร ประกอบกับการมีใจรักในศิลปะการแสดงทางด้านมโนราห์และได้รับการปลูกฝังถ่ายทอด โดยได้ออกรำมโนราห์ครั้งแรกเมื่อตอนอายุ ๘ ขวบ โดยได้ผ่านพิธีโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่ และได้ร่ำมโนราห์จนมีชื่อเสียง เมื่อบิดาสิ้นชีวิตลง จึงได้สืบทอดเจตนารมณ์ของบิดาและรักษาศิลปะแขนงนี้ให้คงอยู่ จึงได้ตั้งคณะมโนราห์ของตนเองขึ้นว่า มโนราห์กลับภาค ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์กลับภาค ๒ (มโนราห์แก่นบโบราณ) โดยนายเกลื่อน คำแก้วหล่อ ได้สืบทอดศิลปะทางด้านมโนราห์จาก นายกลับ คำแก้วหล่อ (มโนราห์กลับ) และมารดา นางทับ คำแก้วหล่อ และมโนราห์อุปถัมภ์ ดารากร ตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ และผ่านพิธีการโกนจุกเพื่อเป็นมโนราห์ใหญ่

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ ในการแสดงแต่ละครั้งต้องมีการไหว้โรงครูก่อนการแสดงทุกครั้ง (การไหว้ครูระลึกถึงครู) และการที่จะเป็นเจ้าของคณะหรือเป็นมโนราห์ที่มีชื่อเสียงหรือมโนราห์จำเป็นที่จะต้องผ่านพิธีโกนจุกก่อน

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๕ เล่ม หมู ไข่ ขนมต่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ถ้ามาเป็นหมู่คณะต้องใช้เวียนเอาก็ได้

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน มโนราห์กลัปลาภ ๒ (มโนราห์แก่นโบราณ)

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์กลัปลาภ ๒ (มโนราห์แก่นโบราณ) มีลักษณะ การแสดงมโนราห์แบบโบราณ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วไป ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑	เพลงการี่ครุ
๒.๑.๒.๒	เพลงทำบท
๒.๑.๒.๓	เพลงทับ
๒.๑.๒.๔	เพลงโทน
๒.๑.๒.๕	กลอนหก
๒.๑.๒.๖	กลอนสี่ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๖๔ เทริดและเครื่องดนตรีประกอบการแสดงที่เก็บไว้

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒

.๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

ภาพประกอบ ๒๖๕ ชุดมโนราห์ที่เก็บไว้หลังการแสดง

๒.

๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท - ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑.๓๐ น.

๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ใน

การแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก

คณะ มโนราห์กลับภาค ๒

๒.๖.๑ นายสุนทร ขำพุด อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นางสุธรรม ขำพุด อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

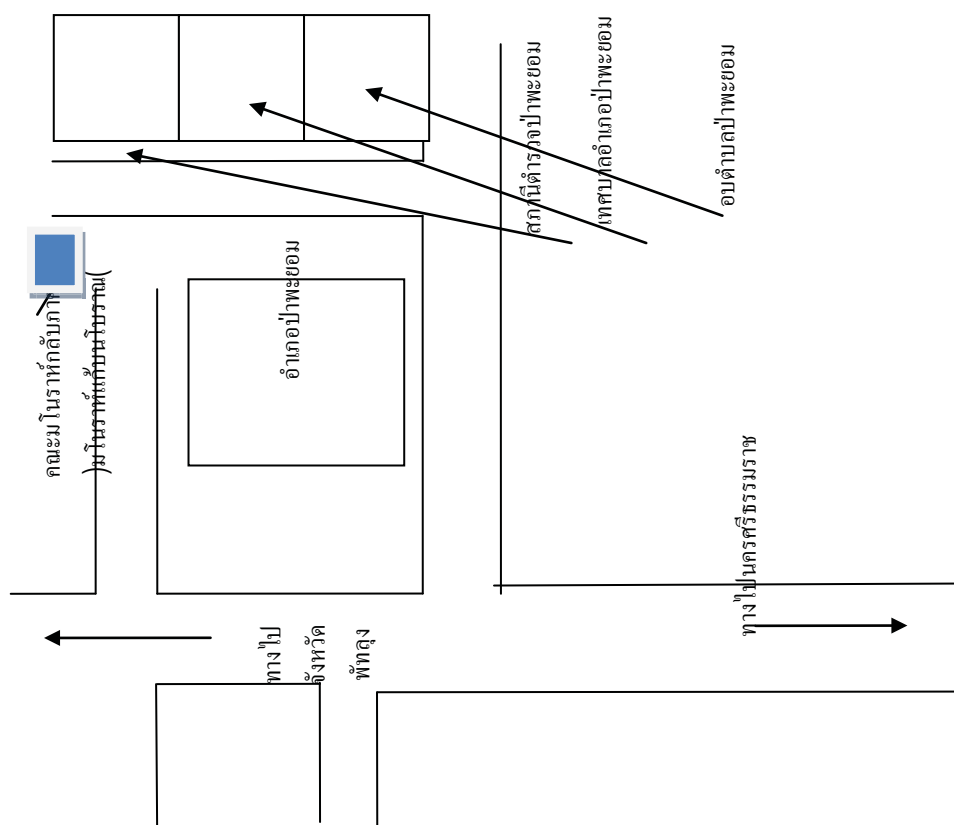
๒.๖.๓ นายประสิทธิ์ เกรานิด อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ทับอาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นายหยอย เกรานิด อายุ ๒๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านมโนราห์กลับภาค ๒

ภาพประกอบ ๒๖๖ บ้านคณะมโนราห์กลับภาค ๒

ภาพประกอบ ๒๖๗ แผนที่ที่ตั้งของคณะกลับภาค ๒

๒๔. อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา การละเล่นพื้นบ้าน หนึ่งคนองศิลป์ ศิษย์หนึ่งกัน

ภาพประกอบ ๒๖๘ นายคนอง ช่างชุด

การละเล่นพื้นบ้าน หนึ่งคนองศิลป์ ศิษย์หนึ่งกัน ก่อตั้งโดย นายคนอง ช่างชุด ตำแหน่ง นายหนัง เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ อายุ ๕๙ ปี บิดา นายเห็ง ช่างชุด อาชีพ ทำนา มารดา นางบุญส่ง ช่างชุด อาชีพ ทำนา เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด ๗ คน ได้แก่

๑. นายคนอง ช่างชุด
๒. นายสุภัทร ช่างชุด
๓. นางมลทิพย์ จันทรัตน์
๔. นายสนอง ช่างชุด
๕. นางเสงี่ยม สุวรรณธนะ
๖. น.ส.วิไลพร ช่างชุด
๗. นางสาวเหมพรรณ ช่างชุด

ที่อยู่ปัจจุบัน ๗๐๕ หมู่ ๕ ถนน สงขลา - ระโนด อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ - ๑๕๕ - ๒๑๑๘ จบ การศึกษา ระดับ กศ.บ. (การศึกษานันทิต) จาก มศว.สงขลา สถานะทางครอบครัว สมรส กับ นางสุภรณ์ ช่างชุด (พงศ์มณี) อาชีพ รับราชการครู มีบุตร ๓ คน ธิดา ๑ คน ได้แก่

๑. นายสรเชษฐ์ ช่างชุด
๒. สันติชาติ ช่างชุด
๓. น.ส.คณิดา ช่างชุด
๔. นายเดชวัชร ช่างชุด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

๑. ๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ ชั้นตรา จังหวัด ช.
๒. ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ ชั้นตรา ตำบล ม.
๓. ๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ ชั้นตรา จังหวัด ช.
๔. ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ ชั้นตรา ตำบล ช.

ภาพประกอบ ๒๖๘ โต๊ะบูชาครูและรางวัล

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน ห้างคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกัน

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายคนอง ช่างชุด ตำแหน่ง นายหนัง เมื่อก่อนใช้ชื่อคะนอง ศ.กันทองหล่อ ต่อมา จึงได้
เปลี่ยนเป็น คะนองศิลป์ ศิษย์หนังกัน จนถึงปัจจุบัน โดยได้ก่อตั้งหนังคะนองศิลป์ ศิษย์หนังกัน เมื่อ ปี พ.ศ.
๒๕๒๘

นายคนอง ช่างชุด มีความรักและสนใจหนังตะลุงเป็นชีวิตจิตใจมาตั้งแต่เด็กๆ ขณะนั้นเรียน
อยู่ชั้นประถมศึกษา โดยชอบชมการแสดงหนังตะลุง เมื่อมีการแสดงหนังตะลุงในละแวกบ้านและละแวก
ใกล้เคียง ซึ่งจะชมการแสดงจนถึงสว่างและสามารถเล่าเรื่องหนังตะลุงที่ได้ชมการแสดงให้ผู้ใหญ่ฟังได้หมด
ทั้งเรื่อง ในขณะที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นผู้ที่ชอบจดจำบทกลอนต่างๆ ในหนังสือเรียน
ภาษาไทย โดยจะสนใจในหนังสือวรรณคดีไทยเป็นพิเศษ

ในขณะที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีนิสัยชอบฝึกหัดเขียนกลอน พร้อมทั้งรวบรวมคำกลอนจาก
หนังสือและวารสารต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นสุภาษิตและคติสอนใจ

พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้ฝึกหัดแสดงหนังตะลุงด้วยตนเอง และเขียนนิยายหนังตะลุงเรื่องแรก คือเรื่อง อภินิหารดวงดาว ใช้แสดงครั้งแรกที่งานทอดผ้าป่าฉลองศาลาวัดบางหววก อำเภอกระโนน จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๓

พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของหนังก้นทองหล่อ (ศิลปินแห่งชาติสาขาหนังตะลุงคนแรก) โดยยึดมั่นและสืบทอดอุดมการณ์หนังตะลุงจากหนังก้น ทองหล่อ โดยการแสดงหนังตะลุงได้แสดงหนังตะลุงที่ได้รับการติดต่อไปแสดงในหลายจังหวัดในภาคใต้ รวมทั้งได้ไปแสดงที่กรุงเทพมหานครฯ

พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้เข้าสู่พิธีการครอบมือหนังตะลุงจากหนังก้น ทองหล่อ และได้สืบทอดอุดมการณ์ โดยการแสดงหนังตะลุงจากบทประพันธ์ของหนังก้น ทองหล่อหลายเรื่อง เช่น ตามรอยพระพุทธบาท แสงพยับกัม สังข์ศิลป์ชัย ผิดตัวผิดฝา ผู้หญิงใจเด็ด ฯลฯ

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๑๕ ครูโรงเรียนบ้านเสม็ดจวน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่
- พ.ศ. ๒๕๒๒ ครูโรงเรียนวัดบางหอด อำเภอกระโนน จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๒๔ ครูโรงเรียนบ่อครุ อำเภอกระโนน จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๒๗ ครูโรงเรียนวัดวัดสนามไชย อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๔๘ ครูโรงเรียนบ้านบ่อครุ อำเภอกระโนน จังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๕๒ เกษียณก่อนอายุราชการ โรงเรียนบ้านบ่อครุ อำเภอกระโนน จังหวัดสงขลา

การแสดงเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

- ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดกลาง อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๘ แสดงในงานวันเด็ก โรงเรียน วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วิเชียรชม อำเภอ เมือง สงขลา จังหวัด สงขลา
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ แสดงในงานแข่งขันกีฬา โรงเรียน วัดประเจียก อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดกระดังงา อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา
- ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๐ แสดงในงานแข่งขันกีฬาสี โรงเรียน วัดชุมพล อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ แสดงในงานวันลูกโหนด อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐ แสดงในงานฉลองอาคารเรียน โรงเรียน วัดประดู่หอม อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ แสดงงานเกษียณข้าราชการครู อำเภอ สทิงพระ หอประชุม รัตนโกสินทร์ วัดประเจียด อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดตะพังหม้อ อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา

- ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โรงเรียน วัดระโนด อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา

- ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๔๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมวันสารท สำนักงานศึกษา อำเภอ สทิงพระ อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเนื่องในวันงานประถมศึกษา จังหวัดสงขลา จังหวัด สงขลา

- ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๘ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมงานสังสรรค์ศิษย์เก่า โรงเรียน วัดสนามชัย อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ แสดงการกุศลหาทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ณ ชายหาดสนามไชย อำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ แสดงถ่ายทำสารคดีทะเลสาบสงขลา มรดกทางด้านวัฒนธรรม อำเภอ เมือง จังหวัด สงขลา

การแสดงหนังตะลุงเผยแพร่ทางโทรทัศน์ ช่อง ๑๑

- ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ๑ ครั้ง ๕ ชั่วโมง

- ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ๑ ครั้ง ๕ ชั่วโมง

- ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ แสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเนื่องในวันรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม ๑ ครั้ง ๕ ชั่วโมง

- ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ บันทึกการแสดงอนุรักษ์มรดกไทย ๑ ครั้ง ๒๐ นาที

การแสดงหนังตะลุงเทิดพระเกียรติ

- ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ แสดงหนังตะลุงถวายการเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ค่ายเสนาณรงค์ อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัด สงขลา

- ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ แสดงหนังตะลุงฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ศูนย์ราชการ อำเภอกวนพิฆัง จังหวัด สงขลา

- ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ แสดงหนังตะลุงฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ที่ว่าการอำเภอ สทิงพระ จังหวัด สงขลา

- ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แสดงหนังสือทูลเกล้าถวายพระเกียรติ ๕ ธันวาคมหาราช ณ วัดชุมพล
อำเภอสตึงพระ จังหวัด สงขลา

ภาพประกอบ ๒๗๐ รางวัลที่นายคนอง ช่างชุด ได้รับ

ผลงานดีเด่นของนายคนอง ช่างชุด หัวหน้าคณะคนองศิลป์ ศิษย์หนังกัน

- ๑๐ มกราคม ๒๕๒๕ สาขิตการแสดงหนังสือทูล ณ โรงเรียนสตึงพระวิทยา
- ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ สาขิตการแสดงหนังสือทูล ณ โรงเรียนวิเชียรชม
- ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ แสดงหนังสือทูลส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่
- ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๔ แสดงหนังสือทูลคนถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ ค่ายเสนาณรงค์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แสดงหนังสือทูลเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่
- ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ได้รับเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสงขลาให้แสดงหนังสือทูล ณ รมรงค์วิทยาสภาพแวดล้อมออกอากาศ ณ สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑
- ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๘ ได้รับเลือกจากสมาพันธ์หนังสือทูลจังหวัดสงขลาให้แสดงหนังสือทูล ณ ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ศูนย์ราชการอำเภอควนเนียง
- ๕ มิถุนายน ๒๕๓๘ แสดงหนังสือทูล ณ ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ณ ที่ว่าการอำเภอสตึงพระ

- ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๐ ได้รับเลือกจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ให้แสดงหนังตะลุงถ่ายทำ
เทปงานอนุรักษ์มรดกไทย ณ สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ หาดใหญ่

โล่และเกียรติบัตรที่ได้รับ

- ๖ เมษายน ๒๕๓๓ รับโล่เกียรติยศจากนายเกรียง สุวรรณวงศ์ นายกเทศมนตรี เทศบาลนคร
หาดใหญ่

- พ.ศ. ๒๕๓๔ โล่เกียรติยศงานสงกรานต์ประจำปี เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา

- ๑๑ เมษายน ๒๕๓๖ รับโล่ชนะเลิศประชันหนังตะลุงงานอนุรักษ์มรดกไทย วัดสามบ่อ
อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา

- ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๘ รับโล่เกียรติยศงานมหกรรมหนังตะลุง ๕๐ คณะเฉลิมสิริราชสมบัติ
ครบ ๕๐ ปี อำเภอ ควนเนียง จังหวัด สงขลา

- พ.ศ. ๒๕๓๘ เกียรติบัตรผู้ร่วมงานแสดงหนังตะลุง เฉลิมสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี อำเภอ
ควนเนียง จังหวัด สงขลา

- พ.ศ. ๒๕๓๘ เกียรติบัตรผู้ร่วมงานแสดงหนังตะลุง เฉลิมสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี อำเภอ
สติงพระ จังหวัด สงขลา

- พ.ศ. ๒๕๔๔ ถ้วยเกียรติยศรางวัลชนะเลิศการแข่งขันหนังตะลุงวัดกัตัญญ วัดห้วยพุทธ อำเภอ
สติงพระ จังหวัด สงขลา

ภาพประกอบ ๒๗๑ รางวัลที่นายหนังกั้น ทองหล่อ

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน หนังตะลุงแบบโบราณ โดยนายคอง ช่างขุด ได้รับการ
การสืบทอดมาจากคุณน้ำ (หนังกัญญ และหนังก) ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เริ่มตั้งคณะของ

๑.๔ เครื่องสังเวย

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ รูป เทียน ๙ เล่ม หมู ไก่ ขนมต่างๆ

๑.๔.๑ บายศรี ๑ ชุด

๑.๔.๒ ดอกไม้ ๙ ดอก

๑.๔.๓ เทียน ๙ เล่ม

๑.๔.๔ รูป ๙ ดอก

๑.๕ ของควา เช่น หมู ไก่

๑.๕.๖ ของหวาน ได้แก่ ขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง เป็นต้น

๑.๕.๗ ผลไม้ เช่นกล้วย อ้อย

๑.๕.๘ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

๑.๕.๙ มีการยื่นรูปฤกษ์ให้แก่ศิษย์

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ปัจจุบันรับลูกศิษย์ ผู้เรียนต้องมีใจรักในการแสดงหนังตะลุง ตัวอย่างเช่น

- ฝึกหัดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดสนามไชย ๒ คน ฝึกหัดนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ ๕ และโรงเรียนจุลสมัย ๑ คน

- ฝึกหัดหนังตะลุงระดับ ปวช. วิทยาลัยประมง ๑ คน

- ฝึกหนังตะลุงที่เป็นผู้ใหญ่ ๒ คน คือ หนึ่งกะเนิง นกุลศิลป์ และหนังสมบุญ โดยปัจจุบันทั้ง

๒ คนได้แสดงหนังตะลุงเป็นอาชีพ

๑.๖ วิธีรับลูกศิษย์

นำดอกไม้รูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียน

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน คณะหนังกะเนองศิลป์ ศิษย์หนังกัน

ภาพประกอบ ๒๕๓ นายคนอง ช่างชุด ขณะทำการแสดงหนังตะลุง

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

มีลักษณะเหมือนหนังตะลุงโบราณ และประยุกต์ตามสมัยของ แบบฉบับทั่วไป โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

ภาพประกอบ ๒๖๔ เครื่องดนตรีและโน้ตเพลง

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ ขว้า กีตาร์ เบส ซอ ซอ กลองชุด กลอง
ทอมบ้า คีย์บอร์ด และนักร้อง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง เช่น

๒.๑.๒.	๑ เพลงโหมโรง
	๒.๑.๒.๒ ออกฤทัย
๒.๑.๒.๓	เชิดฤทัย
๒.๑.๒.๔	เดินฤทัย
๒.๑.๒.๕	พระอิสวาทรงโก
๒.๑.๒.๖	พระอิสวาทลบ
๒.๑.๒.๗	ออกหน้าบท
๒.๑.๒.๘	เดินหน้าบท
๒.๑.๒.๙	บอกเรื่อง
๒.๑.๒.๑๐	บรรยายเจ้าเมือง
๒.๑.๒.๑๑	บรรยายเรื่อง
๒.๑.๒.๑๒	สมห้อง
๒.๑.๒.๑๓	นางเดินคู่
๒.๑.๒.๑๔	เดินขัณฑ์
๒.๑.๒.๑๕	เดินรูปหลก (ตลก)

- ๒.๑.๒.๑๖ เพลงจบ
- ๒.๑.๒.๑๗ เพลงหนังตะลุง
- ๒.๑.๒.๑๘ เพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบันตามสมัยนิยม
- ๒.๑.๓ เรื่องหนังตะลุงที่ใช้ในการแสดง ตัวอย่าง เช่น
- ๒.๑.๓.๑ ตามรอยพระพุทธบาท
- ๒.๑.๓.๒ แสงพยับ
- ๒.๑.๓.๓ สังข์ศิลป์ชัย
- ๒.๑.๓.๔ ผิดตัวผิดฝา
- ๒.๑.๓.๕ ผู้หญิงใจเด็ด ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๕๕ นายคนอง ช่างชุด ขณะแสดงหนังตะลุง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัว
แสดง

ธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไป

ภาพประกอบ ๒๗๖ นักดนตรีแสดงประกอบการแสดงหนังตะลุง

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้ อันเนื่องมาจากการมีการแสดงบ่อยมากในแต่ละเดือน

๒. ๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เช่น งาน ทอดกฐิน งานบวช งานเดือนสิบ เป็นต้น

ภาพประกอบ ๒๗๗ จอหนังตะลุงและโรงหนังตะลุง

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง

- ๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท - ๑๘,๐๐๐ บาท
- ๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลา ๖ - ๗ ชั่วโมง
- ๒.๕. ๓ นักแสดงนักแสดงตลกของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๘ - ๙ คน
- ๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียม อุปกรณ์ ดังนี้ โรงหนัง จอหนัง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๗๘ การเตรียมอุปกรณ์ไปแสดง

๒.๖ สมาชิกคณะหนัง กระบองศิลป์ ศิษย์หนังกัน

- ๒.๖.๑ นายคนอง ช่างชุด อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ นายหนัง อาชีพ นายหนัง
- ๒.๖.๒ นายพริ้ม (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๓ นายอ่วม แสงทอง อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๔ นายเอี้ยง ธรรมสุวรรณ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๕ นายจิต เกื้อเหลือ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ฉิ่ง อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๖ นายราย นิยมเดชา อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง
- ๒.๖.๗ นายสทิน วิบูลย์พันธ์ อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๘ นายนิยม อารมณ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๙ นายไฟ ชัยมิตร อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
- ๒.๖.๑๐ นายจิต แก้วเรือง อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กีตาร์ อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๑๑ นายพิศ แก้วชูศรี อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน
- ๒.๖.๑๒ นายถ้อง จันรภาโส อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ คีย์บอร์ด อาชีพ ครู

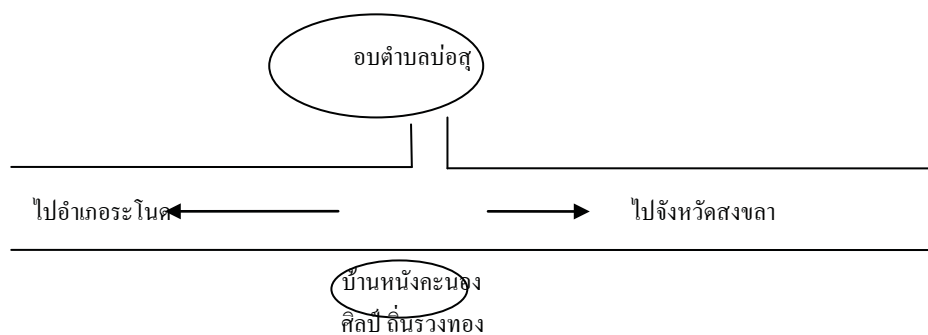
๒.๓ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงศิลป์ ศิษย์หนังกัน

ภาพประกอบ ๒๓๕ ป้ายชื่อคณะหนังตะลุงศิลป์ ศิษย์หนังกัน

ภาพประกอบ ๒๓๖ บ้านหนังตะลุงศิลป์ ศิษย์หนังกัน

ภาพประกอบ ๒๓๗ แผนที่ที่บ้านหนังตะลุงศิลป์ ศิษย์หนังกัน

๒๕. อำเภอ ระโนด จังหวัด นครศรีธรรมราช การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๕๒ นายประเสริฐ สว่างจันทร์

ประวัติส่วนตัว

การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ ก่อตั้งคณะโดย นายประเสริฐ สว่างจันทร์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะ อายุ ๕๕ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๑/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด พัทลุง โทรศัพท์มือถือ ๐๘๓ - ๖๕๔๔ - ๑๖๑ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนควนซาลิก จังหวัด นครศรีธรรมราช สถานะทางครอบครัว สมรสกับ นางหนูถวิล สว่างจันทร์ มีบุตร ๑ คน ธิดา ๑

ภาพประกอบ ๒๕๓ นางหนูถวิล สว่างจันทร์

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
ของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๘๔ ผู้รำนโนราห์ร่วมคณะ

ภาพประกอบ ๒๘๕ การสอนรำนโนราห์

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะการละเล่นพื้นบ้าน

นายประเสริฐ สว่างจันทร์ ตำแหน่ง เจ้าของคณะมโนราห์เสริฐ ได้เริ่มก่อตั้งคณะมโนราห์เสริฐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้เรียนมโนราห์จากครูที่โรงเรียนควนชาลิก และครูยก ชูบัว (ศิลปินแห่งชาติ) โดยตั้งแต่วัยเยาว์นั้นได้ติดตามไปชมการแสดงมโนราห์ของคณะต่างๆ ในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดนครศรีธรรมราช และได้เรียนรู้ในลักษณะรู้พักลักจำ ในการเรียนนั้นใช้เวลาเรียนกับครูเป็นเวลา ๑๕ วัน พร้อมกับนางหนูถวิล สว่างจันทร์ ภรรยาคู่ชีวิต ตามกำหนดที่ครูตั้งไว้ จากนั้นครูที่โรงเรียนได้นำไปรำนโนราห์ออกงานต่างๆ เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ก็ยังออกรำนอายุได้ ๒๕ ปี จึงก่อตั้งคณะตัวเองขึ้น ในช่วงแรกจัดซื้ออุปกรณ์ทั้งหมด แต่ในปัจจุบันได้จัดทำชุดมโนราห์ขึ้นเอง

ภาพประกอบ ๒๘๖ การฝึกสอนด้วยการแต่งชุดเต็มตัว

๑.๒ การสืบทอด

การสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์เสริฐุ นายนายประเสริฐ สว่างจันทร์ ได้เริ่มเรียนการแสดงมโนราห์ด้วยตนเองด้วยความสมัครใจ และชื่นชอบในศิลปะแขนงนี้เป็นอย่างมาก ต่อมาได้เรียนอย่างจริงจังจากครูที่โรงเรียนชาลิก และครูมโนราห์ยก ชูบัว และปัจจุบันได้สอนให้ลูกหลาน และโรงเรียนต่างๆ เพื่อทดแทนบุญคุณที่ได้เรียนมาจนเป็นอาชีพ

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ

สำหรับคณะมโนราห์เสริฐุ นั้น ก่อนการแสดงต้องมีการไหว้ครูมโนราห์ก่อนทุกครั้ง (โรงครู)

พิธีไหว้ครูของทางคณะ จะจัดรวมกับคณะอื่น โดยจะไปไหว้ครูกับคณะมโนราห์ที่ จังหวัดพัทลุง

๑.๔ เครื่องสังเว

เครื่องสังเวในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี ดอกไม้ ธูป เทียน ๘ เล่ม หมู ไก่ ขนมห่างๆ

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

ส่วนใหญ่จะไปสอนเมื่อได้รับการรับเชิญไปสอนที่โรงเรียนต่างๆ

๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์

เพียงแต่นำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้ชุดเดียวกันแล้วเวียนเอา

๒. ลักษณะ ของการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ของคณะกรรมการเล่น
พื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๘๗ ชุดการแสดงมโนราห์ที่เก็บไว้หลังการแสดง

๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ลักษณะการแสดงมโนราห์เสริฐนั้น มีลักษณะ การแสดงมโนราห์แบบโบราณ และแบบ
ประยุกต์ โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๒.๑.๑ เครื่องดนตรี ได้แก่

โหม่ง ปี่ กลอง ทับ หรืออาจมีไม้ตะ

ภาพประกอบ ๒๘๘ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง

๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ในการแสดง แล้วแต่งงานส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมโนราห์ทั่วไป

ตัวอย่างเช่น

๒.๑.๒.๑	เพลงการ์ดกรู
๒.๑.๒.๒	เพลงทำบท
๒.๑.๒.๓	เพลงทับ
๒.๑.๒.๔	เพลงโทน
๒.๑.๒.๕	กลอนหก
๒.๑.๒.๖	กลอนสี่ ฯลฯ

ภาพประกอบ ๒๘๕ เครื่องแต่งกายที่ทางคณะจัดทำขึ้นเอง

๒.๒ การแต่งกาย

การแต่งกายตามแบบฉบับของการแสดงมโนราห์ทั่วไป

๒ .๓ การฝึกซ้อม

การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

ภาพประกอบ ๒๕๐ เทร็ดและการเก็บเทริดของคณะ

๒. ๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงาน

เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณ

๒.๕ อัตราค่าแสดง

๒.๕. ๑ การรับงานแสดงครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาท - ๓๕,๐๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับระยะทาง

๒.๕. ๒ การแสดงแต่ละครั้งใช้เวลาตั้งแต่ ๑๕.๓๐ - ๑.๓๐ น.

๒.๕. ๓ นักแสดงนักดนตรีของการแสดงแต่ละครั้งประมาณครั้งละ ๒๐ กว่าคน

๒.๕. ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๒.๖ สมาชิก คณะ มโนราห์เสรีรัฐ

๒.๖.๑ นางหนูถวิล สว่างจันทร์ อายุ ๕๘ ปี

หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๒ นางราตรี แก้วสุริยา อายุ ๓๓ ปี

หน้าที่ รำมโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๓ นางสุนิสา สมหวัง อายุ ๒๕ ปี

หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๔ นางจิรา แก้วเขียว อายุ ๒๒ ปี

หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๕ ค.ญ.อรัญญา สว่างจันทร์ อายุ ๘ ปี

หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๖ ค.ญ.เครือแก้ว อ้วนชัย อายุ ๘ ปี

หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๗ ค.ญ.อุณเป้ง แก้วสุริยา อายุ ๑๒ ปี

หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๒.๖.๘ นายประเสริฐ สว่างจันทร์ อายุ ๕๕ ปี

หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๙ นายภิรมย์ แก้วสุริยะ อายุ ๖๒ ปี

หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๐ นายประเสริฐ แก้วเขียว อายุ ๖๓ ปี

หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน

๒.๖.๑๑ นายถาวร เขาวะ อายุ ๖๕ ปี

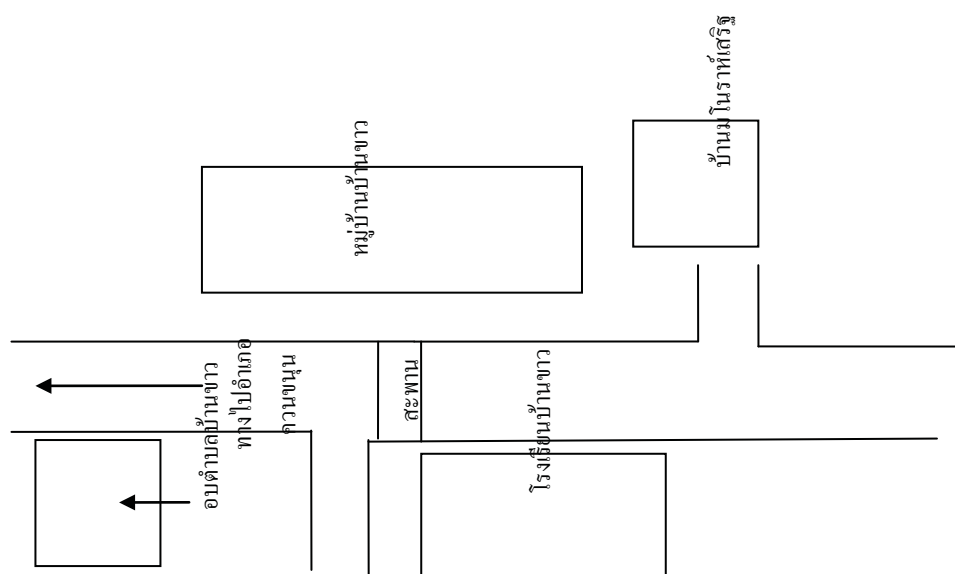
หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

๒.๗ แผนที่บ้านและสถานที่ตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๕๑ ทางเข้าบ้านคณะมโนราห์เสริฐ

ภาพประกอบ ๒๕๒ แผนที่ที่ตั้งของคณะมนโนราษฎร์ศรีสุข

บทที่ ๕

แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

การวิจัยเรื่อง “การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลในลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาตอบ ความมุ่งหมาย ของการวิจัยทั้ง ๒ ข้อ โดยความมุ่งหมายข้อที่ ๒ นี้เป็นการตอบเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง การนำเสนอผลการศึกษา ผู้วิจัยแยกการนำเสนอออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นนำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากผู้ปฏิบัติ คือ ศิลปินพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความคิดและความต้องการทางด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะการเล่นพื้นบ้านมากที่สุด เพื่อนำความคิดของพวกเขาเหล่านี้มาเป็นคำตอบของคำถามที่สำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน จากผู้รู้ และประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ ๒ เป็นการนำความคิดของศิลปินพื้นบ้านมาเป็นคำตอบของคำถามที่สำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน จากผู้รู้ และประชาชนทั่วไปเพิ่มเติม โดยผู้รู้ และประชาชนทั่วไปต้องเป็นผู้ที่ตระหนักถึงความสำคัญของ ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

ในการนำความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะการเล่นพื้นบ้าน ผู้วิจัยแยกการนำเสนอออกเป็น ๒ ตอน ของแต่ละส่วน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- ๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
- ๒) การส่งเสริม คณะการเล่นพื้นบ้าน
- ๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน
- ๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน
- ๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ตอนที่ ๒ แนวทางอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

- ๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน
- ๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน
- ๓) การอนุรักษ์คณะการเล่นพื้นบ้าน
- ๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งหัวข้อจากประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม ผู้ปฏิบัติ คือ ศิลปินพื้นบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๒๕ คณะ และศิลปินพื้นบ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน ๕ คณะ รวมทั้งหมด ๓๔ คณะ จำนวน ๕๐ คน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยนำประเด็นที่กล่าวมาจัดเป็นหัวข้อข้างต้น และผู้วิจัยได้นำหัวข้อมาทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ได้แก่ ผู้รู้ คือ เจ้าอาวาส พระลูกวัด หัวหน้าองค์กรส่วนบริหารอำเภอ หัวหน้าองค์กรส่วนบริหารตำบล หัวหน้าเทศบาล ครู ตำรวจ ทหาร และประชาชนทั่วไป คือ การโรง แม่ค้า พ่อค้านิสิต นักศึกษา นักเรียน รับจ้าง ทำสวน ทำนา มอเตอร์ไซค์รับจ้าง และรับจ้างทั่วไป ฯลฯ จำนวน ๒๔๐ คน โดยแบ่งการสอบถามในขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

๑ จังหวัดนครศรีธรรมราชครอบคลุมพื้นที่ ๕ อำเภอ จำนวน ๑๘๐ คน ดังต่อไปนี้

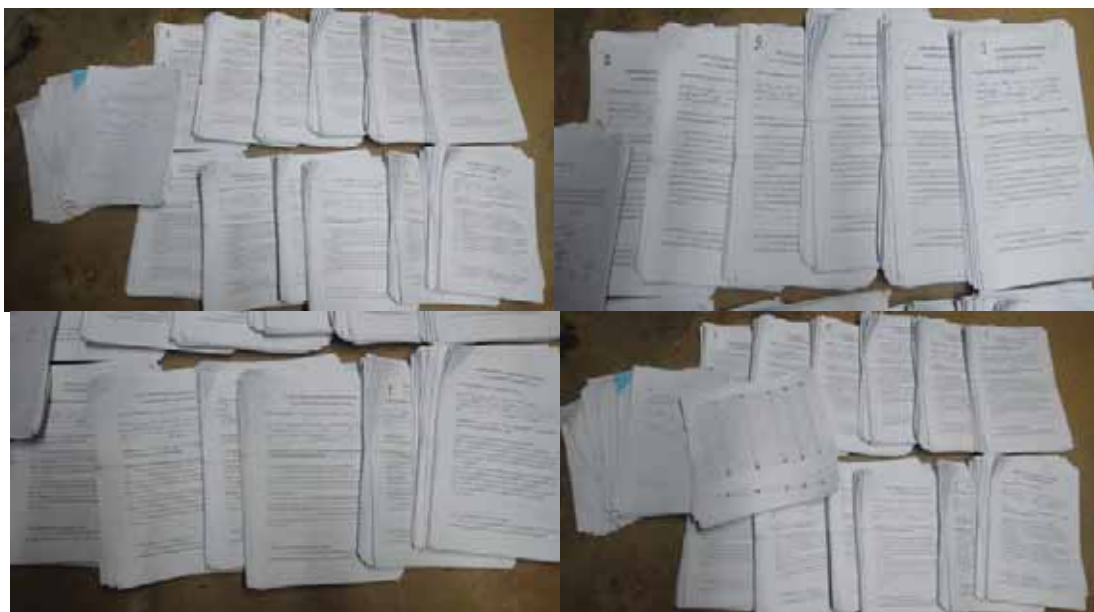
- ๑.๑ อำเภอปากพนัง จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่ จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๓ อำเภอหัวไทร จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๕ อำเภอชะอวด จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๖ อำเภอร่อนพิบูลย์ จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๗ อำเภอลานสกา จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๘ อำเภอพระพรหม จำนวน ๒๐ คน
- ๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จำนวน ๒๐ คน

๒. จังหวัดพัทลุงครอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ จำนวน ๔๐ คน ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ อำเภอกวนขนุน จำนวน ๒๐ คน
- ๒.๒ อำเภอป่าพะยอม จำนวน ๒๐ คน

๓. จังหวัดสงขลาครอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ จำนวน ๒๐ คน

- อำเภอระโนด จำนวน ๒๐ คน

ภาพประกอบ ๒๕๓ รวมแบบสำภาษณ์ที่เก็บคืน

ส่วนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

ภาพประกอบ ๒๕๔ ตัวอย่างศิลปินพื้นบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น

ภาพประกอบ ๒๕๕ ตัวอย่างศิลปินพื้นบ้านร่วมตัวเพื่อตั้งชมรมและให้ข้อคิดการส่งเสริมและอนุรักษ์

แนวทางในการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติ (ศิลปินพื้นบ้าน) ศิลปินพื้นบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ๒๕ คณะ และศิลปินพื้นบ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน ๕ คณะ รวมทั้งหมด ๓๔ คณะ จำนวน ๕๐ คน ดังนั้นรายนามคณะศิลปินพื้นบ้านที่ให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ดังนี้

- ๑) คณะ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง สัมภาษณ์ นายสมใจ ศรีอุทอง
- ๒) คณะ หนังเ็บน้อย ยอดขุนพล สัมภาษณ์ นายบุญเ็บ วรรณคง
- ๓) คณะ หนังไสวเสียงเสน่ห์ สัมภาษณ์ นายไสว หมื่นอักษร
- ๔) คณะ มโนราห์สว่าง โบราณศิลป์ สัมภาษณ์ นายสว่าง รอดแก้ว
- ๕) คณะ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ สัมภาษณ์ นางจำเริญ บัวจันทร์
- ๖) คณะ มโนราห์สมเนตร สืบสายสินธุ์ สัมภาษณ์ นายสมเนตร สัพทสุข นางหนูก๊ก สัพท

สุข และนายสมนึก สัพทสุข

๗) คณะ เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ สัมภาษณ์ นายสุรินทร์ จันทร์ทอง นางสาวสุภาวดี จันทร์ทอง และนางสาวยมลพร จันทร์ทอง

๘) คณะ หนังสืชาติ ทิพย์รวย สัมภาษณ์ นายสุชาติ ทิพย์รวย

๙) คณะ มโนราห์สวัสดิ์น้อย สัมภาษณ์ นายสวัสดิ์ ยศหมึก นางปราณี ยศหมึก และนายบุญเสริม ยศหมึก

๑๐) คณะ เพลงบอกกลีบ สัมภาษณ์ นางกระบวน จันทร์มณี

๑๑) คณะ หนังคล้อง จำรงค์ศิลป์ สัมภาษณ์ นายคล้อง ชูถนอม

๑๒) คณะ มโนราห์เสน่ห์น้อย ดาวรุ่ง สัมภาษณ์ นายเสน่ห์ นรสิงห์ และนางจรี นรสิงห์

๑๓) คณะ หนังครวญ แสงแก้ว สัมภาษณ์ นายครวญ แสงแก้ว

๑๔) คณะ มโนราห์สวาท นครศิลป์ สัมภาษณ์ นางสาวท มุสิกะ และนายเหิม มุสิกะ

๑๕) คณะ หนังปฐุม อ้ายลูกหมี่ สัมภาษณ์ นายปฐุม มุสิกะ และนางปรีชา โอพาร์พฤษ

๑๖) คณะ มโนราห์เกษร นครศิลป์ สัมภาษณ์ นางเกษร เขตนิมิต นางปราณี และนายเกษม

เกื้อเสนาะ

๑๗) คณะ เพลงบอกทิวศวิน สัมภาษณ์ นายทิว กาจิริด นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์

๑๘) คณะ หนังสืชาติ ทรัพย์สิน สัมภาษณ์ นายสุชาติ ทรัพย์สิน

๑๙) คณะ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์ สัมภาษณ์ นายทวิรัตน์ ทองมาก

๒๐) คณะ เพลงร้องเรืออารมณ์ สัมภาษณ์ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

๒๑) คณะ หนังจูเหลืมน้อย สัมภาษณ์ นายสุกกร คงรัตน์

๒๒) คณะ มโนราห์เฉลิมทองแฉล้ม สัมภาษณ์ นายบุญส่ง สุขรุ่ง

- ๒๓) คณะ มโนราห์กลับภาค ๒ สัมภาษณ์ นายเกลื่อน คำแก้วหล่อ นางหนูพับ คำแก้วหล่อ
- ๒๔) คณะ หนังสือนองศิลป์ ศิษย์หนังกัน สัมภาษณ์ นายคนอง และนางบุญส่ง ช่างชุด
- ๒๕) คณะ มโนราห์เสริฐ สัมภาษณ์ นายประเสริฐ และนางหนูถวิล สว่างจันทร์
- ๒๖) คณะ มโนราห์สุปราณี ศ.เขียวโกศล สัมภาษณ์ นางสุปราณี สมาคม
- ๒๗) คณะ หนังสือน้อยหัวไทร ศ.ประทีนบังทอง สัมภาษณ์ นายมาศ บัวทอง
- ๒๘) คณะ มโนราห์เจตพษ์ บันเทิงศิลป์ ศ.ขจรฯ สัมภาษณ์ นายเจตพษ์ สุวรรณมณี
- ๒๙) คณะ มโนราห์จุลเสียงทอง สัมภาษณ์ นายจุล ไกรช่วย
- ๓๐) คณะ หนังสือนิต ชัชวาล สัมภาษณ์ นายสาธิต ชัชวาล
- ๓๑) คณะ หนังสือน้อย เขียวทอง สัมภาษณ์ นายน้อย เขียวทอง
- ๓๒) คณะ หนังสือนายชอบ ตะลุงบัณฑิต สัมภาษณ์ นายชอบ ภิรมณ์รักษ์
- ๓๓) คณะ มโนราห์ ประเสริฐ สัมภาษณ์ นายประเสริฐ เลื่อนจันทร์
- ๓๔) คณะ มโนราห์ ฉาย สัมภาษณ์ นายฉาย คงเรือง

โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสนทนาเป็นรายบุคคล เสนอแนวทางการ ส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน ที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง และเพื่อหาประเด็นและนำประเด็นมาเป็นแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้รู้และประชาชนทั่วไป โดยได้ประเด็นดังนี้

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรส่งเสริมการพัฒนาอุปกรณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๒) ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น

๓) ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น

๕) ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลาย เครื่องดนตรี เป็นต้น

๖) ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยนำศิลปะการเล่นพื้นบ้านเข้าไปร่วมด้วย เป็นต้น

การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การการเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

๒) ควรจัดคณะ กรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย

๓) ควรส่งเสริมการแสดงผลคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาลงานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ กรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน

๕) ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของ คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น

๖) ควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน

๗) ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง กิตติลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น

๒) ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นใน อัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มี ความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัย โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

๔) ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในขณะ การเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

๕) ควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ และการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ

๖) ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๗) ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้าน ได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

๘) ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงาน ประเพณีของชุมชน เป็นต้น

๙) ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน สามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือ แผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธี ต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่

๒) ควรส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน

๓) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน หรือ วัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้าน วัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน สำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น

๕) ควรปรับปรุงแบบการแสดงให้เห็นเหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย

๖) ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๑) ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณี การเล่นพื้นบ้าน ของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒) ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย

๓) ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔) ควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

๑) ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๒) ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

- ๑) ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน
- ๒) ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เผื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ ของเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

๔) ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุน เผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

- ๑) ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ
- ๒) ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน
- ๓) ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน
- ๔) ควรจัด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

- ๑) ควรมีสุนัขอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การเล่นพื้นบ้าน
- ๒) ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน
- ๓) ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชน
- ๔) ควรจัดระเบียบคณะ การการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น

๕) ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะ การละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนจะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

๖) ควรเผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน ในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการ อนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน

๗) ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี

๒) ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๔) ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี

๕) ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

๖) ควรเผยแพร่บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำ บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

๗) ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

๑) ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน

๒) ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน

๓) ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง

๔) ควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน

๕) ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การปลูกฝัง

- ๑) ควรให้การทำงานบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์
- ๒) ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น

๓) ควร สนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน

๔) ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

๑) ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนาน หรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส

๒) ควรจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ

๓) ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน

๔) ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการเล่นพื้นบ้าน

ส่วนที่ ๒ เป็นการนำความคิดของศิลปินพื้นบ้านมาเป็นคำถามของความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน จากผู้รู้ และประชาชนทั่วไปเพิ่มเติม โดยผู้รู้ และประชาชนทั่วไปต้องเป็นผู้ที่ตระหนักถึงความสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน โดยให้เรียงความสำคัญพร้อมทั้งแนะนำเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาด

มาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน การการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดคณะ การการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงคณะ การการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ การการเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะ การการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะ การการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคง

เอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรจัดพิมพ์บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะ การเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม และควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย จึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่องสืบไป, ควรตรวจตราและดูแลสิทธิทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชม กิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น, ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการเล่นพื้นบ้าน

วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้สถานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณี การละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด -อำเภอ กระทรวงวัฒนธรรม และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น-หน่วยงานราชการต่างๆ, ทุกฝ่ายต้องช่วยกันทั้งภาครัฐ และเอกชน, โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, องค์กรบริหารส่วนตำบล, ชุมชน และภาคประชาชน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

สมควรให้จัดให้มีการสัมมนาพบปะกันบ่อยๆ ครั้ง, ปลูกฝังความคิดจิตสำนึกตั้งแต่เด็กๆ, รัฐจัดสนับสนุนงบประมาณเฉพาะกิจสำหรับเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะ, รวบรวมแนวคิดของระดับแนวคิดทุกระดับ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง, ให้ภาครัฐมีบทบาทในการส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบัน, ควรให้เยาวชน -นักเรียน -นักศึกษา ได้เรียนรู้แล้ว เข้าใจในความสำคัญของการละเล่นการละเล่นพื้นบ้าน, ให้งบประมาณกับชุมชน หรือผู้ใหญ่ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ, นำผู้รู้รุ่นอาวุโสถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง และส่งเสริมให้มีการแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่น การละเล่นพื้นบ้าน , เน้นแนวทางการเรียนการสอนทางด้านการละเล่น การละเล่นพื้นบ้าน แบบง่าย ๆ, เมื่อมีงานสำคัญต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน หรืองานเทศกาลและ

พิธีกรรมต่างๆ ควรจะมีศิลปินพื้นบ้านแสดงในงานด้วย, ควรจัดการอนุรักษ์ และส่งเสริมอย่างจริงจัง, ให้ชุมชนรวมตัวกันจัดงาน หรือรับฟังอบรมเรื่องศิลปวัฒนธรรม, ควรมีการจัดตั้งองค์กรที่มีความชัดเจนในการรับผิดชอบโดยให้มีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย และควรมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้มากกว่านี้ เพราะปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางโลกสมัยใหม่มากเกินไป ทำให้สังคมเลวมากๆ สมควรที่จะฟื้นฟูในเรื่องนี้ด่วน

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดทำพิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการศึกษา และการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เฝ้าระวังความพลัดตกหกลายจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน และควรอนุรักษ์การแสดงกลองยาวในงานบวชเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน และควรจัดประชาสัมพันธ์เข้าทางวิทยุชุมชน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสถาบันอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีสถาบันงานคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนจะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ และควรจัดให้มีการเล่นพื้นบ้านในชุมชนประจำเดือนหรือปี

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และควรจัดให้มี การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนเพื่อจะได้ทราบถึงบทเพลง ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และรัฐบาลควรจัดให้มีการเล่นพื้นบ้าน ประจำทุกปีและทุกตำบลหรือชุมชน

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งร่างกาย

กำลังใจ และกำลังทรัพย์, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน, ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๘๖ ผู้รู้และประชาชน อำเภอปากพนัง กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๒. ความคิดเห็นของผู้รู้และประชาชนทั่วไป อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาอุปกรณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น และควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิต

เสื้อผ้าลดตายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงผลการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง กิตติลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรบันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะ การเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดย

ยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย จึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้าน ของสังคม โดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะ การละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชน ให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลผลิตการพัฒนาวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

นายกรัฐมนตรีควรมีนโยบายส่งเสริมและสืบสานการละเล่นหรือ การละเล่นพื้นบ้าน ให้คงอยู่ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น นายก อบจ), นายก อบต), นายกเทศมนตรี, ผู้ว่าราชการจังหวัด, นายอำเภอ, หัวหน้าของหน่วยงานราชการต่างๆ และประชาชนในพื้นที่ทุกคน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ทางองค์กรเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้เป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรม

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดโรงเรียนฝึกสอนเยาวชนในการส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านให้คงอยู่กับหมู่บ้านตลอดไป, นำนโยบายเข้าสู่แผนการเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปะ การละเล่นพื้นบ้าน ให้มีความสำคัญควบคู่กับศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้, เป็นสิ่งที่ดีควรคู่กับวัฒนธรรมของคนไทยไว้ตลอดไป และจัดจุดเป็นลิขสิทธิ์ทางปัญญา และเข้าสู่แผนการเรียนการสอนในทุกกระดับ, ควรส่งเสริมนักเรียนและเยาวชนให้มีความสนใจในเรื่องศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน, ควรให้เด็กรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีไทย, การอนุรักษ์และส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่สมควรมากที่จะต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่นก่อนที่จะมีเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่มากขึ้น

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เพื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง พร้อมทั้งมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีสถาบันอนุรักษ์ ประสานงานและเผยแพร่การเล่นพื้นบ้าน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์ การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียง

เผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัยการอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน และควรจัดตั้งการเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ และควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น และควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่น

พื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และความร่วมมือทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๓. ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาอุปกรณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่ง และใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, การจัดตั้งคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต, ควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรจัดคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่

เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย และควรส่งเสริมการแสดงคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้าน ได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรจัดพิมพ์บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม และควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรบันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่องสืบไป และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน สามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่นักเลาของรัฐ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เห็นเหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประชุมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรกำกับดูแลจัดระเบียบและควบคุมวัฒนธรรมประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

องค์กรปกครองท้องถิ่น, องค์กรบริหารส่วนตำบล, องค์กรชุมชน, ผู้นำองค์กรท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน, รัฐบาล, สถานศึกษา, บ้าน, โรงเรียน, กลุ่มและองค์กรทุกองค์กร, ทุกภาคส่วน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ไม่ว่า ภาคประชาชน และหน่วยงานราชการทุกกรม, คนในชุมชนทุกคน, ASEAN, สหประชาชาติทุกคนควรมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ ดำเนินการและติดตามผลในการมีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์และส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นประชาชน หน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชน

๓) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ความรู้ ความเข้าใจเน้นที่ชุมชนเริ่มต้น และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง และให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเสมอ, การละเล่นพื้นบ้าน ถือได้ว่าเกิดจากความอัจฉริยะ และกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบรรพบุรุษ จึงเป็นสิ่งที่ควรบูชา ถ้าบุคคลใดไม่ให้ความสำคัญถือว่า “ทรยศ” ต่อชาติกำเนิด, มีการจัดงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง เช่น งานวัฒนธรรมอำเภอหัวไทร โดยให้มีการแสดงมโนราห์ เพลงบอก ฯลฯ, ให้อยู่ในเหตุการณ์จริง ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม จะได้รู้สึกหวงแหน, สร้างจิตสำนึกให้รุ่นหลัง ตระหนักถึงมรดกด้านวัฒนธรรม, ควรมีการจัดทำกิจกรรมโดยให้บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วม เช่น ควรจัดงานพิธีประเพณีต่างๆ และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประเพณีพื้นบ้าน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชุมชนของตนเอง

๔) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

การให้ความรู้แก่เยาวชน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และควรเน้นการให้ความรู้ถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และควรอนุรักษ์ และหวงแหนไว้เพื่อคนรุ่นต่อไป, นโยบาย แผนงาน โครงการ ต้องสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับชุมชน – นโยบายรัฐ, ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชน เป็นตัวขับเคลื่อนการอนุรักษ์, ท้องถิ่นมีโครงการที่อนุรักษ์ และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น โครงการสมโภชขวัญข้าวที่จัดออกแสดงในงานงานกลางคืนจะจัดแสดงหนังตะลุงต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว, ให้รู้จักพื้นฐานของชุมชน และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีพื้นบ้าน เช่น การประกวดร้องเพลงพื้นบ้าน แข่งขันการทำเครื่องดนตรี

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะโดยตรง เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริม, หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น วัฒนธรรมจังหวัด วัฒนธรรมอำเภอ ควรให้ความสำคัญและทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด ฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม

หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดหลักสูตรเกี่ยวกับเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกายประกอบ การเล่นพื้นบ้าน หรือการเล่นพื้นบ้าน สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาในทุกระดับชั้น และควรจัดหลักสูตรเกี่ยวกับเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกายประกอบการเล่นพื้นบ้านหรือการเล่นพื้นบ้าน สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาในทุกระดับชั้น

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีสถูยอนุรักษ์ประสาณงานและเผยแพร่ การเล่นพื้นบ้าน และควรมีสถูยประสาณงานคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ และควรเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการถ่ายทอด การละเล่นพื้นบ้าน , ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดตั้ง การละเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน และควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ การละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๔. ความคิดเห็นของ ผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น และควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงผลการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรเผยแพร่และนำคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะ การเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรจัดคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมให้คณะ การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของตนเอง การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในขณะการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรบันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วิดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสมอันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่นุเคราะห์ของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรส่งเสริม

การบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบล) อำเภอ จังหวัด ชุมชนโรงเรียนต่าง ๆ และทุกหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการเล่นพื้นบ้านทุกแขนงช่วยกันอนุรักษ์ และส่งเสริม

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ความรู้กับเยาวชน, ปลูกฝังให้มีการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม, ต้องปลูกฝังให้ตระหนัก และเห็นคุณค่า, ปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตั้งแต่อาຍยังเด็ก, ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากอุปสรรคในการติดต่อประสานงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของศิลปะในแต่ละแขนง, ปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจะทำให้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มีความเด่นชัด และเป็นที่รู้จัก, ให้เกิดความรู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ, ถ่ายทอด และให้ความรู้แก่เยาวชน, ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ, จัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริม และอนุรักษ์ให้มาก ๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น, ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดนี้ต่อไป และควรนำข้อมูลต่างๆ เข้าสู่ชุมชน โรงเรียน ในทุกๆ ด้าน, ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบเรื่องศิลปะการเล่นพื้นบ้านโดยตรงลงในพื้นที่ เพื่อที่จะค้นหาผู้มีความสามารถในแต่ละแขนงอย่างจริงจัง ต้องการให้ทำอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมมากกว่าปัจจุบัน, อยากให้ทุกหน่วยงาน ผู้นำทุกฝ่ายร่วมมือกัน ต้องการให้ผู้นำ ดูแล และทำต่อเนื่อง โดยเฉพาะชุมชนอย่าทิ้งศิลปะพื้นบ้าน และส่งเสริมให้ทางรัฐมีความตระหนักในการทำงานทางด้านนี้อย่างจริงจัง

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เพื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าว

ทางวิทยุชุมชน และควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่น
พื้นบ้าน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการรวบรวม
สมาชิกและคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านใน
ชุมชน, ควรเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้านเป็น
ความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำ
คณะกรรมการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่
ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน
และนักดนตรีทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน
โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย
การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น และ ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการเล่น
พื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลง
เครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควร
บันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการ
บรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึก
โน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน
การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บท
เพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำ
เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและ
เสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบ
ต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน
สามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่น
พื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรี
ประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ชนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และ ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๕๗ ผู้รู้และประชาชน อำเภอหัวไทร กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๕ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การ

ซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การการเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน การการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรส่งเสริมการแสดงคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้ การการเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรจัดพิมพ์บทเพลง การการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุก

เครื่องดนตรีในคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, การบันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่องสืบไป, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน สำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรม

ประเพณีการเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

รัฐบาล เอกชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรรมการชุมชน ชุมชน โรงเรียน ส่วนราชการต่างๆ ศิลปินท้องถิ่น

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้นักกลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม เช่น เมื่อท้องถิ่นจัดงานประเพณีต่างๆ ก็ให้เชิญนักแสดงการเล่นพื้นบ้านมาเล่นและแสดงการเล่นพื้นบ้าน, โรงเรียนในพื้นที่ต้องให้ความสำคัญในการถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน ให้เด็กและเยาวชนเป็นลำดับแรก และส่วนราชการต้องให้การสนับสนุนมากกว่านี้, ต้องมีสามัญสำนึก, สร้างเงื่อนไขจิตใจ และสร้างจิตสำนึกให้ทราบถึงคุณค่าของศิลปะการเล่นพื้นบ้าน

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ต้องมีเงินในการจัดการก่อน และควรจัดทำประชาคมกับชุมชน ท้องถิ่น ทำเป็นแผนงานสนับสนุนงบประมาณ ตั้งคณะทำงาน ดำเนินการ

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

วัฒนธรรมจะสูญหายถ้าไม่ร่วมใจอนุรักษ์, ควรสืบหาบุคคลผู้มีความรู้ มีความสามารถ สืบทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน และรวบรวมผลงานและบันทึกการแสดงของบุคคลเหล่านั้นไว้, หางบประมาณและสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง, เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมไทยหรือ

วัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก มีผลต่อคนรุ่นใหม่ที่นับวันจะทอดทิ้ง วัฒนธรรมของตนเอง จึงต้องคิดว่ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องรับภาระในการอนุรักษ์คือคนรุ่นใหม่ จึงต้อง หาวิธีการใดบ้างที่จะนำมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายนี้และเป็นวิธีการที่ทันสมัย ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์และส่งเสริมการแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน ไม่ใช่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควร จัดทำ การดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เผื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำ ใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำ การเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและ เครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำ จุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดทำ การซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้ อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้ สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ และควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่อง แต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน และ ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็น ความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ใน ปัจจุบัน เช่น จัดทำ จุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงาน คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรมีสถาบันอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่น พื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรเผยแพร่

การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนจะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรยกย่องและให้เกียรติแก่ชนบทรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางชนบทรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น และควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในชนบทรรมเนียมของชุมชน

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน ในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการการเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการการเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๔๘ ผู้รู้และประชาชน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๖ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาอุปกรณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และควรอนุรักษ์โดยไม่เสริมเติมแต่งเครื่องดนตรีและการเล่น โดยช่วยเผยแพร่ให้เครื่องดนตรีและการเล่นคงไว้ในรูปแบบลักษณะเดิม โดยจะทำให้มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมและควรค่าแก่การอนุรักษ์

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะ การการเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การการเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดคณะ การการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย และควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และ จัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะ การการเล่นพื้นบ้าน ต่อไปในอนาคต, ควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมให้คณะ การการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ การการเล่นพื้นบ้าน , ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรบันทึกบทเพลง การการเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย

จึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป และควรจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนต่างๆ ได้มีการประกวดร้องเพลงและ การละเล่นพื้นบ้าน เช่น โรงเรียนบ้านห้วยนาร ได้มีการฝึกซ้อมให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ แสดงการละเล่นพื้นบ้านไปแข่งขันในระดับจังหวัด

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน สำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประชุมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรกำกับดูแลจัดระเบียบ พร้อมทั้ง ควบคุมวัฒนธรรมประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรเผยแพร่ ข่าวสาร

กิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลผลการพัฒนาวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน เทศบาล ชมรมผู้สูงอายุ วัฒนธรรมอำเภอ และวัฒนธรรมจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน โรงเรียนประชาชนทุกกลุ่ม และอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุดไทย การรำไทย และการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้าน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่ เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรให้มีการจัดบุคคลที่มีความสามารถมาคุยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยในช่วงปีใหม่และแต่งตัวแบบไทยให้มีผู้สนับสนุนของผู้สูงอายุช่วยเหลือแนะนำ, มีการให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนให้รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม, จัดให้มีการอบรมและส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านให้กับบุคลากรขององค์กรต่างๆ ได้รู้ถึงการละเล่นพื้นบ้านที่นับวันจะสูญหายไปจากชุมชนและส่งเสริมการอนุรักษ์ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลหรือวันสำคัญควรจัดให้มีการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน, ปลูกฝังจิตสำนึกแก่บุคคลในชุมชน, สร้างความรู้สึกร่วมกันและเป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้นๆ อย่างภาคภูมิใจ ทราบถึงความสำคัญของความแตกต่างหรืออัตลักษณ์ของพื้นที่ในชุมชน, จัดให้มีการแสดงบ่อยๆ และสนับสนุนพร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กๆ และนำตัวบุคคลผู้มีความรู้เข้ามาเป็นวิทยากรสอนตามโรงเรียนต่างๆ ในฐานะผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นการปลูกฝังเยาวชนในฐานะอนาคตของชาติ

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดให้มีงานชุมชนประจำปีของแต่ละตำบล โดยให้มีการแข่งขันการจัดงาน ประกวดการรำ และการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละตำบล ส่งการประกวดระดับอำเภอ และจังหวัด, ควรให้ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมอบรมถึงการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านและนำไปถ่ายทอดต่อเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน

นั้นๆ และควรจัดให้มีการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในหมู่บ้านพร้อมกับบูรณาการ เช่น งานวัด, รวบรวมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านในพื้นที่ จัดการรวบรวมองค์ความรู้ และเผยแพร่ให้ชุมชนในท้องถิ่นทราบถึงความสำคัญ, จัดให้เป็นวิชาหนึ่งของการเรียนการสอนในสถานศึกษา และจัดทำเป็นสื่อที่ทันสมัยให้เข้ากับยุคปัจจุบัน เสริมความเป็นภูมิปัญญาของภูมิภาคนั้นๆ

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรปลูกฝังเยาวชนตั้งแต่ยังเด็ก, การอนุรักษ์ควรเป็นไปในเชิงการพัฒนาแบบบูรณาการ ไม่แปลกและแตกแยกไปจากวิถีชีวิตของคนในชุมชน และไม่สร้างความแตกแยกภายในชุมชน และควรมุ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญหรือเป้าหมายของวัฒนธรรมนั้นๆ, ควรจัดให้มีการอนุรักษ์อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม, จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนรู้จักตื่นตัวในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม, ควรจะให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ริเริ่มโครงการส่งเสริมสนับสนุนด้านเงินทุนให้มากที่สุด และปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เข้าใจเกี่ยวกับศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของวัฒนธรรมนั้นๆ

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด ฝักระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำพิธีกรรม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชน ทุกๆ ปี

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและ

จำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน และแต่ละชุมชนควรมีการจัดการสอนหรือผู้ที่มีความรู้มาเผยแพร่ให้กับเยาวชนชุมชนและโรงเรียน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรมีสุนัขอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ ควรมีการสนับสนุนคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้เทศบาลเป็นผู้สนับสนุน (รับงานการแสดงและสนับสนุนให้กับการละเล่นพื้นบ้านหรือการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละหมู่บ้าน)

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และควรจัดให้มีการแข่งขันการประกวดร้องเพลงและการประกวดการแสดงการละเล่นพื้นบ้านในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ, จัดกิจกรรมประจำปีของระดับตำบล และในวันเด็กแห่งชาติควรมีการจัดแข่งขันการเล่นพื้นบ้านให้กับเยาวชน เพื่อเป็นปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักและหวงแหนศิลปะพื้นบ้านไว้

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน ในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส, ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ การเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และให้ทำหนังสือราชการไปยังโรงเรียนต่างๆ จัดการเล่นพื้นบ้าน และมีการมอบรางวัลให้กับผู้ชนะเลิศและรางวัลชมเชยให้ทุกคนที่เข้าร่วมในกิจกรรม

ภาพประกอบ ๒๕๕ ผู้รู้และประชาชน อำเภอชะอวด ตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็น

๗ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรจัดตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา คณะ การเล่นพื้นบ้าน ต่อไปในอนาคต และควรส่งเสริมการแสดงคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น และควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน สามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรบันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วิดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของตนเอง การเล่นพื้นบ้าน และควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่องสืบไป, ควรจัดพิมพ์บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป และสื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการจัดจ้างหรือดึงดูดให้เด็กๆ เริ่มต้นการรู้จักกับศิลปะพื้นบ้าน เช่น การผลิตเป็นการ์ตูน แต่มีตัวแสดงที่มีรูปลักษณะเหมือนเดิม เช่น อ้ายเท่งเป็นตัวละครตัวนี้น่าจะใช้ได้

๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานที่ประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตาม

โรงเรียน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน หรือ วัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้าน วัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น และควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การละเล่น พื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การละเล่นพื้นบ้าน ที่จะ เรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและ ความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณี การละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน สังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การ บรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและ สมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของ ชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้ และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ และ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลผลการ พัฒนาวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา อย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดย คณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ การละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้ง กองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

นักเรียน นักศึกษา และประชาชนควรจะมีกิจกรรมทางด้านศิลปการละเล่น การละเล่น พื้นบ้านร่วมกัน, องค์กรปกครองท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน, กระทรวงวัฒนธรรม, องค์กรบริหารส่วน ตำบล, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ปกครองของเยาวชนครอบครัว, องค์กรระดับชุมชน, อำเภอ, จังหวัด, ภาค, ประเทศ ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบทุก ภาคส่วน เช่น ข้าราชการ, พ่อค้า ประชาชน เป็นต้น

๓) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ส่งเสริมและสนับสนุน, ชักจูงเด็ก เยาวชน ผู้สนใจ เข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสืบทอดวัฒนธรรม, ต้องมีผู้นำที่ดี เข้มแข็ง การสืบทอดก็จะมีผู้ตามมาทีหลัง, ส่งเสริมทางด้านการถ่ายทอดการเรียนรู้ พร้อมทั้งงบประมาณ และควรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ได้รับรู้ และเข้าใจถึงเหตุผลในการอนุรักษ์

๔) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ต้องการให้หน่วยงานราชการทุกส่วนสนับสนุน, ควรส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์ฝึกให้กับเยาวชน และเด็ก เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน, เชื้อชน ชาวบ้าน และประชาชน ให้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์, ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านและต้องมีแผนงานลำดับการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ต่างๆ

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรกระทำอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม, ควรมีการจัดการฝึกสอนให้แก่เยาวชน, จัดตั้งกลุ่มเยาวชนให้หันมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และควรภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ, ควรที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรม กรุณา อย่าวาดวิมาน ในอากาศ ดังที่ผ่าน ๆ มา, ควรจัดการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป ควรให้คำแนะนำแก่เยาวชนรุ่นหลัง เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ และในแบบสอบถามทุกข้อล้วนแต่มีความสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเต็มใจให้ข้อมูล และเป็นกำลังในการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านที่สำคัญ

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดทำพิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เผื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่

มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน และต้องให้ผู้นำในชุมชนและผู้นำชุมชนหรือท้องถิ่นต้องมาสนับสนุนในการอนุรักษ์และส่งเสริมในด้านนี้ให้มากเป็นพิเศษ เพราะมีชนบททำเนียมประเพณีสืบทอดมาหลายอายุคน และเป็นเอกลักษณ์จึงแต่ละชุมชนและพื้นที่ท้องถิ่นนั้นๆ

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสถาบันอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน , ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ, ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน และควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น และควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี,

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี และควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำนายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และควรจัดแสดงเผยแพร่ด้วยการบันทึกเทป ไม่ควรจำหน่าย แต่รับบริจาคตามความศรัทธา

๕) การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การละเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ, ปัจจุบันสังเกตเห็นว่าในชุมชนมีการละเล่นหรือการละเล่นพื้นบ้าน น้อยมากจะเน้นไปที่ดนตรีเป็นส่วนมาก เกรงว่าการละเล่นหรือ การละเล่นพื้นบ้าน จะสูญหายไปในอนาคต และผู้นำชุมชนหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องไปให้ความร่วมมือและเสนอต่อโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของท้องถิ่นนั้นๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ชนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น และควรให้การสนับสนุนส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้าน ในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส, ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน

ภาพประกอบ ผู้รู้ ๓๐๐ (เจ้าอาวาสและพระลูกวัด) อำเภอถานสงกา กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

ภาพประกอบ ๓๐๑ ผู้รู้และประชาชน อำเภอถานสงกา กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

- ๘ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
- ๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน
- ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย และควรส่งเสริมการแสดงคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็น การส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะ การเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะ การเล่นพื้นบ้าน ต่อไปในอนาคต และควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะ การเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรบันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การเล่น

พื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะ การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ การละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน สำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสมผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรม ประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชน เพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

รัฐบาล องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัย วัด องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนทุกคนในชุมชน และผู้นำชุมชน และคนในชุมชนทุกรุ่นทุกวัยน่าจะมีส่วนร่วมทุกองค์กรมีศักยภาพในการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันทุกอย่างต้องใช้เงิน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

วัฒนธรรมประเพณีบ่งบอกถึงความเป็นมา และรากเหง้าของความเป็นไทยของเรา จึงควรจัดกิจกรรมและส่งเสริมในระบบการศึกษา และการให้เด็กได้ซึมซับและเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัย, ปลูกจิตสำนึกในการรักเมืองไทยของแต่ละคน อย่างมีแต่หวังผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ ควรช่วยเหลือและแบ่งปัน, ปลูกจิตสำนึกทำให้เห็นภาพ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์, ปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนในการสืบสาน สืบทอด และอนุรักษ์ถึงวัฒนธรรมประเพณี โดยอาจจะบันทึกไว้ในบทเรียน หรือสอดแทรกความรู้ต่างๆ ให้กับเยาวชนได้ทราบและตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมนั้นๆ และการเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่นนั้นๆ, เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลและองค์กรรับรู้ข้อมูลในการอนุรักษ์และส่งเสริมให้มากที่สุด และควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีในชุมชน

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

การจัดกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การจัดกิจกรรมและนำความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและประเพณีท้องถิ่นมาถ่ายทอดในโรงเรียน, ถ้าเราไม่สร้างเราเข้าไปทำลาย ช่วยได้ตามที่ศักยภาพของเรามีอยู่, ควรมีนโยบายจัดให้มีการเพิ่มในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อปลูกจิตได้สำนึกให้กับเยาวชน, จัดทำประชาสัมพันธ์ และจัดทำคู่มือ, ส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนท้องถิ่นอนุรักษ์และส่งเสริมปลูกจิตสำนึกและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่และนำคณะศิลปินพื้นบ้านในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

การพัฒนาจะต้องยึดถือสภาพสังคมในปัจจุบันตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ดังนั้นการอนุรักษ์จะต้องคู่กับการพัฒนาเพื่อให้สิ่งนั้นคงอยู่ การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น, ถ้าในเรื่องของลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตรมีความสำคัญ หน่วยงานทางด้านลิขสิทธิ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง, การอนุรักษ์และส่งเสริมนั้นขึ้นอยู่กับคนทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจัง, ควรส่งเสริมให้เยาวชนรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ และควรสร้างสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนรุ่นหลังในสังคม

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เผื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน และควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนจะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการการเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการการเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี และควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน, ควรจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน ในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ และควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการเล่นพื้นบ้าน

๕. ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น และควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น และ ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลายเครื่องดนตรี เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน, ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต และควรจัดการส่งเสริมให้ไว้ที่สุกก่อนที่จะไม่มีใครรู้จักเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเล่นพื้นบ้าน

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดพิมพ์บทเพลง การเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะ การเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรบันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อ

ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน สามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

๔) การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เห็นเหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชน เพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรม

ของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางวัฒนธรรมนิยมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลผลการพัฒนาวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

ทุกคนในชุมชน และผู้มีอำนาจในพื้นที่นั้นๆ เช่น ชมรมศิลปินพื้นบ้าน (ถ้ามี)

สถานศึกษา กรมศิลปากร เทศบาลเมือง ประชาชนที่มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบล โรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน ผู้นำชุมชนแต่ละชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาล เป็นผู้ดำเนินการพร้อมทั้งจัดกลุ่มส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน และรัฐบาลควรกำหนดนโยบายเป็นหลักสูตรการศึกษาบรรจุเป็นการเรียนการสอน เพื่อปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทย ปลูกฝังความรักสามัคคีในความเป็นชาติไทยจากการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้ส่งเสริมกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านให้มากขึ้น, ปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนได้รับรู้ และตระหนักถึงวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน, จัดงบประมาณเพื่อส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน , ต้องมีบุคคลหรือองค์กรที่มีความรู้ และตระหนักถึงประเพณีในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อการถ่ายทอดในชุมชน, ปลูกจิตสำนึกของบุคคลที่มีอายุมากมาบอกเล่าให้ลูกหลานในชุมชนรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ทางด้านศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน, ควรหาวิธีกระตุ้นให้บุคคลและองค์กรให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ประจำท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ประจำท้องถิ่นให้มากขึ้น, ต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านให้มากขึ้น และการทำประชาคมตามชุมชนต่างๆ

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

รวบรวมบุคคลในพื้นที่ที่มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน , จัดกิจกรรมทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน ให้มากขึ้น, ส่วนท้องถิ่นคัดเลือกความเป็นท้องถิ่นเกี่ยวกับศิลปะ การละเล่นพื้นบ้าน เพื่ออนุรักษ์ โดยคัดเลือกศิลปะที่มีความโดดเด่น, ส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นจัด วิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญมาสอนศิลปะทางด้านการละเล่นพื้นบ้านให้กับโรงเรียน, เน้นเยาวชน ให้มีความรักในศิลปะทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนให้มาก, ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนทุก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ประจำท้องถิ่น และส่งเสริมและ ปลุกฝังเยาวชนตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ให้รู้จักความสำคัญของ การละเล่นพื้นบ้าน

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

สร้างสื่อให้นักเรียน ประชาชน เข้าใจในการอนุรักษ์, จัดวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ มาสอนศิลปะทางด้านการละเล่นพื้นบ้านให้กับโรงเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล, ควรจะให้มีการจัดนิทรรศการ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมให้มากขึ้น, ควรจัดกิจกรรมในเรื่องการปลุกฝังให้เยาวชนมีความรัก ด้านศิลปะ การละเล่นพื้นบ้าน ให้มากที่สุด, องค์กรที่เกี่ยวข้องควรหันมาสนใจและดูแลวัฒนธรรม ท้องถิ่นให้มากกว่าปัจจุบัน และควรมีการสนับสนุนและร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านให้เด็กและเยาวชนเกิดตระหนักในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด ฝักระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและ เครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้ อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้ สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่ง กาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทาง วิทยุชุมชน และควรจัดการละเล่นพื้นบ้านตามงานเทศกาลต่างๆ

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็น ความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ใน ปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านที่มีความ ชำนาญ, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดการละเล่นพื้นบ้านเพื่อเผยแพร่ตามงานเทศกาลต่างๆ

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการรวบรวม สมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่น พื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การ ใ้หัวครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านใน ท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำ เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควร จัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนได้มี โอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี และควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลง การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียง เผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อ การสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด, ควรจัดพิมพ์บท

เพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี และควรมีวิธยากรที่เป็นศิลปินพื้นบ้านมาสอนเป็นรูปธรรม

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน , การจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรจัดตั้งศูนย์แต่ละตำบลให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงประเพณีและการเล่นพื้นบ้านให้มากที่สุด

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์, ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น และควรจัดการเล่นพื้นบ้านในตำบลและในชุมชนให้มากที่สุด

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และ ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการเล่นพื้นบ้าน

ภาพประกอบ ๒๐๒ ผู้รู้และประชาชน อำเภอเมือง กำลังตั้งใจตอบแบบสอบถาม

๑๐ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาอุปกรณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการแสดงคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดตั้งคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อถ่ายทอดความรู้การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน อีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะ การการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะการเล่นพื้นบ้าน, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรบันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วิดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะ การการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การการเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่องสืบไป, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น และควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น

๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การเล่นพื้นบ้าน สำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การการเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง

ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ประชาชนทุกคนในท้องถิ่น, กลุ่มผู้นำต่างๆ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง, องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ชุมชน สำนักวัฒนธรรมอำเภอ และสำนักวัฒนธรรมจังหวัด

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดกิจกรรมกีฬาของศิลปินการเล่นพื้นบ้าน , บังคับผู้นำให้มีการประกวดและจัดการแข่งขัน การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนโดยมีสินน้ำใจบ้าง, ต้องให้ข้อมูลและความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมว่าควรจะทำเกี่ยวกับความสำคัญอย่างไร และเพราะอะไร, สร้างจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง, ควรจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน ของแต่ละ

ชุมชนและแต่ละภาค, เน้นการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนที่สนใจให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในชุมชนนั้นๆ, แต่ละโรงเรียนจัดให้มีการเล่นพื้นบ้าน ของนักเรียน เพื่อการประกวดแข่งขัน, ปลุกฝังสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดกับบุคคลนั้นๆ ว่า การเล่นพื้นบ้าน มีความสำคัญอย่างไร และควรมีนโยบายหรือจัดกิจกรรมโครงการภายใต้แกนนำของท้องถิ่น

๔) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดให้มีการเล่นพื้นบ้านเดือนละ ๑ ครั้งในชุมชน, ต้องทำอย่างจริงจัง, ไม่ทอดทิ้งกีฬาพื้นบ้าน และจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านอย่างน้อยเดือนละครั้ง, ควรมีการสอดแทรกเข้าไปในการทำกิจกรรมของงานที่ปฏิบัติในแต่ละวัน, ให้แต่ละหน่วยงานประสานงานกันให้มีการแสดงและประกวดแต่ละอำเภอ และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน พร้อมทั้งจัดนิทรรศการการเล่นพื้นบ้าน , เข้าร่วมการจัดกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ เข้าเรียนรู้การถ่ายทอดศิลปะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเล่นพื้นบ้าน และสนับสนุนด้านงบประมาณของกิจกรรม การเล่นพื้นบ้าน , จัดทำและบรรจุไว้ในแผนพัฒนา ๕ ปี ของท้องถิ่น นำไปบรรจุไว้ในบัญญัติประจำปี เขียนโครงการ จัดดำเนินการประชุมเตรียมงาน ดำเนินงานและสรุปผลการดำเนินงาน และพยายามผลักดันให้มีโครงการ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และการเล่นพื้นบ้าน

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจัดประกวด การเล่นพื้นบ้าน ของแต่ละท้องถิ่นจนถึงของแต่ละภาค, ต้องมีการติดตามผลประจำอย่างจริงจัง, จัดให้มีการประกวดกีฬาพื้นบ้านและ การเล่นพื้นบ้าน , ควรมีสื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, จัดให้มีการประกวดปีละ ๑ ครั้ง และมีของรางวัลของแต่ละ การเล่นพื้นบ้าน, เน้นให้ชุมชนรักและหวงแหนศิลปะ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ของท้องถิ่นของตน, ทุกองค์กรและหน่วยงานควรเข้ามาให้ความร่วมมือกันทุกด้านพร้อมกับปลุกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้ตระหนัก และเห็นความสำคัญ ทั้งนี้เมื่อการเผยแพร่ให้อนุชนรุ่นหลังทราบ และควรส่งเสริมและ การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านงบประมาณ เพื่อดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้มีประสิทธิภาพ เพราะขาดงบประมาณในการขับเคลื่อน ทำให้การอนุรักษ์และส่งเสริมไม่ค่อยยั่งยืน

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบ

เรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เพื่อระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำพิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรมีโครงการในแต่ละท้องถิ่น ในการสนับสนุนเยาวชนให้ฝึกเล่นเครื่องดนตรีและการละเล่นพื้นบ้าน และผู้ใหญ่ของหน่วยงานต่างๆ ควรส่งเสริมอย่างจริงจัง

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน ที่มีความชำนาญ, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และให้ความสำคัญและปลูกฝังเด็กๆ ในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ และควรมีแนวทางหนึ่งตำบลหนึ่งศูนย์อนุรักษ์ส่งเสริม

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควร

จัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้การเล่นพื้นบ้าน, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ, ควรมีการถ่ายทอดการเล่นพื้นบ้าน และควรจัดตั้งการเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์, ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น และ ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส และควรจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน ในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน, ควรมอบทุนการศึกษา ให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน และควรมีการเล่นพื้นบ้านประจำทุกเดือนและส่งเสริมอย่างจริงจัง

๑๑ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น และควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดตั้งคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้ การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงผลการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดคณะ การเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะ การเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะ การการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การ บรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบ ทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ การการเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดพิมพ์บทเพลง การการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบ การบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะ การการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคง เอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการ ประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบท เพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม และควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูล ต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความ สะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึก ในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การการเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่อง สืบไป, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับ ผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพ ทางดนตรีสืบต่อไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตาม งานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการ สอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียง สำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการ ใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริม การการเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้ การการเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้าน วัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การการเล่น พื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การการเล่นพื้นบ้าน ที่จะ เรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง

ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการเล่นพื้นบ้าน ของสังคม โดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลุกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลผลิตการพัฒนาวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลุกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด การส่งเสริมและการอนุรักษ์น่าจะทำได้ดี

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึง

ความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดการเล่นพื้นบ้านให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับชม, ให้ความสำคัญกับชาวบ้านที่มีความสามารถในการศิลปะ การเล่นพื้นบ้าน ของแต่ละชุมชน และส่งเสริมให้เยาวชนทราบถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง และอบรมเยาวชนรุ่นหลังให้อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนคิดปะการการเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจะบรรจุนโยบายการอนุรักษ์และการส่งเสริมไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด ฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำพิพิธภัณฑสถานเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑสถานเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑสถานของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน และการเล่นพื้นบ้านคือมรดกไทยสมควรที่จะอนุรักษ์และส่งเสริม

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน, ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ การเล่นพื้นบ้าน และควรให้มี การเล่นพื้นบ้าน ในแต่ละพื้นที่ให้ยังคงอยู่เหมือนเดิม เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสถาบันอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดระเบียบคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรเผยแพร่

การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรบันทึกบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรมีการถ่ายทอด การเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖.๒) การจัดกิจกรรม

ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และ ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๑๒ . ความคิดเห็นของผู้รู้ และประชาชนทั่วไป อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ตอนที่ ๑ แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น และควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น และควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์ กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการแสดงคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การละเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรจัดตั้งคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การละเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรจัดคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวด การละเล่นพื้นบ้าน และจัด

นิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะ การละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรเผยแพร่และนำคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน และควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๓) การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมให้คณะ การละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน แบบดั้งเดิม, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัย โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลง การละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรบันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๔) การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

ควรส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น , ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ การเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและ การเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควรปรับรูปแบบการแสดงให้เห็นเหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๕) การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรม ประเพณีการเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลง ทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลุกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้าน ในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลุกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๖) ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน เทศบาล, โรงเรียน, สถานศึกษา, กรมศิลปากร, สำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัด, กระทรวงวัฒนธรรม, กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนจังหวัดและตำบล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ศูนย์ราชการ, องค์กรภาคประชาชนทุกส่วน, ผู้นำท้องถิ่น, ทุกองค์กรในพื้นที่ และนอกพื้นที่, ประชาชนในท้องถิ่น และทุกคนที่เป็นคนไทย

๗) จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม, ให้ความรู้ประกาศยกย่องชมเชยศิลปินพื้นบ้าน, ส่งเสริม ผักหัด อบรม เยาวชนให้มีใจรักในศิลปะพื้นบ้าน, ให้ความรู้ลึกถึงความเป็นคนไทย วัฒนธรรมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานที่ถือเป็นเอกลักษณ์, ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ, จัดให้มีการไปชมงานนอกสถานที่ต่าง ๆ, จัดให้มีการแสดงอยู่บ่อย ๆ พร้อมทั้งจัดอบรมแก่สมาชิกที่สนใจในขนบธรรมเนียมประเพณี และจัดให้มีการแสดงในพื้นที่เป็นประจำ, จัดอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ, ปลุกจิตสำนึกให้เกิดการหวงแหน, การปลุกจิตสำนึกให้รักความเป็นไทย ความเป็นชาติไทย

๘) ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

ควรจัดให้มีเงินเดือนสำหรับศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการอนุรักษ์ มีสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ โดยที่ทางราชการไม่ถือว่าเป็นภาระ, ให้ความรู้ต่อเยาวชนและผู้ที่มีใจรักอย่างต่อเนื่อง, ปลุกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนทั่วไป, จัดเป็นโครงการ ๑ โรงเรียน ๑ วัฒนธรรม หรือ ๑ อบต) ๑ วัฒนธรรม ภายในท้องถิ่น, จัดกิจกรรมในชุมชนก่อน และค่อยๆ ขยายวงออกนอกชุมชนข้างเคียง, ควรเข้าไปส่งเสริมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน และยกย่องกับผู้นุรักษ์เก่าแก่ และมีการแนะนำแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเล่นและการเล่นพื้นบ้านแขนงต่างๆ

๙) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีสวัสดิการช่วยเหลือ ในยามที่ออกไปรับแสดงไม่ได้ของศิลปินพื้นบ้าน ยกย่อง เชิดชูเกียรติ และมีเงินได้ประจำเดือน, สร้างความรัก และปลุกฝังในการอนุรักษ์, ให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักการเล่นพื้นบ้าน แสดงให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและรับรู้ในสื่อต่างๆ เช่น ทำ VDO และ VCD แจกเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้ และให้ความรู้กับคนในชุมชน

ตอนที่ ๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑) การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด ฝ้าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดทำพิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกพร่องที่สามารถจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุนเผยแพร่พิพิธภัณฑเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

๒) ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ การละเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ, ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน และควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

๓) การอนุรักษ์คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนจะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น, ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านเป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชนและนอกชุมชน และ ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

๔) การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้าน การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลงการละเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้องและการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน และควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

๕) การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

ควรมีสุนัขการอนุรักษ์และเรียนรู้ การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดตั้ง การละเล่นพื้นบ้าน บรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรมีการถ่ายทอด การละเล่นพื้นบ้าน , ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง และควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๖) การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑) การปลูกฝัง

ควรสนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน, ควรยกย่องและให้เกียรติแก่นขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น, ควรให้การทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

๖)๒ การจัดกิจกรรม

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลง การละเล่นพื้นบ้าน ทั้งผู้อาวุโส, ควรจัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้าน ภายในชุมชน และ ควรมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการละเล่นพื้นบ้าน

บทที่ ๖

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความมุ่งหมายของการวิจัยอยู่ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ๒) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการสอบถามเป็นรายบุคคล โดยกำหนดการแสดงไว้ คือ ๑) การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ๒) การละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง จาก ๓) การละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ๔) การละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ทั้งหมด ๓ จังหวัด ๑๒ อำเภอ ๒๕ คณะศิลปินการละเล่นพื้นบ้าน ดังนี้

๑. จังหวัดนครศรีธรรมราชครอบคลุมพื้นที่ ๕ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๑.๑ อำเภอปากพนัง ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๑.๑ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง

๑.๑.๒ หนังเอิบน้อย ยอดขุนพล

๑.๒ อำเภอเชียรใหญ่ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๒.๑ หนังไสวเสียงเซนต์

๑.๒.๒ มโนราห์ส้อง โบราณศิลป์

๑.๓ อำเภอหัวไทร ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๓.๑ หนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์

๑.๓.๒ มโนราห์สมเนตร สืบสายศิลป์

๑.๔ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๔.๑ หนังสือชาติ ทิพย์รวย

๑.๔.๒ มโนราห์สวัสดีน้อย

๑.๔.๓ เพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ

๑.๕ อำเภอชะอวด ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๕.๑ เพลงบอกกลีบ

๑.๕.๒ หนังคล้อง จานงค์ศิลป์

๑.๕.๓ มโนราห์แสนห้าน้อยดาวรุ่ง

๑.๖ อำเภอร่อนพิบูลย์ ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๖.๑ หนังควนแสงแก้ว

๑.๖.๒ มโนราห์สาวท นครศิลป์

๑.๗ อำเภอฉะเชิงเทรา ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน หนังฮักลูกหมี่

๑.๘ อำเภอพระพรหม ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน มโนราห์เกษร นครศิลป์

๑.๙ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๑.๙.๑ หนังสือชาติ ทรัพย์สิน

๑.๙.๒ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์

๑.๙.๓ เพลงบอกทวิ อัสวิน

๑.๙.๔ เพลงเรืออารมณ์

๒. จังหวัดพัทลุงครอบคลุมพื้นที่ ๒ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๒.๑ อำเภอกวนขนุน ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๒.๑ หนังสือเล่มน้อย

๒.๒ มโนราห์เฉลิมทองแล้ง

๒.๒ อำเภอป่าพะยอม ได้แก่ มโนราห์กลับภาค ๒

๓. จังหวัดสงขลาครอบคลุมพื้นที่ ๑ อำเภอ ดังต่อไปนี้

๓.๑ อำเภอระโนด ได้แก่ การแสดงพื้นบ้าน

๓.๑.๑ หนังสือหนังศิลป์ ศิษย์หนังกัน

๓.๑.๒ มโนราห์เสริฐ

ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งสรุปผลได้เป็น

ขั้นตอน ดังนี้

๑. ความมุ่งหมายของการวิจัย

๒. สรุปผล

๓. อภิปรายผล

๔. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง: แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ มีความมุ่งหมายในการวิจัย ๒ ประการ คือ

- ๑ . เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
๒. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

สรุปผล

๑. ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน

ประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีคณะเพลงบอก ๔ คณะ คณะหนังตะลุง ๑๐ คณะ คณะมโนราห์ ๑๐ คณะ และเพลงเรือมี ๑ คณะ โดยมีเจ้าของคณะดังนี้ คณะเพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง นายสมใจ ศรีอุทอง, คณะเอิบน้อย ยอดขุนพล นายบุญเอิบ วรรณคง , คณะหนังไสวเสียงเสน่ห์ นายไสว หมื่นอักษร , คณะมโนราสว่าง โบราณศิลป์ นายสว่าง รอดแก้ว, คณะหนังหญิงจำเริญ ดาราศิลป์ นางจำเริญ บัวจันทร์ , คณะ มโนราห์สมเนตร สืบสายสินธ์ นายสมเนตร สัพทสุข, คณะเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียงเสนาะ นายสุรินทร์ จันท์ทอง, คณะหนังสุชาติ ทิพย์รวย นายสุชาติ ทิพย์รวย, คณะมโนราสวัสดิ์น้อย นายสวัสดิ์ ยศหมึก, คณะเพลงบอกคลิบ นางกระบวน จันท์มณี, คณะ หนังคล่อง จำนงค์ศิลป์ นายคล่อง ชูถนอม, คณะเสน่ห์น้อยดาวรุ่ง นายเสน่ห์ นรสิงห์, คณะหนังครวญ แสงแก้ว นายครวญ แสงแก้ว , คณะมโนราสาวท นครศิลป์ นางสาวท มุสิกะ, คณะ หนังปฐุม อ้ายลูกหมี่ นายปฐุม มุสิกะ, คณะมโนราเกษร นครศิลป์ นางเกษร เขตนิมิต, คณะเพลงบอกทวิอศวิน นายทวิ กาจิริด , คณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน นายสุชาติ ทรัพย์สิน , คณะมโนราห์ดา ถาวรศิลป์ นายทวิรัตน์ ทองมาก , คณะเพลงร้องเรืออารมณ์ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล, คณะหนังหูลี้น้อย นายศุภกร คงรัตน์, คณะ มโนราเฉลิมทองแล้ยม นายบุญส่ง สุขรุ่ง, คณะ มโนราห์กลับภาค ๒ นายเกลื่อน คำแก้วหล่อ, คณะหนังกะนองศิลป์ ศิษย์หนังกั้น นายคนอง ช่างขุด และคณะมโนราห์เสรีฐ นายประเสริฐ สว่างจันทร์ ซึ่งเจ้าของคณะศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน มีอายุ ๓๔ ปี ถึง ๗๘ ปี มีการศึกษาระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๒ , ประถมศึกษาปีที่ ๓, ประถมศึกษาปีที่ ๔, ประถมศึกษาปีที่ ๖, มัธยมศึกษาปีที่ ๑, มัธยมศึกษาปีที่ ๖, ปวส. และปริญญาตรี

(การศึกษาบัณฑิต) (ศิลปะหัตถกรรม) โดยจบจาก โรงเรียนวัดปิยาราม, โรงเรียนเชียรใหญ่สงเคราะห์ , โรงเรียนวัดแดง, โรงเรียนห้วยน้ำเย็น, โรงเรียนวัดพังค้าย, โรงเรียนวัดทุ่ง, โรงเรียนวัดพังยอม (หนองหม้อ), โรงเรียนบ้านพรุบัว , โรงเรียนควนดินแดง , โรงเรียนวัดหัวค้าย , โรงเรียนวัดชมพูประดิษฐ์ , โรงเรียนขันรมริ (ปึง), โรงเรียนป่าระกำ, โรงเรียนวัดสระแก้ว, โรงเรียนวัดบางจาก, โรงเรียนควนชาลีก, การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช , วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช, โรงเรียนวัดบ้านขาว, โรงเรียนบ้านโคกรา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง , โรงเรียนป่าพะยอม และ มศว.สงขลา จังหวัดสงขลา

๑.๑.๒ การสืบทอด พบว่า

การละเล่นพื้นบ้านในเรื่องของการสืบทอดทางการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก หนังสือ มโนราห์ เพลงเรือ พบว่า การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้น เกิดจากความรักทางด้าน ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านที่คนชอบ และการสืบทอดจากบิดามารดา หรือครูผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ของแขนงนั้นๆ ตลอดจนการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของศิลปะการละเล่นพื้นบ้านใน แขนงนั้นๆ หรือเรียกว่า “การรู้พักลักจำ” หากเป็นการสืบทอดจากบิดามารดา เช่น ศิลปะการละเล่น พื้นบ้านมโนราห์จะต้องผ่านพิธีการโกนจุกก่อน เพื่อการเป็นมโนราห์ใหญ่ และตั้งคณะมโนราห์ของ ตนเองได้

โดยครูที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะการละเล่นพื้นแก่ศิลปินพื้นลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ เพลงบอกสร้อย คำแจ่ม (ศิลปินแห่งชาติ) , เพลงบอกเขิน เพ็ชรคงทอง, เพลงบอกสังข์ บางพร้าว, เพลงบอกเนตร ชลารัตน์ , เพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ , เพลง บอกแหม่ม สงขลา , ครูเพลงบอกลอย และ เพลงบอกแมน อักษรกุล (แมน วังว้า) ศิลปะการละเล่น พื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ นายเกล้า วรรณคง , นายเจริญ คลั่งทอง , นายหมอก ชูถนอม (นายหนัง หมอก), นายอำนวย ชูถนอม (นายหนังอำนวย ประดิษฐ์ศิลป์), อาจารย์ประทีน บั้งทอง, หนังปฐุม อ้าย ลูกหมี่, หนังทวีศิลป์ บางตะพง หนัง ประทุม เสียงชาย, คณะหนังปล้อง, หนังอ้ายลูกหมี่, หนังประทุม เสียงชาย, คณะหนังปล้อง, หนังกั๊นน้อย คณะหนังศิลป์, หนังเจริญรุ่งเรืองศิลป์, หนังจำนงค์ ส.จูดี , หนัง สุวาด ส่องแสง, หนังน่วมเต่า, หนังตะลุงจุลัน ศ.จันทร์แก้ว , หนังประกอบ เสียงเสนห์ , หนังป้อ อ้าย ลูกหมี่, หนังกราย พัฒนจันทร์ (จังหวัดกระบี่), หนังเกล้า เรื่องทอง , หนังบุญ, หนังธง และหนังกั๊น ทองหล่อ (จังหวัดพัทลุง) ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์, มโนราห์กราบ เสือเต่า (กราบ นรสิงห์) , มโนราห์จันทร์แก้ว บุญขวัญ , มโนราห์ครูอินทร์ ศรีจันทร์ , มโนราห์คล้าย (ไม่ทราบนามสกุล) , อาจารย์ศรีพัฒน์ (ไม่ทราบนามสกุล), มโนราห์คล้ายน้อย เสียงหวาน, มโนราห์เที่ยง สัพทสุข, อาจารย์ แสง (มโนราห์แสง) , มโนราห์ฤกษ์ , มโนราห์วันเต่า , มโนราห์ว่า , นายอำ คงสูง (มโนราห์อำ) , มโนราห์มดขรินทร์ ยอดระบำ, มโนราห์กลิ่น สวงทอง , มโนราห์ปรางค์ เกื้อเสนาะ , มโนราห์นอบ น้อม เบญจศิลป์, มโนราห์เพ็ญศรี ยอดระบำ, นายกลิ่น สุขรุ่ง (มโนราห์กลิ่น) และ ครูยก ชูบัว (ศิลปิน

แห่งชาติ) ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย แม่ ญาติพี่น้อง ฯลฯ ของเพลงเรือ
อารมณ์ นางอารมณ์ สุวรรณวัชรกุล

๑.๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ พบว่า

ทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๑.๓.๑ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก พบว่า

๑.๑.๓.๑.๑ ก่อนจะแสดงการละเล่นเพลงบอกต้องมี หมาก พลุ รูปเทียน เงินค่ายก
ครู โดยทางเจ้าภาพต้องเตรียมของไหว้ครูก่อนการละเล่นเพลงบอก

๑.๑.๓.๑.๒ การไหว้ครู คือ การจุดรูปเทียนไว้บนหิ้งเพื่อไหว้ทุกคืน แต่ถ้ามีการ
ทำพิธีไหว้ครูที่ไหนก็ต้องเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นสิริมงคล

๑.๑.๓.๑.๓ การไหว้ครูของเจ้าภาพที่รับไปแสดง ได้แก่ หมาก ๓ คำ เทียน ๑ เล่ม
เงิน ๓๐๐ บาท

๑.๑.๓.๑.๔ ต้องมีการไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะ
ทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อนการแสดง

๑.๑.๓.๑.๕ ห้ามหันหน้าจอการแสดงไปทางทิศตะวันตก

๑.๑.๓.๑.๖ พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดขึ้นประมาณเดือน ๖ หรือ ๘ ของ
ทุกปี และต้องเป็นข้างขึ้น ในการไหว้ครูของคณะนั้นจะไปร่วมไหว้ครูที่บ้านคณะหนังตะลุง อาจารย์
พร้อม พัทลุง หรือ บ้านอาจารย์แล้ว เลี่ยงทอง ที่จังหวัดพัทลุง

๑.๑.๓.๒ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง พบว่า

๑.๑.๓.๒.๑ ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์มีครู ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งจึงต้องมี
การไหว้ครูและระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงหนังตะลุงทุกครั้งก่อน
การแสดง ใช้หมาก ๘ คำ เทียน ๘ เล่ม รูป ๘ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี พิธีจับรูปจากที่
อาจารย์ส่งให้ว่าได้รูปอะไรในการจับเสี่ยงทาย นายหนังไสวจับได้รูปพระราม เสี่ยงทายว่าได้เจ้าเมือง
หมายถึง เป็นคนนำทัพไปสู่ความสำเร็จ

๑.๑.๓.๒.๒ พิธีไหว้ครูของทางคณะหนังตะลุงจัดทุกปี โดยการหมุนเวียนไปแต่
ละคณะ ส่วนใหญ่จะจัดพิธีไหว้ครูในเดือน ๘ ข้างขึ้น ตรงกับวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นวันครู โดยสถานที่
ในการจัดพิธีไหว้ครูนั้นจะจัด หมุนเวียนไปในแต่ละคณะว่าใครพร้อมที่จะเป็นเจ้าภาพ แล้วคณะอื่นๆ
ก็จะไปช่วยร่วมพิธีในทุกๆ ด้านของการไหว้ครู

๑.๑.๓.๒.๓ ผู้แสดงหนังตะลุงได้ต้องผ่านการครอบมือหนังตะลุงนั้น มีเจตนาเพื่อ
การเป็นนายหนังเต็มตัว จึงสามารถรับงานการแสดงหนังตะลุงต่างๆ ได้จริงๆ โดยมีเครื่องเช่นไหว้
ดังนี้ ใช้หมาก ๘ คำ เทียน ๘ เล่ม รูป ๘ ดอก ผ้าขาว นุ่งขาว ห่มขาว บายศรี

๑.๑.๓.๒.๔ ห้ามหันโรงไปทางทิศตะวันตก

๑.๑.๓.๒.๕ ห้ามหันหน้าโรงไปตรงกับหีบศพ

๑.๑.๓.๒.๖ ห้ามสร้างโรงตะลุงขวางถนนหรือक्रमถนน และक्रमทางเดิน

๑.๑.๓.๒.๗ ห้ามปลูกโรงक्रमดอกไม้

๑.๑.๓.๒.๘ พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี ในวันพฤหัสบดีแรกของเดือน ๕ และนุ่งขาวห่มขาว ที่บ้านหนังครวญ แสงแก้ว โดยสร้างโรงหนังขึ้นมาเพื่อใช้ในพิธีไหว้ครู

๑.๑.๓.๒.๙ ในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้งต้องหันหน้าจอไปทางทิศเหนือหรือทางทิศตะวันออก และการไหว้ครูไหว้ประมาณเดือน ๕ หรือเดือน ๖ ในวันพฤหัสบดีซึ่งถือว่าเป็นวันครู การจัดไหว้ครูจะจัดไหว้ครูเป็นพิธีใหญ่

๑.๑.๓.๒.๑๐ ต้องนับถือศาสนาอย่างเคร่งครัด ถือศีล ๕ ข้อ หากผิดศีลจะทำให้ชีวิตตกต่ำ ชีวิตไม่รุ่งเรือง ก่อนการแสดงจุดรูปเทียน บูชาครูบาอาจารย์ ดวงวิญญาณ เพื่อให้ปลอดภัยจากอุปสรรค เพื่อสร้างกำลังใจ พิธีไหว้ครูของทางคณะจัดทุกปี จัดทุกปีในวันพฤหัสบดีแรกของเดือน ๖ ทุกปี จัดหมอเรียกวิญญาณมาจับลง (เข้าทรง) เพื่อสื่อสารกับลูกศิษย์

๑.๑.๓.๒.๑๑ ห้ามแสดงตรงทางสามแพร่ง

๑.๑.๓.๒.๑๒ หน้าโรงศพ หรือตรงเมรุ

๑.๑.๓.๒.๑๓ งานศพห้ามหันหน้าเข้าทางศพ เพราะศาสตร์วิชาที่ได้ร่ำเรียนมาจะทำให้ตัวเองเสื่อม

๑.๑.๓.๒.๑๔ การไหว้ครู เมื่อหัดจนครูเห็นว่าจะเป็นหนังได้แล้ว ก็ทำพิธีครอบมือ พิธีครอบมือ มีบายศรี หัวหมู เหล้า ตอนครอบมือต้องนุ่งขาว ห่มขาว โดยการยื่นรูปหนังให้หนังจูเลียมจับได้หนุมนาน มีความเชื่อตามรูปตัวหนัง เช่น รูปหนังบพ จะตัวหนุมนาน ถ้าได้ฤกษ์ จะได้เป็นครูผู้อื่น สถานที่ พิธีไหว้ครูจัดรวมกันที่ชมรมหนัง ถ้าที่บ้านทำแบบส่วนตัว ตั้งที่ ๑๒ ตั้งรวมทำ พิธีใหญ่ทำเดือน ๕ วันพฤหัสบดี

๑.๑.๓.๒.๑๕ ห้ามมีการทำหม้อ นำนมดักกันเสนียดจัญไร

๑.๑.๓.๒.๑๖ ไม่รับแสดงในงานศพ (เฉพาะเขตสงขลา) ถือเป็นงานโสกเศร้า . นอกจากเจ้าภาพมีความประสงค์จะให้แสดง

๑.๑.๓.๒.๑๗ การไหว้ครู หลังจากหนังกันเสียชีวิตก็ฝากฝังให้ไปไหว้ครูที่หนังฉินี ธรรมโรมภรณ์ อำเภอสิงหนักร จัดพิธีไหว้ครูวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปีซึ่งเป็นวันศิลปินแห่งชาติ

๑.๑.๓.๓ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ พบว่า

๑.๑.๓.๓.๑ การผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ หรือทำพิธีเกิดใหม่ หรือที่เรียกว่าการทำพิธีโกนจุก นายสรวง รอดแก้ว มีความเชื่อว่าถ้าจะให้ดีการทำพิธีนี้ต้องมีการถือศีล ๕ มาตั้งแต่เกิดจนอายุครบบวช โดยเฉพาะห้ามมีประเวณีก่อนบวชโดยเด็ดขาด ถ้าสามารถรักษาได้ เมื่อเป็นมโนราห์ใหญ่แล้วจะมีแต่ผู้นับถือและเป็นที่ยอมรับทั่วไป

๑.๑.๓.๓.๒ พิธีกรรมและความเชื่อทางด้านมโนราห์ โดยการผูกผ้าเข้าโรงครูเพื่อทำพิธีรับลูกศิษย์ ทำพิธีเกิดใหม่ และผู้ที่จะสืบทอดเป็นมโนราห์ใหญ่จะต้องผ่านพิธีนี้ก่อน ในเรื่องของ การตั้งโรงแสดงมโนราห์ ปัจจุบันตั้งหันหน้าไปทางทิศไหนก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่ พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดในเดือน ๖ หรือเดือน ๘

๑.๑.๓.๓.๓ พิธีไหว้ครูของทางคณะจะจัดเมื่อเวลาได้ลาก หรือโชคดี จะไหว้ครู และถ้าหากใครคนใดคนหนึ่งที่มีปู่ ย่า ตา ยาย บิดา มารดา เป็นมโนราห์ คนผู้นั้นก็ต้องรำมโนราห์

๑.๑.๓.๓.๔ ครูหมอลายมโนราห์มีจริงทำได้ดีและต้องนับถือ โดยเฉพาะใครที่มีเชื้อสายมโนราห์ต้องแสดงมโนราห์

๑.๑.๓.๓.๕ ต้องไหว้ครูก่อนการแสดง และต้องประโคมดนตรีก่อนเดินทางไปแสดง เมื่อถึงที่แสดงแล้วต้องทำพิธีกรรมอีกครั้ง ก่อนการแสดงต้องมีหมากพลูรูปเทียนและเงิน ๑๒ บาท

๑.๑.๓.๓.๖ ห้ามหันหน้าโรงมโนราห์ไปทางทิศตะวันตก การจัดพิธีไหว้ครูจะจัดในเดือน ๘ ข้างขึ้น

๑.๑.๓.๔ ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ พบว่า คณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู แต่จะไปร่วมพิธีไหว้ครูกับคณะการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่จัดพิธี โดยการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือแต่ละครั้งจะไหว้ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก่อนแสดง

๑.๑.๔ เครื่องสังเวย พบว่า

เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่

๑.๑.๔.๑ บายศรี ๘ ชั้น บายศรี ๕ ชั้น, ๓ ชั้น ตอนนี้ใช้ ๑๑ ชั้น

๑.๑.๔.๒ หมาก

๑.๑.๔.๓ พลุ

๑.๑.๔.๔ เทียน

๑.๑.๔.๕ รูป

๑.๑.๔.๖ ดอกไม้ พวงมาลัย

๑.๑.๔.๗ ของหวาน ได้แก่ ขนมแดง ขนมขาว และขนมที่เป็นมงคล เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ขนมถ้วยฟู เป็นต้น

๑.๑.๔.๘ ของควา ได้แก่ หัวหมู เป็ด ไก่ต้ม (เครื่องในต้องครบสำหรับบางคณะ)

๑.๑.๔.๙ ผลไม้ อ้อย กล้วย มะพร้าวอ่อน

๑.๑.๔.๑๐ เงินค่ายกครู ๑๒ บาท ๙๙บาท และ ๑๐๐ หรือแล้วแต่ทางเจ้าภาพ

๑.๑.๔.๑๑ สุรา

๑.๑.๔.๑๒ บุหรี่ (หรือยาเส้น)

๑.๑.๔.๑๓ ในการแต่งตัวนิยมแต่งชุดขาว

และ (บทกวีครุฑ) บรมครู และมีการขึ้นรูปฤกษ์ให้แก่ศิษย์ในการจับมือ

๑.๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๑.๕.๑ การถ่ายทอดศิลปะการเล่นพื้นบ้าน ปัจจุบันการรับลูกศิษย์ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ส่วนมากเป็นเยาวชนนักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้ติดต่อมาเพื่อให้ไปสอน และการที่มีผู้สนใจ ตั้งใจ ไปขอเรียนศิลปะการแสดงแขนงนั้นๆ จากคณะศิลปินพื้นบ้านที่บ้านของศิลปินพื้นบ้านแขนงนั้นๆ

๑.๑.๕.๒ ปัจจุบันรับลูกศิษย์เข้าเรียนทางการแสดงหนังตะลุง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสนใจเป็นเด็กที่มีความสนใจทางด้านนี้เป็นอย่างมาก เพราะมีคติพจน์ของคณะ คือ เปิดแหล่งเรียนรู้หนังตะลุง สืบสานศิลปินชาวใต้ “สร้างคนดี สร้างคนเก่ง สร้างคนดัง”

๑.๑.๕.๓ ส่วนใหญ่จะมีผู้มาเรียนที่บ้านเป็นคณะ

๑.๑.๕.๔ สอนให้กับเครือญาติเท่านั้น

๑.๑.๖ พิธีรับลูกศิษย์ พบว่า

๑.๑.๖.๑ มีการนำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียนที่คณะ โดยนำดอกไม้ ธูป เทียน มาไหว้ก็พอแล้ว

๑.๑.๖.๒ ให้ผู้ที่มีความสนใจและรักที่จะเรียนการแสดงหนังตะลุง ให้นำหมาก ๕ คำ เทียน ๕ เล่ม พวงมาลัย เงิน ๒๒ บาท ยึดตามแบบฉบับตามสมเด็จพระเทพฯ ในพิธีไหว้ครู มาไหว้เพื่อการรับเป็นศิษย์

๑.๑.๖.๓ ส่วนที่จะสอนจะสอนให้กับผู้ที่ตั้งใจมาเรียนจริงๆ โดยนำดอกไม้ธูปเทียน มาไหว้ และเงินกำนัลให้ลงด้วยเลข ๕

๑.๑.๖.๔ โดยการนำบทเรื่อง กลอน ไปฝึกเอง ลูกศิษย์ที่มีการสืบทอดจริงๆ ไม่มี มีแต่แบบฉาบฉวย

๑.๑.๖.๕ สำหรับเพลงเรือไม่มีการรับลูกศิษย์ และ สำหรับคณะเพลงเรืออารมณ์ไม่มีพิธีไหว้ครู จึงไม่มีเครื่องสังเวยใดๆ มีเพียงการทำบุญตามศาสนาแบบปกติ

๑.๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๑.๒.๑ ลักษณะของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

การละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังนั้น มีลักษณะการละเล่นพื้นบ้านแบบโบราณที่ถ่ายทอดกันมา และแบบประยุกต์ที่มีเครื่องดนตรีสากลมาประกอบการละเล่นพื้นบ้าน โดยมีเครื่องดนตรีและบทเพลง ดังนี้

๑.๒.๑.๑ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑.๑.๑ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ ฉิ่ง

๑.๒.๑.๑.๒ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง

๑.๒.๑.๑.๒.๑ เครื่องดนตรีโบราณในการประกอบการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา และซอ

๑.๒.๑.๑.๒.๒ เครื่องดนตรีในการประกอบการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุงแบบประยุกต์ โดยเพิ่ม ระนาดเอก กลองยาว บองโก คีย์บอร์ด กีตาร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง

๑.๒.๑.๑.๓ เครื่องดนตรี ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์

๑.๒.๑.๑.๓.๑ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์โบราณ ได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ

๑.๒.๑.๑.๓.๒ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์แบบประยุกต์ โดยเพิ่มบองโก คีย์บอร์ด กีตาร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง

๑.๒.๑.๑.๔ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรือ การแสดงเพลงเรือ ไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ใช้เพียงจังหวะตบมือ

๑.๒.๑.๒ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๑.๒.๑ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ เป็นเพลงที่คิดให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง เป็นการคันสด หรือทางเจ้าภาพต้องให้แสดงเกี่ยวกับเรื่องใด

๑.๒.๑.๒.๒ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

๑.๒.๑.๒.๒.๑ เพลงโหมโรง

๑.๒.๑.๒.๒.๒ เพลงออกฤทัย

๑.๒.๑.๒.๒.๓ เพลงเชิดฤทัย

๑.๒.๑.๒.๒.๔ เพลงเดินฤทัย

๑.๒.๑.๒.๒.๕ เพลงพระอิสวทรทรงโค

๑.๒.๑.๒.๒.๖ เพลงพระอิสวทรหลบ

- ๑.๒.๑.๒.๒.๓ เพลงออกหน้าบาท
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔ เพลงเดินหน้าบาท
- ๑.๒.๑.๒.๒.๕ เพลงบอกเรื่อง
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๐ เพลงบรรยายเจ้าเมือง
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๑ เพลงบรรยายเรื่อง
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๒ เพลงสมห้อง
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๓ เพลงนางเดินคู่
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๔ เพลงเดินยักยี้
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๕ เพลงเดินรูปหลัก (ตลก)
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๖ เพลงพัชชา
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๗ เพลงเขมรนำเท้า ฯลฯ
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๘ เพลงกินรีเล่นน้ำ (ใช้เวลาออกพระฤกษ์)
- ๑.๒.๑.๒.๒.๑๙ เพลงสาวเหนือ
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๐ เพลงนำลอคใต้ทราย
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๑ เพลงแสงเทียน
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๒ เพลงอิเหนา
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๓ เพลงลมพัดชายเขา
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๔ เพลงหนังตะลุง
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๕ เพลงสำรวจลิ้มคำ
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๖ เพลงลูกทุ่งทั่วไป
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๗ เพลงใจนางเหมือนคั้งทางรัก
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๘ พอเข้าเรื่องใช้เพลงสมัยใหม่
- ๑.๒.๑.๒.๒.๒๙ ก่อนเลิกใช้เพลงลา ใช้เพลงดำเนิน (ชื่อเพลงโบราณ) .
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๐ เพลงจบ
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๑ เพลงลูกทุ่งในยุคปัจจุบันตามสมัยนิยม

เรื่องที่ใช้ในการละเล่นหนังตะลุง ได้แก่

- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๒ เรื่องสายเลือดสายลับ
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๓ เรื่องเสือกี่สอง
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๔ เรื่องสะก๊ักจันทาล
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๕ เรื่องราหูจอมสังหาร

- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๖ เรื่องยุพราชหงส์ดำ
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๗ เรื่องยุพราชปริศนา
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๘ เรื่องคอกฟ้าในมือโจร
- ๑.๒.๑.๒.๒.๓๙ เรื่องสวรรค์บันดาล
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๐ เรื่องปัญหาพยายม
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๑ เรื่องราหูจอมสังหาร
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๒ เรื่องสวรรค์บันดาล
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๓ เรื่องตามรอยพระพุทธรบาท
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๔ เรื่องแสงพยัคฆ์
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๕ เรื่องสังข์ศิลป์ชัย
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๖ เรื่องผิดตัวผิดฝา
- ๑.๒.๑.๒.๒.๔๗ เรื่องผู้หญิงใจเด็ด ฯลฯ

๑.๒.๑.๒.๓ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ เป็นเพลง
มโนราห์ทั่วไป ตัวอย่างเช่น

- ๑.๒.๑.๒.๓.๑ เพลงการ์ดครู
- ๑.๒.๑.๒.๓.๒ เพลงทำบท
- ๑.๒.๑.๒.๓.๓ เพลงทับ
- ๑.๒.๑.๒.๓.๔ เพลงโทน
- ๑.๒.๑.๒.๓.๕ เพลงกลอนหก
- ๑.๒.๑.๒.๓.๖ เพลงกลอนสี่
- ๑.๒.๑.๒.๓.๗ เพลงพัดชาไว้สำหรับโหมโรง
- ๑.๒.๑.๒.๓.๘ เพลงธรรมเนียมรแสง
- ๑.๒.๑.๒.๓.๙ เพลงรำเทร็ดน้อง
- ๑.๒.๑.๒.๓.๑๐ เพลงทำนองพม่าแทงกบ
- ๑.๒.๑.๒.๓.๑๑ เพลงในจังหวัดสนุก
- ๑.๒.๔.๒.๓.๑๒ และเพลงบรรเลง เป็นต้น
- ๑.๒.๑.๒.๔ เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่
  - ๑.๒.๑.๒.๔.๑ เพลงตีน
  - ๑.๒.๑.๒.๔.๒ พี่ไปซื้อไทรมาฝาก
  - ๑.๒.๑.๒.๔.๓ ตื่นรัก

๑.๒.๑.๒.๔.๔ เพลงน้องนอน

๑.๒.๑.๒.๔.๕ ไปตัดทวยเลามาคล้องช้าง เป็นต้น

๑.๒.๒ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๒.๑ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่

๑.๒.๒.๑.๑ การแต่งกาย โดยไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๑.๒.๒.๑.๒ การแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่ให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดง หรือ นุ่งผ้าถุงใส่เสื้อคอกลม คาดผ้าขาวม้า

๑.๒.๒.๑.๓ การแต่งกายจะแต่งกายด้วยผ้าไทย และให้ถูกกับกาลเทศะ

๑.๒.๒.๑.๔ การแต่งกายตามแบบต้นฉบับ คือ นุ่งผ้าแดง หรือ โสร่ง และใส่เสื้อม่อฮ่อม

๑.๒.๒.๒ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

- การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง

๑.๒.๒.๓ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่

- การแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดย เจ้าของคณะแต่ละคณะส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น

๑.๒.๒.๔ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่

- การแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่สวยงาม

๑.๒.๓ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๓.๑ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่

- ถ้าซ้อมจะซ้อมกับลูกคู่บางครั้ง ลูกคู่มี ๓ คน รวมแม่เพลงเป็นอีก ๑ เป็น ๔ คน ปัจจุบันไม่จำเป็นต้องซ้อมเพราะมีงานแสดงเป็นประจำ หรือถ้าต้องไปคนเดียวก็ไม่ต้องซ้อม

๑.๒.๓.๒ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

- การซ้อมเรื่องที่แสดง ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ประพันธ์ขึ้นมาแล้ว (เรื่องที่มีมาช้านานโดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น) หรือมีผู้ประพันธ์ให้ และเพื่อให้เข้ากับวงดนตรีในการแสดงหนังตะลุง

๑.๒.๓.๓ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่

๑.๒.๓.๓.๑ การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะทุกคนสามารถแสดงได้อันเนื่องมาจากการมีการแสดงเป็นประจำ

๑.๒.๓.๓.๒ การซ้อมในปัจจุบันมักจะซ้อมก่อนการแสดง

๑.๒.๓.๓.๓ การซ้อมในปัจจุบันอาจต้องมีการซ้อมบ้างก่อนการแสดง เพราะขึ้นอยู่กับว่าจะตามนางมโนราห์ได้กี่คน

๑.๒.๓.๔ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่

- การซ้อมในปัจจุบันไม่ต้องมีการซ้อม เพราะได้รับการแสดงเป็นประจำ

๑.๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๔.๑ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่

- ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ทอดกฐิน, งานบวช, งานเดือนสิบ, งานแก้บน ฯลฯ

๑.๒.๔.๒ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่

- ปัจจุบันเป็นเพลงที่เอาใจผู้ฟังของวันต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ทอดกฐิน, งานบวช, งานเดือนสิบ หรืองานแก้บน ฯลฯ

๑.๒.๔.๓ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่

๑.๒.๔.๓.๑ เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์โบราณทั้งหมด

๑.๒.๔.๓.๒ เป็นเพลงที่บังคับในการแสดงมโนราห์ และเพลงลูกทุ่งที่ได้ความนิยมหรือตามที่เจ้าภาพขอมากับทางคณะเช่น งานแก้บน เป็นต้น

๑.๒.๔.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และโอกาสของแม่เพลงที่แสดง

๑.๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง พบว่า

๑.๒.๕.๑ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๕.๑.๑ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ครั้งละ

๑,๕๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท ใช้เวลาในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ ๒ - ๓ ชั่วโมง นักแสดงนักดนตรี ครั้งละ ๑ - ๔ คน ต่างจังหวัดราคา ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ (ขึ้นอยู่กับระยะทาง)

๑.๒.๕.๑.๒ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ครั้งละ

๑๒,๐๐๐ บาท - ๒๕,๐๐๐ บาท ประมาณ ๖ - ๗ ชั่วโมง ตั้งแต่ ๒๐.๐๐ - ๐๒.๐๐ นักแสดงนักดนตรี ครั้งละ ๖ - ๑๕ คน

๑.๒.๕.๑.๓ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ครั้งละ

๑๕,๐๐๐ บาท - ๘๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เวลา ๑๕.๓๐ - ๒.๐๐ น. ในการแสดงแต่ละครั้งต้องใช้คนประมาณ ๒๐ - ๔๐ กว่าคน ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพต้องการ

๑.๒.๕.๑.๔ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ไม่มีการรับงาน หากมีงานก็มักจะเป็นงานบุญ ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพจะให้

๑.๒.๕.๒ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๒.๕.๒.๑ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก ได้แก่ เตรียมความพร้อมของการแสดงที่จะไปแสดงเท่านั้น

๑.๒.๕.๒.๒ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน หนึ่งตะลุง ได้แก่ ฆ้องหนัง, จอหนัง, หววกกล้วย (หากทางเจ้าภาพมิได้เตรียมทางคณะจะเตรียมไปเอง โดยตนกล้วยที่มีนิยมนำให้คือ กล้วยตานี), เครื่องดนตรี, ภูหนัง, ใหว่ครูก่อนการแสดง และครูบาอาจารย์ในใจ ฯลฯ

๑.๒.๕.๒.๓ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน มโนราห์ ได้แก่ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดงโดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์

๑.๒.๕.๒.๔ ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน เพลงเรือ โดยจัดเตรียมเพลงที่เหมาะสมกับงาน

๑.๒.๖ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

๑.๒.๖.๑ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก

๑.๒.๖.๑.๑ นายศรีเวียง แซ่ภู อายุ ๗๘ ปี หน้าที่ ตีฉิ่ง อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๑.๒ นายสมควร นาคาชล อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๑.๓ นายปัญญา อู่ทอง อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่รับบท อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้านหนึ่งตะลุง

๑.๒.๖.๒.๑ นายประยุทธ์ คงหอ อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ รับจ้าง

๑.๒.๖.๒.๒ นายทำนอง แพรกเมือง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๓ นายปุ่น วิชัยดิษฐ์ อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๔ นายสมุล (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ อาจารย์สอนวิทยาลัยนาฏศิลป์

๑.๒.๖.๒.๕ นายพริ้ม คงเขียว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ ทำนา

๑.๒.๖.๒.๖ นายอ่วม แสงทอง อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๒.๗ นายพริ้ม (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ตี อาชีพ ทำนา

- ๑.๒.๖.๒.๘ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี
 ๑.๒.๖.๒.๙ นายคำแหง โรจนมี อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ รับซื้อของเก่า
 ๑.๒.๖.๒.๑๐ นายประสิทธิ์ ลังเมือง อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๑๑ นายเสริม เรืองไสยพร อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๑๒ นายเจริญ เพชรแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๑๓ นายจ้าย (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๑๔ นายเจื่อน ในกลอง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๑๕ นายสุชีพ จิตงาม อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๑๖ นายยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ เล่นหนัง

ตะลุง, ซุดตัวหนัง

- ๑.๒.๖.๒.๑๗ นายวิน บุญสนิท อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๑๘ นายเอี้ยง ธรรมสุวรรณ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๑๙ นายพร้อม ชุ่นย่าโม อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ โหม่ง และครูหนังเบิกโรง

อาชีพทำสวนยาง

- ๑.๒.๖.๒.๒๐ นายประเสริฐ หนูขุน อายุ ๓๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๒๑ นายสุคนธ์ คงสุข อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๒๒ นายกอง ในกลอง อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๒๓ นายสมพงษ์ จิตคาม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๒๔ นายปรีชา ส่งอำไพ อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ข้าราชการบำนาญ
 ๑.๒.๖.๒.๒๕ นายนิยม อารมณ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๒๖ นายสทิน วิบูลย์พันธ์ อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๒๗ นายนิยม กุทริวงศ์ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๒๘ นายวิโรจน์ อ่อนอยู่ อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๒๙ นายคล่อง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๓๐ นายนิยม ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๓๑ นายสื่อง ประจรัตน์ อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๓๒ นายเผย กอบจันทร์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ อาชีพ ทับ อาชีพ ศิลปิน
 ๑.๒.๖.๒.๓๓ นายจิต ทองเล็ก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๓๔ นายราย นิยมเดชา อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๓๕ นายไ้ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวนยาง

- ๑.๒.๖.๒.๓๖ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๓๗ นายสมยศ ชื่นแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๓๘ นายสุรพจน์ ศรีสุขแก้ว อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๓๙ นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๔๐ นายเสนีย์ ทรัพย์สิน อายุ ๓๔ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ เล่นหนังตะลุง
 ๑.๒.๖.๒.๔๑ นายถนอม ช่วยศรีนวล อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๔๒ นายจิต เกื้อเหลือ อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๔๓ นายปรีชา ทองจันทร์แก้ว อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ นิ่ง อาชีพ ตัดยาง
 ๑.๒.๖.๒.๔๔ นายจำนง (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คี๊บบอร์ด อาชีพ

รับจ้าง

- ๑.๒.๖.๒.๔๕ นายสมเกียรติ เกลี้ยงคำมอ อายุ ๔๐ ปี หน้าที่ คี๊บบอร์ด อาชีพ ทำ

นา

- ๑.๒.๖.๒.๔๖ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คี๊บบอร์ด อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๔๗ นายสมนึก ปลอดทรัพย์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คี๊บบอร์ด อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๔๘ นายด้อย ปราบสิทธิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ คี๊บบอร์ด อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๔๙ นายห้อง จันรภาโส อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ คี๊บบอร์ด อาชีพ ครู
 ๑.๒.๖.๒.๕๐ นายสมใจ ปานจิน อายุ ๓๙ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๕๑ นายนุ้ย (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๕๒ นายสมยา ภูมิสบ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๕๓ นายวิมล ปลอดศักดิ์ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๕๔ นายสมชาย วิชัยดิษฐ์ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๕๕ นายมน ปลอดทรัพย์ อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๕๖ นายพล ช่วยศรีนวล อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๕๗ นายจิต แก้วเรือง อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๕๘ นายคำทิส ผลเกษตร อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ กิดาร์ อาชีพ ทำสวนยาง
 ๑.๒.๖.๒.๕๙ นายวีระศักดิ์ แก้วอำนวยกิจ อายุ ๓๕ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ นัก

ดนตรี

- ๑.๒.๖.๒.๖๐ นายโชติ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๖๑ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๖๒ นายพล ปลอดศักดิ์ อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน

- ๑.๒.๖.๒.๖๓ นายชนะ สายน้อย อายุ ๓๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๖๔ นายสนธยา สุนยะโม อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวนยาง
 ๑.๒.๖.๒.๖๕ นายบัว หนูนุ่น อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๖๖ นายพิศ แก้วชูศรี อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๖๗ นายจำลอง หอมไกร อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๖๘ นายสมยศ (สงวนนามสกุล) อายุ ๔๒ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ รับจ้าง
 ๑.๒.๖.๒.๖๙ นายอรุณ (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๗๐ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๗๑ นายชูเกียรติ เรืองณรงค์ อายุ ๔๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ลูกคู่
 ๑.๒.๖.๒.๗๒ นายเอกพันธ์ แสงแก้ว อายุ ๒๓ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๗๓ นายทวี ทรัพย์สิน อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ อาจารย์ประจำ

ม.ราชภัฏสงขลา

- ๑.๒.๖.๒.๗๔ นายไฟ ชัยมิตร อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๗๕ นายสมนึก นาคูแก้ว อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำโรงอิฐ
 ๑.๒.๖.๒.๗๖ นายคล้อย พันธุ์ทอง อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลองชุด อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๗๗ นายจจร ลำอากาย อายุ ๗๔ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๒.๗๘ นายสุรินทร์ (ไม่ทราบนามสกุล) อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำ

นา

- ๑.๒.๖.๒.๗๙ นายขยาย (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๕ หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๒.๘๐ นายปรีชา ชูแก้ว อายุ ๔๗ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ค้าขาย
 ๑.๒.๖.๒.๘๑ นายปรีชา ไฟชัย อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ลูกคู่ อาชีพ ทำโรงอิฐ

๒.๖.๓ สมาชิกคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์

- ๑.๒.๖.๓.๑ นายถาวร รอดแก้ว อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๓.๒ นายนบุญเสริม หนูคง อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๓.๓ นายวิชัย ยศหมึก อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำนา
 ๑.๒.๖.๓.๔ นายฉลอง ชูถนอม อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๓.๕ นายชอบ สุวรรณ อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๓.๖ นายเรียม ชังหนู อายุ ๕๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๓.๗ นายเกษม เกื้อเสนาะ อายุ ๖๓ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
 ๑.๒.๖.๓.๘ นายเหลา (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ นักดนตรี

- ๑.๒.๖.๓.๙ นายประสิทธิ์ เกรานิด อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๐ นายประเสริฐ สว่างจันทร์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๑ นายจิต คงดี อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๒ นายเหวียง ทิพสง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ ทับ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๓ นายเส้ง (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๔ นายนนท์ตะกร วงศ์สวัสดิ์ อายุ ๒๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ นักศึกษา
- ๑.๒.๖.๓.๑๕ นายสมพงษ์ พูนแก้ว อายุ ๖๔ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๖ นายกระบวน บุญกิจ อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๗ นายกลิ่น สงวนทอง อายุ ๘๕ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๑๘ นายเล็ก (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ นักดนตรี)
- ๑.๒.๖.๓.๑๙ นายประเสริฐ แก้วเขียว อายุ ๖๑ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๐ นายเสริม ไทรัมย์ อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๑ นายหยอย เกรานิด อายุ ๒๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๒ นายสมยา ภูมิสุข อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำนา
- ๑.๒.๖.๓.๒๓ นายสมนึก จงดี อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ กลอง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๔ นายสุนันท์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๕ นายสุคน (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๖ นายมนูญ (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ ซอ อาชีพ นักดนตรี
- ๑.๒.๖.๓.๒๗ นายระแนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ มโนราห์
- ๑.๒.๖.๓.๒๘ นายกลิ่น (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๒๙ นายโสภณ สุขนวล อายุ ๓๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ นักดนตรี
- ๑.๒.๖.๓.๓๐ นายคำแหง ไรจันมี อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๑ นายเนบ (สงวนนามสกุล) อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๒ นายนิพนธ์ ทิพสง อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๓ นางสุธรรม จำพุด อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๔ นายภิรมย์ แก้วสุริยะ อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ ปี่ อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๕ นายจาม ชูช่วย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
- ๑.๒.๖.๓.๓๖ นายจรัส จงไกรจักร อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๗ นายถาวร เขาวะ อายุ ๖๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
- ๑.๒.๖.๓.๓๘ นายสุนทร จำพุด อายุ ๗๕ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน

	๑.๒.๖.๓.๔๙ นายพริ้ม (สงวนนามสกุล) อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๐ นายประคอง สงวนทอง อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๑ นายถาวร ปานด้วง อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๒ นายประทีน ทองน้อย อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๓ นายวิลาศ นวลพอม อายุ ๖๗ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำนา
	๑.๒.๖.๓.๕๔ นายเล็ก บุญมี อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ โหม่ง อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๕ นายสมพร อินทร์ปลอด อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ คี๋ยบอร์ค อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๖ นายสาคร ชูช่วย อายุ ๔๘ ปี หน้าที่ คี๋ยบอร์ค อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๗ นายสายัญ เจือจินดา อายุ ๕๖ ปี หน้าที่ คี๋ยบอร์ค อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๘ นายคล่อง สงวนทอง อายุ ๘๖ ปี หน้าที่ จิ้ง อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๕๙ นายเบนซ์ (สงวนนามสกุล) อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ กรับ อาชีพ นักเรียน
	๑.๒.๖.๓.๖๐ นายถาวร ทองพริก อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ จิ้ง อาชีพ ทำนา
	๑.๒.๖.๓.๖๑ นายเสรี นามทอง อายุ ๔๖ ปี หน้าที่ เบส อาชีพ ทำนา
	๑.๒.๖.๓.๖๒ เด็กหญิงแคท ทองมาก อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
	๑.๒.๖.๓.๖๓ เด็กหญิงนภารัตน์ หุตุ้ม อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
	๑.๒.๖.๓.๖๔ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักเรียน
	๑.๒.๖.๓.๖๕ นางสาววิภาดา ทองมาก อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ นักศึกษา
	๑.๒.๖.๓.๖๖ นางสาวธิดารัตน์ เกตุโรจน์ อายุ ๒๘ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ อาจารย์
วิทยาลัยนาฏศิลป์	
	๑.๒.๖.๓.๖๗ นางสาวจาริก ทองมาก อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงาน
โรงแรม	
	๑.๒.๖.๓.๖๘ นางสาวณภัทร ทองมาก อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ ทำงาน
โรงแรม	
	๑.๒.๖.๓.๖๙ นางสาวปัทมา สุขแก้ว อายุ ๒๖ ปี หน้าที่ รำชุด อาชีพ พนักงาน
	๑.๒.๖.๓.๗๐ นางสาวประภัสสร สุขแก้ว อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รำชุดแสดงสด
อาชีพ รับราชการ	
	๑.๒.๖.๓.๗๑ นางมาลี กั๊วบุญชู อายุ ๔๕ ปี หน้าที่ รำโนราห์ อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๗๒ นางละไม ชังหนู อายุ ๕๒ ปี หน้าที่ รำโนราห์ อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๗๓ นายโอ เขียงเต็ม อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
	๑.๒.๖.๓.๗๔ นายเต้ สุขด้วง อายุ ๑๘ ปี หน้าที่ รำโนราห์ อาชีพ นักศึกษา

	๑.๒.๖.๓.๗๕ นางสาวแก้ว พูลวงศ์ อายุ ๑๕ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน
	๑.๒.๖.๓.๗๖ นายเอก เครือเป็น อายุ ๑๖ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน
	๑.๑.๒.๖.๓.๗๗ ค.ญ.เล็ก คงสุข อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน
	๑.๒.๖.๓.๗๘ ค.ญ.ทิพย์ พูลวงศ์ อายุ ๑๑ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน
นักศึกษา	๑.๒.๖.๓.๗๙ นางสาวกนกพร เขตนิยม อายุ ๑๗ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ
นักศึกษา	๑.๒.๖.๓.๘๐ ค.ญ.เบญจวรรณ เขตนิยม อายุ ๑๔ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ
นักศึกษา	๑.๒.๖.๓.๘๑ นายประธม ชนฤทธิ์ อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ
	๑.๒.๖.๓.๘๒ นายอริป ภูมิชัย อายุ ๑๙ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
	๑.๒.๖.๓.๘๓ นางสาวเบญจภรณ์ อายุ ๑๙ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักศึกษา
อาชีพ มโนราห์	๑.๒.๖.๓.๘๔ นางสาวกนกน้อย เสี่ยงการะเวก อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ รามโนราห์
	๑.๒.๖.๓.๘๕ นางฉลวย สุขรุ่ง อายุ ๕๗ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
มโนราห์	๑.๒.๖.๓.๘๖ นางยุพิน ทองศรีชุม อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำเครื่อง
	๑.๒.๖.๓.๘๗ นางวาสนา คงเพชร อายุ ๖๘ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
	๑.๒.๖.๓.๘๘ นางประคอง คงเพชร อายุ ๖๖ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
	๑.๒.๖.๓.๘๙ นางประภาส คงเพชร อายุ ๘๙ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ค้าขาย
นักศึกษา	๑.๒.๖.๓.๙๐ นางจำเรียง ทองศรีชุม อายุ ๒๔ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ
สวน	๑.๒.๖.๓.๙๑ นางหนูถวิล สว่างจันทร์ อายุ ๕๘ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำ
	๑.๒.๖.๓.๙๒ นางราตรี แก้วสุริยา อายุ ๓๓ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๙๓ นางสุนิสา สมหวัง อายุ ๒๕ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำสวน
	๑.๒.๖.๓.๙๔ นางจิรา แก้วเขียว อายุ ๒๒ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ ทำสวน
นักเรียน	๑.๒.๖.๓.๙๕ ค.ญ.อรัญญา สว่างจันทร์ อายุ ๘ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ
	๑.๒.๖.๓.๙๖ ค.ญ.เครือแก้ว อ้วนชัย อายุ ๘ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ นักเรียน

๑.๒.๖.๓.๕๓ ค.ญ.อุงแป้ง แก้วสุริยา อายุ ๑๒ ปี หน้าที่ รามโนราห์ อาชีพ
นักเรียน

๑.๒.๖.๓.๕๔ นายสมนึก เบญจศีล อายุ ๗๐ ปี หน้าที่ การ์ดครู อาชีพ ทำสวน

๑.๒.๖.๓.๕๕ นายเจียม (สงวนนามสกุล) อายุ ๖๒ ปี หน้าที่ พรานบุญ อาชีพ
มโนราห์

๑.๒.๖.๓.๑๐๐ นายสมพงศ์ (ฉายาหงส์ทอง) อายุ ๕๐ ปี หน้าที่ ตัวตลกขุโรง
อาชีพ ทำบหมโนราห์

๑.๒.๖.๓.๑๐๑ นายนิวัฒน์ สุวรรณรัตน์ อายุ ๕๕ ปี หน้าที่ มโนราห์ใหญ่ อาชีพ
รับราชการ

๑.๒.๖.๓.๑๐๒ นักดนตรีสากลแล้วว่าใครจะมาร่วมการแสดงเพราะจะมีบ้าน วง
ดนตรีในพื้นที่จัดให้

๑.๒.๖.๓.๑๐๓ สำหรับลูกทุ่งทางด้านเครื่องดนตรีสากลหรือเครื่องดนตรี
ประกอบการแสดงมโนราห์แบบประยุกต์นั้นไม่แน่นอน

๑.๒.๖.๔ สมาชิกคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ

- นางอารมย์ สุวรรณวัชรกุล

๒. แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๑ แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๑.๑ การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์
เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็น
ต้น, ควร ส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น
ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุใน
การผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น, ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความ
สะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรส่งเสริมการผลิต
เพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิต
เสื้อผ้าลายเครื่องดนตรี เป็นต้น, ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่ม
อาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

๒.๑.๒ การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย, ควรส่งเสริมการแสดงคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การเล่นพื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น, ควรส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกายการประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็นประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการการเล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน, ควรจัดคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกด้วย, ควรเผยแพร่และนำ คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน, ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของ คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น, ควรแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

๒.๑. ๓ การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น, ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชนมี อัตลักษณ์ ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นใน อัตลักษณ์ ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน, ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม, ควร บันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ, ควรตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่ง

สนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป, ควรเผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น , ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์ การละเล่นพื้นบ้าน ต่อเนื่องสืบไป , ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

๒.๑.๔ การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน, ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่, ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้าน วัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น, ควร ส่งเสริม การจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึกหัด และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น, ควร ปรับรูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย, ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

๒.๑.๕ การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า

ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประชุมประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย, ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรม ประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลง ทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต, ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลุกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม**พบว่า**

ควรจัดนิทรรศการ การแลกเปลี่ยนประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

๒.๑.๖ ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

รัฐบาล, กลุ่มและองค์กรทุกองค์กร หรือหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน เช่น องค์กรการบริหารส่วนตำบล, องค์กรปกครองท้องถิ่น, องค์กรบริหารส่วนอำเภอ, องค์กรบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, กระทรวงวัฒนธรรม, สำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัด, สำนักงานวัฒนธรรมประจำอำเภอ, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้นำองค์กรท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน, ผู้นำท้องที่, ข้าราชการ, ศูนย์ราชการ, สถานศึกษา เช่น โรงเรียน, นักเรียน, นักศึกษา, สถานศึกษา, กรมศิลปากร, ภาคประชาชน เช่น ครอบครัว, พ่อค้า และประชาชนควรจะมีกิจกรรมทางด้านศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านร่วมกัน และ ASEAN, สหประชาชาติทุกคนควรมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ ดำเนินการและติดตามผลในการมีส่วนในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

๒.๑.๗ จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

- ส่งเสริมและสนับสนุน, ชักจูงเด็ก เยาวชน ผู้สนใจ เข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสืบทอดวัฒนธรรม, ต้องมีผู้นำที่ดี เข้มแข็ง การสืบทอดก็จะมีผู้ตามมาทีหลัง, ส่งเสริมทางการถ่ายทอดการเรียนรู้ พร้อมทั้งงบประมาณ และควรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ได้รับรู้ และเข้าใจถึงเหตุผลในการอนุรักษ์

- ให้ความรู้ความเข้าใจเน้นที่ชุมชนเริ่มต้น และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง และให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเสมอ, การเล่นพื้นบ้าน ถือได้ว่าเกิดจากความอัจฉริยะ และกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบรรพบุรุษ จึงเป็นสิ่งที่ควรบูชา ถ้าบุคคลใดไม่ให้ความสำคัญ ถือว่า “ทรยศ” ต่อชาติกำเนิด, มีการจัดงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง เช่น งานวัฒนธรรมอำเภอหัวไทร โดยให้มีการแสดงมโนราห์ เพลงบอก ฯลฯ, ให้อยู่ในเหตุการณ์จริง ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม จะได้รู้สึกหวงแหน, สร้างจิตสำนึกให้รุ่นหลัง ตระหนักถึงมรดกด้านวัฒนธรรม, ควรมีการจัดทำกิจกรรมโดยให้บุคคลใน

องค์กรมีส่วนร่วม เช่น หน่วยงานพิธีประเพณีต่างๆ และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประเพณี
พื้นบ้าน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชุมชนของตนเอง

- ให้ความรู้กับเยาวชน, ปลูกฝังให้มีการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม, ต้อง
ปลูกฝังให้ตระหนัก และเห็นคุณค่า, ปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตั้งแต่อาຍุยังเด็ก, ให้เรียนรู้จาก
ประสบการณ์ตรงจากอุปสรรคในการติดต่อประสานงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของศิลปะในแต่ละ
แขนง, ปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน

- จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม, ให้ความรู้ประกาศยกย่องชมเชยศิลปินพื้นบ้าน,
ส่งเสริม ฝึกหัด อบรม เยาวชนให้มีใจรักในศิลปะพื้นบ้าน, ให้ความรู้ถึงความเป็นคนไทย
วัฒนธรรมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานที่ถือเป็นเอกลักษณ์, ส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้
ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ, จัดให้มีการไปชมงานนอกสถานที่ต่างๆ, จัดให้มีการแสดงอยู่บ่อยๆ
พร้อมทั้งจัดอบรมแก่สมาชิกที่สนใจในขนบธรรมเนียมประเพณี และจัดให้มีแสดงในพื้นที่เป็นประจำ
, จัดอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ, ปลูกจิตสำนึก
ให้เกิดการหวงแหน, การปลูกจิตสำนึกให้รักความเป็นไทย ความเป็นชาติไทย

- สมควรให้จัดให้มีการสัมมนาพบปะกันบ่อยๆ ครั้ง, ปลูกฝังความคิดจิตสำนึกตั้งแต่
เล็กๆ, รัฐจัดสนับสนุนงบประมาณเฉพาะกิจสำหรับเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะ, รวบรวม
แนวคิดของระดับแนวคิดทุกระดับ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณอย่าง
จริงจัง, ให้ภาครัฐมีบทบาทในการส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

๒.๑.๘ ท่านจะมโนบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์ และส่งเสริม

- ต้องการให้หน่วยงานราชการทุกส่วนสนับสนุน, ควรส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์ฝึก
ให้กับเยาวชน และเด็ก เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน, เชิญชวน ชาวบ้าน และ
ประชาชนให้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์, ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน และต้อง
มีแผนงานลำดับการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ต่างๆ

- การให้ความรู้แก่เยาวชน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และควร
เน้นการให้ความรู้ถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และควรอนุรักษ์ และหวงแหนไว้เพื่อคนรุ่นต่อไป,
นโยบาย แผนงาน โครงการ ต้องสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับชุมชน - นโยบายรัฐ, ให้ความสำคัญกับเด็ก
และเยาวชน เป็นตัวขับเคลื่อนการอนุรักษ์, ท้องถิ่นมีโครงการที่อนุรักษ์ และส่งเสริมการเล่น
พื้นบ้าน เช่น โครงการสมโภชขวัญข้าวที่จัดออกแสดงในส่วนงานกลางคืนจะจัดแสดงหนังตะลุง
ต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว, ให้รู้จักพื้นฐานของชุมชน และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณี
พื้นบ้าน เช่น การประกวดร้องเพลงพื้นบ้าน แข่งขันการทำเครื่องดนตรี

- ควรจะจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มีความเด่นชัด และเป็นที่ยึดถือ, ให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องสำคัญ, ถ่ายทอด และให้ความรู้แก่เยาวชน, ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ, จัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริม และอนุรักษ์ให้มากขึ้น, เพื่อเป็นที่รู้จักมากขึ้น, ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดนี้ต่อไป และควรนำข้อมูลต่างๆ เข้าสู่ชุมชน โรงเรียน ในทุกๆ ด้าน, ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบเรื่องศิลปะการแสดงพื้นบ้านโดยตรงลงในพื้นที่ เพื่อที่จะค้นหาผู้มีความสามารถในแต่ละแขนงอย่างจริงจัง ต้องการให้ทำอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรมมากกว่าปัจจุบัน, อยากให้ทุกหน่วยงาน ผู้นำทุกฝ่ายร่วมมือกัน ต้องการให้ผู้นำ ดูแล และทำต่อเนื่อง โดยเฉพาะชุมชนอย่าทิ้งศิลปะพื้นบ้าน และส่งเสริมให้ทางรัฐมีความตระหนักในการทำงานทางด้านนี้อย่างจริงจัง

- ควรจัดให้มีเงินเดือนสำหรับศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการอนุรักษ์ มีสวัสดิการ ด้านต่างๆ โดยที่ทางราชการไม่ถือว่าเป็นภาระ, ให้ความรู้ต่อเยาวชนและผู้ที่มีใจรักอย่างต่อเนื่อง, ปลูกฝังจิตสำนึกแก่ประชาชนทั่วไป, จัดเป็นโครงการ ๑ โรงเรียน ๑ วัฒนธรรม หรือ ๑ อบต. ๑ วัฒนธรรม ภายในท้องถิ่น, จัดกิจกรรมในชุมชนก่อน และค่อยๆ ขยายวงออกนอกชุมชนข้างเคียง, ควรเข้าไปส่งเสริมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน และยกย่องกับผู้นุรักษ์เก่าแก่ และมีการแนะนำแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นและการแสดงพื้นบ้านแขนงต่างๆ

- ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบัน, ควรให้เยาวชน -นักเรียน -นักศึกษาได้เรียนรู้แล้วเข้าใจในความสำคัญของการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน, ให้งบประมาณกับชุมชน หรือผู้ใหญ่ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ, นำผู้รู้รุ่นอาวุโสถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง และส่งเสริมให้มีการแสดงในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน, เน้นแนวทางการเรียนการสอนทางด้านการละเล่นการแสดงพื้นบ้านแบบง่ายๆ, เมื่อมีงานสำคัญต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน หรืองานเทศกาลและพิธีกรรมต่างๆ ควรจะมีศิลปินพื้นบ้านแสดงในงานด้วย, ควรจัดการอนุรักษ์ และส่งเสริมอย่างจริงจัง, ให้ชุมชนรวมตัวกันจัดงาน หรือรับฟังอบรมเรื่องศิลปวัฒนธรรม, ควรมีการจัดตั้งองค์กรที่มีความชัดเจนในการรับผิดชอบโดยให้มีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย และควรมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้มากกว่านี้ เพราะปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางโลกสมัยใหม่มากเกินไป ทำให้สังคมเลวมากๆ สมควรที่จะฟื้นฟูในเรื่องนี้ด่วน

๒.๑.๕ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

- ควรกระทำอย่างจริงจังในการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม, ควรมีการจัดการฝึกสอนให้แก่เยาวชน, จัดตั้งกลุ่มเยาวชนให้หันมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และควรภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ, ควรที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรม กรุณาอย่าวาดวิมาน ในอากาศ ดังที่ผ่านมา, ควรจัดการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่างๆ ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไป ควรให้คำแนะนำแก่เยาวชนรุ่นหลัง เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ และในแบบสอบถามทุกข้อล้วนแต่มี

ความสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเต็มใจให้ข้อมูล และเป็นกำลังในการอนุรักษ์ศิลปะ
พื้นบ้านที่สำคัญ

- กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะโดยตรง เพื่ออนุรักษ์ และ
ส่งเสริม, หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น วัฒนธรรมจังหวัด วัฒนธรรมอำเภอ ควรให้ความสำคัญและ
ทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น

- ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง พร้อม
ทั้งมีสวัสดิการช่วยเหลือ ในยามที่ออกไปรับแสดงไม่ได้ของศิลปินพื้นบ้าน ยกย่อง เชิดชูเกียรติ และมี
เงินได้ประจำเดือน, สร้างความรัก และปลูกฝังในการอนุรักษ์, ให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักการเล่นพื้นบ้าน
แสดงให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและรับรู้ในสื่อต่างๆ เช่น ทำ VDO และ VCD แจกเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้
และให้ความรู้กับคนในชุมชน

๒.๒ แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๒.๑ การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรจัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้
เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด ใ้ระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรม
หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ ของเครื่องดนตรี และ
เครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควร จัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย
ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้
อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ หรือบกพร่องที่สามารถจะเพิ่มเติมให้
สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบ
การเล่นพื้นบ้าน, ควร จัดทำการเผยแพร่สนับสนุน เผยแพร่พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง
กาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทาง
วิทยุชุมชน

๒.๒.๒ ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน พบว่า

ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี
และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน, ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่อง
แต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบ
การเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ, ควรจัด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญ
และจำเป็นในการอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น
จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าว

ทางวิทยุชุมชน , การจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่น
พื้นบ้าน

๒.๒.๓ การอนุรักษ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การเล่นพื้นบ้าน, ควรมีการรวบรวม
สมาชิกและคณะ การเล่นพื้นบ้าน แต่ละชุมชน, ควรมีผู้ประสานงานคณะ การเล่นพื้นบ้าน ใน
ชุมชน, ควรเผยแพร่การเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การเล่นพื้นบ้าน เป็น
ความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำ
คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่
ในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดระเบียบคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณี
ปฏิบัติของคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกายการประสมวง รูปแบบการบรรเลง
เป็นต้น, ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุก
คณะได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน, ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะ การเล่นพื้นบ้าน
ของชุมชนอื่นๆ

๒.๒.๔ การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลง
เครื่องดนตรี, ควรรวบรวมบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน , ควรบันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน เช่น
การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน , ควร
จัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและ
เฉพาะเครื่องดนตรี, ควรถ่ายทอดบทเพลงการเล่นพื้นบ้าน, ควรเผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน
การประชาสัมพันธ์เผยแพร่บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการ อนุรักษ์บท
เพลงการเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำ บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน ทำ
เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลง การเล่นพื้นบ้านทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและ
เสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน, ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ
เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน สามารถ
ฝึกหัด

๒.๒.๕ การอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้าน พบว่า

ควรมีการถ่ายทอดการเล่นพื้นบ้าน, ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การเล่น
พื้นบ้าน, ควรจัดตั้งการเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควรจัดการบรรเลงดนตรี
ประกอบการแสดง, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

๒.๒.๖ การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า

๒.๒.๖.๑ การปลูกฝัง พบว่า

ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ชนบทรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือ ต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น , ควร สนับสนุนเยาวชนและปลูก จิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในชนบทรรมเนียมของชุมชน , ควร ให้การทำนุบำรุง ส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ , ควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคน นอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางชนบทรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ ชุมชนอื่น

๒.๒.๖.๒ การจัดกิจกรรม พบว่า

ควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ, ควรจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนาน หรือผ่อนคลายจาก การทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่น พื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส, ควร จัดนิทรรศการ บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน, ควร มอบทุนการศึกษา ให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน

อภิปรายผล

ประเด็นในการอภิปรายผลมีดังนี้

๑. ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของคณะของการละเล่นพื้นบ้าน จากการศึกษาพบว่า ตัวอย่าง ในการวิจัยมีคณะเพลงบอก ๔ คณะ คณะหนังตะลุง ๑๐ คณะ คณะมโนราห์ ๑๐ คณะ และเพลงเรือมี ๑ คณะเจ้าของคณะมีอายุ ๓๔ ปี ถึง ๗๘ ปี มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ถึงระดับปริญญาตรี

๑.๒ การสืบทอด พบว่า การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้น เกิดจากความรัก ทางด้านศิลปะการละเล่นพื้นบ้านที่ตนชอบ และการสืบทอดจากบิดามารดา หรือครูผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาของแขนงนั้นๆ ตลอดจนการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของศิลปะ การละเล่นพื้นบ้านในแขนงนั้นๆ หรือเรียกว่า “การรู้พักลักจำ” หากเป็นการสืบทอดจากบิดามารดา เช่น ศิลปะการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์จะต้องผ่านพิธีการ โกงจุกก่อน เพื่อการเป็นมโนราห์ใหญ่ และ ตั้งคณะมโนราห์ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติย์ จะสุวรรณ (๒๕๔๕ : ๑๔๕-

๑๕๓) ได้ศึกษาภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบ การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว “นักดนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัวนักดนตรี วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวนักดนตรี ผลการศึกษาพบว่า ในการเรียนรู้ดนตรีไทยของบุคคลในครอบครัวนักดนตรีนั้นแต่ละคนเกิดจากความสนใจของตนเอง เกิดจากความจำเป็นในสถานการณ์บังคับ เกิดจากการรวมวงในการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกันและบางคนได้เรียนในสถาบันการศึกษา

๑.๓ พิธีกรรมและความเชื่อ พบว่า ทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ก่อนจะแสดงการละเล่นพื้นบ้านต้อง มี หมาก พลู รูปเทียน เงินค่ายกครู โดยทางเจ้าภาพต้องเตรียมของไหว้ครูก่อนการละเล่น และการไหว้ครูเป็นการไหว้ครูเพื่อระลึกถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศิลปะทางด้านการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน โดย พิธีไหว้ครูของทางด้านการแสดงจัดขึ้นประมาณเดือน ๖ หรือ ๘ ของทุกปี สอดคล้องกับ อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (๒๕๓๔ : ๑ - ๒๕๔) ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทยชุด “ดุริยางคศิลป์” ผลการวิจัยพบว่า การไหว้ครูของดนตรีไทย เป็นสิ่งที่นักดนตรีไทยทุกคนต้องกระทำ เพราะเป็นความเชื่อของสังคมไทยว่า ความกตัญญูตเวทีเป็นสิ่งที่ดีงามควรแก่การปฏิบัติ

ในการแสดงการละเล่นพื้นบ้านนั้นส่วนใหญ่ ห้ามหันหน้าจอการแสดงไปทางทิศตะวันตก ห้ามหันหน้าโรงไปตรงกับหีบศพ ห้ามสร้าง โรงการละเล่น ขวางถนน หรือคร่อมถนน และคร่อมทางเดิน ห้ามปลูกโรงคร่อมตอไม้ ห้ามแสดงตรงทางสามแพร่ง หน้าโ ลงศพ หรือตรงเมรุ เป็นต้น

๑.๔ เครื่องสังเวย พบว่า เครื่องสังเวยในการไหว้ครู ได้แก่ บายศรี หมาก พลู เทียน รูปดอกไม้ พวงมาลัย ของหวาน ของขาว ผลไม้ เงินกำนัล สุรา บุหรี่ และบทกวีคำขวัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Va (๒๐๐๘ : ๑๘๕-๑๘๖) ได้ศึกษาพิธีไหว้ครูเพลงมโหรีที่ Royal University of Fine Arts ประเทศกัมพูชา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษากระบวนการของพิธีไหว้ครูเพลงมโหรี เพื่อจัดการเอกสารให้เป็นประโยชน์ทางวัฒนธรรมสำหรับผู้ศึกษาทางมานุษยวิทยา และวิเคราะห์ลักษณะของ ๒๐ บทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เครื่องสังเวยที่ใช้ในพิธีประกอบด้วยพานบายศรี ๕ ชั้น ๑ ชั้น ๕ ชั้น ๓ ชั้น และ พานบายศรีชั้นเดียวสำหรับใส่ไข่ต้มและเทียนไข นอกจากนี้ก็ยังมีผลไม้ชนิดต่างๆ เสือและผ้าถุง น้ำหอม แป้ง กระจงกา กรรไกร ถาดใส่อาหารคาว-หวาน หัวหมูสุก ๒ หัว ไก่ต้มสุก ๒ ตัว แทนบูชาหนึ่งอันวางหมาก ๕ ลูก ใบพลู ๕ ใบ และบุหรี่ ๕ มวน แทนบูชาสองอันสำหรับวางข้าวตอก- ดอกไม้ และแก้วนํ้าสองใบใส่นํ้าเปล่า

๑.๕ การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การถ่ายทอดศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน ปัจจุบันการรับลูกศิษย์ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ส่วนมากเป็นเยาวชนนักเรียนของโรงเรียนต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้ติดต่อมาเพื่อให้ไปสอน และการที่มีผู้สนใจ ตั้งใจ ไปขอเรียนศิลปะการแสดงแขนง

นั้นๆ จากคณะศิลปินพื้นบ้านที่บ้านของศิลปินพื้นบ้านแขวงนั้นๆ ลูกศิษย์ ที่เข้าเรียนทางด้านการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสนใจทางด้านนี้เป็นอย่างมาก และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันสนีย์ จะสุวรรณ (๒๕๔๕ : ๑๔๕-๑๕๓) ได้ศึกษาภูมิปัญญาในดนตรีไทย : รูปแบบ การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัว “นักดนตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัวนักดนตรี วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวนักดนตรี ผลการศึกษาพบว่าในการเรียนรู้ดนตรีไทยของบุคคลในครอบครัวนักดนตรีนั้นแต่ละคนเกิดจากความสนใจของตนเอง เกิดจากความจำเป็นในสถานการณ์บังคับ เกิดจากการรวมวงในการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกัน และบางคนได้เรียนในสถาบันการศึกษา

การถ่ายทอดดนตรีไทยนั้นมีองค์ประกอบอยู่ ๒ ประการ คือ เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอด และวิธีการถ่ายทอด ในการถ่ายทอดเนื้อหาดนตรีไทยของครอบครัวนักดนตรีจะขึ้นอยู่กับผู้เรียน เนื้อหาที่ถ่ายทอดมี ๒ ส่วนคือ บทเพลงและคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับดนตรี แล้วแต่กลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มนักดนตรีอาชีพคือผู้ที่มีความสามารถมาแล้วและมาขอเรียนเพลงเดี่ยวจะถ่ายทอดให้ตามความสามารถของผู้เรียน ความยากง่ายของบทเพลงที่แต่ละคนได้จะแตกต่างกัน แต่ถ้าผู้เรียนเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ก็จะยึดบทเพลงตามหลักสูตรเป็นแนวทาง แต่จะสอดแทรกบทเพลงอื่นๆ ให้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล ส่วนการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจะถ่ายทอดให้กับผู้ที่เพิ่งจะเริ่มเรียนดนตรี

๑. ๖ พิธีรับลูกศิษย์ พบว่า มีการ นำดอกไม้ธูปเทียนมาขอเป็นลูกศิษย์ หรือมีผู้ปกครองนำมาฝากฝังให้เรียนที่คณะ โดยนำดอกไม้ ธูป เทียน และเงินถ่านมาไหว้ก็พอแล้ว

๒. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

๒.๑ ลักษณะของคณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การละเล่นพื้นบ้านในเขตลุ่มน้ำปากพนังนั้น มีลักษณะการละเล่นพื้นบ้านแบบโบราณที่ถ่ายทอดกันมา และแบบประยุกต์ที่มีเครื่องดนตรีสากลมาประกอบการละเล่นพื้นบ้าน โดยมีเครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก ได้แก่ ฉิ่ง เครื่องดนตรีโบราณทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ โหม่ง ฉิ่ง ทับ กลอง ปี่ชวา และซอ เครื่องดนตรี แบบประยุกต์โดยเพิ่ม ระนาดเอก กลองยาว บองโก คีย์บอร์ด กีตาร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์โบราณได้แก่ โหม่ง ปี่ กลอง ทับ ซอ เครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์แบบประยุกต์ โดยเพิ่ม บองโก คีย์บอร์ด กีตาร์ เบส กลองชุด กลองทอมบ้า และนักร้อง และเครื่องดนตรีทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ การแสดงเพลงเรือไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ใช้เพียงจังหวะตบมือ

เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก จะเป็นการค้นสด หรือทางเข้าภาพต้องให้แสดงเกี่ยวกับเรื่องใด การละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ เพลงโหมโรง ,

เพลงออกฤาษี, เพลงเชิดฤาษี, เพลงเดินฤาษี, เพลงพระอิศวรทรงโค , เพลงพระอิศวรหลบ , เพลงออกหน้าบท, เพลงเดินหน้าบท, เพลงบอกเรื่อง, เพลงบรรยายเจ้าเมือง , เพลงบรรยายเรื่อง , เพลงสมห่อง , เพลงนางเดินดู, เพลงเดินชักยี่, เพลงเดินรูปหลก (ตลก), เพลงพัดชา, เพลงเขมรนำเท้า ฯลฯ เรื่องที่ใช้ในการละเล่นหนังตะลุง ได้แก่ เรื่องสายเลือดสายลับ, เรื่องเลื้อยสี่ตอง , เรื่องสะกั้งจันทาล , เรื่องราหูจอมสังหาร, เรื่องยุพราชหงส์ดำ , เรื่องยุพราชปรีสนา เป็นต้น เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ เป็นเพลงมโนราห์ต่างๆ ไป ตัวอย่าง เช่น เพลงการ์ดครู, เพลงทำบท, เพลงทับ, เพลงโทน, เพลงกลอนหก, เพลงกลอนสี่ เป็นต้น เพลงที่ใช้ทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ได้แก่ เพลงดิน, พี่ไปซื้อไทรมาฝาก, ดันรัก, เพลงน้องนอน และไปตัดทวยเลามาคล้องช้าง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช วิวัฒนปฐพี (๒๕๓๘ : ๕๐-๑๐๓) ได้ศึกษามโนรีพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่ศึกษาถึงองค์ประกอบของมโนรีพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านเครื่องดนตรี การประสมวง วิธีการบรรเลง บทเพลงที่ใช้บรรเลง และความสัมพันธ์ระหว่างมโนรีพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของชาวอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การศึกษาสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์หัวหน้าวง ผู้บรรเลง ผู้เกี่ยวข้องกับมโนรีพื้นบ้าน รวมถึงการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณานาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของมโนรีพื้นบ้านอีสานด้านเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เครื่องตีและเครื่องดีเป็นหลักแต่ละคณะหรือวงมโนรีพื้นบ้านจะมีปี่น้อย ปี่ใหญ่ ซอน้อย ซอใหญ่ กลองมโนรี ๑ ใบ ถึง ๑ คู่ ฉาบ ๑ คู่ ด้านการประสมวงมี ๓ แบบคือ แบบนั่งบรรเลง แบบเดินบรรเลง และแบบประยุกต์กับเครื่องดนตรีอื่นๆเข้าประสมวง เช่น โห่ด ระนาด แซกโซโฟน เป็นต้น

๒.๒ การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงบอก เป็นการแต่งกาย โดยไม่มีพิธีรีตองมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง หรือการแต่งกายตามแบบต้นฉบับ คือ นุ่งผ้าแดง หรือโสร่ง และใส่เสื้อม่อฮ่อม การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง เป็นการแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ เป็นการแต่งกายตามแบบต้นฉบับของการแสดงมโนราห์ โดย เจ้าของคณะแต่ละคณะส่วนใหญ่จะเป็น ผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายมโนราห์เองทั้งสิ้น การแต่งกายทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ เป็นการแต่งกายไม่มีพิธีรีตองอย่างไรมาก เป็นการแต่งตัวธรรมดาแล้วแต่สะดวกเหมาะสมกับงานที่ไปแสดง โดยการแต่งตัวตามสบาย หรือตามอัธยาศัย แต่สวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของจรัส ทองจีน (๒๕๓๖) ได้ศึกษาสภาพชุมชนเพื่อหาแนวทางจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับชนกลุ่มน้อยและกล่าวถึงการละเล่นพื้นบ้านของชาวเล พบว่า การเล่นร้องเงี้ยวในพิธีนี้ไม่ได้เช่นเดียวกัน ในส่วนของการแต่งกายนั้น นางรำที่รำออกมาในงานรื่นเริงต่างๆ จะแต่งตัวสวยงามเป็น

พิเศษ นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวโปรงบานมีลูกไม้ประดับสีสวยงาม เรียกว่า ขอหยา ของชาวพื้นเมือง ปัจจุบันสาวร้องเงี้ยวที่เด่นร้องเงี้ยวได้เปลี่ยนชุดดังกล่าวเป็นการสวมกระโปรง ใช้เสื้อรัดรูปทรงแทนชุดเดิม ซึ่งเป็นการยอมรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้าไปประยุกต์ตามสมัยนั่นเอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (๒๕๔๐) ได้ศึกษาบทเพลงกาหลอในจังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า การแต่งกายมักใส่เสื้อม่อฮ่อม หรือเสื้อเซ็ด นุ่งกางเกงมีผ้าโสร่งมีผ้าคาดเอวคนละผืน โอกาสที่ใช้ในการบรรเลงมีเฉพาะงานศพเท่านั้น

๒.๓ การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การฝึกซ้อมทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ส่วนใหญ่จะไม่ต้องซ้อม อาจมีการซ้อมบ้างอันเนื่องมาจากจุดประสงค์ของเจ้าภาพ หรือร่วมกับศิลปินพื้นบ้านที่ไม่ค่อยได้ร่วมงาน หรือซ้อมเพื่อความมั่นใจก่อนการแสดง

๒.๔ การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การเลือกเพลงให้เหมาะสมกับงานที่ไปแสดงการละเล่นพื้นบ้าน หรือ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และโอกาสของ การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกฎ วงศ์สุวรรณ (๒๕๔๕ : ๑๑๓-๑๒๔) ได้ศึกษาระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เกี่ยวกับการเลือกเพลง พบว่า การเลือกเพลงที่จะบรรเลงตามวัตถุประสงค์ของงานพิธีกรรมต่างๆ การฝึกซ้อมวงอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมง การวัดและการประเมินผลพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านใช้วิธีการสังเกตจากการบรรเลงและการขับร้องของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาปฏิบัติให้ดูเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ตลอดจนสังเกตจากการบรรเลง รวมวง การพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนพบว่า ปราชญ์ชาวบ้านประเภทเครื่องดีได้ฝึกค้นทำโล่ฆ้อง ๑๑ ชิ้น เพื่อใช้สำหรับฝึกผู้เรียน ส่วนปราชญ์ชาวบ้านด้านการขับร้องเพลงไทยได้สร้างระบบการ ขับร้องเพลงไทยซึ่งเป็นวิธีที่จดจำได้ง่ายเป็นหลักในการถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน

๒.๕ อุปกรณ์และอัตราค่าแสดง พบว่า การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน เพลงบอก ครั้งละ ๑,๕๐๐ บาท - ๕,๐๐๐ บาท ใช้เวลาในการแสดงแต่ละครั้งประมาณ ๒ - ๓ ชั่วโมง นักแสดงนักดนตรีครั้งละ ๑ - ๔ คน ต่างจังหวัดราคา ๑๐,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ (ขึ้นอยู่กับระยะทาง) การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านหนังตะลุง ครั้งละ ๑๒,๐๐๐ บาท - ๒๕,๐๐๐ บาท ประมาณ ๖ - ๗ ชั่วโมง ตั้งแต่ ๒๐.๐๐ - ๐๒.๐๐ นักแสดงนักดนตรีครั้งละ ๖ - ๑๕ คน การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ครั้งละ ๑๕,๐๐๐ บาท - ๘๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่เวลา ๑๕.๓๐ - ๒.๐๐ น. ในการแสดงแต่ละครั้งต้องใช้คนประมาณ ๒๐ - ๔๐ กว่าคน ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพต้องการ การรับงานแสดงทางด้านการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ ไม่มีการรับงาน หากมีงานก็มักจะเป็นงานบุญ ซึ่งแล้วแต่ทางเจ้าภาพจะให้

ในการแสดงแต่ละครั้งได้จัดเตรียมอุปกรณ์ของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า การละเล่นพื้นบ้านเพลงบอกได้แก่เตรียมความพร้อมของ การแสดงที่จะไปแสดงเท่านั้น การละเล่นพื้นบ้าน

หนังตะลุง ได้แก่ โรงหนัง, จอหนัง, หยวกล้าย (หากทางเจ้าภาพมิได้เตรียมทางคณะจะเตรียมไปเอง โดยตนกล้ายที่มีนิยมนำให้คือ กล้ายตานี), เครื่องดนตรี, รูปหนัง, ใหว์ครูก่อนการแสดง และครุบา อาจารย์ในใจ ฯลฯ การละเล่นพื้นบ้านมโนราห์ ได้แก่ จัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการแสดง โดยการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของผู้คนในคณะมโนราห์ และการละเล่นพื้นบ้านเพลงเรือ โดยจัดเตรียมเพลงที่เหมาะสมกับงาน

๒.๖ สมาชิกคณะของการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า เป็นศิลปินที่อยู่ในพื้นที่ของคณะ การละเล่นพื้นบ้าน หรือเป็นศิลปินนักดนตรีที่ได้ร่วมการแสดงมานาน และอาจติดต่อกับบ้านดนตรี ในการให้จัดนักดนตรีมาใช้ในการละเล่นพื้นบ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นนักดนตรีสากลใช้ในการแสดง การละเล่นบ้านแบบประยุกต์

๓. แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

แนวทางการส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้าน ที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ควรส่งเสริมการพัฒนาอุปกรณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี ควรส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษาการซ่อมแซม ของเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี ส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท การส่งเสริมคณะการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรจัดตั้งคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน ส่งเสริมการแสดงคณะการละเล่นพื้นบ้าน ส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของ การละเล่นพื้นบ้าน จัดคณะการละเล่นพื้นบ้านประจำศาสนสถาน เผยแพร่และนำคณะการละเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณะชน ส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของคณะการละเล่นพื้นบ้าน และแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย และขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม ส่งเสริมให้คณะการละเล่นพื้นบ้านในชุมชนมีอัตลักษณ์ของคณะส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม จัดพิมพ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี บันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ ตรวจสอบและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน จัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท และ เผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ ส่วนในด้านการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ ส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ ส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน ปรับ รูปแบบการแสดงให้เหมาะสมกับ

สถานการณ์ และ ผลิตภัณฑ์เพื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ สำหรับการส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้านในสังคม ควรพัฒนาเชิงบูรณาการของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน กำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการเล่นพื้นบ้านของสังคมโดยคนในสังคม สร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ในด้านการจัดกิจกรรม พบว่า ควรจัดนิทรรศการและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง โดยมีรัฐบาล, กลุ่มและองค์กรทุกองค์กร หรือหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน และประชาชนควรจะมีกิจกรรมทางด้านศิลปะการละเล่นการแสดงพื้นบ้านร่วมกัน และดำเนินการและติดตามผลในการมีส่วนในการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน และในด้าน การที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ช้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น ในการ อนุรักษ์และส่งเสริม พบว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุน, ชักจูงเด็ก เยาวชน ผู้สนใจ เข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อสืบทอดวัฒนธรรม โดยให้ความรู้ความเข้าใจเน้นที่ชุมชนเริ่มต้น และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง มีการจัดทำกิจกรรมโดยให้บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วม เช่น ควรจัดงานพิธีประเพณีต่างๆ และแสดงให้ทราบถึงความสำคัญ of ประเพณีพื้นบ้าน และปลูกจิตสำนึกให้รักในชุมชนของตนเอง ให้ความรู้ประกาศยกย่องชมเชยศิลปินพื้นบ้าน ปลูกจิตสำนึกให้เกิดการหวงแหนให้รักความเป็นไทยและความเป็นชาติไทย โดยรวบรวมแนวคิดของระดับแนวคิดทุกระดับ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มิ่งขวัญ ชนไฟโรจน์ (๒๕๕๑ : ๕๘-๖๔๓) ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนา เอกลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กูลาในภาคอีสานโดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและหาแนวทางอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนา เอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์กูลาในภาคอีสาน ผลการศึกษาพบว่า เอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูลา มีหลายด้าน คือ ด้านภาษา มีการนำภาษาพูด ที่มีสำเนียงคล้ายสำเนียงชาวเหนือของไทย เข้ามาใช้สื่อสารและนำภาษาเขียนเข้ามาใช้ที่บ้าน โนนใหญ่ ด้านการแต่งกาย เดิมทีเคยมีการแต่งกายตามท้องถิ่นเดิมของแต่ละเชื้อชาติ แต่เมื่อได้เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนอีสานนานเข้า ก็มีการปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามอย่างท้องถิ่น ด้านอาหารมีการนำอาหารกูลา คือ แกงฮังเล เข้ามา และยังคงมีการสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านยารักษาโรค มีการใช้สมุนไพรตามแบบกูลา ด้านการสร้างบ้านเรือนของกูลา มีการสร้างบ้านหลังสูงใหญ่ เพื่อใช้ผูกช้างไว้ได้ถุนบ้าน ด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม มีการสร้างวัด สร้างถาวรวัตถุแบบไต ที่บ้านโนนใหญ่ ซึ่งยังคงมีหลักฐานอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการนำเอาศิลปะการดนตรีและการฟ้อนรำ “มอชิง” มาที่บ้านโนนใหญ่และบ้านบึงแก และยังคงสืบทอดอยู่ที่บ้านโนนใหญ่ ด้านภูมิปัญญาด้านการป้องกันภัยกูลาใช้ดาบเป็น

อาวุธสำคัญ ควบคู่กับการใช้เวทย์มนต์ คาถาอาคม และเครื่องรางของขลัง ส่วนด้านภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพนั้น ภูมามีความชำนาญในการค้าขายแบบเร่ร่อน ไม่มีการตั้งร้านค้า ดำเนินการค้าขายจนกระทั่งมีอายุย่างเข้าสู่วัยชราจึงจะหยุด สำหรับด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า ที่บ้านโนนใหญ่ยังคงมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีแบบกุลา หลายอย่าง คือ บุญออกพรรษา บุญข้าวสาก ประเพณีเลี้ยงบือบ้าน และประเพณีเลี้ยง ผีปู่ตา จนปัจจุบัน แนวทางในการอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาเอกลักษณ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีมีแนวทางปฏิบัติได้หลายแนวทาง และเป็นกระบวนการเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกล่าวคือ แนวทางการอนุรักษ์ การอนุรักษ์ เอกลักษณ์ มีแนวทางปฏิบัติโดยการจัดทำพิพิธภัณฑ์กุลาในรูปแบบพิพิธภัณฑ์แบบรวมและแบบกระจาย และกิจกรรมส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์ได้แก่การดูแลรักษา ซ่อมแซม จัดระเบียบ และเผยแพร่กิจกรรมทางเอกลักษณ์ การอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีมีแนวทางปฏิบัติโดยการเสริมคุณค่าได้แก่การยอมรับนับถือ ทำนุบำรุง ส่งเสริม ยกย่องให้เกียรติ แก่ขนบธรรมเนียมประเพณี และผู้ปฏิบัติ สำหรับแผนงานและโครงการในการปฏิบัติงาน ในการอนุรักษ์และส่งเสริม พบว่า หน่วยงานราชการทุกส่วนสนับสนุนส่งเสริมการจัดสร้างศูนย์ฝึกให้กับเยาวชน และเด็ก เพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมพื้นบ้าน และประชาชนให้เข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยต้องมีแผนงานลำดับการปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ต่างๆ และให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และควรเน้นการให้ความรู้ถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม และควรอนุรักษ์ และหวงแหนไว้เพื่อคนรุ่นต่อไป และควรจัดให้มีเงินเดือนสำหรับศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการอนุรักษ์ มีสวัสดิการ ด้านต่างๆ โดยที่ทางราชการไม่ถือว่าเป็นภาระ และมีการแนะนำแจกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นและการแสดงพื้นบ้านแขนงต่างๆ และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม พบว่า ควรกระทำอย่างยั่งยืนในการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีการจัดการฝึกสอนให้แก่เยาวชน จัดตั้งกลุ่มเยาวชนให้หันมาสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน และควรภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และควรที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยให้กระทรวงวัฒนธรรมจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะโดยตรง เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริม และยกย่อง เชิดชูเกียรติ และมีเงินได้ประจำเดือนแก่ศิลปินพื้นบ้าน พร้อมทั้งให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน และให้ความสำคัญอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีสวัสดิการช่วยเหลือ ในยามที่ออกไปรับแสดงไม่ได้ของศิลปินพื้นบ้าน สร้างความรัก และปลูกฝังในการอนุรักษ์ให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักการละเล่นพื้นบ้าน แสดงให้เด็กรุ่นใหม่ได้เห็นและรับรู้ในสื่อต่างๆ เช่นทำ VDO และ VCD แจกเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้ และให้ความรู้กับคนในชุมชน :ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชยวัฒน์ พันธศรี (๒๕๕๔ : ๒๕๑) ได้วิจัยเรื่อง ความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร ด้านการส่งเสริมมโหรีในประเทศกัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมเครื่องดนตรีมโหรีสามารถจัดทำได้โดย จัดตั้งกองทุนกลุ่มอาชีพผู้ผลิตเครื่องดนตรีและสหกรณ์

ร้านค้าเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าของสมาชิก เช่น กองทุนส่งเสริมอาชีพ เพื่อการผลิตเครื่องดนตรี
ทุนการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถทางด้านมโหรี เป็นต้น โดยให้นำเอกลักษณ์และวัฒนธรรม
มโหรีมาประยุกต์เป็นสินค้า โดยมีการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตรูปแบบต่างๆ โดยดำเนินการ
ส่งเสริมการพัฒนาเอกลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี ส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือ
การใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการ บรรเลงเบื้องต้น ส่งเสริมการพัฒนา
วัสดุการผลิตเครื่องดนตรี ส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน ส่งเสริมการ
ผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท กิจกรรมดังกล่าวสามารถ
พัฒนาไปสู่การเป็นสินค้าประจำท้องถิ่น (OTOP) ซึ่งสามารถจัดทำได้ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดพระ
ตะบอง และจังหวัดเสียมเรียบ เพราะมีหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชน เช่น ศูนย์วัฒนธรรมประจำ
จังหวัด ที่ดำเนินการส่งเสริมการสร้างอาชีพในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างอาชีพให้กับเยาวชนชาว
เขมร ดังนั้นจึงสามารถที่จะดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนของการจัดตั้งกองทุนกลุ่มอาชีพผู้ผลิตเครื่อง
ดนตรีและสหกรณ์ร้านค้าเข้าไปได้

๔. การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควร
จัดทำการศึกษาและการจัดระเบียบ ควรจัดทำการซ่อมแซม และควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุน
เผยแพร่พิพิธภัณฑสถานเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ทางด้านศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่ง
กาย ในชุมชน พบว่า ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่อง
ดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และ
เครื่องแต่งกายที่มีความชำนาญ ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่อง
ดนตรีของชุมชน ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย การอนุรักษ์คณะ
การละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรมีศูนย์อนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน ควรมีการ
รวบรวมสมาชิก คณะ การละเล่นพื้นบ้าน และผู้ประสานงาน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่การละเล่น
พื้นบ้าน ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะ
การละเล่นพื้นบ้าน และควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะ การละเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ การ
อนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถ ควรบันทึก
บทเพลง การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ควร
จัดพิมพ์บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต และเผยแพร่บทเพลง การละเล่น
พื้นบ้าน ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอน
รูปแบบต่างๆ การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน พบว่า ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน, ควรมีศูนย์
การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน, จัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน, ควร
จัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง, ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ การอนุรักษ์บทเพลงและ

ความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม พบว่า การ ปลูกฝังควร ขกย่องและให้เกียรติแก่ ขนบธรรมเนียมตลอดจนการให้เกียรติเคารพนับถือ แก่ผู้อาวุโสทางด้านศิลปพื้นบ้าน สนับสนุน เยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน ให้การ ทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติ การจัด กิจกรรม พบว่าควรจัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ จัดเป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อ ความสนุกสนานหรือผ่อนคลายจากการทำงาน จัดนิทรรศการบทบาทและความสำคัญของการละเล่น พื้นบ้าน และมอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิชยวัฒน์ พันธะศรี (๒๕๕๔ : ๒๕๖) ได้วิจัยเรื่องความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของ มโหรีในสังคมเขมร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ พบว่า การอนุรักษ์บทเพลงมโหรีและการอนุรักษ์การบรรเลง มโหรีพบว่าสามารถจัดทำได้โดยเพิ่มศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้บทเพลงมโหรี เพื่อดำเนินการเรียน การสอนทั้งการจัดการเรียนภายในศูนย์การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนภายนอกศูนย์การ เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านมโหรี ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี ด้านการขับร้องมโหรีในชุมชนเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูล รวบรวมบทเพลงมโหรี บันทึกบทเพลงมโหรี จัดพิมพ์บทเพลงมโหรีต่างๆ ที่ได้มีการ บันทึกโน้ต ถ่ายทอดบทเพลงมโหรี เผยแพร่บทเพลงมโหรี จัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกใน รูปแบบต่างๆ สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ การถ่ายทอดการบรรเลงมโหรีควรจัดการบรรเลงดนตรี ประกอบการแสดง จัดตั้งวงมโหรีบรรเลงในงานพิธีของชุมชน ซึ่งสามารถจัดทำได้ในกรุง พนมเปญ จังหวัดพระตะบอง และจังหวัดเสียมเรียบ เพราะมีหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนที่ ดำเนินการเรียนการสอนด้านมโหรีอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะดำเนินการเพิ่มเติมในส่วนของการจัดตั้ง ศูนย์อนุรักษ์และเรียนรู้บทเพลงและการบรรเลงมโหรีเข้าไปได้

โดยสรุป การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและ อนุรักษ์ คือ วัฒนธรรมประเพณีของการละเล่นที่อยู่คู่กับลุ่มน้ำปากพนัง ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของ ประชาชนลุ่มแม่น้ำปากพนัง ส่วนแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์นั้น ควรส่งเสริม ตั้งแต่เยาวชนให้ ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปการแสดงพื้นบ้าน โดยการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กร เอกชน และชุมชนต่างๆ ตลอดจนศิลปินพื้นบ้าน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะนำผลการวิจัยนี้ไป ประยุกต์ใช้ ในการอนุรักษ์และส่งเสริม การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ในชุมชน ให้คงอยู่สืบไปคู่กับวิถีชีวิตของชาวไทย ประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเขตลุ่มน้ำปากพนัง
 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้หลายสาขาวิชา ว่าด้วย
 วัฒนธรรมการดนตรี ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต การอนุรักษ์ การส่งเสริมและพัฒนา
 ชุมชนวัฒนธรรม ฉะนั้นงานวิจัยนี้ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่หลายหน่วยงาน ทั้งที่เป็นของรัฐและของ
 เอกชน เช่น ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด องค์การเอกชนที่
 ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรม
 พัฒนาชุมชน องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
 แห่งชาติ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวง
 วัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาล เป็นต้น โดยหน่วยงานที่
 กล่าวมานี้ ควรจะได้ดำเนินงานวิจัยเรื่องการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการ
 ส่งเสริมและอนุรักษ์ ไปศึกษาและปรับใช้ในหน่วยงานของตน เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริม
 อย่างบูรณาการทุกภาคส่วน ตามแนวที่ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้นำชุมชน วัด และโรงเรียน ควรตระหนักถึงความสำคัญของขนบธรรมเนียม
 ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน พร้อมทั้งร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม
 ท้องถิ่น โดยเฉพาะ การปลูกฝังจิตสำนึกในการให้เกียรติและยอมรับนับถือ ความภาคภูมิใจ ความรู้จัก
 ตนเอง และเพื่อให้สมาชิกในชุมชนทุกคนมองเห็นข้อดีและประโยชน์ของสิ่งดีๆ ในท้องถิ่น ตลอดจน
 ก่อให้เกิดความสามัคคีและหวงแหนมรดกในท้องถิ่น สำหรับวัดและโรงเรียนนั้นควรเป็นศูนย์กลาง
 ในการส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมประจำถิ่น เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้เกิดความรักมรดกวัฒนธรรม
 ท้องถิ่น และศิลปะการละเล่นพื้นบ้านของตน โดยการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชุมชน

๒. มหาวิทยาลัยในแต่ละท้องถิ่นควรสนับสนุนการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต
 ของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 ในเรื่องของศิลปะการละเล่นพื้นบ้านให้อยู่คู่กับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

๓. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และกระทรวงวัฒนธรรม ควรได้ศึกษางานวิจัยนี้ เพื่อหา
 แนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง อย่างจริงจังใน
 ทุกๆ ด้านที่ได้ทำวิจัย เพราะนั่นเป็นคำตอบของประชาชนในชุมชนนั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อ
 หน่ายกับการไม่เอาจริงกับการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านของทางภาครัฐ

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการ
 วัฒนธรรมแห่งชาติและกรมพัฒนาชุมชน ควรศึกษางานวิจัยนี้และนำวิธีการไปปรับใช้ในการพัฒนา
 และส่งเสริมการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น

๕. กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม ควรศึกษางานวิจัยนี้เพื่อนำไปปรับใช้ ในการวางแผนทางการศึกษาและการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในภูมิภาคอื่น ในประเทศ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลต่อวัฒนธรรมการเล่น พื้นบ้าน เพื่อนำไปสู่การจัดทำโครงการด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน อย่างเป็นระบบและสอดคล้องประสานงานกันของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ทั้งในระดับ ภูมิภาคและระดับชาติ อันเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของวัฒนธรรมในชุมชน สร้างคุณค่าของ วัฒนธรรมประเพณี นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา ดาวเรือง. ความเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทยใหญ่: จากกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๑. ถ่ายเอกสาร.
- กรกฎ วงศ์สุวรรณ. กระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙. ถ่ายเอกสาร.
- กลั่น คงเหมือนเพชร; และคนอื่น ๆ. รองเง็งฝั่งอันดามัน : เนื้อหา รูปแบบ และการสืบสานทางวัฒนธรรม. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๔.
- กาญจนา อินทรสุวรรณ์. พื้นฐานมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม. เอกสารประกอบคำสอน วิชา มส ๕๕๒)HS ๕๕๒(คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๐.
- จรัส ทองจีน. ชาวเลในจังหวัดภูเก็ต การศึกษาสภาพชุมชนเพื่อหาแนวทางจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับชนกลุ่มน้อย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ๒๕๓๖. ถ่ายเอกสาร.
- จรินทร์ เทพสงเคราะห์. การศึกษายทเพลงในดนตรีกาหลอในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต. (มานุษยดุริยางควิทยา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. ๒๕๔๐. ถ่ายเอกสาร.
- จุมพล นิมพานิช. “สังคมและวัฒนธรรม”. ในเอกสารการสอนชุดมนุษยกับสังคมหน่วยที่ ๑๑๕-, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๒.
- ชวน เพชรแก้ว. ชีวิตไทยปักษ์ใต้. มปป, ๒๕๒๓.
- ชวลา จินดาผ่อง. การศึกษาลิเกป่าในจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา. ๒๕๓๘, ถ่ายเอกสาร.
- โชคชัย เทวานฤมิตร. วัฒนธรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านสวายสอ ตำบลเมืองไผ่ อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓, ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ วันดี. สังคมและวัฒนธรรมไทย. ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ๒๕๓๐.

ทัศนีย์ ศิวบรรพพัฒนา. บทบาทของนายปลื้ม ฉายรัศมี ในการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอด

ดนตรีโปงลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,

๒๕๔๑, ถ่ายเอกสาร.

ท่านอง สิงคาลวณิช. “ความหมาย ปรัชญา นโยบายและวัตถุประสงค์การส่งเสริมการเกษตร”

ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๒๕.

ธวัช วิวัฒนปฐพี. มโนรีพินบ้านอีสาน อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศป.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๓๘. ถ่ายเอกสาร.

ธิดา โมสิกรัตน์. “การละเล่นพื้นบ้านของไทย”, ใน ศิลปะการละเล่นและการแสดงพื้นบ้านของไทย

หน่วยที่ ๕.๑๕- ๒๕๓๓.

นิคม มุสิกคามะ, บรรณาธิการ. แนวทางการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ :

กรมศิลปากรร่วมกับ สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑.

น้ำทิพย์ มณฑาทอง. การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมืองล้านนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต ๒ อำเภอกะคา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

ลำปาง : สถาบันราชภัฏลำปาง, ๒๕๔๗, ถ่ายเอกสาร.

บุญสม ยอดมาลี. การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปรับปรนและเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม

กรณีศึกษาอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและ

วัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๖, ถ่ายเอกสาร.

ประพนธ์ เรืองณรงค์. “เรื่องเงืง” สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้เล่ม ๘. สถาบันทักษิณคดีศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๑๕.

ประสาธ หลักศิลา. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, ๒๕๑๔.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘.

ประไพ เจริญบุญ. การผสมผสานวัฒนธรรมชาวไทยเขมร-ลาวและชาวไทย- ในพิธีม้งก๊วลองได

บ้านคม อำเภอลำทะ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐, ถ่ายเอกสาร.

ปราณี วงษ์เทศ. พื้นบ้านพื้นเมือง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๕.

_____. “การละเล่นพื้นเมืองและพิธีกรรมในสังคมไทย”, ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ.

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘.

_____. พื้นบ้านพื้นเมือง. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๒๘.

พจนารถ แสงประดับ. การศึกษาชีวิตประวัติและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกของสร้อยเสียงเสนาะ.

ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้. ๒๕๓๘.

ถ่ายเอกสาร.

พรรณราย คำโสภา. การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านก้นตี่มของหมู่บ้านคงมัน จังหวัดสุรินทร์.

ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

๒๕๔๒, ถ่ายเอกสาร.

พระยาอนุমানราชชน. เพลงดนตรี : จากสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ถึง พระยาอนุমানราชชน.

บรรณาธิการอำนวยการ พูนพิศ อมาตกุล. นครปฐม : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒.

_____. วัฒนธรรมเบื้องต้น. โดยเสถียร โกเศศ (นามแฝง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์กลางทหารบก, ๒๕๑๓.

พิทยวัฒน์ พันธะศรี. ความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของมโหรีในสังคมเขมร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.

(ดุริยางคศิลป์). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๔.

พิน พงษ์ผล. ดนตรีกระตู่ : แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๑. ถ่ายเอกสาร.

พิมพ์ร ชัยจิตรสกุล. การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย : กรณีศึกษา ชุมชนอัมพวา จังหวัด

สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕,

ถ่ายเอกสาร.

โพไซ สุนะลาด. ดนตรีกับวิถีของชาวไทพวนที่แขวงเชียงขวางแห่งประเทศสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม ๒๕๓๘, ถ่ายเอกสาร.

มิ่งขวัญ ชนไฟโรจน์. แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาเอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณี

ของกลุ่มชาติพันธุ์ภูทอกในภาคอีสาน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑. ถ่ายเอกสาร.

ยศ สันตสมบัติ และคณะ. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ

การจัดการทรัพยากร. กรุงเทพฯ : ม.พ.ป., ๒๕๔๐.

_____. มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ :

ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๒.

รัชนิกร เศรษฐ. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒.

วิราภรณ์ ปทานกุล. การละเล่นของเด็กไทยกับการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
๒๕๓๑.

วิเชียร ณ นคร และคนอื่นๆ. นครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช, ๒๕๒๑.

วิเชียร รักการ. วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์,
๒๕๒๕.

วาทีศต์ ดุริยอังกฤษ. ดนตรีกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของกะเหรี่ยงโป: กรณีศึกษากะเหรี่ยง
โปบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑, ถ่ายเอกสาร.

สถาพร ศรีสังข์ และ เวียน ชนะกุล. “หล่อแห้ง”. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม ๑๐.

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๒๕.

_____. การประสมประสานทางสังคม - วัฒนธรรมไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ปรากฏในการเล่น
หล่อแห้งของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๓๓.

สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๔๕.

สมชัย สุวรรณไทร. ดนตรีของชาวโล่ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๕, ถ่ายเอกสาร.

สาคร พรหมนิ. วิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็กอำเภอบางพลีจังหวัด
นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. สงขลา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้,
๒๕๓๘, ถ่ายเอกสาร.

สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และคณะ. แนวทางการอนุรักษ์และสืบทอด วงปีพาทย์บ้านหม้อ ตำบลเขา
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑.

สิววุธ สุทธิ. การศึกษาดนตรีโนราลงครุ. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยามหาวิทยาลัย)

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖, ถ่ายเอกสาร.

สุทิววงศ์ พงศ์ไพบุลย์. การละเล่นพื้นเมืองภาคใต้. มปป., ๒๕๒๘.

_____. ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๒๔.

_____. วัฒนธรรมพื้นบ้าน แนวปฏิบัติภาคใต้. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๒๕.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทยกรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘.

_____. สังคมและวัฒนธรรม ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๓๖.

สุภาพ บุญไชย. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. มหาสารคาม : เอกสาร

การสอนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๒๗.

เสฐียร โกเศศ. วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม. ม.ป.ป. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ, ๒๔๕๖.

เสรี พงศ์พิศ. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๖.

อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ. ความคิดและภูมิปัญญาไทยชุด "ดุริยางคศิลป์". กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

อนุমানราชชน, พระยา. วัฒนธรรมเบื้องต้น. โดยเสถียร โกเศศ (นามแฝง) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์กลางทหารบก, ๒๕๑๓.

อรุณ เอื้อสามาลย์. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านลุ่มแม่น้ำมูล : ศึกษากรณีบ้านตูม อำเภอดำรงวิทยารุจิราธิปไตย จังหวัดสุรินทร์. ปริญญาโท ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๓๗. ถ่ายเอกสาร.

อุดม หนูทอง. ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : สงขลา, ๒๕๓๑.

_____. ดนตรีพื้นเมืองภาคใต้. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๒๔.

Chang, C.W. Extension for Agricultural and Rural Development. Bangkok: FAO, ๑๙๖๓.

Flores, T.G., [et. al]. Hand Book for Extension Work. Philippines:

SEARCA, ๑๙๘๓.

MINISTRY OF CULTURE. กระทรวงวัฒนธรรม. http://www.m-culture.go.th/about.php?sub_id=๑๐๓๔ (พฤษภาคม, ๒๕๕๔).

Runes, D.D. The Dictionary of Philosophy. Geroge Routhlodge & Sons, ๑๙๔๕.

Va, Bophary. Pithi Sampeah kru Phleng Mahori at The Royal University of Fine Arts, Cambodia. Master's Thesis. Bangkok : Mahidol University, ๒๐๐๘.

Vago. Social Exchange Theory. ๑๙๘๐. <<http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology>> January ๒๗, ๒๐๑๑.

แผ่นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนัง. <http://www.rid.go.th>. สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม, ๒๕๕๔.

ปีกษ์ใต้. <http://www.rid.go.th>. สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม, ๒๕๕๔.

นโยบายของรัฐด้านประเพณีวัฒนธรรม. <http://www.m-culture.go.th>.

สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม, ๒๕๕๔.

ลุ่มแม่น้ำปากพนัง) <http://www.rid.go.th/> (สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม, ๒๕๕๔).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายนามและภาพ ผู้รู้ (ศิลปินการเล่นพื้นบ้านลุ่มน้ำปากพนัง)
ในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ และกรออกแบบสอบถาม

รายนามและภาพ ผู้รู้ (ศิลปินการเล่นพื้นบ้านลุ่มน้ำปากพนัง ในการให้ข้อมูล สัมภาษณ์ และกรอกแบบสอบถาม .ในช่วงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึง ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

		๑. คณะหนังโสภาเสียงเสน่ห์ ที่อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
		๒. คณะ มโนราสว่าง โบราณศิลป์ ที่อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๓. คณะ หนังสุชาติ ทิพย์รวย ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช
		๔. คณะเพลงบอกสุรินทร์ ศิษย์สร้อยเสียง เสนาะ ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๕. คณะ มโนราสวัสดิ์น้อย ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

	๖. คณะหนังควญแสงแก้ว ที่อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
	๗. คณะ มโนราสวาทนครศิลป์ ที่อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช
	๘. คณะ เอ็นน้อย ยอดขุนพล ที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	๙. คณะ เพลงบอกสมใจ ศรีอุทอง ที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	๑๐. คณะหนังสุชาติ ทรัพย์สิน (ศิลปินแห่งชาติสาขาหนังตะลุง) ที่อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช

		๑๑. คณะ เพลงบอกทวิ้อศวิน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๑๒. เข้าพบ คณะเพลงร้องเรืออารมณ์ ที่ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๑๓. เข้าพบ คณะ มโนราห์ดา ถาวรศิลป์ ที่ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๑๔. เข้าพบ คณะ หน้หญิงจำเริญ ดาราศิลป์ ที่อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๑๕. เข้าพบ คณะมโนราห์สมเนตรสืบสาย ศิลป์ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

		๑๖. เข้าพบ คณะมนโรรักษ์เสริฐ ที่ อำเภอรอนโคด จังหวัด สงขลา
		๑๗. คณะ ห้างคองศิลป์ ถิ่นรวงทอง ที่ อำเภอรอนโคด จังหวัด สงขลา
		๑๘. คณะ ห้างจุเหลียมน้อย ที่ อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง
		๑๙. คณะ มโนราเฉลิมทองแจ่ม อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง
		๒๐. คณะ กลับ ภาค ๒ ที่ อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง

		๒๑. คณะ หนึ่งอายลูกหมี ที่อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๒๒. คณะ เสน่ห์น้อยดาวรุ่ง ที่อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๒๓. คณะ หนึ่งคลองจำนงค์ศิลป์ ที่ อำเภอ ชะ อวด จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๒๔. คณะ เพลงบอก คลิป ที่อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช
		๒๕. คณะ มโนราษรนครศิลป์ ที่อำเภอ พระ พรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช

ภาคผนวก ข.

ภาพและข้อมูลของผู้ให้ความคิดเห็น ๑๒ อำเภอ ๓ จังหวัด จำนวน ๒๔๐ คน

ผู้ให้ความคิดเห็น ๑๒ อำเภอ ๓ จังหวัด จำนวน ๒๔๐ คน โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้อ่าน
แบบสอบถามจำนวน ๘ แผ่น และได้รับการอธิบายในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้เวลานานละไม่
ต่ำกว่า ๑ ชั่วโมง (หากพบว่าผู้ทำแบบสอบถามทำเร็วเกินไปโดยไม่อ่านถือว่าข้อมูลไม่เที่ยง)
ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดสามารถตรวจสอบได้ว่าได้เข้าขอความคิดเห็นจริงหรือไม่
ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึง เดือน ตุลาคม ๒๕๕๕

อำเภอ ลานสกา

๑. พระมหาบุญธรรม เต็มดวง อายุ ๔๔ ปี เจ้าอาวาสวัดไทรงาม เลขที่ ๖๔๗ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน
ขุนทะเล ตำบล เขาแก้ว อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕ - ๓๕๑ - ๐๙๖ มือถือ
๐๘๒ - ๒๗๕๐ - ๔๓๐ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. พระพงศ์ศักดิ์ บรรจงรัตน์ อายุ ๓๐ ปี วัดไทรงาม เลขที่ ๖๔๗ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ขุนทะเล
ตำบล เขาแก้ว อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๒ - ๒๗๒๘ - ๖๓๕ การศึกษา
ปริญญาตรี
๓. พระใบฎีกาอรุณ อินทวิโร อายุ ๓๔ ปี เลขานุการเจ้าคณะตำบล วัดไทรงาม เลขที่ ๖๔๗
หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ขุนทะเล ตำบล เขาแก้ว อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕ - ๓๕๑
- ๐๙๖ มือถือ ๐๘๗ - ๓๘๓๐ - ๓๒๐ การศึกษา ปริญญาตรี
๔. พระธนากร เนาว์สุวรรณ อายุ ๒๕ ปี วัดไทรงาม เลขที่ ๖๔๗ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ขุนทะเล
ตำบล เขาแก้ว อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี
๕. นางสาว อรนุช ตรีบริษั อายุ ๑๗ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๑ ตำบล
ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗ - ๕๖๘๕ - ๑๓๒ การศึกษา
มัธยมศึกษาปีที่ ๓
๖. นางสาว อรัญญา ทองประพันธ์ อายุ ๒๖ ปี อาชีพ พนักงาน อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๑๘๒
หมู่ที่ ๑๑ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๑๒๕๕ - ๘๕๒
การศึกษา ปริญญาตรี
๗. นาง สุภาณี พลใหญ่ อายุ ๒๖ ปี อาชีพ ทำสวน อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๑ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน บ่อน้ำ
ซับ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปวส.
๘. นาง ปางจิต ไชมรัตน์ อายุ ๔๒ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๑ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน บ่อ
น้ำซับ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๕๗๒๐ - ๕๕๕
การศึกษา ปริญญาตรี

๕. นาง กชพรรณ มุขวัฒน์ อายุ ๒๘ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๕๔/๔ หมู่ที่ ๖ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี
๑๐. นาง พวงนภา ปัญญาทรัพย์ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๐ หมู่ที่ ๖ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๕๐ - ๘๖๓๑ - ๕๖๕ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๑. นายจิรศักดิ์ บุญเทียม อายุ ๒๘ ปี อาชีพ พนักงาน อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๐ หมู่ที่ ๗ หมู่บ้าน บ้านโคจร ตำบล ท่าดี อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๔๗๑๖ - ๘๗๔ อีเมล nice_forday@windowlive.com การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๒. ค.ช. นัฐพงศ์ บุญเทียม อายุ ๑๓ ปี อาชีพ นักเรียน อยู่บ้านเลขที่ ๗๑ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน ศาลาจีเหล็ก ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๒๗๒๔ - ๘๔๖ การศึกษา กำลังศึกษา
๑๓. นายชูเกียรติ เรืองณรงค์ อายุ ๔๔ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๑ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ศาลาจีเหล็ก ตำบล ท่าดี อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐ - ๖๕๔๓ - ๐๒๕ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๑๔. นายสมชาย วิชัยดิษฐ์ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๔/๑ หมู่ที่ ๑๒ หมู่บ้าน บ้านโคจร ตำบล ท่าดี อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๑๕. นายสิทธิยา โอฬารพฤกษ์ อายุ ๒๕ ปี อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน อยู่บ้านเลขที่ ๗๖/๔ หมู่ที่ ๔ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐ - ๕๒๕๕ - ๕๒๐ อีเมล sittiya_๒๕๕๓@yahoo.co.th การศึกษา ปริญญาตรี
๑๖. นางปริยา โอฬารพฤกษ์ อายุ ๕๑ ปี อาชีพ ศิลปิน อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๓/๑ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน ในม่ง ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗ - ๒๗๓๘ - ๑๕๒ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๑๗. นายสรศักดิ์ โอฬารพฤกษ์ อายุ ๒๓ ปี อาชีพ ช่างซ่อมรถยนต์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๓/๑ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน ในม่ง ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๒๗๓๓ - ๗๕๒ การศึกษา ปวส.
๑๘. นายพงศกร โอฬารพฤกษ์ อายุ ๑๗ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๓/๑ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน ในม่ง ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐ - ๘๕๐๒ - ๗๔๘ อีเมล pongsakorn.man@gmail.com การศึกษา กำลังศึกษา ปวช. ปีที่ ๒
๑๙. นางสาวโชติมา ทราชขาว อายุ ๕๓ ปี อาชีพ พนักงาน อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๑ หมู่ที่ ๔ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๑๗๓๘ - ๒๒๐ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒๐. นางประคอง ศรีเชย อายุ ๔๔ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๕๗ หมู่ที่ ๔ ตำบล ขุนทะเล อำเภอ ตานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๗๘๘๔ - ๗๓๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒. อำเภอ หัวไทร

๑. นายสุทัศน์ พูลเสน อายุ ๖๐ ปี อาชีพ นายก อบต. หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน พัฒนา ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๖๗๗๔ - ๕๖๗ การศึกษา อนุปริญญา

๒. นายอรรถพันธ์ สงเกื้อ อายุ ๔๕ ปี อาชีพ เลขานุการ นายก อบต. หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๕๑/๒ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน พัฒนา ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๗๑๕๑ - ๕๐๕ อีเมล RACHAWADEE_RO@hotmail.com การศึกษา ปริญญาโท รัฐศาสตร์

๓ นางสาวพวงทิพย์ .ทองบาง อายุ ๔๖ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๗๔/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาโท

๔. นางซ้อหนัน เจาอุหลัน อายุ ๔๖ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๓/๔ หมู่ที่ ๓ ตำบล หัวไทร

อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาโท

๕. นายกิตติกันท์ ว่องเจริญ อายุ ๓๒ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕ - ๓๓๗๗ - ๗๓๗ มือถือ ๐๘๔ - ๘๕๕๒ - ๒๘๖ การศึกษา ปริญญาโท

๖. นางสาววิชชุณี จันทรพิทักษ์ อายุ ๓๖ ปี อาชีพ รับราชการ อบต. หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ ตำบล บ่อยาง อำเภอ เมือง จังหวัด สงขลา โทร ๐๗๔ - ๓๑๔ - ๔๔๓ มือถือ ๐๘๔ - ๑๕๔๐ - ๕๓๖ การศึกษา ปริญญาโท

๗. นายวุฒิชัย อ่อนเกตุพล อายุ ๓๐ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๖๖/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๘. นางสาวนิตยา ศรีนาด อายุ ๓๒ ปี อาชีพ นวค.การเงินและการบัญชี อบต.หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๔๗/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบล คลอง อำเภอ สีชล จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ - ๓๐๘๕ - ๐๔๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๙. นางสาวนิตตะยา ช่วยเกิด อายุ ๓๔ ปี อาชีพ เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ อบต.หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๑๘๖ หมู่ที่ ๒ ตำบล บ้านลำนาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๑๐. นายวรรณิษา หิ้นประดับ อายุ ๓๖ ปี อาชีพ ลูกจ้างส่วนราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๖๐/๑ หมู่
ที่ ๓ ตำบลทรายขาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช อีเมล Charaveed@hotmail.com
การศึกษา ปริญญาตรี

๑๑. นางสาวสุภาพร ขุนทอง อายุ ๓๓ ปี อาชีพ นักพัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๐/๔๓ หมู่
ที่ ๘ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๑๒. นางสาวจารี คำรงค์ อายุ ๒๗ ปี อาชีพ นักวิชาการศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๖
ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๙๓๕๘ - ๘๕๘ อีเมล
Charaveed@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๓. นายจรงค์ดี เดชวัน อายุ ๓๖ ปี อาชีพ รับราชการ/เจ้าพนักงานธุรการ อยู่บ้านเลขที่
๓๘ หมู่ที่ ๑ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๙๓๕๘ - ๘๕๘
อีเมล iama_๘๘๘@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๔. นายพิชิต คีกลั่น อายุ ๕๑ ปี อาชีพ ส. อบต. หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๖/๘ หมู่ที่ ๑
หมู่บ้าน บางแคว ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๕๕๕๕ - ๕๕๓
การศึกษา ปริญญาตรี

๑๕. ค.ค.จตุฏ ทองเกียรติ อายุ ๖๕ ปี อาชีพ ส.อบต.หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๓๖/๑ หมู่ที่ ๓
หมู่บ้าน ลำคลอง ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๘๖๘๑ -
๓๑๔ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๖. นายพิเชนทร์ ช่วยสม อายุ ๓๑ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อยู่
บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล ทรายขาว อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๑๗. นายวุฒิชัย จิงหุย อายุ ๒๘ ปี อาชีพ พนักงานจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๕ ตำบล หัว
ไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๔๗๘๒ - ๓๓๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปี
ที่ ๓

๑๘. นายอนันตชัย แซ่ลิ้ม อายุ ๓๐ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล หัว
ไทร อำเภอ ไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ - ๖๕๑๐ - ๒๗๒๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑๙. นายสำราญ หนูนาค อายุ ๕๕ ปี อาชีพ ส.อบต. หมู่ ๕ อยู่บ้านเลขที่ ๔๔ หมู่ที่ ๕
หมู่บ้าน หนองนาไข่ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๖๗๗๒ -
๐๗๗ การศึกษา ปวช.

๒๐. นายสมมาตร ประวัน อายุ ๕๐ ปี อาชีพ ส. อบต. หัวไทร อยู่บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ที่ ๖
หมู่บ้าน โลกทอง ตำบล หัวไทร อำเภอ ไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๓. อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ

๑. นายสมพร เอียดจ้อย อายุ ๔๗ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๔๐/๒ หมู่ที่ ๑๓ หมู่บ้าน สระใคร ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๘-๑๗๕๑-๒๑๐ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๕

๒. นางกัญญา คำแก้ว อายุ ๓๗ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๗ หมู่บ้าน เชียงเขา ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๘-๑๗๕๑-๒๑๐ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๕

๓. นายสุรชัย สุธิแก้ว อายุ ๓๑ ปี อาชีพ รับจ้างอิสระ อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๔ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน สระใคร ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖-๘๒๖๒-๕๓๓ อีเมล cncrgic_hue@hotmail.com การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๔. นางสาวไฉพร ศรีแก้ว อายุ ๒๔ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๔ หมู่ที่ ๕ ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๘๓๑๑-๗๒๑๑ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖

๕. นายบุญเสริม ขศหมึก อายุ ๔๖ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๗๗/๓ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน สวนหลวง ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๗๗๒-๖๔๒ มือถือ ๐๙๐-๖๕๘๘-๘๑๔ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๖. นายถาวร ขศหมึก อายุ ๔๔ ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๗๗/๔ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน สวนหลวง ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖-๔๗๗๒-๒๗๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๗. นายสมมาศ บุญเอียด อายุ ๔๘ ปี อาชีพ ทำสวน อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน สวนหลวงตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๘. นางสาวศรีวดี แสงอรุณ อายุ ๓๗ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๗๗/๑ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน สวนหลวง ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๙. นางสาวสุภาวดี จันทร์ทอง อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ทำสวน อยู่บ้านเลขที่ ๒๑๒ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน บ้านบน ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๑๔๑๔-๖๑๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๐. นางสาวยมลพร จันทร์ทอง อายุ ๔๔ ปี อาชีพ ลูกจ้างเงินบำรุง รพ.สต. สวนหลวง อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๓/๑ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน บ้านบน ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓-๘๕๖๕-๓๔๕ การศึกษา การศึกษา ปริญญาตรี

๑๑. นางสาวสมทรง กิระ อายุ ๕๐ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน หน้า
ห้วย ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๐๘๘๗-
๓๗๐ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๒. นางสาวจิรภัทร แสงจันทร์ อายุ ๒๐ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน
หน้าห้วย ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖-๖๕๑๕-
๔๕๘ การศึกษา ปวช.

๑๓. นางลำไผ สองเมือง อายุ ๔๘ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๖๗ หมู่ที่ ๔ ตำบล สวน
หลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๕๐-๘๗๐๕-๖๑๖ การศึกษา
ประถมศึกษาปีที่ ๔

๑๔. นางจิรวรรณ คมขำ อายุ ๔๕ ปี อาชีพ ครู อยู่บ้านเลขที่ ๓๑๓/๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน
ดอนตรอ ตำบล ดอนตรอ อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๑๕. นางจำปา อินทรีย์ อายุ ๕๗ ปี อาชีพ ครู อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๔ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน ดอนตรอ
ตำบล ดอนตรอ อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗-๔๗๑๔-๘๘๐
การศึกษา ปริญญาตรี

๑๖. นางสาวประภารัตน์ ชัยคล้าย อายุ ๒๘ ปี อาชีพ ครู อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๔ หมู่ที่ ๔
หมู่บ้าน หุ่นดา ตำบล ดอนตรอ อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓-
๖๕๐๒-๒๓๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๗. นางกำลัศ ศรีทอง อายุ ๕๕ ปี อาชีพ ครู อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๗ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน เชียงเขา
ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๑๘. นางสาวนารี วาตา อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ครูพี่เลี้ยง อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน
หนองหม้อ ตำบล สวนหลวง อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๗๒๕๒
-๐๕๕ อีเมล tu_tee@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๙. นางสาวเฟื่องรัตน์ มุลอิฐ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ลูกจ้างส่วนราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๗๒ หมู่ที่
๑ ตำบล นาพูน อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖-๖๕๑๓-๓๐๕ อีเมล
fuangrat@gmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๒๐. นางสาวพานัน ปานบุญ อายุ ๑๕ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน
สระไคร้ ตำบล เชียงเขา อำเภอ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕-๗๗๒-๖๔๒
มือถือ ๐๕๐-๖๕๘๘-๘๑๔ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๔. อำเภอ ระโนด

๑. พ.ต.วิเศษฐ์ สุขนิยม อายุ ๔๘ ปี อาชีพ รับราชการ/สัสดีอำเภอระโนด อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๕/๑๕๓ หมู่ที่ ๘ ตำบล เขารูปช้าง อำเภอ เมืองสงขลา จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๑ - ๗๖๖๓ - ๕๕๐ การศึกษา ปริญญาตรี

๒. นายอุทัย คงเจริญ อายุ ๕๒ ปี อาชีพ ปลัด อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๒/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๓ - ๖๕๗๒ - ๖๖๒ การศึกษา ปริญญาโท

๓. นางสาวณิกานต์ อายุ ๔๒ ปี อาชีพ นักวิชาการศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๒/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๔ - ๓๐๐๒ - ๕๐๕ การศึกษา ปริญญาโท

๔. นายอมร สันหนู อายุ ๔๕ ปี อาชีพ รับราชการ/สรรพากร อยู่บ้านเลขที่ ๒๑๘ หมู่ที่ ๖ หมู่บ้าน หัวป่าออก ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๑ - ๐๕๒๐ - ๖๐๗ การศึกษา ปริญญาตรี

๕. นางวิไลดา วัชรธรรมโม อายุ ๔๑ ปี อาชีพ นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อยู่บ้านเลขที่ ๒๐/๑๔ หมู่ที่ ๑ ตำบล ท่าบอน อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา โทร ๐๗๔ - ๓๕๓ - ๓๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๖. นางวิไล นาคะโร อายุ ๖๒ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๓ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน ปากบาง ตำบล ระโนด อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

๗. นายภูมิพัฒน์ ภักดี อายุ ๓๘ ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๔๘/๓ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน ช่อนลา ตำบล แคนสงวน อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๔

๘. นายณรงค์ศักดิ์ รตโน อายุ ๓๔ ปี อาชีพ ข้าราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๘/๑ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน หัวโหนด ตำบล จะนะ อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๖ - ๕๖๒๕ - ๕๕๖ การศึกษา ปวส.

๙. นางผกามาศ ท่อประดิษฐ์ อายุ ๓๗ ปี อาชีพ ข้าราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๕/๑ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน โลกทอง ตำบล หัวไทร อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา โทร ๐๗๔ - ๓๕๒ - ๘๕๑ มือถือ ๐๘๒ - ๘๒๘๑ - ๖๐๓ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๐. นางเนาวรัตน์ นวลพลับ อายุ ๔๒ ปี อาชีพ ข้าราชการที่ว่าการอำเภอระโนด อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล หัวไทร อำเภอ หัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕ - ๓๓๗ - ๓๘๑ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๑. นางสาวพรทิพย์ ไชยวงศ์ อายุ ๓๖ ปี อาชีพ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล อยู่บ้านเลขที่ ๔๑/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบล ปากแตระ อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๑ - ๗๕๘๐ - ๐๖๑ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๒. ร.อ.ธนันท์ ไธทอง อายุ ๓๑ ปี อาชีพ ทหาร/ผู้ช่วยสัสดี อำเภอระโนด ที่ว่าการอำเภอ ระโนด ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา โทร ๐๙๔-๓๕๑-๐๑๐ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๓. นางสาวรัต รัตนชาติ อายุ ๓๘ ปี อาชีพ พลศึกษาประจำอำเภอ อยู่บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน หัวป่าออก ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๖-๕๕๓๓-๔๕๖ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๔. นายไพโรจน์ สุทธิใจ อายุ ๓๓ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๓๕/๓ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน เสาธง ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๖-๕๔๔๖-๓๗๖ การศึกษา ปวส.

๑๕. นายไพศาล หลงแก้ว อายุ ๓๒ ปี อาชีพ เจ้าพนักงานสัตวบาล อยู่บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ที่ ๗ หมู่บ้าน พังศรี ตำบล ระวัง อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๑-๐๕๕๕-๒๘๘ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๖. นายปรานี ณะธู อายุ ๓๔ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๔ ตำบล พงยาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๒-๔๓๕๕-๕๔๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๗. นายมนตรัย วิราภรณ์ อายุ ๓๒ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๘๓/๑ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน หัวดิน ตำบล พังยาง อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๘. นายประเสริฐ ชูทอง อายุ ๓๕ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๘๕/๘ หมู่ที่ ๑ ตำบล ปากแตระ อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๕-๖๕๔๕-๐๖๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๙. นายมานพ ขุนแก้ว อายุ ๔๘ ปี อาชีพ ทำนา อยู่บ้านเลขที่ ๗๔ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา มือถือ ๐๘๐-๘๔๗๕-๕๖๗ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒๐. นายประยูร อุปถัมภ์ อายุ ๔๒ ปี อาชีพ ทำนา อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๐ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านขาว อำเภอ ระโนด จังหวัด สงขลา การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๕. อำเภอ ร่อนพิบูลย์

๑. นายทศพร เพ็ชรหมาก อายุ ๔๖ ปี อาชีพ ผู้ใหญ่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๓๐๗ หมู่ที่ ๒ ตำบล ท่าไทร อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๑๘๗๑-๕๕๔ การศึกษา ปวส.

๒. นางสุรชาติพย์ เงินไกร อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๔ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐-๘๖๕-๓๕๔๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๓. นางสาวอเมริกา ชื่นพงษ์ อายุ ๒๐ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๔ หมู่ที่ ๔
หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๙๑-๓๑๕-
๘๔๗๔ อีเมล tonao_ken@hotmail.com การศึกษา ปวส.๒
๔. นายกฤษณา เมฆาธร อายุ ๓๔ ปี อาชีพ รับราชการ/นักพัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๓
หมู่ที่ ๕ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๓๕-๓๗๓-๒๕๕
การศึกษา ปริญญาตรี
๕. นางบุญมา วิมล อายุ ๓๕ ปี อาชีพ แม่บ้าน   คนงาน อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๘๔ หมู่ที่ ๕
ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๓๕-๓๗๓-๒๕๕ การศึกษา
ประถมศึกษาปีที่ ๖
๖. นางสาวอรุมา รักบางบุรณ์ อายุ ๓๔ ปี อาชีพ รับราชการ/ นักวิชาการเงินและบัญชี อยู่
บ้านเลขที่ ๘๔ หมู่ที่ ๕ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช อีเมล ON
๕๓๘๓@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี
๗. นางสาวเรวดี รักบางบุรณ์ อายุ ๓๗ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๖๔/๒ หมู่ที่ ๔
ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๓๕-๓๗๓-๒๕๕ มือถือ ๐๘๗-
๒๖๔๘-๔๐๕ อีเมล ann_rewadee@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี
๘. นางศรีสุดา เสาว์กลาง อายุ ๓๘ ปี อาชีพ รับราชการ/ เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ อยู่
บ้านเลขที่ ๕๗/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-
๘๖๘๑-๕๗๒ การศึกษา ปวส.
๙. นางสาวนงลักษณ์ บัวพูน อายุ ๓๘ ปี อาชีพ รับราชการ/ เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ อยู่
บ้านเลขที่ ๖ หมู่ที่ ๖ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๐๕๐๔-
๗๐๕ การศึกษา ปริญญาโท
๑๐. นางสาวจุฑารัตน์ ทองเลิศ อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ลูกจ้างชั่วคราว อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๑๔
หมู่ที่ ๔ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช อีเมล jutanut_๐๕@hotmail.com
การศึกษา ปริญญาตรี
๑๑. ว่าที่ ร.ต.สุภาดา ประสงค์รัตน์ อายุ ๒๖ ปี อาชีพ รับราชการ / พช.รุกรการ อยู่บ้านเลขที่
๕๕๕ หมู่ที่ ๖ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๓๕-๔๕๗-๐๔๔
การศึกษา ปริญญาตรี
๑๒. นายเอกรินทร์ เพียรดี อายุ ๓๓ ปี อาชีพ รับราชการ/นักพัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่
๓๕๒/๒ หมู่ที่ ๖ หมู่บ้าน นาสาร ตำบล เสาธง อำเภ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ
๐๘๑-๗๗๑๓-๕๖๔ อีเมล eknarin_๑๒๓@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๓. นางสาวพัชรินทร์ เทพสุทธิ์ อายุ ๒๖ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๗ หมู่ที่ ๕ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๙๐ - ๘๖๕ - ๓๕๔๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑๔. นายณรงค์ศักดิ์ เศษะสุรินทร์ อายุ ๓๑ ปี อาชีพ พนักงานจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๔ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕ - ๓๗๓ - ๒๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๕. นายศุภชัย อังครา อายุ ๓๓ ปี อาชีพ รับราชการ/เจ้าหน้าที่พัสดุ อยู่บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕ - ๔๕๗ - ๑๖๒ มือถือ ๐๘๓ - ๔๒๔๘ - ๑๒๑ อีเมล sup_ndp@yahoo.co.th การศึกษา ปริญญาตรี

๑๖. นางสาววิรัตน์ พลพินิจ อายุ ๓๔ ปี อาชีพ ลูกจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ที่ ๕ ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ - ๖๓๐๐ - ๕๕๒ อีเมล jing๒๑๕๓๐@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๗. นางสาวอรรณพ พิกัด อายุ ๒๘ ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๐ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐ - ๓๘๒๐ - ๕๐๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๘. นางสาวอัญณ์ หมาดแก้ว อายุ ๒๕ ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐ - ๑๔๑๕ - ๗๐๖ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑๙. นายโพยม หมาดแก้ว อายุ ๖๓ ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

๒๐. นางยุพิน กวินกอบแก้ว อายุ ๕๓ ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไม้หลา ตำบล หินตก อำเภอ ร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

๖. อำเภอ พระพรหม

๑. พระสอด นวลละออง อายุ ๗๕ ปี เจ้าอาวาส อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๖ หมู่บ้าน เจริญตรง ตำบล พายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗ - ๔๑๘๒ - ๐๗๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒. พระธรรมบุญ จันทร์แก้ว อายุ ๔๑ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๖ หมู่บ้าน เจริญธรรม ตำบล
ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗-๔๑๘๒-๐๗๒ การศึกษา
มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๓. นายวิรัตน์ สงวนโต อายุ ๔๑ ปี อาชีพ พนักงานดับเพลิง อยู่บ้านเลขที่ ๑๗/๒ หมู่ที่ ๗
ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๒-๘๑๗๑-๕๖๐
การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๔. นางสาวพนิดา ถาวรสาร อายุ ๓๐ ปี อาชีพ รับราชการ/นักวิชาการเงินและบัญชี อยู่
บ้านเลขที่ ๖๐/๒ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน พระพรหมตำบล นาสาร อำเภอ พระพรหม จังหวัด
นครศรีธรรมราช อีเมล tha_panida@hotmail.co.th การศึกษา ปริญญาโท

๕. นางสาววิไลพร ชูคำ อายุ ๓๑ ปี อาชีพ รับราชการ ที่ อบต. ตำบล ท้ายสำเภา ตำบล ท้าย
สำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๗๖๗๕-๘๖๖ อีเมล kuny
๒๐๐๕๐๖@hotmail.com การศึกษา ปวส.

๖. นายเดช ขุนอินทร์ อายุ ๕๘ ปี อาชีพ กำนัน อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒/๑ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน ท่า
สาร ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๕๗๒๒-๗๗๓
การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๗. นาง ศิริพร เพชรหนองซุบ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒/๑ หมู่ที่
๑๑ หมู่บ้าน ท่าสาร ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-
๕๗๒๒-๗๗๓ การศึกษา ปริญญาตรี

๘. นางปัทมวรรณ ประทุมมาศ อายุ ๓๐ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่
๑๑ หมู่บ้าน ท่าสาร ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-
๔๗๑๐-๕๔๓ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๙. นายเกษม ชนะเมือง อายุ ๔๒ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๑๑
หมู่บ้าน ท่าสาร ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๕๐-๘๗๐๐-
๓๘๒ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๐. นางทิพรัตน์ ทองประจักษ์ อายุ ๒๘ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๓/๗ หมู่ที่ ๖
หมู่บ้าน เจริญธรรม ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปวช.

๑๑. นายจรี ปทุมมาศ อายุ ๕๓ ปี อาชีพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑ อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๑๑
หมู่บ้าน ท่าสาร ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษา
ปีที่ ๖

๑๒. นางพิชชานันท์ เพ็ชรนันท์ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ รับราชการ/ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๒ หมู่ที่ ๓ ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๒๖๘๘ - ๖๒๗ อีเมล pepe_๘๓๒๖@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี
๑๓. นายสุพจน์ แฝงคล้าย อายุ ๔๗ ปี อาชีพ พนักงานดับเพลิง อยู่บ้านเลขที่ ๔๘/๑ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ท่งหรด ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๘๘๖๖ - ๓๘๘ อีเมล supot.๑๖๑๑@hotmail.com การศึกษา ปมัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๔. นางสาวธานีช บุญเอียด อายุ ๔๐ ปี อาชีพ บุคลากร อยู่บ้านเลขที่ ๑/๑๕๖ หมู่ที่ ๑ ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ - ๒๔๖๐ - ๗๕๐ อีเมล pinitnarakja@hotmail.com การศึกษา ปริญญาโท
๑๕. นางอมรรัตน์ ธรรมานนท์ อายุ ๔๐ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๔๗/๕ หมู่ที่ ๖ ตำบล นาสาร อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช อีเมล pamornrat@yahoo.com การศึกษา อนุปริญญา
๑๖. นายประสิทธิ์ สงวนทอง อายุ ๓๕ ปี อาชีพ พนักงานดับเพลิง อยู่บ้านเลขที่ ๑๖/๗ หมู่ที่ ๑ ตำบล ป่ายาง อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ - ๐๕๓๔ - ๘๐๔ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๗. นางสุมาลี ประทุมมาศ อายุ ๕๑ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๓ หมู่ที่ ๑๑ ตำบล ท่าสาร อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๑๘. นางสาวจิราภรณ์ ทิพรรัตน์ อายุ ๓๒ ปี อาชีพ รับราชการ/ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ อยู่บ้านเลขที่ ๖๓/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๕๕๔๕ - ๒๐๔ อีเมล Aoy.Tom@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี
๑๙. นางกาญจนา นิยมณี อายุ ๓๗ ปี อาชีพ นักวิชาการศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ที่ ๒ ตำบล ท้ายสำเภา อำเภอ พระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๗๔๑๑ - ๕๗๕ อีเมล tonpai@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี
๒๐. นางสุภาพร เชาวชะดา อายุ ๔๐ ปี อาชีพ รับราชการ/เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี อยู่บ้านเลขที่ ๖๕/๖ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ไส่ม่วง ตำบลช้างซ้าย อำเภอ พระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช โทร ๐๓๕ - ๓๒๔ - ๑๐๒ มือถือ ๐๕๐ - ๘๓๐๐ - ๓๘๒ อีเมล thebeem๒๐๐๓@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๗. อำเภอ ป่าพะยอม

๑. นายธีระชัย สิงห์ผุด อายุ ๓๖ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๒ หมู่ที่ ๓ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔ - ๖๒๕ - ๑๐๖ อีเมล tee-๓๗@notemail.com การศึกษา ปวส.

๒. นายวิโรจน์ กงหนู อายุ ๔๑ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๘๕ หมู่ที่ ๓ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๒ - ๒๖๓๔ - ๖๑๘ การศึกษา อนุปริญญา

๓. นางสาวสัจจพร ช่อสม อายุ ๔๐ ปี อาชีพ รับราชการ/หัวหน้าส่วนโยธา อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๕ หมู่ที่ ๓ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๖ - ๖๕๖๘ - ๕๑๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๔. นางสาวอรอนงค์ จำตรี อายุ ๔๖ ปี อาชีพ รับราชการ/หัวหน้าสำนักงาน อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๕ หมู่ที่ ๔ ตำบล เกาะเต่า อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔ - ๖๐๐ - ๑๑๕ มือถือ ๐๘๓ - ๒๘๓๐ - ๕๔๐ การศึกษา ปริญญาโท

๕. นางสาวอังคณา อชภักดี อายุ ๒๗ ปี อาชีพ พนักงานทั่วไป อยู่บ้านเลขที่ ๒๓๓ หมู่ที่ ๓ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๔ - ๓๕๗๕ - ๕๐๓ อีเมล patt_๗๐๒๕@hotmail.com การศึกษา ปวส.

๖. นายสรวิทย์ เคโซชัย อายุ ๔๐ ปี อาชีพ รับราชการ/เจ้าหน้าที่สันตนาการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๓ หมู่ที่ ๕ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปวส.

๗. นางสาวศิริลักษณ์ ยุตตานนท์ อายุ ๓๗ ปี อาชีพ พนักงานส่วนตำบลป่าพะยอม อยู่บ้านเลขที่ ๒๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล อำเภอ เมือง จังหวัด สงขลา การศึกษา ปริญญาตรี

๘. นางสาวนรพรพรรณ หนูสังข์ อายุ ๒๔ ปี อาชีพ พนักงานทั่วไป อบต. ป่าพะยอม อยู่บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๔ ตำบล เขาปู่ อำเภอ ศรีบรรพต จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๖ - ๒๕๕๐ - ๕๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๙. นางสาวเสาวณี หนูเจริญ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ พนักงานจัดเก็บรายได้ อบต. ป่าพะยอม อยู่บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล เขาเจ็ยก อำเภอ เมือง จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๙๔ - ๖๑๕ - ๕๔๖ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๐. นางสุมาลี จูแดง อายุ ๔๖ ปี อาชีพ หัวหน้าส่วนกองคลัง อบต. ป่าพะยอม อยู่บ้านเลขที่ ๒๓ หมู่ที่ ๒ ตำบล พญาขัน อำเภอ เมือง จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๔ - ๗๕๐๕ - ๖๔๘ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๑. นายวัชรินทร์ อินชอด อายุ ๓๔ ปี อาชีพ พนักงานขับรถยนต์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๓ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน บางหล่อ ตำบล เกาะเต่า อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๓ - ๓๕๗๘ - ๔๕๐ การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

๑๒. นางสาวพิชชา คงคำ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ รับราชการ / เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๗ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน บางหล่อ ตำบล เกาะเต่า อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๐ - ๗๑๕๖ - ๕๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๓. นางสาวจิราภรณ์ สุวรรณโชติ อายุ ๓๐ ปี อาชีพ พนักงาน อบต. ป่าพะยอม อยู่บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปริญญาตรี

๑๔. นางสาวกานดา รุ่งทา อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โทร ๐๗๔ - ๖๘๑ - ๕๒๕ อีเมล umde_๐๕๑@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๕. นายกาญจนภักดิ์ ทองหนู อายุ ๓๕ ปี อาชีพ รับราชการ / นักพัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน สุนทรารอกตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๗ - ๖๗๕๐ - ๗๖๕ การศึกษา ปริญญาโท (รัฐศาสตร์)

๑๖. นางสาวประทุมวรรณ คงชู อายุ ๓๖ ปี อาชีพ รับราชการ / เจ้าหน้าที่บุคลากร อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน สุนทรา ตำบล ป่าพะยอม อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๔ - ๘๔๗๑ - ๓๓๘ อีเมล rose-๒๕๑๕@hotmail.com การศึกษา ปริญญาโท

๑๗. นายศักดิ์ แดงสิน อายุ ๓๓ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๑ หมู่ที่ ๔ ตำบล เขาปู่ อำเภอ ศรีบรรพต จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๕ - ๕๗๔๕ - ๑๔๑ การศึกษา ปวส.

๑๘. นายบัญชา ชุมแก้ว อายุ ๓๑ ปี อาชีพ ผู้ช่วยช่างไฟ อยู่บ้านเลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๕ ตำบล เกาะเต่า อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๕ - ๒๑๒๔ - ๗๑๗ การศึกษา ประกาศนียบัตรชั้นสูง

๑๙. นายกิตติศักดิ์ สุวรรณพาหุ อายุ ๔๐ ปี อาชีพ เจ้าพนักงานพัสดุ อบต. ป่าพะยอม อยู่บ้านเลขที่ ๘๓๕-๘๔๑ ตำบล เขาปู่ อำเภอ ศรีบรรพต จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๕ - ๕๗๖๘ - ๐๓๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๒๐. นายณพพร ทองเขียว อายุ ๓๖ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๗/๑ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไสเจียมตำบล เกาะเต่า อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง โทร ๐๗๔ - ๖๐๐ - ๐๗๕ มือถือ ๐๘๑ - ๗๔๗๕ - ๗๘๔ การศึกษา ปริญญาตรี

๘. อำเภอ ปากพนัง

๑. นายสมคิด พจน์จำเนียร อายุ ๔๘ ปี อาชีพ นายก อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๒๘ ตำบล ปากพนัง
อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕ - ๔๔๓ - ๓๐๒ มือถือ ๐๘๓ - ๓๘๕๘ - ๘๓๕
การศึกษา ปริญญาโท
๒. นายจะเรณู สีนกานัด อายุ ๔๑ ปี อาชีพ นายก อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๕/๑ หมู่ที่ ๕
ตำบล หูจ่อง อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๙๔๗๘ - ๐๓๕ การศึกษา
ปริญญาตรี
๓. นายบุญธรรม จันทร์ทรัพย์ อายุ ๔๘ ปี อาชีพ รองประธานสาขาพรรค ปชป. อยู่
บ้านเลขที่ ๓๒ หมู่ที่ ๓ ตำบล บ้านใหม่ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ -
๘๘๒๖ - ๐๘๕ การศึกษา มศ.๕
๔. นายอุดมภรณ์ รอดบุรณ์ อายุ ๓๘ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๔
หมู่บ้าน สะพานปลาตำบล ปากพนัง อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๙๐ - ๙๐๓๓
- ๒๓๕ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๕. นายวันชัย เพ็ธทอง อายุ ๔๗ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๔ หมู่ที่ ๑ ตำบล ปาก
พนัง อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๙๕๐๖ - ๕๕๓ การศึกษา ปวช.
๖. นายจรุง ช่วยศักดิ์ อายุ ๔๗ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๔๖ หมู่ที่ ๒ ตำบล บางตะพง
อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๖๓๕๐ - ๔๕๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๗. นายยุคล วงศ์สวัสดิ์ อายุ ๔๕ ปี อาชีพ ส. อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน บาง
สระ ตำบล คลองกระบือ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๕๕๘๔ - ๖๕๔
การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๘. นาย บุญเอิบ วรรณคง อายุ ๕๘ ปี อาชีพ ศิลปิน อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๗/๗ ตำบล ปากพนัง
อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๓๗๐ - ๑๕๑๒ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่
๔
๙. นางอมรรัตน์ คลีวาดสา อายุ ๒๘ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๑๑ หมู่บ้าน
คลองลัด ตำบล คลองกระบือ อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๖๓๓๕ -
๒๗๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๐. นายธรรมณ บุญวงศ์ อายุ ๖๑ ปี อาชีพ ผู้ใหญ่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๘/๑ หมู่ที่ ๕
หมู่บ้าน เปี้ยะ ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๓๒๖๕ -
๑๔๑ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

๑๑. นางสาวศิริวรรณ สุวรรณสังข์ อายุ ๒๓ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๕ ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๘ - ๓๗๕๔ - ๕๐๕ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๒. นายวิลาศ กองทอง อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ประมง อยู่บ้านเลขที่ ๑๘๗ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๓. นางโสธยา ขกคง อายุ ๒๐ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๕/๔ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๔๗๖๑ - ๐๗๓ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓
๑๔. นางสาวสัมพันธ์ กองทอง อายุ ๕๒ ปี อาชีพ แม่บ้าน อยู่บ้านเลขที่ ๑๘๗ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๑๕. นางขนิษฐา เพชรสง อายุ ๔๒ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๘/๑ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๕๘๕๓ - ๔๒๓ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๖. นายวิมล ทองสุข อายุ ๕๘ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๓ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๑๑๘๒ - ๓๔๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓
๑๗. นางสาวสมพิศ สังข์ทอง อายุ ๔๓ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๒๑๒ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๖๓๘๔ - ๓๒๐ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๑๘. นายพายัพ กองทอง อายุ ๒๕ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๘๗ หมู่ที่ ๑๔ หมู่บ้าน เกะนาง โดย ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗ - ๒๖๕๘ - ๐๕๐ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๙. นายเรียน พงอา อายุ ๖๗ ปี อาชีพ ทำสวน อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๒ หมู่ที่ ๑๕ หมู่บ้าน บาง จาก ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕ - ๓๕๕ - ๔๓๗ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๒๐. นายชวน คอดอย อายุ ๗๐ ปี อาชีพ ทำสวน อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๐ หมู่ที่ ๑๕ หมู่บ้าน บาง จาก ตำบล คลองน้อย อำเภอ ปากพนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

๕. อำเภอ ชะอวด

๑. นายปรีชา ปรามอักษร อายุ ๔๘ ปี อาชีพ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลชะอวด อยู่บ้านเลขที่ ๑๘/๑ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๓๘๐-๘๕๔ มือถือ ๐๘๓-๘๕๘๑-๑๕๔ การศึกษา ปริญญาตรี
๒. นายสานิส แสงศรี อายุ ๖๘ ปี อาชีพ รองนายกเทศมนตรี อยู่บ้านเลขที่ ๑๔ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๓๘๑-๐๓๐ มือถือ ๐๘๕-๖๔๕๕-๕๗๘ การศึกษา ปริญญาโท
๓. นายพันธ์ศักดิ์ สิงโหม อายุ ๓๕ ปี อาชีพ เลขานุการเทศมนตรี อยู่บ้านเลขที่ ๕๒ ตำบล ท่าประจักษ์ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๓๘๐-๘๔๘ การศึกษา ปริญญาโท
๔. คต. โชคดี ไชยทองคง อายุ ๖๔ ปี อาชีพ ผู้นำศิลปินพื้นบ้านตำบลชะอวด อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๐ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน บนเนิน ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๒-๔๑๔๑-๕๓๖ อีเมล aphannasook@hotmail.com การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓
๕. นางสุมาลี เพชรกาญจน์ อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่งานพัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๑๕ ถ.ธานีรักษ์สาย ๑ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๓๘๐-๐๕๓ มือถือ ๐๘๕-๐๖๓๔-๘๓๖ การศึกษา ปริญญาตรี
๖. นางชฎารัตน์ ศรีผ่อง อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / นักวิชาการชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๑๒/๒ หมู่ที่ ๒ ตำบล เกาะขัน อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๔๕๓-๑๑๑ มือถือ ๐๘๓-๖๕๖๓-๔๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี
๗. นายอภิรักษ์ พรรณสุข อายุ ๓๘ ปี อาชีพ ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๒/๒ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน ไม้เลียบ ตำบล เกาะขัน อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๐๘๔๒-๔๔๒ อีเมล aphannasook@hotmail.com การศึกษา ปริญญาโท
๘. นางเกศรินทร์ บุญส่ง อายุ ๓๐ ปี อาชีพ พนักงานจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๔ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี
๙. นางสาวรอง ภิรมณ์รักษ์ณ์ อายุ ๕๒ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๘/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบล ท่าเรือ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๓๕๑๓-๓๐๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๕
๑๐. นายสุชาติ ชูแก้ว อายุ ๓๓ ปี อาชีพ นิติกร ตำบล เกาะขัน อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช อีเมล chat๒๓_thai@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๑. นางณัฐริภรณ์ ตรีแก้ว อายุ ๓๑ ปี อาชีพ ลูกจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๐ หมู่ที่ ๕ ตำบล กวน
หนองหาร อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๕๐-๑๘๔๓-๐๓๕ การศึกษา ปริญญา
ตรี

๑๒. นางชนิดา หนูมาก อายุ ๒๗ ปี อาชีพ ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่ธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๐/๒
หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน ไม้เสียบ ตำบล เกาะขันธุ์ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปวส.

๑๓. นางสาววิตรี ส่งสว่าง อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ที่ ๕ ตำบล
ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๔. นางสาวสุดา หนูมาก อายุ ๓๓ ปี อาชีพ บุคลากร อยู่บ้านเลขที่ - หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน พร
บัว ตำบล นางหลง อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๗-๔๑๗๕-๐๓๕ การศึกษา
ปริญญาตรี

๑๕. นางเกษร ศรีปรียาธิ อายุ ๕๓ ปี อาชีพ ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่ธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๕
หมู่ที่ ๑ ตำบล ชะอวด อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕-๓๘๑-๓๖๐ มือถือ ๐๘๐
-๓๘๓๓-๕๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๖. นางวาริน สมานทอง อายุ ๔๕ ปี อาชีพ พนักงานจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๗/๑ หมู่ที่ ๑
หมู่บ้าน ตลาดกลาง ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑๗. นางอนงค์ ช่างปณีตัง อายุ ๔๖ ปี อาชีพ ผู้อำนวยการกองการศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๒๔๗
ตำบล คูหาสวรรค์ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕-๓๘๑-๓๐๓ การศึกษา
ปริญญาโท (บริหารการศึกษา)

๑๘. นายเกียรติศักดิ์ คิ้วสง อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / ศึกษาศาสนาความสงบ อยู่บ้านเลขที่
๘๕/๑ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ไม้เสียบ ตำบล เกาะขันธุ์ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ
๐๘๓-๓๘๘๘-๕๗๘ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑๙. นายตฤณชาติ นวลพอง อายุ ๓๕ ปี อาชีพ นักวิชาการศึกษา อบต. ชะอวด อยู่บ้านเลขที่
๖๔ หมู่ที่ ๑๑ ตำบล กวนมะพร้าว อำเภอ เมือง จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปริญญาตรี

๒๐. นายวิโรจน์ อินทร์นาค อายุ ๔๕ ปี อาชีพ ป้องกันสาธารณะภัย อยู่บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๓
หมู่บ้าน ลานนาตา ตำบล เกาะขันธุ์ อำเภอ ชะอวด จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐-๐๘๓๔-
๗๒๑ การศึกษา ปวส.

๑๐. อำเภอ กวนขุ่น

๑. นางสาวลี โปฏกรัตน์ อายุ ๔๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ /หัวหน้าสำนักปลัด อยู่บ้านเลขที่ ๓/ ๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขุ่น อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔ - ๖๘๒ - ๒๘๒ มือถือ ๐๘๕ - ๖๕๗๐ - ๓๕๔ การศึกษา ปริญญาโท

๒. นางลำภู มาณะแก้ว อายุ ๓๒ ปี อาชีพ ข้าราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขุ่น อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔ - ๖๘๑ - ๕๒๕ อีเมล nadra_pp@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๓. นางอรอุษา กาญจนปักษ์ อายุ ๓๔ ปี อาชีพ ข้าราชการ / นักวิชาการศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๔ ตำบล นาหวาด อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๔ - ๕๖๓๒ - ๐๕๗ อีเมล kawnoia@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๔. นางสุจิน อินทร์บุญแก้ว อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่ธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขุ่น อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔ - ๖๘๑ - ๕๒๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๕. นางชนิษฐา พุกบุญมี อายุ ๔๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / อพร. พัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๔ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน พังดาน ตำบล นาหวาด อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๖ - ๗๗๒๔ - ๐๗๕ อีเมล kanidtha_๐๖@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๖. นางพรพิมล สุกชู อายุ ๒๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่ธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน พังดาน ตำบล นาหวาด อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๗ - ๒๕๐๕ - ๓๒๘ อีเมล pimol_๒๕๒๖@hotmail.com การศึกษา ปริญญาโท

๗. นายพัสกร ขอดตระกูล อายุ ๓๒ ปี อาชีพ ข้าราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๓๘๕/๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขุ่น อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๓ - ๖๐๕๒ - ๐๔๘ การศึกษา ปวส.

๘. นางจินดา แก้วมา อายุ ๔๕ ปี อาชีพ ข้าราชการ / พนักงานการเงินและบัญชี อยู่บ้านเลขที่ ๓๖๕ หมู่ที่ ๒ ตำบล แหลมไตนค อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔ - ๖๘๑ - ๕๒๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๙. นางสาววรรณ สงคง อายุ ๓๔ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่งานเก็บรายได้ อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๗ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ควนมาก ตำบล ควนขุ่น อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๑ - ๘๕๗๒ - ๗๖๐ การศึกษา ปริญญาตรี

๑๐. นางสาวอนิสรา อักษรพาลี อายุ ๑๗ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๓ หมู่ที่ ๕ ตำบล แหลมไตนค อำเภอ กวนขุ่น จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปวช. ๓

๑๑. นางสาวจิตรา เพ็งช่วย อายุ ๔๖ ปี อาชีพ ข้าราชการ/ผู้อำนวยการกองคลัง อยู่บ้านเลขที่ ๖๘๐ ถนน อภัยบริรักษ์ ตำบล คูหาสวรรค์ อำเภอ เมือง จังหวัด พัทลุง โทร ๐๙๔-๖๐๑-๐๘๓ อีเมล umde_๐๕๑@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี
๑๒. นางสาวอนิสา มากแสง อายุ ๑๘ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๒๗๒ หมู่ที่ ๖ หมู่บ้าน ควนพลี ตำบล ควนขนุน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปวช. ๓
๑๓. นางสาวดารารัตน์ พัฒนเจียร อายุ ๑๘ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๖๘/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มือถือ ๐๘๕-๖๗๓๒-๓๒๓ การศึกษา ปวช. ๓
๑๔. นางสาวอุบลรัตน์ เงินเนียม อายุ ๑๘ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๒๒๕/๑ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ควนแหลมตำบล ดอนทราย อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๒-๒๖๔๖-๐๘๖ การศึกษา ปวช. ๓
๑๕. นางสาวศิริธนา รัตนาวงศ์ อายุ ๓๔ ปี อาชีพ ข้าราชการ อบต.ควนขนุน อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๖ ตำบล คลองทรายขาวอำเภอ กงหรา จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปริญญาตรี
๑๖. นางสาวทัศนีย์ คงอ้อย อายุ ๒๕ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่ ธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขนุน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๐-๘๖๕๔-๓๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๗. นายณัฐสิทธิ์ ภู่อึ้ง อายุ ๓๕ ปี อาชีพ นักศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ที่ ๖ ตำบล ทะเลน้อย อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๕-๘๗๘๓-๒๒๒ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๘. นางรัชนีวรรณ คงคำ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ นักบริหารการศึกษา อยู่บ้านเลขที่ ๒/๘ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน โกลโค่น ตำบล โตนดด้วน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง การศึกษา ปริญญาตรี
๑๙. นายวัชร ไข่มแก้ว อายุ ๓๔ ปี อาชีพ ข้าราชการ /หัวหน้ากองประปา อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๖ หมู่ที่ ๑ ตำบล ควนขนุน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๘๕-๗๓๗๘-๔๕๑ อีเมล wategg ๒๕๒๑@hotmail.com การศึกษา ปริญญาโท
๒๐. นางสาวศรัทธาวิ มุสิกนันท์ อายุ ๓๔ ปี อาชีพ ข้าราชการ /ผู้ช่วยเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๖ หมู่ที่ ๕ ตำบล ควนขนุน อำเภอ ควนขนุน จังหวัด พัทลุง มือถือ ๐๙๔-๖๘๒๒-๒๗๘ อีเมล satta_v@yahoo.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๑. อำเภอ เมือง

๑. นางสาวบุษยาภรณ์ วิเชียรมณี อายุ ๒๘ ปี อาชีพ นักการเมืองสมาชิกสภาเทศบาล เขต ๑ อยู่บ้านเลขที่ ๒๗๑/๑๕๕ หมู่ที่ ๕ ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๕๗๐๕-๓๑๔ การศึกษา ปริญญาตรี

๒. นางสาวสายแสนห์ เวศวิทย์ อายุ ๓๐ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๒/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบล ไชยมนตรี อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๑๗๔๗ - ๑๓๓ อีเมล luiss๒๕@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๓. นางสาวเฉลิมรัตน์ แพรกปาน อายุ ๓๖ ปี อาชีพ รับราชการ/จนท. วิเคราะห์นโยบายและแผน อยู่บ้านเลขที่ ๑๕ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔ - ๐๕๑๐ - ๗๑๕ อีเมล bum๒๔๘@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๔. นางอดิگانต์ ศรีพิชิต อายุ ๓๕ ปี อาชีพ ครู อยู่บ้านเลขที่ ๑๓/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบล นาทราย อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕ - ๗๒๕๒ - ๐๕๕ อีเมล atikan๕๒@gmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๕. นางวาสนา ไชนิม อายุ ๔๓ ปี อาชีพ ครู อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๓/๔ หมู่ที่ ๖ หมู่บ้าน ชนมา ตำบล ท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕ - ๓๖๖ - ๑๗๗ มือถือ ๐๘๕ - ๘๖๕๕ - ๒๘๕ การศึกษา ปริญญาตรี

๖. นางสาวมณฑนรรห์ เมืองจันทร์บุรี อายุ ๓๐ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชี อยู่บ้านเลขที่ ๘๐/๒ หมู่ที่ ๖ ตำบล นาทราย อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๗๔๑๘ - ๑๘๖ การศึกษา ปริญญาตรี

๗. นางสาววิภาวรรณ อินทรโส อายุ ๓๐ ปี อาชีพ รับราชการ อบจ.นครศรีธรรมราช อยู่บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๘ ตำบล พรหมโลก อำเภอ พรหมคีรี จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี

๘. นายศิริกร ศรีวิมล อายุ ๓๒ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่งานเทศบาล อยู่บ้านเลขที่ ๒๒๕ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ปากพูน ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๖ - ๑๒๐๐ - ๕๗๑ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๗

๙. นายพีระ ทองรักษ์ อายุ ๖๑ ปี อาชีพ ข้าราชการบำนาญ อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๑/๒ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน สวนจันทร์ ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๗๕ - ๓๑๒ - ๒๑๓ มือถือ ๐๘๑ - ๖๐๗๕ - ๕๔๐ การศึกษา ม.ศ. ๕

๑๐. นายอดุลย์ ยลธรรมธรรม อายุ ๕๑ ปี อาชีพ พนักงานของรัฐ อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๘/๓ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ปากพูน ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปวช.

๑๑. นายทศพร ทองสุวรรณ อายุ ๓๒ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๔/๖ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ปากพูน ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑ - ๒๓๒๒ - ๕๖๑ การศึกษา ปวส.

๑๒. นายเกียงจักร นิลพันธ์ อายุ ๓๕ ปี อาชีพ สมาชิกสภาเทศบาล อยู่บ้านเลขที่ ๓๕๖/๒๒ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ปากพูน ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๕๒๐๖-๒๕๓ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๓. นายฤทธิ์ชัย ศรีเมือง อายุ ๔๔ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ปากพูน ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕-๓๖๕-๓๗๗ มือถือ ๐๘๖-๑๒๐๐-๕๗๑ การศึกษา ปริญญาโท
๑๔. นายราเชษฐ์ สุคนธมาศ อายุ ๓๘ ปี อาชีพ สมาชิกสภาเทศบาล อยู่บ้านเลขที่ ๓๘๖/๑ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ท่าแพ ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๖๗๓๕-๖๔๒ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๕. นายเฉลิม ศรีเมือง อายุ ๕๕ ปี อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๐/๔ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ห้วยไทร ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๑๒๔๑-๓๒๑ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๖. นายสุธรรม มุสิมุล อายุ ๔๔ ปี อาชีพ สมาชิกสภาเทศบาล อยู่บ้านเลขที่ ๔๔ หมู่ที่ ๑ หมู่บ้าน ท่าแพ ตำบล ปากพูน อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๐๘๕๑-๖๕๕ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๗. นางวิไล สุขแก้ว อายุ ๕๘ ปี อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ ๑๓/๓ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน จังหูน ตำบล ท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๑๘. นางสาวลลิตา มุสิแดง อายุ ๒๕ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่งานธุรการ อยู่บ้านเลขที่ ๓๘/๒ หมู่ที่ ๑๕ หมู่บ้าน บ้านหม่น ตำบล ท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๘๕๘๗-๓๕๘ การศึกษา ปวส.
๑๙. นายกิตติพันธ์ ทองมาก อายุ ๒๕ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๓/๖ หมู่ที่ ๓ หมู่บ้าน จังหูน ตำบล ท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔-๘๓๘๔-๑๖๘ การศึกษา ปวส.
๒๐. นายพัสวัศ บุญชู อายุ ๓๓ ปี อาชีพ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อยู่บ้านเลขที่ ๒๑๔/๖ หมู่ที่ ๒ ตำบล ปากนคร อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๐-๐๓๕๕-๕๕๓ อีเมล passawas@hotmail.com การศึกษา ปริญญาตรี

๑๒. อำเภอ เขียวใหญ่

๑. นายสามารถ บุญจริง อายุ ๖๐ ปี อาชีพ สภาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน การะเกด ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๔๖๖๓ - ๔๖๕ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๒. นายพิชิต ชูแก้ว อายุ ๔๕ ปี อาชีพ สภาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่บ้านเลขที่ ๘๕ หมู่ที่ ๕ หมู่บ้าน ดันนา ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๖๔๖๔ - ๐๕๓ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๓. นายสุรเชษฐ์ ชูศรีอรัญ อาชีพ สภาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน นานอก ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๔. นายสมเกียรติ ไกรทิพย์ อายุ ๔๒ ปี อาชีพ ทำนา อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๒ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน ในวัง ตำบล แม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๕. นายสุธี ฝาสุข อายุ ๖๐ ปี อาชีพ ทำนา อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๑ หมู่ที่ ๗ หมู่บ้าน บอล้อ ตำบล แม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๖. นายจิต ไกรทิพย์ อายุ ๖๕ ปี อาชีพ ทำนา อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๒ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน ในวัง ตำบล แม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช โทร ๐๙๕ - ๓๖๒ - ๖๖๐ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔
๗. นายวัชร ไกรศรี อายุ ๓๐ ปี อาชีพ ทำนา อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๒/๑ หมู่ที่ ๑๐ หมู่บ้าน ในวัง ตำบล แม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๕๐๓๕ - ๕๗๖๐ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๘. นายภักดี ทองวิเชียร อายุ ๔๗ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๕๔ หมู่ที่ ๘ หมู่บ้าน ในวัง ตำบล แม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๓๕๐๓ - ๐๐๒ การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๙. นายธงชัย ไทยเจริญ อายุ ๔๐ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๔๖ หมู่ที่ ๗ หมู่บ้าน บอล้อ ตำบล แม่เจ้าอยู่หัว อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖
๑๐. นายวิรัตน์ ชูปาน อายุ ๔๓ ปี อาชีพ ทำสวน อยู่บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๕ ตำบล การะเกด อำเภอเขียวใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๔๑๘๓ - ๑๕๑ การศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖
๑๑. นายพิชิต สอนเข้ม อายุ ๕๐ ปี อาชีพ เลขานายก อบต. อยู่บ้านเลขที่ ๔๖ หมู่ที่ ๗ หมู่บ้าน ในอ่าว ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๓ - ๒๘๑๓ - ๑๕๐ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๒. นายเอกสุริยะ ทองพันธ์ อายุ ๖๘ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๒๐๔ หมู่ที่ ๖ ตำบล
การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔-๘๓๕๓-๒๔๘ การศึกษา
ประถมศึกษาปีที่ ๔
๑๓. นายสิทธิราช ผนนคร อายุ ๓๗ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๑๘ หมู่ที่ ๔ หมู่บ้าน ถาวร
ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๘๕๔-๑๗๖๗ การศึกษา
ประถมศึกษาปีที่ ๖
๑๔. นายมนัพร สุวรรณโณ อายุ ๔๑ ปี อาชีพ นักพัฒนาชุมชน อยู่บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๕
หมู่บ้าน บ้านนา ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๑-๕๓๗๕-
๖๓๘ การศึกษา ปริญญาตรี
๑๕. นางอิศริยา บรรจงช่วย อายุ ๓๔ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๑๔ หมู่ที่ ๑ ตำบล
ท้องลำเจียก อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี
๑๖. นางปราณี รัชชาชล อายุ ๓๐ ปี อาชีพ รับราชการ อยู่บ้านเลขที่ ๒๐/๒ หมู่ที่ ๒ ตำบล
การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี
๑๗. นางสาววิณี เป็ลยจิตร อายุ ๓๔ ปี อาชีพ รับราชการ/พนักงานธุรการ อยู่บ้านเลขที่
๑๖๔ หมู่ที่ ๓ ตำบล เขียวใหญ่ อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช การศึกษา ปริญญาตรี
๑๘. นายวิรัช คำสอน อายุ ๓๕ ปี อาชีพ รับราชการ / พนักงานผลิตน้ำประปา อยู่
บ้านเลขที่ ๔๕๑ หมู่ที่ ๖ ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๔-
๕๐๗๘-๘๕๖ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑๙. นายชูชีพ ยสหมัก อายุ ๔๖ ปี อาชีพ รับจ้าง อยู่บ้านเลขที่ ๕๗/๒ หมู่ที่ ๘ ตำบล
การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช มือถือ ๐๘๕-๕๗๕๐-๕๕๘ การศึกษา
มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๒๐. นายถาวร แก่นอินทร์ อายุ ๔๒ ปี อาชีพ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่
บ้านเลขที่ ๖๖ หมู่ที่ ๒ หมู่บ้าน พระหัก ตำบล การะเกด อำเภอ เขียวใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช
มือถือ ๐๘๖-๖๘๕๒-๕๕๒ การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๖

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ ๑

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ใช้สำหรับสัมภาษณ์ หัวหน้าคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการศึกษาการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ ซึ่งเป็นที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าทางด้านการเล่นพื้นบ้าน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ.....นามสกุล.....วันเดือนปีเกิด.....อายุ.....
ภูมิลำเนา.....อยู่ปัจจุบัน.....
.....
โทรศัพท์บ้าน .....มือถือ.....อีเมล.....
การศึกษา.....จากโรงเรียน.....
สถานะทางครอบครัว.....ธิดา/บุตร.....
ชื่อคณะกรรมการเล่นพื้นบ้าน.....ตำแหน่ง.....

ตอนที่ ๒ ใช้สัมภาษณ์ทางด้านการเล่นพื้นบ้าน

๑. ประวัติความเป็นมาของคณะ.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ก่อตั้งคณะกรรมการเล่นพื้นบ้านเมื่อไหร่.....

.....

๒. การสืบทอดทางการเล่นพื้นบ้าน.....

.....

.....

.....

๓. ชื่อครู/อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และการเรียนวิชาทางการแสดงพื้นบ้าน.....

.....

.....

.....

๔. พิธีกรรมและความเชื่อ.....

.....

.....

.....

๕. พิธีไหว้ครูของทางคณะ / จัดเมื่อไหร่.....

.....

.....

.....

สถานที่จัดพิธีไหว้ครู.....

๖. เครื่องสังเวย.....

.....

.....

.....

๗. ปัจจุบันรับลูกศิษย์เข้าเรียนหรือไม่ ผู้เข้าเรียนต้องมีลักษณะอย่างไร.....

.....

.....

.....

๘. มีพิธีรับลูกศิษย์อย่างไร.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับลักษณะของคณะกรรมการแสดงพื้นบ้าน

๘. ลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านมีลักษณะอย่างไร.....

.....

.....

.....

๑๐. มีเครื่องดนตรีที่ขึ้นอะไรบ้าง.....

.....

.....

.....

๑๑. เพลงที่ใช้ในการแสดงมีเพลงอะไรบ้าง / เรื่องอะไรบ้าง.....

.....

.....

.....

๑๒. มีการแต่งกายอย่างไร.....

.....

.....

.....

๑๓. มีการฝึกซ้อมก่อนการแสดงการละเล่นพื้นบ้านอย่างไรบ้าง.....

.....

.....

.....

๑๔. การเลือกเพลง / เรื่อง ในการแสดงการละเล่นพื้นบ้านอย่างไร.....

.....

.....

.....

อื่นๆ โปรดระบุ.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ-นามสกุล วรรณพ วรวานิช วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

สถานที่ที่สัมภาษณ์ .....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ ๒

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้รับงานหรือหัวหน้าคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการศึกษาการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง : แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ.....นามสกุล.....วันเดือนปีเกิด.....อายุ.....
 ภูมิลำเนา.....อยู่ปัจจุบัน.....
 โทรศัพท์บ้าน .....มือถือ.....อีเมล.....
 การศึกษา.....จากโรงเรียน.....
 สถานะทางครอบครัว.....บิดา/บุตร.....
 ชื่อคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน.....ตำแหน่ง.....

ตอนที่ ๒ ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็นทางด้านการรับงานแสดงการละเล่นพื้นบ้าน

๑. ท่านได้รับงานครั้งละเท่าไร.....
  ๒. การแสดงการละเล่นพื้นในแต่ครั้งใช้เวลาเท่าไร.....
  ๓. นักแสดงและนักดนตรีพื้นบ้านมีจำนวนกี่คนในการแสดงแต่ละครั้ง.....
  ๔. ในการแสดงแต่ละครั้งท่านได้จัดเตรียมอะไรบ้าง.....
  ๕. ท่านมีการเตรียมเพลงที่จะใช้ในการแสดงหรือการซ้อมหรือไม่อย่างไร.....
  - .....
  ๖. ท่านมีการเลือกนักแสดงนักดนตรีในแต่ละงานอย่างไร.....
  - .....
- ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ-นามสกุล อรรถพ วรวาณิช วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
 สถานที่ที่สัมภาษณ์ .....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ ๓

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์รายชื่อผู้ร่วมคณะกรรมการแสดงการเล่นพื้นบ้าน คณะ.....
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาคณะกรรมการแสดงการเล่นพื้นบ้าน อำเภอ.....จังหวัด.....

	ชื่อ นามสกุล	อายุ	หน้าที่	อาชีพ

ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ-นามสกุล วรรณพ วรรณิช วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
สถานที่ที่สัมภาษณ์ .....

**แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และการส่งเสริม
การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง**

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ อำเภอ..... จังหวัด.....

ชื่อ .....นามสกุล.....อายุ..... ปี อาชีพ / ตำแหน่ง.....

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่..... หมู่ที่ ..... หมู่บ้าน .....ตำบล .....

อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์บ้าน .....มือถือ.....

ระดับการศึกษา.....

โปรดเติมตัวเลขจาก ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙,... เรียงตามลำดับความสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์
และการส่งเสริม หรือมีต้องเติมเพราะข้อนั้นไม่มีความสำคัญ
แนวทางการส่งเสริมการเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑. การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์

เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

(.....) ควร ส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซม
เบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น

(.....) ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีใน

ท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบ
การปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่อง
ตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น

(.....) ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดง
สินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

๒. การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าของ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

(.....) ควรจัดคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้อง กับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน

(.....) ควรส่งเสริมการแสดงผลการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้การเล่น พื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

(.....) ควร ส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็น ประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการ เล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน

(.....) ควร ส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของ คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหา ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น

(.....) ควร เผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน

(.....) ควร แลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มา เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๓. การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชนมี อัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วย ให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ

(.....) ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความ ไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

(.....) ควรจัดพิมพ์บทเพลงการเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในขณะการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

(.....) ควร บันทึกบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ

(.....) ควร จัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

(.....) ควร ตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

(.....) ควร เผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น

(.....) ควร สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การเล่นพื้นบ้าน สามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๔. การส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่

(.....) ควรส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน

(.....) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึก และคัดเลือกบทเพลงและการเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น

(.....) ควรปรับปรุงแบบการแสดงให้เห็นเหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย

(.....) ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๕. การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

(.....) ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคม โดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

(.....) ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผสานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย

(.....) ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

(.....) ควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

(.....) ควรจัดนิทรรศการ การและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

(.....) ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรม

ทุกแขนง

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๖. ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

๗. จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

๘. ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

๙. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑. การอนุรักษ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดทำพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดทำการดูแลรักษาและการจัดระเบียบ เช่น การดูแลรักษาเครื่องดนตรีโบราณให้เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหมวดหมู่ ทำความสะอาด เพื่าระมัดระวังความปลอดภัยจากการโจรกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่จะนำความเสียหายมาสู่มรดกสำคัญที่ได้เก็บรักษาไว้ ของเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดทำการซ่อมแซม เช่น การเอาใจใส่ดูแลตรวจวัดดูสิ่งของต่างๆ ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และมีการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือบกร่องที่สามารถจะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือมีสภาพดีขึ้น หรือให้คืนสภาพเดิม ของเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดทำการเผยแพร่สนับสนุน เผยแพร่ พิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย เช่น จัดทำจุลสาร เอกสาร เผยแพร่พิพิธภัณฑ์ของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวทางวิทยุชุมชน

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒. ศูนย์การเรียนรู้เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชน

(.....) ควรรวบรวมข้อมูลช่างผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ในชุมชนเพื่อจัดทำฐานข้อมูลของช่างผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องแต่งกาย ประกอบการเล่นพื้นบ้านที่มีความชำนาญ

(.....) ควรจัดการเรียนการสอนถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและซ่อมแซมเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตเครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ผลผลิตภัณฑ์ เป็นความสำคัญและจำเป็นในการ อนุรักษ์เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกายประกอบการละเล่นพื้นบ้าน ในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรีของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ และเสนอข่าวทางวิทยุชุมชน
อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....
.....
.....

๓. การอนุรักษ์และการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรมีสุนัขอนุรักษ์ประสานงานและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรมีการรวบรวมสมาชิกและคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชุมชน

(.....) ควรมีผู้ประสานงานคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านในชุมชน

(.....) ควรจัดระเบียบคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติของคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง รูปแบบการบรรเลง เป็นต้น

(.....) ควรจัดระบบการรับงานแสดง เพื่อให้คณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชนและนักดนตรีทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงเท่าเทียมกัน

(.....) ควรเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ในชุมชน และนอกชุมชน

(.....) ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนอื่นๆ

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....

๔. การอนุรักษ์บทเพลงประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรรวบรวมข้อมูลผู้มีความสามารถทางด้านการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งด้านการบรรเลงเครื่องดนตรี

(.....) ควรรวบรวมบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรบันทึกบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การบันทึกโน้ต การบันทึกเสียงร้อง และการบันทึกภาพการบรรเลงบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดพิมพ์บทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงทั้งคณะและเฉพาะเครื่องดนตรี

(.....) ควรถ่ายทอดบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรเผยแพร่บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ บทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน เป็นความสำคัญและจำเป็นในการอนุรักษ์บทเพลงการละเล่นพื้นบ้านในปัจจุบัน เช่น จัดทำจุลสารต่างๆ แนะนำบทเพลงการละเล่นพื้นบ้าน ทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ เปิดเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ทางวิทยุชุมชน และจัดทำแผ่นบันทึกภาพและเสียงเผยแพร่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

(.....) ควรจัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำรายได้สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๕. การอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรมีศูนย์การอนุรักษ์และเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรมีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดง

(.....) ควรจัดตั้งการละเล่นพื้นบ้านบรรเลงในงานพิธีของชุมชน

(.....) ควรสร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๖. การอนุรักษ์บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

๖.๑ การปลูกฝัง

(.....) ควร ให้การสนับสนุนส่งเสริมทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์

(.....) ควรยกย่องและให้เกียรติแก่ชนบทรณนิยมตลอดจนการให้เกียรติ เคารพนับถือต่อผู้นำ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น

(.....) ควร สนับสนุนเยาวชนและปลูกจิตสำนึกให้มีความรัก ความเคารพและยอมรับในขนบธรรมเนียมของชุมชน

(.....) ควร เผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๖.๒ การจัดกิจกรรม

(.....) ควร จัดเป็น กิจกรรมนันทนาการ เพื่อความสนุกสนาน หรือผ่อนคลายจากการทำงาน อาจจะรวมกลุ่มกันภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันโดยการร่วมบรรเลงการละเล่นพื้นบ้านทั้งผู้อาวุโส

(.....) ควร จัดการประกวดการละเล่นพื้นบ้านในระดับต่างๆ เช่น ระดับเยาวชน ระดับบุคคลทั่วไป หรือระดับผู้สูงอายุ

(.....) ควร จัดนิทรรศการ บทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นบ้านภายในชุมชน

(.....) ควร มอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีความสามารถทางการละเล่นพื้นบ้าน

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

แนวทางการส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านที่ปรากฏในเขตลุ่มน้ำปากพนัง

๑. การส่งเสริมเครื่องดนตรีประกอบการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรส่งเสริมการพัฒนารูปลักษณ์และโครงสร้างของเครื่องดนตรี เช่น การประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีขนาดเหมาะสมกับผู้บรรเลง ขนาดเล็กสำหรับเด็ก ขนาดมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

(.....) ควร ส่งเสริมการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์ คู่มือการใช้งาน การเก็บรักษา การซ่อมแซมเบื้องต้น ตลอดจนวิธีการบรรเลงเบื้องต้น

(.....) ควรส่งเสริมการพัฒนาวัสดุการผลิตเครื่องดนตรี เช่น การใช้วัสดุในการผลิตที่มีในท้องถิ่น หรือใช้วัสดุทดแทน เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมการพัฒนาเครื่องดนตรีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น การพัฒนาระบบการปรับตั้งเสียงเครื่องดนตรี เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อการใช้งานประเภทอื่นๆ เช่น ของชำร่วย เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งและใช้งานในบ้าน การผลิตเสื้อผ้าลวดลายเครื่องดนตรี เป็นต้น

(.....) ควรเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ตามสื่อทุกประเภท เช่น จัดทำเว็บไซต์กลุ่มอาชีพ จัดงานแสดงสินค้าของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

๒. การส่งเสริมคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรจัดตั้งคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านประจำชุมชน เพื่อใช้ถ่ายทอดความรู้การเล่นพื้นบ้าน ฝึกซ้อมและบรรเลงเพื่อผ่อนคลายและสร้างความสามัคคีในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณค่าของ วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

(.....) ควรจัดคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ประจำศาสนสถาน เพื่อใช้บรรเลงในงานพิธีที่เกี่ยวข้อง กับศาสนา และเป็นการส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน ในวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน

(.....) ควรส่งเสริมการแสดงผลการเล่นพื้นบ้าน ในพิธีการของชุมชน เช่น งานเทศกาล งานประเพณีประจำปีต่างๆ หรืองานพิธีที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้การเล่น พื้นบ้าน ได้แสดงอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

(.....) ควร ส่งเสริมการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีของการการเล่นพื้นบ้าน เช่น การไหว้ครู การแต่งกาย การประสมวง เป็นต้น โดยการจัดการประกวดการเล่นพื้นบ้าน และจัดนิทรรศการเป็น ประจำและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการ เล่นพื้นบ้าน เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชน

(.....) ควร ส่งเสริมการจัดทำคู่มือระเบียบแบบแผนของ คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหา ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านการประสมวงแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นต้น

(.....) ควร เผยแพร่และนำคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนออกแสดงต่อสาธารณชน

(.....) ควร แลกเปลี่ยนความรู้กับคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้าน ของชุมชนอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ มา เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านต่อไปในอนาคต

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....
.....

๓. การส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรส่งเสริมการเรียนรู้บทเพลงการเล่นพื้นบ้านทั้งทำนอง เนื้อร้อง คีตลักษณ์ ความหมาย รวมถึงการนำบทเพลงการเล่นพื้นบ้านไปใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรม เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการการเล่นพื้นบ้านในชุมชนมี อัตลักษณ์ของคณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วย ให้การบรรเลงมีความไพเราะและน่าสนใจต่อผู้รับฟังมากยิ่งขึ้นในอัตลักษณ์ของคณะ อีกทั้งยังเป็นการสืบทอดระเบียบแบบแผนการบรรเลงแบบดั้งเดิมของคณะ

(.....) ควรส่งเสริมการประพันธ์บทเพลงใหม่ ทั้งการประพันธ์ทำนองและเนื้อร้องให้มีความ ไพเราะและสอดคล้องกับยุคสมัยโดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

(.....) ควรจัดพิมพ์เพลงการละเล่นพื้นบ้านต่างๆ ที่ได้มีการบันทึกโน้ต ทั้งรูปแบบการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี และแบบการบรรเลงครบทุกเครื่องดนตรีในขณะการเล่นพื้นบ้าน รวมถึงเนื้อร้อง (Full Score) โดยยังคงเอกลักษณ์ของบทเพลงการละเล่นพื้นบ้านแบบดั้งเดิม

(.....) ควร บันทึกบทเพลง การละเล่นพื้นบ้าน ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลต่างๆ เช่น คอมแพคดิส (CD) วีดีโอซีดี (VCD) ไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๓, MP๔) เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการเผยแพร่ตามสื่อประเภทต่างๆ

(.....) ควร จัดจำหน่ายผลงานเพลงที่มีการบันทึกในรูปแบบต่างๆ ตามสื่อทุกประเภท เพื่อนำรายได้สนับสนุนการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านต่อเนื่องสืบไป

(.....) ควร ตรวจตราและดูแลลิขสิทธิ์ทางปัญญาของศิลปินชาวบ้าน เพื่อให้ศิลปินชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากภูมิปัญญาอย่างเหมาะสม อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้ชาวบ้านสามารถประกอบอาชีพทางดนตรีสืบต่อไป

(.....) ควร เผยแพร่บทเพลงตามสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ วิทยุชุมชน และการแสดงตามงานประเพณีของชุมชน เป็นต้น

(.....) ควร สร้างสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจในบทเพลง การละเล่นพื้นบ้านสามารถฝึกหัด และเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายจึงควรมีการจัดทำสื่อการสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การผลิตภาพยนตร์การ์ตูน หรือหนังสือที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับเด็ก หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียงบทเพลง วิธีการฝึกหัดการบรรเลง การขับร้อง ตลอดจนการใช้ในงานพิธีต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....
.....
.....

๔. การส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

(.....) ควรส่งเสริมการบรรเลงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่

(.....) ควรส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน ของเยาวชนในสถานที่ต่างๆ เช่น สถานประกอบการ สถานที่สาธารณะ ศาสนสถาน หรืองานพิธีต่างๆ ของสมาชิกในชุมชน

(.....) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กรของรัฐ เช่น จัดการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ให้แก่บุคลากรของรัฐเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน เป็นต้น

(.....) ควรส่งเสริมการจัดทำคู่มือการเรียนรู้การละเล่นพื้นบ้านสำหรับครูผู้สอน โดยการจัดทำบทฝึก และคัดเลือกบทเพลงและการละเล่นพื้นบ้าน ที่จะเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายอย่างเหมาะสม เป็นต้น

(.....) ควรปรับปรุงแบบการแสดงให้เห็นเหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบงานพิธี ตลอดจนผู้รับชม เพื่อให้การแสดงสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมผู้ฟัง ไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย

(.....) ควรผลิตและเผยแพร่สื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผลิตสื่อการสอนในรูปแบบไฟล์เสียงและภาพเคลื่อนไหว (MP๔) เพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือสื่อการสอนภาพการ์ตูนเพื่อเผยแพร่ตามโรงเรียน เป็นต้น

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

๕. การส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

การส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม

(.....) ควรกำกับดูแลจัดระเบียบ และควบคุมวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นพื้นบ้านของสังคม โดยคนในสังคม เพื่อเป็นการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

(.....) ควรพัฒนาเชิงบูรณาการ วัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคมทุกด้าน เช่น เครื่องดนตรี คณะการละเล่นพื้นบ้าน วงดนตรี การสืบทอด บทเพลง ขนบธรรมเนียมปฏิบัติ การบรรเลง ฯลฯ ทั้งการร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ การประสานประสานวัฒนธรรมดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นต้น ให้ผลงานสอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัย

(.....) ควรสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมคุณค่าวัฒนธรรมชุมชนเพื่อปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น

(.....) ควรเผยแพร่ ข่าวสารกิจกรรมของชุมชน ชักชวนคนนอกชุมชนให้รับรู้และชื่นชมกิจกรรมทางขนบธรรมเนียมที่ได้ร่วมกันปฏิบัติและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น

การจัดกิจกรรม

(.....) ควรจัดนิทรรศการ การและงานประเพณีที่สำคัญในชุมชน พร้อมทั้งการแสดงผลการพัฒนาวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านในสังคม ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงทุกมิติ และปลูกจิตสำนึกรักและความภูมิใจในศักดิ์ศรีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมประจำชุมชน เป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้าน ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและความสวยงามในชุมชน

(.....) ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง

** อื่นๆ (โปรดระบุ).....

.....

๖. ใครหรือองค์กรใดบ้างควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

๗. จะมีวิธีการอย่างไรในการที่จะทำให้บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ช้องตระหนักถึงความสำคัญและความ
จำเป็นในการอนุรักษ์และส่งเสริม

๘. ท่านจะมีนโยบาย แผนงานและโครงการในการปฏิบัติงานอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริม

๙. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริม

ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ-นามสกุล วรรณพ วรรณิษ วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
สถานที่ที่สัมภาษณ์ .....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายอรรถพร วรรณิช
วันเกิด วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕
สถานที่เกิด โรงพยาบาลเด็ก ตำบลทุ่งพญาไท อำเภอราชเทวี จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๖๔/๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลนิมพลี อำเภอดงเมือง จังหวัดกรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐
ตำแหน่งหน้าการงาน อาจารย์ (พิเศษ) และนักวิจัยอิสระ
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. ๒๕๓๕ อนุปริญญา (ศศ.บ.) เอกดนตรีศึกษา (สากล) สถาบันราชภัฏจรัญเกษม
พ.ศ. ๒๕๔๑ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) เอกดนตรีศึกษา (สากล)
สถาบันราชภัฏจรัญเกษม
พ.ศ. ๒๕๔๓ ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม)
สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ